

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים של הכנסת השלוש-עשרה – כנס מיוחד

יום רביעי, כ"ד באלול התשנ"ד (31 באוגוסט 1994)

ירושלים, הכנסת, שעה 10:02

תוכן העניינים

דברי היושב-ראש לזכרו של חבר הכנסת לשעבר אליהו לנקין, זיכרונו לברכה	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
דברי היושב-ראש בפתיחת הישיבה	
טיפול של הממשלה בבורסה ואיבוד אמון ציבור המשקיעים	
הטלת מס על הבורסה וחבילת הצעדים הכלכליים הנוספים – חלק ממדיניות כוללת של הממשלה	
הטלת מס על רווחים בבורסה	
אמינותו של ראש הממשלה	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
נחישותו של ראש הממשלה לקבוע סדרי עדיפויות לאומיים חדשים	
הדהירה האינפלציונית העצומה והמדד הגבוה	
אוהל המחאה של ראשי הרשויות המקומיות הערביות	
התגברות מעשי אלימות ורצח כלפי נשים	
רצח נשים על-ידי בני זוגן	
קיצוץ באבטחת מוסדות חינוך	
טיפול של הממשלה בבעיית הדיור, ומנגד – אי-עדכון המשכנתאות	
התקדמות הממשלה בפתרון בעיות הדיור והמשכנתאות	
פתיחת מערת-המכפלה בפני מתפללים יהודים	
הטרור המתמשך והמשך השיחות עם אש"ף	
החתימה במחסום ארז על העברת הסמכויות לפלשתינים	
השתלטות המוסלמים על הר-הבית	
מדיניות חברתית של הממשלה – סדרי עדיפויות	
איום בהשבתת בתי-ספר יסודיים	
החלטה בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד–1994	
הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד–1994; הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד–1994	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994	
(קריאה ראשונה)	
הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת	
הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד–1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	

דברי היושב-ראש לזכרו של חבר הכנסת לשעבר אליהו לנקין, זיכרוננו לברכה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, בוקר טוב לכולכם. אני מתכבד לפתוח את הישיבה המיוחדת של הכנסת.

אני מבקש מכל חברי הכנסת הנכבדים לקום.

חברי הכנסת, הלך מאתנו ביום ג' באלול התשנ"ד, 10 באוגוסט 1994, חבר הכנסת הראשונה אליהו לנקין, זכרו לברכה. הוא הובא למנוחת עולמים בירושלים.

אליהו לנקין היה מראשי תנועת החרות וחבר הכנסת מטעמה. היה חבר ועדת העבודה.

הכנסת מביעה תנחומים למשפחת לנקין ולתנועתו. יהי זכרו ברוך.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המנוח.)

נא לשבת.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ס' טריף:

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

ברשות ממלא-מקום יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג; והצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד–1994, של חבר הכנסת יצחק לוי.

כן הונח דין-וחשבון כספי ליום 31 בדצמבר 1993 מטעם משרד האוצר, החשב הכללי. תודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה למזכיר הכנסת.

דברי היושב-ראש בפתיחת הישיבה

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת הנכבדים, בפתחו של הדיון המיוחד שאנו מקיימים היום הרשו לי להזכיר כמה אירועים קשים שהיינו עדים להם בשבועיים האחרונים, ואיננו יכולים לעבור לסדר-היום בלי להזכירם.

ראשית כול, ברצוני לשלוח את תנחומי הכנסת כולה למשפחתו של החייל, חייל גבעתי, עופר חרוש, זכרו לברכה, אשר נהרג בהיתקלות עם מחבלים בדרום-לבנון, ולאחל לשני החיילים היקרים הפצועים החלמה מהירה ובריאות שלמה.

כמו כן, חברי הכנסת, לא נשכח להביע צער מעומק הלב, להביע את כאבנו וצערנו על אובדנים של שני הצעירים, גיל רווח ושלומי קפאח, זיכרונם לברכה, אשר נרצחו בידי מחבלים, רוצחים נתעבים ושפלים, תוך כדי עבודתם. תנחומינו לבני המשפחות השכולות ולבנו לבנו אתן ברגעים קשים אלה.

חברי הכנסת, במעמד הזה, בפתחו של הדיון, ברצוני להזכיר כאן בכאב ובצער את מרחץ הדמים הקשה אשר עברה המדינה בשבועיים האחרונים בתאונות הדרכים אשר התרחשו בכבישי המדינה. איבדנו עשרות תושבים ונפגעו מאות תושבים שנשארו פצועים בדרגות שונות של פציעה עקב תאונות דרכים מהקשות ביותר שידעה המדינה. לא נוכל שלא להזכיר את הקטל בדרכים ולא לקרוא לכל תושבי המדינה ולכל האחראים לאכיפת החוק: הפסיקו את הקטל בדרכים.

בפרוס השנה החדשה עלינו לטובה, הרשו לי לאחל לכם, רבותי חברי הכנסת, ולכל בני משפחותיכם ולכל בני ישראל, שתהיה לכולנו שנה טובה ומבורכת, שנה של שלום, שגשוג וביטחון.

טיפול של הממשלה בבורסה ואיבוד אמון ציבור המשקיעים

היו"ר ס' טריף:

אני מתכבד לפתוח את הדיון בנושא הראשון: טיפולה של הממשלה בבורסה ואיבוד אמון ציבור המשקיעים. ינמק חבר הכנסת בנימין נתניהו.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איפה ראש הממשלה? איפה סיעת העבודה?

קריאה:

יש ממשלה או אין?

רחבעם זאבי (מולדת):

אין סדר-יום על השולחן.

לימור לבנת (הליכוד):

אין גם על הלוח בחוץ.

היו"ר ס' טריף:

שמעתי מהמזכיר שחברי הכנסת החליפו נושאים ברגע האחרון, ולכן מכינים את סדר-היום ממש עכשיו ותקבלו את זה מייד.

לימור לבנת (הליכוד):

יכינו את סדר-היום ונדע על מה דנים. אולי בינתיים יבואו גם חברי הממשלה.

היו"ר ס' טריף:

חברת הכנסת לימור לבנת, אני מזמין אותך קודם כול לשבת. אומנם נעים לי שאת עומדת כאן מולי, אבל אני מבקש שתשבי.

לימור לבנת (הליכוד):

אני מכבדת את בקשתך.

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת, אני מניח שסיעת העבודה וכל השרים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני מקווה שאנשי סיעת העבודה מתייחסים יותר ברצינות לענייני המדינה מאשר לישיבות שהם מוזמנים אליהן – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני מקווה שחברי סיעת העבודה, השרים וראש הממשלה יגיעו מייד משיבת הסיעה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש דבר כזה, ראש ממשלה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, עכשיו זה לא הקטע. חבר הכנסת קצב, בבקשה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אם ראש הממשלה אמר – – –

היו"ר ס' טריף:

ראש הסיעה שלך מבקש לדבר, אולי תיתן לו אפשרות לדבר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, נתתי את רשות הדיבור לחבר הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בשעה זו מפלגת השלטון מקיימת ישיבת סיעה בראשות ראש הממשלה. אנחנו זימנו את הכנסת לדיון מיוחד. אני לא חושב שמפלגת העבודה ממשיכה בשעה זו לקיים את ישיבת הסיעה. אם אותה ישיבה חשובה מאוד לממשלה, אפשר לדחות את ישיבת הכנסת בחצי שעה. אבל לא ייתכן ששם יהיה דיון סיעתי בהשתתפות ראש הממשלה, וראש הממשלה, השרים וחברי מפלגת השלטון לא יהיו בדיון המיוחד של הכנסת.

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

הנושא ברור, וחבל לחזור על הדברים. חבר הכנסת קצב, מייד נשלח הודעה לסיעת העבודה שהכנסת התחילה בדיוניה. נמצא אתנו שר האוצר, שר מכובד מאוד בממשלה שהעניין נוגע לו.

משה פלד (צומת):

זה דיון מיוחד.

היו"ר ס' טריף:

דיון מיוחד, אנחנו מכירים דיונים מיוחדים כאלה.

נבקש מחברי הסיעה ומהשרים שיגיעו לכאן. מייד נתחיל בדיון בתקווה שכולם יגיעו. חברי הכנסת,
אם אתם רוצים לחזור על הדברים האלה עוד הפעם – – –

יהושע מצא (הליכוד):

הרשה לי משפט אחד.

היו"ר ס' טריף:

בבקשה, חבר הכנסת מצא. מהמקום.

יהושע מצא (הליכוד):

יש גבול לזלזול של ראש הממשלה. למערת-המכפלה הוא לא רצה לתת לוועדת הפנים לבוא – – –

היו"ר ס' טריף:

לא זה נושא הדיון עכשיו.

יהושע מצא (הליכוד):

היום הוא איננו. זה לא יכול להיות.

היו"ר ס' טריף:

תודה. חברי כנסת נכבדים, אני מזמין את חבר הכנסת נתניהו, שיעלה בשם סיעת הליכוד את הנושא:
טיפול של הממשלה בבורסה ואיבוד אמון ציבור המשקיעים. בבקשה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מאז פיזור מושב הכנסת התרחשו שני אירועים שנוגעים להבטחתו
של ראש הממשלה לציבור בישראל להגביר את הביטחון האישי של אזרחי ישראל מול הטרור וגם
להגביר את הביטחון הכלכלי של כל אחד ואחד.

אדוני היושב-ראש, אתה הזכרת אחד משני האירועים, את הרצח המתועב ברמלה. הרצח הזה ומה שקרה בעקבותיו שופך אור על טיב ההסכם עם אש"ף ועל אופן טיפולה של הממשלה בטרור הגואה, שיוצא מערי המקלט שהממשלה הקימה עבור אש"ף בעזה וביריחו. האירוע השני הוא ההחלטה המוזרה של הממשלה להטיל מס על הבורסה בעיתוי הזה, בצורה הזאת. האירוע הזה חשף את הבלבול, הייתי אומר את החובבנות של הממשלה הזאת בניהול המשק הישראלי.

אני אתחיל דווקא בנושא הכלכלי, שהיה הראשון מבחינת ההתפתחות הכרונולוגית של הדברים. ההתחלה של האירוע הזה נעוצה, לפי כל הסימנים, בפרסום מדד יולי. מדד יולי, כזכור לכם, היה בשיעור גבוה מאוד – 1.1%. שיעור המדד המצטבר של החודשים מאי, יוני ויולי בשנה זו הוא 3.6%. אני מביא לשם השוואה את התקופה המקבילה אשתקד. אז היה מדובר ב-0.6%, כלומר 3.5% לעומת כ-0.5%. ברור לכול שמדובר כאן בהאצה כבירה של האינפלציה. ואכן, קצב האינפלציה בשנת 1992, השנה שבה אתם, אדוני שר האוצר ואדוני ראש הממשלה, קיבלתם את המשק הישראלי מידי הממשלה הקודמת, שיעור האינפלציה השנתי ב-1992 היה 9.4%, סוף השנה. ואילו היום, אני מדגיש כרגע, כרגע מדובר בשיעור אינפלציה עד סוף השנה, אם הקצב הנוכחי יימשך, של לפחות 15%, ויש אומרים שהוא יגיע אפילו ל-18%, כלומר הכפלה של האינפלציה בתוך שנתיים.

השאלה היא, מה גורם לזה, מה גורם לעלייה אינפלציונית כזאת. צריך לשאול, אולי יש גורמים חיצוניים הגורמים לכך. למשל, האם יש עלייה מדהימה במחירי הנפט. אין דבר כזה. או אולי יש עלייה במחירי חומרי הגלם של הכלכלות בעולם? אנחנו לא רואים את זה. או אולי עוברות כלכלות המערב איזה גל אינפלציוני? גם את זה אנחנו לא רואים. ההיפך.

מה שאנחנו רואים הוא, שכרגע ישראל, לפי מיטב ידיעתי, יכול להיות שאני טועה במדינה אחת אבל עדיין לא מצאתי אותה, ישראל היא המדינה היחידה שאני מצאתי בעולם המערבי המתועש שיש לה היום אינפלציה דו-ספרתית. בכל שאר המדינות האינפלציה היא חד-ספרתית, כך שאנחנו לא חלק מגל כללי. אנחנו יוצאים מן הכלל.

משה נסים (הליכוד):

בעולם זו לא אינפלציה חד-ספרתית אלא זה 2% ו-4%.

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואכן, בעוד האינפלציה שלנו היום היא דו-ספרתית, היא היתה, כפי שאמרתי, חד-ספרתית בשנת 1992.

האמת היא, שהעלייה המסחררת באינפלציה במדינת ישראל היא לא תוצאה של שום גורם כלכלי אובייקטיבי חיצוני, היא רק תוצאה של החלטות נפשעות מבחינה כלכלית, שלומיאליות, אוויליות של הממשלה הזאת.

שתי החלטות, קודם כול ההחלטה להסכם שכר חסר אחריות לקראת הבחירות להסתדרות של מועמד של מפלגת העבודה, הברפלד. היתה החלטה, צריך לנצח. כמובן המפלגה קודמת לכול, צריך לנצח, תופרים איזה הסכם שכר חסר אחריות. זה היה, כמובן, גורם אחד. ואילו הגורם השני הוא ההחלטה המוזרה של הממשלה הזאת להקפיא את הבנייה ברחבי הארץ.

אני מוכרח להגיד, שבמערכת הבחירות הקודמת מפלגת העבודה עשתה עניין רב. היא אמרה: אנחנו נפסיק את הבנייה הפרועה ביהודה ובשומרון, אנחנו נבנה בתוך הארץ. אני מודה ומתוודה, הליכוד בנה ביהודה ובשומרון. אנחנו גאים בזה. אבל האמת היא שהליכוד בנה בעיקר בארץ. הוא בנה בשלומי, ביבנה, בשדרות, בנתיבות, בנה הרבה.

רון נחמן (הליכוד):

במעלות.

בנימין נתניהו (הליכוד):

במעלות. כל הכבוד. באה מפלגת העבודה והפסיקה את הבנייה. בשום מקום לא בנו דירה אחת. בבאר-שבע אין היום דירות. מובן שהפסקת הבנייה הזאת, שהיא החלטה שרירותית של ממשלת העבודה, גרמה להקפצה של מחירי הדירות בשיעור של למעלה מ-50% בערך שקלים.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש לא להפריע. חברי הכנסת אורון ואיתן, די.

בנימין נתניהו (הליכוד):

בתוך פחות משנתיים גרמה המדיניות הזאת לכך שמחיר הדירות עלה בלמעלה מ-50% בערך שקלים ובלמעלה מ-30% בערך ריאלי. אני רוצה שהציבור שמאזין לנו יבין מה המשמעות. לפני פחות משנתיים, ניקח לדוגמה דירה, לא דירה גדולה, לא דירה בירושלים או דירה בתל-אביב או ברעננה, דירה צנועה, במחיר של 200,000 שקל. זה לא מחיר גבוה לדירות בישראל היום. אותה דירה בדיוק, אותם קירות, אותו מטבח, אותן דלתות, אותו דבר בדיוק, אותה דירה שעלתה 200,000 שקל לפני פחות משנתיים עולה היום 300,000 שקלים.

מי שנמצא בתוך מעגל הדירות, הוא כבר בפנים, ניחא. זה רע, אבל הוא יסתדר עם זה. אבל אותם זוגות צעירים, אותם חיילים משוחררים, אותם אנשים שאין להם והם מנסים להיכנס לדירה או שהם מנסים לשפר את מצב הדיור שלהם – הדירה הולכת ומתרחקת מהם. ושוב, זה לא כתוצאה מאילו פעולות כלכליות עולמיות, אלא תוצאה ישירה וברורה של מדיניות הממשלה.

ומובן שזו מכה כפולה. זו לא מכה רק של מחיר הדירות, אלא גם של המשכנתאות. האזרח סופג את זה פעמיים במכות פטיש: מחיר הדירה עולה ומחיר המשכנתה עולה, גם הריבית עולה. ואכן האינפלציה הזאת גוררת אתה – נדמה לי שראש הממשלה הגדיר את זה כקטר. הקטר הזה יש לו הרבה קרונות, כי קטר האינפלציה גורם לכך שגם מחיר המזון עולה. האזרח נכנס למכולת – הכול עולה יותר. מחיר האוטובוס – התחבורה הציבורית – עולה, מחיר הבריאות עולה. האינפלציה היא המס האכזרי ביותר; זה המס האכזרי ביותר והבלתי צודק ביותר. הוא פוגע בשכבות החלשות. השכבות העשירות יש להן האמצעים להתגבר על האינפלציה, אפילו להרוויח מן האינפלציה. אבל השכבות החלשות והבינוניות – זה המס הקשה ביותר והאכזרי ביותר. ויש לאינפלציה הזאת עוד תכונה אחת: זה המרשם הבדוק ביותר לאובדן שליטה במשק, לפורענות כלכלית.

מה היתה הממשלה צריכה לעשות מול הדבר הזה? קודם כול היה צריך מישהו להתייצב בקטר. ראש הממשלה מדבר על קטר, רכבת – ואין נהג. יש רכבת, היא דוהרת, ואין אף אחד ליד ההגה. הקטר דוהר. ובכן, קודם כול היה צריך להשתלט על הקטר, והיה צריך לעשות פעולות מיידיות, תוכנית חירום לאומית להפחתת מחירי הדיור. ועיקריה של התוכנית הזאת – קודם כול שחרור מסיבי של קרקעות המדינה. זה דבר ראשון. שחרור מסיבי של קרקעות המדינה לא למקורבים, אלא לכלל הציבור. וכמובן, שחרור מהצורך באישורים הרבים, המסובכים והמיותרים שתקועים בכל מיני ועדות אישור שונות.

זה הדבר הראשון: לעצור את הקטר, להאיט את הקטר. והדבר השני שהממשלה היתה צריכה לעשותו זה הצעדים הבדוקים והברורים של משק ליברלי אמיתי, כדי להגדיל את הצמיחה. צמיחה, אדוני שר האוצר, אינה מתבצעת כאשר הנכסים הכלכליים של המדינה מוחזקים על-ידי הממשלה ועל-ידי ההסתדרות. עם כל הכבוד לפקידי הממשלה ולפקידי ההסתדרות, הם לא יודעים לנהל עסקים. הם יודעים לקבור אותם.

מה שצריך היה לעשות זה לצמצם באופן דרסטי את הוצאות הממשלה, לצמצם באופן דרסטי את תקציב הממשלה, להפריט את החברות הממשלתיות בבורסה; לא את כולן, אבל חלק גדול מהן.

חיים אורון (מרצ):

שר האוצר א' שוחט:

בנימין נתניהו (הליכוד):

ואגב כך, תוך כדי הפרטת החברות הממשלתיות בבורסה, להכניס לקופת הממשלה, לקופת המדינה, מיליארדים של שקלים, מה שהיה גם פוטר אותנו מהעלאת מסים. בכלל במשק הישראלי יש יותר מדי מסים. צריך להפחית מסים, לא להוסיף מסים. נדמה לי שאנחנו בחמישייה הפותחת בעולם במיסוי של הפרט.

מה שהיה צריך לעשות, אם כן: לעצור את קטר האינפלציה על-ידי שחרור אדמות מסיבי, והפעולה האחרת שאמרת; וכמובן לעודד את הצמיחה על-ידי ליברליזציה אמיתית, על-ידי העברת נכסים כלכליים משליטת הממשלה ומקורביה לציבור ולמשק החופשי.

רון נחמן (הליכוד):

איך האזרח יכול להאמין בממשלה?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אבל ראש הממשלה לא עושה שום דבר בכיוון הזה. במקום לדאוג למדיניות של משק חופשי, ראש הממשלה מיישם מדיניות של משק מקורבים. הממשלה הזאת מעבירה מיליארדים להסתדרות, לקופת-חולים; מיליארדים לבור שאין לו תחתית. הם לא עושים תוכנית הבראה, לא ממנים מפרק או משקם או מבריא, שום דבר. בור ספיגה. מעבירים את הכספים לסקטורים המקורבים. ומובן שיש עוד סקטור קטן בלתי חשוב שנקרא הקיבוצים, ואליו מעבירים רק, רק 12 מיליארד שקלים. זה הכול.

אורי אור (העבודה):

למה 12 מיליארד ולא 20?

בנימין נתניהו (הליכוד):

כי זה 12, אבל זה יכול להגיע גם ל-20. אצל הממשלה הזאת זה בלתי מוגבל.

עשיתי חישוב, והחישוב מראה שכל חבר קיבוץ, אפילו תינוק שנולד היום בקיבוץ, מקבל שיק, מתן כסף, לא הלוואה, בגובה של למעלה מ-100,000 שקלים. כל תינוק, ילד, אשה, גבר, זקן בקיבוץ מקבל 100,000 שקלים.

אלי דיין (העבודה):

אתה מאמין בזה?

חיים אורון (מרצ):

אני מוכר לך את 100,000 השקלים שלי תמורת 50,000.

רון נחמן (הליכוד):

200,000 שקל לכל אחד.

קריאות:

— — —

רון נחמן (הליכוד):

200,000 שקל לכל קיבוצניק. לך לערי הפיתוח — — —

אלי דיין (העבודה):

— — —

בנימין נתניהו (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אני, בניגוד לך, התפרנסתי בשוק החופשי. אני עבדתי, הרווחתי יפה מאוד, ואני יודע קצת על הדברים האלה. דבר על הדברים שאתה מבין בהם. אל תדבר לי כפוליטרוק.

רון נחמן (הליכוד):

— — — אי-אפשר לרמות מתמטיקה.

אלי דיין (העבודה):

בנושא זה אינך מבין דבר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

בנושא של כלכלה לא רק אתה לא מבין, הממשלה שלך לא מבינה, כי אתם בולשביקים, אתם לא אנשי כלכלה. אתה לא מבין שום דבר. הרצאות בכלכלה לא ייתן לי חבר הכנסת אלי דיין.

רון נחמן (הליכוד):

200,000 שקל לכל קיבוצניק. זה מה שאתם נותנים.

היו"ר ס' טריף:

הוספתי לך שתי דקות, חבר הכנסת נתניהו. אתה יכול לסיים?

בנימין נתניהו (הליכוד):

מפסיקים אותי כל הזמן.

היו"ר ס' טריף:

הזמן כבר עבר.

בנימין נתניהו (הליכוד):

תדאג להשליט פה סדר.

היו"ר ס' טריף:

יש פה סדר, רוב המפריעים הם חברי סיעתך. חבר הכנסת רון נחמן, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

200,000 שקל לכל חבר קיבוץ. תלכו לערי הפיתוח, איפה שלמה בוחבוט שיגיד את הדברים האלה? 50,000 איש יש בקיבוצים, והאוכלוסייה הזו מקבלת 10 מיליארד שקל, אז חשבון פשוט מראה שזה 200,000 שקל לכל קיבוצניק.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נחמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, בפעם השנייה. אתה רוצה שאקרא אותך לסדר בפעם השלישית? חבר הכנסת נחמן, שכחת מי מדבר עכשיו?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה הפתרון של הממשלה לאינפלציה? אני מוכרח להגיד, שלשם שינוי, אחרי השגיאות האיומות שעשו במשך שנתיים הם התחילו להבין שיש להם בעיה. מתוך הפניקה שלהם, וזו פניקה, הם החליטו – המצאה מבריקה – להטיל מס על הבורסה. ראש הממשלה הכריז, שזה יעזור לעצור את האינפלציה. טוב, זה לקח בערך 48 שעות עד שהבדיחה התפלה הזאת התפוגגה גם היא. אבל ברור שהם פעלו מתוך פניקה, מתוך חוסר מחשבה.

לפני חודשים אחדים הכריז ראש הממשלה: כל עוד אני ראש ממשלה לא יוטל מס על הבורסה. כעבור חודשיים החליט כן להטיל מס על הבורסה – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אולי עד ינואר הוא לא יהיה ראש ממשלה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – ואחר כך הוא החליט להטיל מס שני לקיזוז הפסדים. ואחר כך התברר מפקידי האוצר, שהם בעצם לא יודעים איך לחשב את הקיזוז הזה.

אני חושב שעוד לא היתה מדיניות כל כך מבולבלת, חסרת אחריות, חסרת יציבות וחסרת אמינות. היום למשל אני קורא ששר האוצר מבטיח: לא נטיל גזירות על הציבור. מי יכול להאמין לכם היום? פגעתם קודם כול באמינות הכלכלית שלכם. אבל אני רוצה להגיד יותר מזה: פגעתם גם באזרח הקטן, כי המס הזה המוצע הוא בלתי צודק.

אמרתי שפקידי האוצר אינם יודעים איך לחשב את קיזוז ההפסדים, את הבחירה בין שני המסלולים, אבל הם יתגברו על זה. יש להם מחשבים, יש להם צבא של פקידים, וכל זה, אגב, יעלה כסף שהציבור יצטרך לשלמו רק כדי לחשב את המסלולים. אבל אני יכול להגיד לכם מי עוד יוכל לחשב את זה. הבנקים יוכלו לחשב את זה. יש להם צבא של רואי-חשבון. החברות הגדולות והעשירות גם הן יוכלו לחשב את זה. אבל מר כהן מחדרה, או מיבנה, או משלומי, שרצה לשים את חסכוניו בבורסה ולעודד את הצמיחה בישראל, וגם קצת להרוויח, הוא לא יוכל לחשב את זה. זהו מס בלתי צודק.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נתניהו, אני מבקש ממך לסכם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני עוד לא מסכם.

היו"ר ס' טריף:

מה זה אתה לא מסכם – – –

חיים אורון (מרצ):

מר לוי מבית-שאן, הוא תומך משום מה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אורון, בבקשה. חבר הכנסת נתניהו, הוספתי לך קרוב לשבע דקות. למען הסדר הטוב אוסיף לך עוד שתי דקות. אני מבקש ממך לסכם.

בנימין נתניהו (הליכוד):

תדאג בבקשה לסדר באולם ואני אגמור את דברי בשקט.

חיים אורון (מרצ):

מר לוי מבית-שאן, אתה מכיר אותו?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אורון, אל תמלא את התפקיד שלי, אני בינתיים ממלא אותו בסדר. אני מוסיף לחבר הכנסת נתניהו עוד שתי דקות. אני מבקש ממך לסכם ולסיים.

שר האוצר א' שוחט:

תגיד לי בבקשה בעד איזה מס אתה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

זהו מס בלתי צודק, מס מבולבל. הוא יפגע בהפרטה. אגב, כבר עכשיו יש האטה, חריקת בלמים, של הנפקת חברות בבורסה. ובמקום שנאפשר לבורסה המוכה ממדיניות הממשלה להתאושש ולצמוח, כדי שנוכל להפריט את החברות הממשלתיות; במקום לעודד יזמים חדשים, start-ups, שמשם בא עיקר הצמיחה בתעסוקה, באה הממשלה ונותנת, כפי שאמר ידידי חבר הכנסת ויינשטיין, מכות פטיש לגוף פצוע.

לכן, את המס הלא-צודק, הלא-יעיל, המבולבל והמזיק הזה אנחנו נבטל כאשר נעלה לשלטון.

שר האוצר א' שוחט:

— — —

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש לא להפריע. אדוני שר האוצר, אתה הדובר הבא, בחייך.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בקיצור נמרץ לאירוע השני שציינתי. היום ברור שאש"ף לא רק שאין לו כוונה לבטל את האמנה הפלשתינית, אלא שהוא מפר באופן מבזה ומשפיל, משפיל אותנו, את הכוונה או את ההבטחה שלו להילחם בטרור או לנקוף אצבע נגד הטרור. היה רצח מתועב ברמלה – —

שר המשטרה מ' שחל:

זו סטייה מהנושא – – –

היו"ר ס' טריף:

אלה דקות הסיום שלו, השר שחל. פתיחה של נושא אחר, חצי דקה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – ערפאת הסביר שהרצח הזה הוא בעצם עניין של פועלי בניין. וראש הממשלה הסביר לנו שזה לא פועלי בניין, אלא הקבלנים. ראש הממשלה טבע מושג חדש בפוליטיקה הישראלית: "פיגוע על רקע קבלני"; מושג חדש. לא על רקע קבלני, לא פועלים – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה לחבר הכנסת נתניהו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

– – – אלא העובדה שמה שיש פה זו נכונות בלתי פוסקת של הממשלה הזאת לטייח, לרמות, לשקר ולא להתייצב, לא בפני אש"ף ולא בפני הציבור ולהגיד: טעינו, נתקן את דרכינו. וכיוון ששמעתי הבוקר – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש ממך. עברת מנושא הבורסה לנושא אש"ף, לא בזמן שמגיע לאדוני – – –

בנימין נתניהו (הליכוד):

זה קשור רק לנושא קטן – – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מסיים.

השקר, אדוני היושב-ראש, הפך שיטה של הממשלה הזאת. ראש הממשלה שהבטיח לא לרדת מהגולן, כבר יודע שהוא יורד מהגולן. ראש ממשלה שהבטיח לא לדבר עם אש"ף, מדבר עם אש"ף. ראש ממשלה שהבטיח לא להקים מדינה פלשתינית, כבר הקים אותה בעזה. ראש ממשלה שהבטיח לא להטיל מס על הבורסה, מטיל מס על הבורסה. השקר הפך שיטה.

וכיוון שהדבר הזה מושרש במפלגת העבודה, ושמעתי אותה מתכוונת ללכת לבחירות, אני קודם כול מציע לראש הממשלה – – –

היו"ר ס' טריף:

תודה. אני מבקש לא להיכנס לעניין הבחירות עכשיו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני קודם כול מציע לראש הממשלה שני דברים. הצעה אחת – – –

היו"ר ס' טריף:

האם אדוני מסיים עכשיו?

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מסיים בהחלט.

היו"ר ס' טריף:

ממש עכשיו. שני משפטים.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני כבר מסיים.

הצעה אחת. אדרבה, נתאם יחד תאריך לבחירות לפני שאתה עושה את ההסכם שאתה מתכוון לעשות עם סוריה, בניגוד להבטחתך. נתאם יחד תאריך לבחירות – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

בנובמבר 1996.

היו"ר ס' טריף:

עד כאן. אני מבקש לסיים. חבר הכנסת יחזקאל.

אברהם יחזקאל (העבודה):

נובמבר 1996.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת נתניהו, אני מודה לך. אני מבקש שקט. בבקשה, משפט סיום.

לימור לבנת (הליכוד):

אברהם יחזקאל (העבודה):

רוצים להריץ את ביבי נתניהו – – –

היו"ר ס' טריף:

חברי הכנסת לבנת ויחזקאל, שמענו אתכם. אני מבקש שקט. חברי סיעת הליכוד, תאפשרו לו לסיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש ממך.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שלא יבלבלו את הציבור.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת יחזקאל, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. בבקשה, אדוני, משפט סיום.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני מציע לראש הממשלה שתי הצעות: נלך לבחירות, נתאם יחד את תאריך הבחירות לפני שקובעים או סוגרים את ההסכם עם סוריה.

שנית, אני מציע לראש הממשלה ולמפלגת העבודה להיות עקביים. ראש הממשלה עקבי מאוד, הוא נותן הבטחה כמעט ביודעין שהוא יפר אותה. אבל אני מציע דבר אחד: תדבקו בו. הלכתם לבחירות האחרונות עם הססמה: רבין בראשות העבודה. לא אמרתם: רבין בראשות האמת. תמשיכו, רבין בראשות העבודה, כי אני מבטיח לך, אדוני שר האוצר, הציבור כבר לא קונה את העבודה הזאת בעיניים. נלך יחד לבחירות – רבין בראשות העבודה.

היו"ר ס' טריף:

תודה רבה לחבר הכנסת נתניהו.

הטלת מס על הבורסה וחבילת הצעדים הכלכליים הנוספים – חלק ממדיניות כוללת של הממשלה

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים. אני מבין שאדוני שר האוצר משיב על כמה נושאים ביחד. הטלת מס על הבורסה וחבילת הצעדים הכלכליים הנוספים – חלק ממדיניות כוללת של הממשלה; חבר הכנסת גדליה גל, בבקשה. אני מבקש להודיע לכל הדוברים שאני אקפיד מאוד על זמן הדיבור. נתתי קצת עדיפות ליושב-ראש האופוזיציה, זו מסורת. לכן עכשיו אקפיד.

גדליה גל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דומני, חבר הכנסת נתניהו, שהמס שהוטל על-ידי הממשלה הוא בחזקת סוס צולע מכדי שתנסה להמריא אתו בהתקפות שלך על מדיניות הממשלה. אני מציע שתבחר לך מקרים יותר מתאימים.

הטלת המס על הבורסה צריכה להיבחן בשלושה פרמטרים. הפרמטר הראשון, והוא החשוב ביותר, האם יש מקום למיסוי, לא חשוב כיצד. זו השאלה החשובה ביותר, יש מקום למיסוי, אין מקום למיסוי. השאלה השנייה, אם – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

מה הקשר בין המס לאינפלציה, כפי שאמר ראש הממשלה – – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה היחיד שמן ההתחלה מפריע באופן עקבי. אני רוצה לראות אותך מולי כל הזמן, אבל תתאפק. עוד קריאה אחת – – –

רון נחמן (הליכוד):

הרי אני יודע שתוציא אותי. אתה מאוד זריז בקריאות האלה.

היו"ר ס' טריף:

יש לך הרבה קריאות. יש לך עוד הרבה זמן. סדר-היום ארוך. תתאפק.

גדליה גל (העבודה):

השאלה השנייה – אם התשובה על השאלה הראשונה חיובית – מתי צריך להפעיל את המס הזה. השאלה השלישית, כמובן, איזה מס להטיל.

סבורני, למעלה מכל ספק, שיש הצדקה מלאה להטיל מס על הבורסה, שכן לא מתקבל על הדעת שעבור כל עבודה ועל כל דבר נשלם מס ואילו על רווחי הון בבורסה לא נשלם מס. זו גם נורמה חברתית שאי-אפשר לקבל אותה. אפשר לקבל אותה אם הדבר בלתי-אפשרי, אבל אם אפשר להטיל מס, אין שום סיבה בעולם שעל רווחים בבורסה לא ישלמו מס.

לטעמי, היינו סלחנים מדי בשנה-שנתיים האחרונות כלפי גילויים של חמדנות שהתבטאו במשכורות ענק בחברות, שהן כאילו לא-ממשלתיות, משום שהממשלה אינה רוצה לנהוג בהן מנהג בעלים, אבל דומני שאלה שמופקדים על החברות האלה נתנו לעצמם דרור רב מדי בכל מה שקשור לשכר, לאופציות, להטבות למיניהן, וזה חלק מנורמה שנתפסנו לה, והטלת המס על הבורסה מאפשרת לנו לרדת מדרגה אחת. עלינו גבוה מדי.

אני מודה שבעבר גם אני נתתי יד בוועדת הכספים, עם חברי הליכוד, להפיל את ההצעה של מודעי להטיל מס על הבורסה, ואני חושב ששגיתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא עם כולם.

גדליה גל (העבודה):

אני אומר ששגיתי. הייתי בין אלה שנתנו יד להפיל את הצעתו של שר האוצר של הליכוד, כאשר הליכוד הוביל את המתקפה הזו, ואני הצטרפתי אליה.

אני שמח שהיום מסתמן רוב לאישור ההצעה הזאת. אני בטוח שגם חלק מהאופוזיציה יתמוך בהטלת המס הזה.

אשר למועד, מי שמתנגד למס – לעולם אין מועד מתאים. דומני שאין מועד יותר מתאים מאשר המועד הזה, כאשר אנחנו באמצע קדנציה של ממשלה. כשם שהאופוזיציה מנסה – לדעתי ללא הצלחה, כי הרי השוק יגיב כפי שהגיב – להפוך את זה לאיזה נכס אלקטורלי, הרי כל ממשלה חוששת להטיל את המס שמא הציבור לא יאהב אותו, אבל היות שהוא צודק וצריך לעשות זאת, איזה זמן יותר מתאים מאשר אמצע קדנציה של ממשלה, כשיש זמן מספיק כדי שהציבור יראה שאפשר לחיות עם המס הזה וגם להרוויח?

שאלה שלישית, כמובן, איזה מס. המס הפשוט ביותר, אבל הפחות צודק, הוא מס מחזור. כל פעולה תשלם מס, בין שהיה רווח ובין שלא היה רווח. זה פשוט פחות צודק. המס הצודק יותר, והוא פחות פשוט, הוא המס המוטל על רווחים ריאליים בקיזוז הפסדים ריאליים. ובדרך הזו בחרה הממשלה. אם לא ניתן יהיה מבחינה טכנית לבצע את המס הזה, מובן שאסור לעשות זאת. אבל אם ניתן לבצע את המס הזה, אין דבר יותר צודק מאשר להביא בחשבון גם את הרווח וגם את ההפסד, ועל-פי העבודה שנעשית במשרדי הממשלה ובבנק ישראל, שאני עוקב אחריה, הדבר אפשרי. הוא לא פשוט, אבל עם קצת רצון טוב הוא ייעשה והוא יהיה גם צודק במובן הכללי שלו וגם צודק במובן הפרטני של כל אחד ואחד.

משום-מה האופוזיציה ראתה בזה שעת כושר והתנפלה על העניין הזה כמוצאת שלל רב. אבל מה לעשות, חבר הכנסת נתניהו, הציבור הגיב אחרת. מלכתחילה היה ברור שאין מקום לפניקה כזאת. אלא שאתה חברת לבעלי עניין כדי לעשות מהומה, והמהומה כמעט הצליחה.

חיים קופמן (הליכוד):

אבל זה אחרי ששיניתם את הצעת החוק. שיניתם אותה מהקצה אל הקצה, ב-180 מעלות.

גדליה גל (העבודה):

ידידי חבר הכנסת קופמן, ביקרתי בבורסה בשעות אחר-הצהריים, ונאמנים עלי דברי מנהלי הבורסה באותה שעה, שבין שהממשלה היתה משנה ובין שהממשלה לא היתה משנה, על-פי מה שהם ראו שם –

חיים קופמן (הליכוד):

אבל היא שינתה בשעה ה-13.

גדליה גל (העבודה):

— באותו יום, הם טוענים, לא אתה ולא אני —

חיים קופמן (הליכוד):

זה לא נכון.

גדליה גל (העבודה):

— שלא היתה להחלטה הזאת שום השפעה.

חיים קופמן (הליכוד):

אני קראתי דברים אחרים, שהממשלה הזדרזה והודיעה בשעה ה-12 — —

גדליה גל (העבודה):

רבותי, כאשר מדובר ב-10%, גם אם לא היו מקזזים את ההפסדים, מי שהולך לבורסה ומצפה לקבל שם הכנסה, גם אם הוא יקבל 80%, אז כפי שאמר בעבר חבר הכנסת נסים, מרבית הכנסתו בידו, ואין סיבה שבגלל 10% או 20% מהרווח הוא ייעלם מהבורסה. לא בגלל ה-20% השוליים האלה נכנסים לבורסה, ולא בגלל ה-20% השוליים האלה יוצאים מהבורסה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל מה עם הנפקות חדשות? אתה יודע את העובדה שאושרו שבע הנפקות בסך הכול. על מה אתם מדברים?

גדליה גל (העבודה):

חבר הכנסת ויינשטיין, האם אני לא שומע אותך מספיק בוועדת הכספים? אני צריך לשמוע אותך גם כאן?

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת גל, האם אפשר לשאול אותך שאלה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אני מבקש להירגע.

גדליה גל (העבודה):

אין במס שהוטל, ובוודאי ובוודאי לא במס במתכונת החדשה שלו, כדי להבריח אנשים מהבורסה. ולא מעט אנשי מקצוע – אני מציע שתתייעצו אתם – טוענים שעל ציר הזמן זה ייתן יציבות גדולה יותר.

עניין הנפקות הוא בעיה שהתעוררה עוד לפני המס הזה, משום שבעבר הבורסה טיפסה גבוה מדי וירדה והתיישרה, והיום היא מתייצבת. ולא ירחק היום ותהיינה הנפקות. אתה אומר את הדבר הזה כאילו עד לפני שנתיים הנפקות הלכו באוטוסטרדה, ובאה הממשלה הזאת ועצרה. תבדוק את הנתונים, ויתברר לך שהממשלה הזאת הנפיקה קצת יותר מהממשלה הקודמת. לא מספיק, גם לטעמי. ואני מבטיחך שבשנה וחצי שנותרה לה כדי להוכיח שהיא טובה יותר מהממשלה הקודמת היא תעשה גם את הנפקות שהיתה אמורה לעשות וטרם הספיקה לעשות.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת גל, האם אפשר לשאול אותך שאלה? חבר הכנסת גל, אולי תענה?

חיים קופמן (הליכוד):

מדוע הפכת להיות האקמול הלאומי? בכל הופעה שלך אתה מרגיע את הציבור ואומר שהכול בסדר והכול יפה.

היו"ר ס' טריף:

אין רע בזה, חבר הכנסת קופמן.

חיים קופמן (הליכוד):

צריך פרופורציה בכל דבר.

גדליה גל (העבודה):

חבר הכנסת קופמן, יש כאלה שכמו ג'מוסים נהנים כל הזמן להתפלש ברפש.

משה נסים (הליכוד):

לא להתפלש, להתרפש.

גדליה גל (העבודה):

ויש כמוני שנהנים כל הזמן לראות את חצי הכוס המלאה, ליהנות ממנה, ליצור אווירה אופטימית, כי יש סיבות טובות ליצור אווירה אופטימית, להבדיל מאלה שנהנים מהרפש ומהשחור, כאילו כולם חיים באיזה עולם נורא.

רון נחמן (הליכוד):

האם אפשר לשמוע ממך מה הקשר בין האינפלציה ובין המס על הבורסה, ומה תעשו בכסף שתקבלו מהמס על הבורסה? בתור יושב-ראש ועדת הכספים אני מבקש לדעת ממך, מה יעשה עם ישראל בכסף שיתקבל מהמס הזה, והאם יש קשר בין האינפלציה לבין המס הזה?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת רון נחמן, הוא לא רוצה לענות לך, זו זכותו המלאה.

גדליה גל (העבודה):

אם תצא מאריאל ותיסע לעפולה, ותיסע בכביש ואדי-עארה, ותלך לבתי-ספר, תראה מה עשו בכסף. ואם תרצה, אני אצטרף אליך לסיור.

רון נחמן (הליכוד):

בבקשה, וניכנס גם לקופת-חולים ולקיבוצים.

גדליה גל (העבודה):

לחברי בקואליציה אני רוצה לומר, שיש לנו בעיה, אי-אפשר להסתיר אותה, זו בעיית האינפלציה. אבל יש לנו בעיה לא פחות קשה, להראות לציבור ולהוכיח לו וליצור מצב שהשנים 1995-1996 תהיינה עוד יותר טובות מהשנים 1993-1994, שהיו טובות דיין. ולצורך זה אנחנו מצווים לעשות מאמץ עליון לדכא את האינפלציה ולראות בה את היעד הראשון במעלה לשנה, שנה-וחצי הקרובה.

הישגי 1994 היו מעל למשוער. על-פי ההנחות ל-1994, התוצר היה אמור לגדול ב-5.3%; הוא יעלה מעל 6%. ההשקעות במשק היו אמורות להיות 14.8%; היעד הזה מושג במלואו. ייצוא הסחורות היה אמור להיות 8.7%; היצוא יהיה למעלה מ-9%. בבלתי מועסקים, שראינו כיעד – 9.4%, אנחנו נרד אל מתחת ל-8%, כשכל אחוז הוא כ-19,000 עובדים; משמע למעלה מ-20,000 מקומות עבודה יותר מהתחזית. והאינפלציה, שעל-פי התחזית היתה אמורה להיות 8%, תהיה 14%. פה יש סטייה מהתחזית. יש מי שמנסה לנפח את המספרים ולהציג כאילו האינפלציה היא ב-100% יותר. היא ב-100% יותר מהתחזית שהיתה. היא לא ב-100% יותר מהאינפלציה של 1993, שהיתה 11.2%. אז יש בהחלט מקום לשאול את עצמנו האם ההנחות ל-8% ב-1994 היו נכונות. אני חושב שההנחות היו מוגזמות.

לסיום, אני רוצה לומר, שהיות שהיעד שלנו צריך להיות הורדת האינפלציה, המבחן שלנו בשנה הקרובה הוא ביכולתנו, ולא פחות ביכולתם של חברי הכנסת להגיד לא לתוספות תקציביות, להגיד לא לתוספות שכר, גם אם תהיינה שביתות, ולהגיד כן לכל מה שיתרום להורדת האינפלציה. ובסופו של דבר ניבחן בכך – כיצד ייראו הדברים בעוד שנה-וחצי, ולא כפי שהם נראים היום. תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

הטלת מס על רווחים בבורסה

היו"ר ס' טריף:

אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון להצעה בנושא: הטלת מס על רווחים בבורסה. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, יש לי לומר רק דבר אחד לזכותו של חבר הכנסת בנימין נתניהו על הנאום הכלכלי ששמעתי ממנו הפעם: אני מקווה שמי שעזר לו להכין אותו הוא שנכשל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

נו, באמת. האם אתה הרוחת פעם אגורה? האם עבדת פעם במשק החופשי? בולשביק שכמוך. האם התפרנסת פעם?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת נתניהו, אינני רוצה להתחרות – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עם כל הכבוד, חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת נתניהו גמר מינהל עסקים ב-MIT. איפה אתה למדת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

במדרשת רופין, בגן הירק.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני מציע לך להירגע ולשמוע עד הסוף. מי שמציע באותו נאום לבנות בנייה תקציבית ולקצץ בתקציב – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא לא הציע את זה. אתה מסלף.

חיים אורון (מרצ):

חברים יקרים, תקשיבו.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

זה לא מה שהוא אמר.

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת, אני מבקש מכם להירגע. מי שהציע, כמו בממשלות הקודמות, לבנות 95,000 יחידות דיור בבנייה תקציבית, וכך בנו; ואגב, חבר הכנסת איתן, אתה יודע שאני בחלק בעד בנייה תקציבית
— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מה אתה רוצה?

חיים אורון (מרצ):

אבל אתם התנגדתם. אבל אי-אפשר לומר: נבנה בנייה תקציבית — — —

משה פלד (צומת):

בלי הבנייה הזאת לא היית קולט אף עולה אחד מרוסיה; אף אחד.

מיכאל איתן (הליכוד):

תתווכח עניינית, אם אתה רוצה להתווכח, ותענה על הטענה — — —

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, הכותרת של ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת נתניהו היתה: החקיקה בנושא מיסוי הבורסה. חבר הכנסת נתניהו הקדיש לקטע הזה בערך דקה מדבריו, ולא אמר את התשובה על השאלה הבסיסית. אם הוא מצהיר בשם הליכוד, שהליכוד יבטל את החוק שיתקבל בכנסת, הוא בעצם אומר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה חוק?

חיים אורון (מרצ):

חוק מיסוי הבורסה. זה מה שהוא אמר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל עד עכשיו עוד אין חוק.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, אני רוצה להגיד לך באופן חברי, בנושא של מיסוי הבורסה אתה יותר קרוב לעמדתני מאשר לעמדתו. אז אתה לא חייב להגן עד הסוף. בוויכוח המרכזי, האם מוצדק או לא מוצדק להטיל מיסוי על הבורסה, השאלה היא לא מה אמר פקיד א' ומה אמר פקיד ב', לא אם העיתוי נכון, היום, מחר או מחרתיים. השאלה הבסיסית היא, האם במשק ובחברה הישראלית מוצדק שרווחים במגזר אחד יהיו פטורים ממס על-פי חוק ובכל המגזרים האחרים הרווחים יהיו ממוסים. על השאלה הבסיסית הזאת, מבחינה ציבורית, מבחינה ערכית, מבחינה כלכלית, צריך לתת תשובה.

משה נסים (הליכוד):

שאלה, בנחת.

חיים אורון (מרצ):

תן לי להשלים את המשפט.

משה נסים (הליכוד):

תשלים.

חיים אורון (מרצ):

אני, על השאלה הבסיסית הזאת, זה שנים, מעל הדוכן הזה, גם כשהייתי קול בודד, אמרתי: יש למסות את הרווחים בבורסה בשיטה שאנשי מקצוע יציעו אותה. והיו שתי שיטות עקרוניות שעליהן דובר. זאת עמדת העקרונית, היא מעבר לאמירה המיותרת של ראש הממשלה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

זו גם עמדתו של – – אתה לא מחדש לו שום דבר.

חיים אורון (מרצ):

אני יודע. היות שזו גם עמדתו של מיכאל איתן וגם עמדתם של חברים נוספים בליכוד, לפחות ראוי היה להציג את המיסוי הזה באופן קצת פחות – אני לא רוצה להגיד "דמוני" – נוראי כפי שהוצג פה.

זאב בנימין בגין (הליכוד):

גם דברים טובים צריך לעשות בשכל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם דבר טוב הופך להיות אידיוטי אם מכינים אותו על הגזוזטרה של בייגה.

חיים אורון (מרצ):

קודם כול, התקדמנו בדיון. אנחנו אומרים, כמו שחושב חבר הכנסת פת, כמו שחושב חבר הכנסת איתן: ביסודו המיסוי נכון, ועכשיו נקיים את הדיון – האם בשיטה כזאת, האם בשיעורים יותר גבוהים או בשיעורים יותר נמוכים. אבל אז אי-אפשר לטעון כאמירה שהיתה מתאימה לפני שבועיים, שאנחנו, הליכוד, באופן ציבורי, נבטל את המיסוי כאשר נגיע לשלטון.

משה נסים (הליכוד):

אפשר לשאול?

חיים אורון (מרצ):

כן.

משה נסים (הליכוד):

דיברת על צדק, ואין ספק שיש פה שאלה של צדק. איך אתה מוכן להצדיק פטור של קרנות ההשתלמות מתשלום מס על רווחי הבורסה? אתה יכול לתת תשובה הוגנת?

חיים אורון (מרצ):

כן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תפטור אותן גם ממס הכנסה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת נסים, אתה יודע שאני מאוד מעריך את דבריך. קרנות ההשתלמות, כמו קופות הפנסיה, כל זמן שהן משמשות את מטרתן הבסיסית, צריכות להיות קטגוריה שונה, ותפיסתי החברתית אומרת שיש סוג של חיסכון שמוצדק לתת לו העדפות מסוימות. אם קרנות ההשתלמות – ואני ממשיך – מזמן חרגו מתפקידן המקורי – – –

משה נסים (הליכוד):

נו?

חיים אורון (מרצ):

אני כבר הולך לקראתך: אם קרנות ההשתלמות מזמן חרגו מתפקידן המקורי, והן אינן בקטגוריה הזאת שדיברתי עליה עכשיו, צריך לבחון את העניין מבחינת תפקידן של קרנות ההשתלמות ולא בשאלה העקרונית של מיסוי הבורסה. והרי אנחנו מכירים את הוויכוח הזה לא מהשנה.

משה נסים (הליכוד):

אני לא מדבר על המס בגין התשלומים של המעבידים לקרנות ההשתלמות – גם זה נושא חשוב מאוד בפני עצמו –

חיים אורון (מרצ):

וגם המס של העובדים.

משה נסים (הליכוד):

– – אבל אני מדבר על מס רווחי הון על המניות שקונות קרנות ההשתלמות בבורסה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אם אתה רוצה לתת שחרור, תן שחרור – –

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת ויינשטיין, חבר הכנסת ויינשטיין.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת נסים וחבר הכנסת ויינשטיין, יש שורה ארוכה של שאלות שקשורות במיסוי הזה. אגב, מס הכנסה, שכולנו רואים בו חלק מתבנית חיינו, פטור מחלק מהשאלות הללו? כל שנה האוצר לא מגיש תיקונים שמשנים פה ומבטלים פטורים שם? אגב, עכשיו הוא נראה לי יחסית מס סביר.

אבל אני רוצה להגיע לשאלה שבעיני היא העיקרית בוויכוח הזה. מס הבורסה ממלא בעניין הזה תפקיד נוסף, מעבר לתפקיד הישיר של מיסוי הבורסה. מדינת ישראל היא מדינה שנמצאת בתחתית הסולם מבחינת משקלם של המסים הישירים מול המסים העקיפים. אין עוד מדינה בעולם שרמת המיסוי העקיף בה גבוהה כאחוז מהתל"ג כמו במדינת ישראל ורמת המיסוי הישיר נמוכה כאחוז

מהתל"ג כמו במדינת ישראל. מי שלא רוצה לפגום במס הכנסה – ואני לא בעד לפגום במס הכנסה, ואני לא בעד, באופן משמעותי, לשנות את שיעור מס ההכנסה – יודע שהדרך היחידה להתמודד עם חוסר האיזון הזה, שמכה, הרבה יותר ממה שאמר ביבי נתניהו קודם, בשכבות החלשות, היא להתמודד עם המס העקיף. כל אחד יודע, שהמס העקיף במהותו הוא מס פחות רגרסיבי, הוא מס שפוגע יותר במי שקונה את מכשיר הטלוויזיה הראשון, ומבחינתו המיסוי עליו הוא כל משכורתו, ומי שקונה עוד מכשיר טלוויזיה, מבחינתו המיסוי הוא בשולי משכורתו.

גם בהיבט העקרוני הזה של מערכת המס כולה, המהלך ששר האוצר עשה הוא מהלך נכון. ההתנגדות הנמשכת שנים ארוכות למיסוי על הבורסה, פעם בנימוקים טכניים ופעם בנימוקים של עיתוי ופעם בנימוקים של אי-יכולת לבצע אותו ופעם בחשש להנפקה ופעם בחשש לנימוק אחר – בסופו של דבר, חבר הכנסת ויינשטיין מגן, וזה לגיטימי, על מי שכל השנים התנגד למיסוי בתחום הזה, כי הוא לא רוצה לשלם את המס הזה. זכותך לתמוך בעמדה הזאת, זה לגיטימי. יש מי שאומר: אני חושב שלא צריך למסות את הבורסה, אבל למה להסתתר מאחורי כל כך הרבה טיעונים טכניים ואחרים?

אני חושב שמבחינה זאת חבל שראש הממשלה הצהיר את מה שהצהיר כאשר הצהיר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה זה "חבל"? זה יוצא דופן? ראש הממשלה נעשה פתאום אדם חדש?

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש ממך.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לנדאו, אתם צריכים פעם אחת להחליט – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה לא פרס – כן ולא, זה רבין – כן ולא.

חיים אורון (מרצ):

אני מתרשם שבנושא שעליו אתם בעצם רוצים להפיל את הממשלה הזאת יש לכם איזו תחושה קשה שהיא יותר מדי עקבית לעמדותיה. הייתם מצפים שבנושא המדיני – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

האם הממשלה עם פרס ורבין עקבית בעמדותיה? אתה עושה מאתנו צחוק? בחיך. רבין אמר: אין מכתב לערפאת, והיה. זו אי-עקביות או רמאות?

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לנדאו, הרי הסיבה האמיתית לסיבה שאתם יושבים באופוזיציה זאת העקביות המאוד ברורה של הממשלה הזאת בנושא המרכזי של המחלוקת שלנו. אתם יודעים מה? אני מוכן לקבל את אי-עקביותו של ראש הממשלה בתחום שמלכתחילה התנגדתי לעמדתו, ולברך את הממשלה הזאת על עקביות בשני תחומים מרכזיים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כאשר מישהו לא מצהיר על מס הוא לא עקבי או רמאי? כאשר מישהו נותן שיקים בלי כיסוי הוא לא עקבי או רמאי?

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש לא להפריע לו. יש לו שתי דקות נוספות.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת לנדאו, בסוף דברי אני רוצה להעיר הערה אחת, כללית יותר, לגבי המצב הכלכלי. אני לא חושב שיש מציאות כלכלית שניתן תמיד לבחון אותה על-פי פרמטר אחד. נושא האינפלציה, שמקבל היום משקל מרכזי על דעת כולם, הוא מציאות, הוא תהליך שעשוי לשבש חלק גדול מתהליכי הממשלה. אבל מי שמתעלם, כאשר הוא מציג את תמונת המצב כפי שהציג אותה חבר הכנסת נתניהו, משיעורי צמיחה שאין דומה להם בעולם, לא שנה ראשונה ולא שנה שנייה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

הם נמוכים יותר מאלה שב-1992.

חיים אורון (מרצ):

שיעורי צמיחה ללא בנייה – – –

עוזי לבדאו (הליכוד):

הם נמוכים יותר מאשר ב-1991 וב-1990.

היו"ר ס' טריף:

אל תפריעו לו בבקשה.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, זה בגלל העלייה, וידעתם ששנתיים אחרי העלייה זה מה שיקרה במשק.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת קופמן.

חיים אורון (מרצ):

שיעורי ירידה באבטלה, שאני מודה שאני לא האמנתי שיהיו כמותם, בצד בעיות לא פשוטות, ואני לא רוצה להסתיר אותן, שהאינפלציה היא אחת מהן, ופערים חברתיים הולכים וגדלים היא בעיה נוספת עליהן. אבל תיאור תמונה כפי שתיאר אותה חבר הכנסת נתניהו, של מערכת כלכלית שיצאה משליטה, שאין לה כיוון? אין שום דמיון בין מה שהתרחש לבין מה שהוא אמר, ואחת הראיות – מבחינתי לחלוטין לא מרכזית – היא העובדה שאותו מכשיר שבו התחיל הדיון היום, הבורסה, לא הגיב – ואני אומר עוד הפעם, מבחינתי זאת הוכחה מאוד צנועה – על-פי המתכונת שחלק מהחברים ציפו שיגיב, אלא הציבור כנראה יותר מהר, ובאופן יותר רציני, התאזן לתוך המערכת.

חיים קופמן (הליכוד):

התברר לך שאלה החברות הבורסאיות שמתאזנות.

חיים אורון (מרצ):

התברר שניתן לקיים בורסה איתנה וסדירה עם מיסוי.

חיים קופמן (הליכוד):

תבדוק את מצב החברות הבורסאיות שרוצות לשפר את המאזן שלהן.

היו"ר ס' טריף:

תודה.

אמינותו של ראש הממשלה

היו"ר ס' טריף:

אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי בנושא: אמינותו של ראש הממשלה, בשם הסיעות מולדת והליכוד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, אני לא רוצה להצטרף לאלה הקוראים לעבר ראש הממשלה, שקרן. לכן פניתי אל המילונים כדי למצוא מלה נרדפת מעודנת יותר ונעימה יותר לאוזן. אינני בטוח שמצאתי מלה כזאת במכלול הבא: כזבן, בדאי, רמאי, בלופר, מאחז עיניים, מתעתע, מסלף. אף אחת מהן איננה מדויקת יותר למקרה הנדון, ואולי דווקא כולן ביחד הולמות אותו.

זה לא יפה להגיד על ראש ממשלה שהוא שקרן, אבל הוא נתפס באמירות שאינן אמת, ואף הודה בכך. זה לא יפה להגיד על ראש ממשלה שהוא שקרן, אבל חבריו למפלגה מודים בכך שהוא לא תמיד אומר את האמת, ומתנצלים ומנגחים וטוענים כי יש תקדים של ראש ממשלה אחר שאמר כי מותר לרמות למען ארץ-ישראל.

נער הייתי גם זקנתי וראיתי ראשי ממשלות ומנהיגי ציבור. לא תמיד הם אמרו את כל האמת ולא תמיד אמרו בכלל, ויש ששיקרו מדעת ויש ששיקרו בשוגג. אבל לא היה בהם אחד עד ליצחק רבין, שדרכו בראשות הממשלה שזורה ומחורזת בפנינים רבות כל כך של אמירות שאינן אמת.

יש פתגם יהודי האומר: "לא יאות הכזב, כי אם בשלושה מקומות: במלחמה – כי היא תחבולה ועורמה; או לאיש ישרים בין אנשים; או לאדם ירצה את אשתו".

ובסנהדרין פ"ט, ב', מצאתי: "כך עונשו של בדאי, שאפילו אומר אמת אין שומעין לו". אבל אין כמעט צורך להידרש לפתגם הזה עתה, כי רבין לא נותן לו כמעט הזדמנויות...

מיכאל איתן (הליכוד):

זה גם מה שיחול עלי. הוא יקרא להצביע "אמת" ולא ישמעו לו.

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, חבר הכנסת ויינשטיין, אני מבקש להקשיב.

רחבעם זאבי (מולדת):

כאשר ראש הממשלה איננו רוצה לאפשר את חידוש התפילות, הן של יהודים והן של ערבים, במערת-המכפלה, הוא בודה נימוק לא אמיתי בדבר ביצוע עבודות והתקנות ביטחוניות שם. הכול יודעים שאת העבודות במערה אפשר היה להשלים לפני זמן רב, וצה"ל יודע לעשות זאת. כאשר רצו לפתוח את "מעבר ערבה", בשלושה ימים עשו זאת. סללו כבישים, הקימו מבנים, העבירו חשמל, סיפקו מים, ועבדו בשבת וחיללו אותה, והכול בשלושה ימים. אבל כאשר אין רוצים לאפשר לנו להתפלל במערת-המכפלה, משקרים וטוענים שהעבודות מונעות זאת. וכאשר משלחת של חברי כנסת מבקשת לבקר במקום ולהיווכח באמת – לא ועדת הפנים אתמול אלא משלחת שיצאה לשם לפני חודש – שולל זאת ממנה שר הביטחון בנימוקים לא אמיתיים של ביטחון.

השימוש בנימוק של ביטחון במקרה הזה שם ללעג ולקלס את קדושת הביטחון. כאשר רבין רצה לקיים במערה ביקור של הרבנים הראשיים, נשכחה ממנו טענת הביטחון הלא-נכונה.

רבין הגיע לשלטון עם מצע, דיבורים והבטחות שהוא מיהר להיפרד מהם: "לא נדבר עם אש"ף", כאילו לא נאמר; "לא למדינה פלשתינית", נגנז ונקבר; "מי שיוותר על רמת-הגולן יפגע בביטחון ישראל", אולי זה נאמר על-ידי טוביה צפיר; "לא הפקדנו מסמך בדבר ירושלים בידי ערפאת", התנפץ כשקר מפני שהשותף הלשין; "תבוטל האמנה הפלשתינית" ואחר כך נאמר "יבוטלו הסעיפים הנוגעים לחיסולה של ישראל", כאילו יש סעיפים אחרים באמנה, וגם זה התברר כשקר משותף עם ערפאת; "לא ישוחררו אסירים ערבים שיש דם על ידיהם", אבל הם שוחררו בסיטונות; "לא נוותר בנושא הביטחון", היה לצחוק ולקלס, וכל הסכם קהיר הוא חטא על חטא בנושא הביטחון; "שינויים בסדר העדיפויות הלאומי", כאילו לא נאמר; "לא יהיה פחות כל עוד אני ראש ממשלה", בנושאי בורסה מותר לשקר. וכך הלאה, וכך הלאה.

אחד ממפקדי השדה המעולים בצה"ל אמר לי פעם, שהוא שמע את רבין אומר בתחילת האינתיפאדה כי "יש לשבור ידיים ורגליים", ואת ההמשך עם ההתכחשות לכך אנחנו יודעים.

אדוני היושב-ראש, אני מבקש מהגברות האלה לא להפריע.

היו"ר ע' עלי:

חברות הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת נסים זוללי.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא הבינותי כיצד יצא ראש הממשלה ושר הביטחון נקי מאחריות מיניסטריאלית בכל מחדלי מערת-המכפלה. משום מה לא קבעה הוועדה אחריות כזאת וגם מר רבין לא הזדרז להגיד: "אני אחראי". זכור לי שבימי ועדת-אגרנט הוא תבע אחריות מיניסטריאלית. מה השתנה, מר רבין?

חרף המחלוקות בהשקפות עם חברים בשמאל הישראלי, ראיתי את מאבקם לטוהר מידות, לניקיון כפיים ולסדרי ממשל נאותים כמאבק על עקרונות. אבל הם מעגלים פינות ישרות, משלימים עם דברים קלוקלים ואינם מישירים מבט. למען "השלום" הם מוכנים ללבוש שטריימלך ולחלות פני רבנים קלריקלים שהם בזים להם. למען "השלום" הם מציירים מפה מעוותת של אזורי עדיפות. למען "השלום" הם מאפשרים לערבים לרצוח אותנו. פתאום יש חברות בין שריד לרבין, ועדיין זכורים לי דברי הראשון על האחרון בכנסת הי"ב.

מותר לשכוח את עיירות הפיתוח, מותר לצפצף על החקלאים, ואפשר להפקיר את המתיישבים היהודים ביש"ע. כל הערכים של אתמול עברו מן העולם, כל הדגלים קופלו, האידיאולוגיה נגנזה, האמת של האתמול הוחלפה באחרת, החקלאים נשכחו, המתיישבים נודו, ובאה הבחנה בין דם לדם. נשארה רק מטרה אחת – להיות בשלטון, ובשבילה מתיישבי הגולן הם פרופלורים, החלוצים הם מתכנינים, ושום דבר לא מזיז לו, והשמש זורחת, והשוחט שוחט.

כאשר נטבחו בחברון בתרפ"ט 67 יהודים, אמרה הכותרת הראשית של "דבר": "חללינו – המעונים, הטבוחים והנספים במערכה על קידוש שם המולדת". כך כתב בעבר ביטאונה של תנועת העבודה, כך הוא העריך את היהודים בחברון: הם "במערכה על קידוש שם המולדת". ואילו היום הם מתנחלים תימהונים עם חזון משיחי, טפילים ומתנחבלים, שיש לייבש אותם ואין לשמוע את זעקתם אל ממשלת המתיוונים בירושלים.

אגב, באותו עיתון "דבר" כתב שלמה יבניאלי כי: "הממשלה מודיעה שהיא שולטת במצב, אבל תוך כדי שליטתה זו נמשך בארץ מצב בלתי פוסק של התנפלויות על היישוב היהודי". נא לא להתבלבל. יבניאלי דיבר על ממשלת המנדט הבריטית של אז, והדמיון לממשלת מרצ בראשות רבין של היום הוא מקרי או לא מקרי.

רבין טוען שיש לו רוב בכנסת, אבל הוא יודע שאין לו רוב בעם. הוא יודע שגזירותיו נשענות על קולותיהם של "חובבי ציון" מושבעים מבית-מדרשה של רק"ח עוכרת הציונות. ואחד-העם אמר, במאמרו "חצי נחמה", כי "אין שקר ואין איזולת אשר לא תוכל לבוא עליו ההסכמה הכללית".

אדוני ראש הממשלה, עד שתלמד כי ערפאת הוא לא רק רוצח אלא גם שקרן ומתעתע, כפי שמעידים עליו כל שליטי ערב, צא ולמד את חוכמת ערב במקומות אחרים. שם תגלה פתגם ערבי האומר: "דבר אמת, אפילו יזיק לך הדבר". הם לא תמיד עושים כך, אבל הפתגם ישנו אצלם, ואומנם יש גם פתגם ערבי אחר שאומר: "כשהשליט משקר, אומרים – אמת דיבר".

ואם תרצה, אדוני ראש הממשלה, ללמוד ממסורת ישראל-סבא, תמצא מלוא חופניים של דברי מוסר ותוכחה על אמת ושקר: "מדבר שקר תרחק" – שמות, כ"ג; "יסכר פי דוברי שקר" – תהילים, ס"ג; "ויפיח כזבים לא ימלט" – משלי, י"ט ועוד ועוד. כדאי שתקרא ותלמד אותם בדרך לאוסלו, לפני שתקבל חצי או רבע פרס שלום עם איש השלום וסמל אהבת האדם בכלל והיהודי בפרט, הלוא הוא חברך החדש יאסר ערפאת.

רון נחמן (הליכוד):

יוסי עופר בעברית. שינה את השם שלו.

רחבעם זאבי (מולדת):

יוסף חיים ברנר אמר: "לשקר יש לפעמים רגליים, אבל צריך לקצץ אותן". אכן צריך לקצץ את הרגליים של ממשלת השקר, ממשלת הכניעה והוויתורים, ממשלת ההתחסלות וחוסר האמונה, ממשלת הפחד והרמייה.

זה לא יפה להגיד על ראש ממשלה שהוא שקרן, אבל זה מה שיש. תודה.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת זאבי, היה נשיא בארצות-הברית, קראו לו בוש. הוא אמר: Read my lips.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ע' עלי:

הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה – הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994. תודה.

נחישותו של ראש הממשלה לקבוע סדרי עדיפויות לאומיים חדשים

היו"ר ע' עלי:

אנו עוברים לנושא: נחישותו של ראש הממשלה לקבוע סדרי עדיפויות לאומיים חדשים. חבר הכנסת נסים זילי, בבקשה. לאחר מכן ישיב שר האוצר על שלוש ההצעות יחדיו.

דב שילנסקי (הליכוד):

מה עוד יש לנציגי העבודה להגיד, אינני יודע.

היו"ר ע' עלי:

תשמע. עשר דקות יש לו לדבר.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רואה. מה יש לשמוע? מה יש להם עוד להגיד, אינני מבין.

נסים זילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אילולא ידעתי בביטחון מוחלט את דעתו האמיתית של חבר הכנסת זאבי על יצחק רבין, ולא רק דעתו שלו, אלא גם דעתו של כל הפיקוד הבכיר של צה"ל, בעבר ובהווה, הייתי – – –

חיים קופמן (הליכוד):

מה דעתך על יצחק רבין?

נסים זוילי (העבודה):

אני אגיד.

חיים קופמן (הליכוד):

מה דעתך האישית האמיתית על יצחק רבין? היום ערב יום כיפור.

נסים זוילי (העבודה):

אני אומר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה דעתך על הרעלת ניקוטין? שמעת על זה פעם? כשצריך רמטכ"ל למלחמה והוא איננו, מה הוא שווה?

נסים זוילי (העבודה):

חברים, אני יודע שחברי האופוזיציה מנסים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

הוא יכול להיות קצין מבצעים מצוין – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — תגיד בעצמך, הוא שקרן או לא שקרן?

נסים זויילי (העבודה):

— — — אני אגיד, בגלל זה — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

אומר את זה חבר שלו, פקוד שלו, מי שיצק מים על ידיו.

נסים זויילי (העבודה):

אתה רוצה שאני אקרא לך האלוף לשעבר גנדי או החבר גנדי?

רחבעם זאבי (מולדת):

איך שאתה רוצה. דבר אמת.

נסים זויילי (העבודה):

אני אדבר אמת, דווקא מתוך דברים ששמעתי גם ממך וגם מאנשים רבים מאוד במערכת הפיקוד על ההערכה האישית האמיתית שיש כלפי יצחק רבין כאן, גם כמנהיג וגם כאדם.

חיים קופמן (הליכוד):

אבל מה מהניסיון שלך?

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

נסים זוילי (העבודה):

אז אני מוכן לייחס את כל הדברים שאמרת כאן, חבר הכנסת זאבי, ואני מאוד מעריך אותך ואת דבריך – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה בשלב הטיעונים לעונש, משהו מההקלה. תגיד עליו כמה המלצות.

היו"ר ע' עלי:

אבל, רבותי, אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת זוילי לדבר.

נסים זוילי (העבודה):

אני מוכן לייחס את כל הטיעונים למאבק הפוליטי הקיים. אבל לעשות רצח אופי, לעשות דמוניזציה של ראש ממשלה, זה חוסר אחריות מדרגה ראשונה גם לאופוזיציה, משום שבסופו של דבר גם האופוזיציה וגם הקואליציה אחראיות לקיומה של המדינה הזאת ולקיומו של העם הזה.

חיים קופמן (הליכוד):

אתם צעקתם לראש ממשלה ושר ביטחון "רוצח" והפעלתם – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אנחנו בעד קיומו של העם. אנחנו לא מסתמכים על דראושה ולא מסתמכים על מיעארי. אנחנו מסתמכים רק על – – –

נסים זוילי (העבודה):

אני רוצה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — לשבור ידיים ורגליים. זו התנהגות של מנהיג שאתה מעריך אותו, שהאותיות שלו בבחירות הן "אמת"?

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לנדאו, אני מבקש.

נסים זוילי (העבודה):

כשיצחק רבין נבחר להיות ראש ממשלה והקים את הממשלה, הממשלה הזאת לקחה על עצמה משימות שחלקן לפחות נראו בלתי אפשריות למימוש וליישום.

רחבעם זאבי (מולדת):

בשביל מה הוא משקר? אבל הוא משקר.

נסים זוילי (העבודה):

גנדי, הרי אתה יודע שאני לא מסוגל וגם לא ארד לוויכוח ברמה הזאת. אני מתכוון להתייחס בדיוק למה שכתוב בסדר-היום.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה יודע שמעולם לא דיברתי כך בבית הזה.

נסים זוילי (העבודה):

אני יודע.

רחבעם זאבי (מולדת):

התמלאה הכוס – – – האיש הזה לא מדבר אמת.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, זה כואב עוד יותר, ואני חושב שבעניין הזה אתם עושים טעות קשה מאוד. מותר לתקוף עניינית ממשלה, מותר לתקוף פעולות ממשלה, מותר לתקוף דרך של ממשלה. הדרך שבה אתם מוליכים לא מובילה לשום מקום. לא רק – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל אם ראש הממשלה תוקף את האזרחים שלו, אם ראש הממשלה תוקף את האזרחים בכך שהוא מכניס אותם למלכודת? קודם הוא אומר: לא יהיה מס על הבורסה. הם נשאים, ואחר כך הם מפסידים עשרות מיליוני שקלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

באמת.

נסים זוילי (העבודה):

אני רציתי לנסות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

על מי אתה מגן – – –

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת ויינשטיין. חברת הכנסת גוז'נסקי.

רחבעם זאבי (מולדת):

ראו מי מגן עליו, הציונית הגדולה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא, אני מגינה על – – – שישלמו, מה יש?

רחבעם זאבי (מולדת):

היא, הקומוניסטית – – – תגיד לי מי חברך ואגיד לך מי אתה. היא מגינה עליו.

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, חבר הכנסת זאבי, מספיק.

חיים קופמן (הליכוד):

גנדי, שמורת טבע, מה אתה רוצה?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, אני מבקש להפסיק.

נסים זוילי (העבודה):

בין המשימות שלקחנו על עצמנו, שהממשלה לקחה על עצמה, מעבר לנושאים המדיניים ותהליך השלום, היו גם נושאים חברתיים כלכליים, וכולנו יודעים ששנתיים ימים הם תקופה קצרה מאוד כדי לשפוט בעיקר את התוצאות, וכשהולכים בדרך כל כך קשה, יש הרבה מאוד מכשולים, ואנחנו לא הסתרנו אף אחד מהם. מעולם לא באנו לציבור ואמרנו: אנחנו הולכים על הסכם אוסלו, הולכים ליישם אותו הלכה למעשה, וזה יפסיק לחלוטין את הטרור, כי ידענו שזאת סכנה של זריעת אשליות בקרב הציבור.

אנחנו יודעים שאנחנו ממשיכים להילחם וממשיכים לקדם את התהליך המדיני זה בצד זה. לקחנו על עצמנו משימות שאנחנו האמנו ומאמינים שאנו הולכים בהן בדרך הנכונה. אנחנו מאמינים שאנחנו הולכים בדרך הנכונה. הצעד האחרון ייעשה מחר או מחרתיים, וזה empowerment, ואנחנו מתכוננים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

למה אתם מסתמכים על דראושה ומיעארי – – –

נסים זויילי (העבודה):

חבר הכנסת לנדאו, אני מוכרח להגיד לך – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה מתגעגע לימים של "בלי חרות ומק"י"? מה קרה? – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

נסים זויילי (העבודה):

חבר הכנסת לנדאו, אני חושב – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

– – –

קריאות:

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

יוסף בא-גד (מולדת):

מדוע את מגינה על ראש הממשלה?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת בא-גד.

עוזי לנדאו (הליכוד):

— — —

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת לנדאו, אני מוכרח להגיד שלפי תפיסת עולמי — — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש להפסיק.

נסים זילי (העבודה):

אני מוכרח להגיד לך, שלפי תפיסת עולמי, האזרחית והדמוקרטית, אני חושב שהדברים כפי שאמרת וחברים רבים נוספים אומרים אותם לגבי חברי הכנסת הערבים לא ראויים להיאמר ולהישמע בבית הזה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

נסים זילי (העבודה):

הם אזרחים סוג א' ולא יהיו אזרחים סוג ב'. הם אזרחי מדינת ישראל. הם אזרחים לכל דבר, ותהיה להם זכות הצבעה בכל נושא, ולא אתה ולא חבריך תפסלו משהו.

חיים קופמן (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

נסים זילי (העבודה):

לא אתה ולא חבריך תפסלו אדם במדינת ישראל. הוא אזרח מדינת ישראל לכל דבר.

חיים קופמן (הליכוד):

נסים זויילי (העבודה):

ההרכב הקואליציוני שאנחנו נשענים עליו הוא הרכב שמשלב בתוכו את כל הכוחות שתומכים בתהליכים המדיניים.

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

נסים זויילי (העבודה):

אתה יודע את דעתי האישית, לא אגיד אותה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אתה רוצה לומר לי שהוראות פתיחה באש בצה"ל לא היו מושפעות מהשאלה האם הממשלה תיפול או לא תיפול בגלל — — —

נסים זויילי (העבודה):

לא ולא. אתה יודע שמאז ראש הממשלה הקודם ועד ראש הממשלה של היום, הוראות פתיחה באש לא השתנו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

האם רבין, בהוראות שלו לחיילי צה"ל, הגן עליהם? אם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי תצביע בעדו, אתה יכול לסמוך עליהם בהחלטות על מלחמה? תתביישו לכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

עוזי לבדאו (הליכוד):

אצלכם טובת המפלגה מעל טובת המדינה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הרסתם את המדינה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

את אינך רואה עצמך נאמנה לישראל כמדינה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זוילי, תדבר בלי הפסקה.

נסים זוילי (העבודה):

אני לא יכול, אני לא רגיל לדבר כשהם צועקים.

שום נושא ביטחוני שיש לו נגיעה ביטחונית לא מושפע מההרכב הקואליציוני, הוא מושפע אך ורק ממדיניות הממשלה וממתן תשובה על צורכי הביטחון של המדינה הזאת ושל העם שחי בתוכה ובאזורים הקרובים אליה.

רחבעם זאבי (מולדת):

ההסכם הכלכלי מלא כולו חורים ביטחוניים חמורים. שיקרתם את העם שההסכם יביא ביטחון. אתן לך חוות-דעת מקצועית שכולו חורים ביטחוניים.

נסים זוילי (העבודה):

הסכם אוסלו בנוי בצורה כזאת, גם בשלביו וגם בדרך יישומו, שבשום צעד מהצעדים שאנחנו עושים אנחנו לא מאבדים שליטה ויכולת פיקוח ואנחנו לא מפקירים ומזניחים את ביטחונה של מדינת ישראל וביטחון המתיישבים שחיים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. אף אחד מן הסעיפים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

נסים זויילי (העבודה):

זה לא יעזור לך, תקרא את ההסכם הזה.

חיים קופמן (הליכוד):

עובדה שעזה הפכה עיר מקלט.

נסים זויילי (העבודה):

פעולות טרור והרג היו גם לפני הסכם אוסלו.

רחבעם זאבי (מולדת):

שוטרים פלשתינים ירו בשוטרי משמר הגבול במחסום ארז.

גדעון שגיא (העבודה):

לאילו ימים אתה מתגעגע?

רחבעם זאבי (מולדת):

לימים שרבין היה רבין, כשהיה לו אומץ להחליט.

גדעון שגיא (העבודה):

שהיה לו אומץ להחליט על הטלת מס על הבורסה.

היו"ר ע' עלי:

מספיק.

חיים קופמן (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

שלשקר יקראו אומץ...

היו"ר ע' עלי:

רבותי, אקרא אתכם לסדר, אי-אפשר כך.

נסים זוילי (העבודה):

נכון שבמסגרת התהליך המדיני שאנחנו נמצאים בתוכו חלק ממנהיגות מפלגת העבודה עברה שינוי משמעותי גם בגישה וגם בתפיסה, משום שהגיעו למסקנה שצריך לאמץ גישה ריאליסטית ופרגמטית בניסיון לפתור את הסכסוך הזה.

אליעזר זנדברג (צומת):

תלכו לעם.

נסים זוילי (העבודה):

די, לא נמאס לכם? תנו להגיד שני משפטים בצורה מסודרת.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא הנושא, הנושא הוא האם רבין אמין.

נסים זילי (העבודה):

אם אדם משנה את דעתו, זה לא פוגע באמינותו – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

נלך לבחירות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

נסים זילי (העבודה):

— — — רק מוכיח שהוא מסוגל להביא דברים בחשבון, לנתח מצבים משתנים, והוא לא נשאר בתלם שנחרש דור אחרי דור אלא מנסה למצוא אפיקים ודרכים חדשות כדי לפרוץ קדימה. אנשים שמאמינים בסטטוס-קוו הם אנשים שנשארים קפואים במחשבה שלהם. מי שמאמינים בסטטוס-קוו בינינו לבין הפלשתינים ובינינו לבין מדינות ערב הם אנשים שכבר אינם מסוגלים להביט לעתיד, הם חיים בעבר, ואנחנו לא רוצים לחיות עוד בעבר הזה, אנחנו רוצים להביט קדימה. זו הנחישות של הממשלה, ודבר לא יעזור לאיש.

רחבעם זאבי (מולדת):

רבין ביטל הסכם בינינו בלי לשאול אותך. זו אמינות של ראש ממשלה, של ראש מפלגה? הוא אפילו לא גילה את אוזנך שהוא ביטל הסכם. זה ראש ממשלה אמין?

חיים קופמן (הליכוד):

הטענה של חבר הכנסת חיים רמון היא שמפלגת העבודה חיה בעבר בהסתדרות.

נסים זילי (העבודה):

נכון, שילמנו על זה את מלוא המחיר.

אחרי שהממשלה הגדירה מחדש את יעדיה וקבעה דרך, היא הולכת בה למרות הקשיים. אם מישהו יבחן עכשיו את מצעה של מפלגת העבודה, הוא יראה שלפחות בנושא הפלשתיני ובנושא הירדני – אגיע לנושא הסורי – אנחנו דבקים בגישה העקרונית שלנו, שאנחנו לא רוצים לחיות במדינה דו-לאומית ואנחנו לא רוצים להמשיך לשלוט על עם אחר. אלה הדברים העקרוניים, כל השאר אלה דברים של הטקטיקה, של הדרך, לא של האסטרטגיה. ברגע שנקבעו היעדים האסטרטגיים, נשיג אותם ונלך בדרך שאנחנו מאמינים שהיא הכי טובה כדי להגיע אליהם, משום שאנחנו מאמינים שהם משרתים את האינטרסים של מדינת ישראל ושל העם שחי בתוכה.

לא יעזור כאן לאיש, אין שום בעיה של אמינות, יש נחישות. אנחנו הולכים בדרך שאנחנו מאמינים בה, וכאשר היעדים קשים להשגה אנחנו לא הולכים עם הראש בקיר ולא מאמינים בקיפאון. אפשר למצוא מאתיים סיבות כדי להפסיק את המשא-ומתן עם הפלשתינים, את התהליך המדיני. להיפך, אנחנו נמצא את הסיבות הטובות כדי להמשיך, משום שהיעד שלנו הוא אמיתי, אנחנו מאמינים בו ואנחנו נגיע אליו; זה מה שאפשר את פריצת הדרך. מה שאפשר את פריצת הדרך הוא אימוץ של גישה ריאליסטית, פרגמטית, של פתרון בעיות, ולא הצגה של גישה חד-ממדית של הסכסוך הזה.

אם אנחנו לא רוצים להמשיך במצב הקיים, חייבים להתקדם לפתרונות, וראש הממשלה ושר החוץ יצרו פתרונות חדשים. אנחנו עומדים בפני משברים, בפני עשרות משברונים ועשרות מחסומים ומכשולים בתהליך הזה, אבל אנחנו נמצא את הדרך להתגבר עליהם. הפוליטיקה הזאת היא האמנות של האפשרי ולא האמנות של החלום, לא האמנות של האשליה. תפסיקו לזרוע בקרב הציבור אשליה שיש פתרון אחר. אין פתרון אחר. אם אין פתרון אחר, בואו נראה איך אנחנו ממצים את הפתרון הזה בצורה החכמה והתורמת ביותר למדינת ישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

למדתי במפא"י פתרון אחר.

נסים זווילי (העבודה):

חבר הכנסת זאבי, אני יודע. אמרתי שהיחיד שיש לו גישה בנושא הפלשתיני העומדת מול הגישה הפוליטית של מפלגת העבודה זה אתה, רק שאני לא מאמין בפתרון שלך.

רחבעם זאבי (מולדת):

למדתי אותו במפא"י, אתם המצאתם אותו.

נסים זווילי (העבודה):

אני לא יודע איפה למדת אותו, אולי אתה מדבר על מפא"י שלא קיימת עוד ואולי אתה מתגעגע אליה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבל שהיא לא קיימת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

ברוך שפטרנו.

נסים זוילי (העבודה):

הייתי מבין את הליכוד והימין בחברה הישראלית לו אמרו כפי שאמר חבר הכנסת קצב: נכיר בעובדות, נכיר בתהליכים, באמיתות ובעומק שלהם, ונשתלב במערכת עשייה כך שבמסגרת המגבלות הקיימות והיעדים הכוללים נעבוד ביחד, ימין ושמאל. אין טעות יותר חמורה ועיוות יותר גדול מציור תמונה בפני הציבור הרחב, שהממשלה הזאת מפקירה את ביטחונה של מדינת ישראל, שהיא מפקירה את ביטחונם של המתיישבים.

עוזי לבדאו (הליכוד):

זו האמת.

נסים זוילי (העבודה):

זה שקר מוחלט, ואתם יודעים שזה שקר מוחלט.

עוזי לבדאו (הליכוד):

זה הדבר היחיד הנכון שאמרת.

נסים זוילי (העבודה):

אתם יודעים שזו לא אמת, אתם יודעים שכאן אתם מסיתים את הציבור ולא משכנעים אותו. אתם פועלים על הרגשות הכי שפלים שלו והכי עמוקים של פחד. תתמודדו פעם אחת עם האמת.

עוזי לבדאו (הליכוד):

מה עם המשפחות של השניים שנרצחו?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אתחיל לקרוא את החברים לסדר.

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת עוזי לבדאו, אתה יודע שטרור היה לפני הסכם אוסלו, ואנחנו נלחמים בטרור הזה בדיוק כפי שממשלת הימין לחמה בו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

בשביל מה אוסלו?

נסים זוילי (העבודה):

מי שמנסה להציג את הדברים כך שבתהליך מדיני ניתן להגיע לתוצאות מעשיות חצי שנה או שנה אחרי שהוא התחיל, וכבר לראות את התוצאות הסופיות שלו, טועה ומטעה. לא זה מה שאנחנו אמרנו. אמרנו שהתהליך הזה ייקח שנים מפני שצריך לבנות משהו חדש לחלוטין במערכת היחסים בין העמים החיים באזור הזה. זה לא ייקח יום. היה עימות של למעלה מ-100 שנה עם הפלשתינים, ופתאום כולם חסרי סבלנות, ואחרי שלושה חודשים רוצים לראות באזור הזה גן-עדן. זה לא יהיה.

זה לא יהיה, משום שאנחנו יודעים שהמהלכים שאנחנו עושים הם קשים. אנחנו יודעים שאש"ף או ערפאת וחבריו לא ממלאים במאה אחוז, את כל חלקם בהסכם, בעיקר במאבק נגד הטרור. אמר את זה גם ראש הממשלה. צריך להמשיך ללחוץ עליו, שייקח על עצמו חלק יותר פעיל, משמעותי, כפי שהוא התחייב בהסכמי אוסלו, להילחם בטרור, עם כל הקשיים שיש לו עם זה. מה זה קשור למערכת של אמינות? אנחנו נמשיך ללכת בדרך שבה הלכנו.

אתמול הודיע ראש הממשלה – ואנחנו מדברים כרגע על ראש הממשלה – פעם נוספת, שבנושא רמת-הגולן, אם במסגרת ההסכם עם סוריה תהיה חריגה ממצע מפלגת העבודה, אנחנו נלך לעם. מה אתם רוצים? זה חתום בהסכם הקואליציוני גם עם ש"ס, הראשון שנחתם. אם יהיו ויתורים טריטוריאליים ברמת-הגולן מעבר למה שהובן או השתמע ממצע מפלגת העבודה, אנחנו לא מתכוננים לחתום על ההסכם הזה אלא אם כן הוא יעבור אשרור או אישור נוסף של הציבור הישראלי, אם בבחירות, אם בפרנדום, במשאל עם, זה לא חשוב; זאת אותה נקודה. הנושא הזה יובא להכרעת העם.

מה אתם רוצים? שנקפיא את המשא-ומתן עם סוריה? מה זה ייתן? לאן זה יוביל? לאיזה פתרונות בכלל מוביל הקיפאון שהיה מאז קומה של המדינה ואחרי מדריד? הקיפאון פתר איזו בעיה בחברה הישראלית? הוא לא פתר שום בעיה. לכן, כל מה שאתם מנסים להציג כאי-אמינות זאת בסופו של דבר הליכה בדרך שיש בה מכשולים שצריך לעבור אותם, וגם את המכשולים האלה אנחנו עוברים אחד לאחד.

מעבר למשימות הביטחוניות ולמשימות המדיניות, לקחנו על עצמנו גם משימות אחרות. לקחנו על עצמנו משימות בתחום הכלכלה, בתחום התעסוקה, בתחום החינוך, בתחום קליטת העלייה, בתחום השיכון, ולא בכולן עמדנו בצורה מכובדת. אף אחד מאתנו לא טוען שאנחנו סופרמנים, אבל השתדלנו.

אנחנו מנסים לשקם את מערכת החינוך ולבנות אותה על בסיס אחר. הגדלנו ב-30% את תקציב החינוך. הצליחו להוריד, בתוכנית כלכלית נכונה ואמיתית, את האבטלה, מ-11% ל-7.8%. זה לא הישג? זה לא הישג שכולנו צריכים להתברך בו? מה, זה הישג רק של שר האוצר מר שוחט? רק של אדם אחד? זה הישג גם של כל אזרחי מדינת ישראל שמסוגלים היום להביט קדימה עם תקווה רבה יותר לגבי מה שקורה, ואנחנו אומרים זאת בצורה גלויה.

אני מבין את האופוזיציה, שרוצה להביא, במהלך כזה או אחר, להקדמת הבחירות. אני בכלל לא מבין חברים בתוך מפלגת העבודה ובתוך הקואליציה שמתחילים לדבר על זה. הרי מה שרוצה האופוזיציה ליצור זאת בדיוק תחושה של ארעיות הממשלה הזאת. אף אחת מהמשימות שלקחנו על עצמנו לא יכולה להתמלא במשך שנתיים; אף אחת. כדי למלא את כולן, כדי שמה שלקחנו על עצמנו כאתגרים יתחיל להניב פירות, אנחנו צריכים את מלוא הקדנציה, ואנחנו רוצים להרחיב את הבסיס הקואליציוני עם ש"ס. אנחנו, בהחלט, רוצים שהממשלה הזאת תישען על בסיס יותר רחב, ואפשר גם להרחיב אותה בחברים נוספים, אם הם יהיו מוכנים לתת יד לתהליכים שאנחנו מאמינים שהם משרתים את טובתה של מדינת ישראל.

אני לא רואה שום סיבה בעולם להקדמת הבחירות. כאשר נקבע המשטר הדמוקרטי והפרלמנטרי במדינה הזאת ידעו שארבע שנים הן תקופת זמן שבה אפשר רק לבחון מעשים אמיתיים, כוונות, מעשים ותרגומם של ממשלה – ולא שנה – ולא לדקדק אותה כל חצי שנה בניסיון לבדוק במילימטרים אם היתה התקדמות, אם אחד יותר אחד פחות. זאת לא גישה פוליטית.

חייבים לאפשר לממשלה הזאת את כל תקופת כהונתה כדי להוכיח שהמדיניות שלה היא מדיניות שמובילה ליעדים האמיתיים, שנותנת תשובה על הצרכים האמיתיים של מדינת ישראל, וזה מה שיקרה. גם עם רוב מצומצם, גם בקואליציה מצומצמת, אנחנו נחזיק עד נובמבר 1996, ובתקופה הזאת נחזור אל הציבור ונעמיד בפניו גם את הנתונים, גם את העובדות, גם את מה שהצלחנו

לעשות, וגם את מה שלא הצלחנו לעשות. אנחנו יודעים להצביע על מה שלא הצלחנו, ואני יכול להצביע על אי-הצלחה, לדוגמה, בקליטת העלייה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

יש עלייה?

נסים זוילי (העבודה):

יש עלייה. אנחנו לא מצליחים – – –

קריאה:

— — —

נסים זוילי (העבודה):

— — — לא רק מפני שאנחנו, אולי, לא משקיעים מספיק, אלא מפני – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

רמסתם את העלייה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת לנדאו, אתה לא נותן לבקר את הממשלה.

נסים זוילי (העבודה):

אני מסיים, חבר הכנסת עוזי לנדאו.

היו"ר ע' עלי:

הוא רוצה לבקר את הממשלה, לפחות תאפשר לו זאת.

נסים זיילי (העבודה):

אנחנו יודעים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אין עליה, אין התיישבות – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זאבי, מספיק.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

נסים זיילי (העבודה):

אנחנו יודעים היכן אנחנו לא מצליחים, ואנחנו נתקן זאת; נתקן את זה. לא הכול תלוי רק בשטחי עשייה של הממשלה. אני חושב שאחד הכישלונות בקליטת העלייה הוא תחושת הניכור שיש לעולים כלפי המדינה וכלפי העם; כושר הקליטה החברתית שלהם, הרבה מאוד מרכיבים שאנחנו עברנו אותם כשהיינו עולים, בשנות ה-50, ולא הבשלנו מספיק כחברה כדי לשנות את התחושה הזאת שלהם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

העם אשם.

נסים זיילי (העבודה):

לא, לא, הרי אתה יודע שאני – – –

היו"ר ע' עלי:

אתה שומע מה שהוא מדבר?

נסים זילי (העבודה):

אני לא מנסה למרוח אלא לתאר מצב כפי שאני רואה אותו. אותו דבר בנושא השיכון. בהחלט צריכה להיקבע מדיניות שיכון שגם תגרום לירידת מחירי הדירות וגם תאפשר לאנשים רבים יותר ויותר לרכוש דירה. לא הצלחנו עד הסוף. התקדמנו, אנחנו ממשיכים להתקדם, אנחנו מאמינים שבסופו של דבר הנחישות של ראש הממשלה ושל הממשלה כולה להביא לשינוי בסדרי עדיפויות מצד אחד, ולהציב לעצמנו אתגרים ויעדים חדשים שאנחנו מתכוננים למלא אחריהם מצד שני – זאת המשימה שמוטלת על כולנו. הלוואי שבתחומים האלה היינו מוצאים יותר שותפות אמיתית עם החברים שלנו באופוזיציה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת זילי. שר האוצר, בבקשה.

אני מבקש שתשימו לב. כאשר מפריעים לנואם, אני אאפשר לו לסיים את דבריו גם אם זה אורך 20 או 25 דקות. נלמד את הלקח בהמשך.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני גאה להיות שר האוצר אשר הביא לממשלה, ואני מקווה שיעביר גם בכנסת, מס על רווחי ההון בבורסה. במשך שנים רבות חברי כנסת, שרים, מומחים, ועדות למיניהן, קבעו עובדה, קבעו שמתקיים במדינת ישראל מצב בלתי סביר אשר בו עובד בתעשייה, עובד בחקלאות, עובד בשירותים, עובד במלונאות, צריך לשלם מס עד כדי 50% משכרו על יגיע כפיו ועל עבודתו, ולא ברווחים גדולים – בסביבות 7,000 שקלים כבר צריך לשלם 50% – ואילו רווחים שלפעמים הם גדולים מאוד, הם רבים מאוד, אשר מקורם בפעילות בשוק ההון, אינם ממוסים לחלוטין.

ההחלטה שקיבלתי והבאתי לממשלה, ואני מקווה שבקרוב מאוד היא תובא לכנסת, היא החלטה צודקת, בעלת משמעות חברתית, בעלת איכות לא תקציבית או מיסויית בלבד, אלא היא שמה את מדינת ישראל בין המדינות המפותחות אשר בהן, כמעט בכולן, קיים מיסוי על שוק ההון ובהן הגיעו למסקנה הנכונה שאי-אפשר למסות את השכיר ואת העובד על עבודתו הקשה ובשיעורים גבוהים ולא למסות את שוק ההון אשר יוצר, לפעמים, מקורות גדולים מאוד של רווחים.

תמיד נאמר שהדבר צריך להיעשות, ותמיד נמצאו הגורמים והנימוקים מדוע לא לעשות זאת. יש גורמים גדולים מאוד וחזקים מאוד אשר פועלים בשוק, הם נקראים: בעלי עניין. אלה אנשים שאני

מעריך מאוד את עבודתם, את יוזמתם, את כישוריהם, את הקמת המפעלים, את הקמת החברות, אבל צריך לזכור שהם 70% מהנכסים בתוך השוק, ומוכן שהם היו גורם שכמעט תמיד התנגד לעניין. אני אומר: לא כולם, בתוכם אתה יכול למצוא אנשים עשירים מאוד שיש להם חלק גדול במניות החברות שנמצאות בשוק. והם באו ואמרו לי: אדוני שר האוצר, צדקת שעשית את זה. הטלת מס בשיעור של 10% בלבד על הרווח הריאלי – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה עצמך אומר שזה לא 10%.

שר האוצר א' שוחט:

10% על הרווח הריאלי זה דבר צודק, אף שאנחנו יודעים שאני אצטרך לשלם את זה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה שוב מטעה. אתה עצמך אמרת מספר אחר.

שר האוצר א' שוחט:

כשאני שומע את המנהיג של הליכוד בא ואומר, שכאשר הם יגיעו לשלטון, אם הם יגיעו לשלטון, הוא יצטרך לחכות אם כך הרבה מאוד זמן, הוא יבטל את החוק הזה, אני רוצה שהוא יסתכל בעיניו של כל שכיר במדינת ישראל, זה שגר בבית-שן זה שגר בנתניה זה שגר בתל-אביב זה שגר בבאר-שבע – יסתכל בעיניו ויגיד לו: אתה על עבודתך תשלם 50%, ואילו מי שמרוויח מיליונים בשוק ההון לא ישלם אגורה אחת. אני מאוד מקווה שמנהיג הליכוד יעמוד בדבריו וילך ברחבי ארץ-ישראל ויגיד את הדברים האלה.

לשמחתי הרבה, גם בספסלי האופוזיציה יש אנשים נבונים אשר מבינים ויודעים, והם אמרו זאת גם בציבור וגם בוועדת הכספים, ואחד מהם יושב עכשיו בראש הישיבה, סגן יושב-ראש הכנסת עובדיה עלי. אני הרמתי אליו טלפון והרמתי טלפון לדוד לוי; ושמעתי את גדעון פת, את מיקי איתן, שאמרו שיש צדק בהטלת מס על ההון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא זה, לא המס שלך. גם דוד לוי וגם מיקי איתן – – – אז למה אתה מטעה אותנו?

שר האוצר א' שוחט:

אני מבקש ממך. עבודתך להפריע לכל מי שמדבר. תשב ותקשיב. תלמד משהו גם. ותפסיק להיות המפריע הקבוע של הכנסת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תאמר דברים מדויקים.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת נתניהו בא מכלכלה – הוא חי שם הרבה מאוד שנים ולמד ב-MIT, כפי ששמעתי. האם אין מיסוי על ההון בארצות-הברית, שממנה אתה לומד את תורתך הכלכלית?

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא כזה.

שר האוצר א' שוחט:

אני יודע שלא כזה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

עיוות כזה אין בעולם.

שר האוצר א' שוחט:

יש מיסוי יותר חמור בארצות-הברית. מצרפים את זה להכנסה האישית ומשלמים את המס השולי שם. אם המס השולי שם הוא 35%, זה מה שמשלמים. אני אתן לך עצה. אם אתה רוצה להיות מנהיג של מפלגה, תלמד לומר את האמת – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה תלמד.

שר האוצר א' שוחט:

– – ותלמד להגיד דברים שאתה עומד מאחוריהם.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שרבין ילמד.

שר האוצר א' שוחט:

ההופעה שלך היום בתחום הכלכלי, ומה שאמרת ברדיו כאשר הוטל המס – זו בושה וחרפה למי שרוצה להנהיג מפלגה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

בושה למי שמטיל מס כזה.

שר האוצר א' שוחט:

מה אמרת? הלכת בבוקר ל"קול ישראל" ואמרת: הממשלה הזאת מטילה מסים ומכבידה את נטל המס. ובכן, אני רוצה להגיד לך: יומיים אחרי ההודעה על הטלת המס הורדנו מסי קנייה ב-490 מיליון שקל.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הו, הו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

הללויה.

שר האוצר א' שוחט:

אינך יודע מה שאתה אומר.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אל תדאג לאמינות שלנו. המנהיג שלך בסכנה.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה להגיד, אני מקווה שאזרחי ישראל יודעים בפני מי הם עומדים. אזרחי ישראל שמשלמים את המס שומעים את דבריך. למפלגת העבודה לא היתה בשנים האחרונות עזרה כל כך גדולה בהבנת תפיסה של מנהיג של אופוזיציה שדבריו אינם קשורים לשום מערכת של ערכים.

מה אמרת פה? באת והעללת על הבנייה הציבורית, וכעבור דקה אמרת: אנחנו צריכים לעשות – – –

בנימין נתניהו (הליכוד):

צריך בנייה ציבורית.

שר האוצר א' שוחט:

אתה גם לא שומע מה שאתה אומר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתה לא מבין מה שאתה שומע.

שר האוצר א' שוחט:

אמרת, צריכה להיות מדיניות ליברלית, שהיא לפי תפיסתך המדיניות הנכונה. יש לי אליך הצעה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בתקופת המיתון – – –

שר האוצר א' שוחט:

אולי בנושא טרור יש לך מומחיות רבה. אני לא מומחה בעניין הזה, אני לא אגיב על זה. אבל תרשה לי להגיד לך, כי כל מה שאמרת בנושא המס – וגם לא אמרת איזה מס אתה רוצה. שאלתי פעם, פעמיים, שלוש פעמים, ולא ענית.

בנימין נתניהו (הליכוד):

לא את זה.

שר האוצר א' שוחט:

תגיד מה כן. לא אמרת מה כן.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אם בכלל.

שר האוצר א' שוחט:

תסלח לי, לא אמרת. ואני יודע גם למה לא אמרת, כי אין לך מה להגיד. אילו היה לך מה להגיד היית אומר.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה יש לך להגיד על הקיבוצים? מה יש לך להגיד על קופת-חולים? – על הכספים חסרי התקדים שאתה מעביר לשם מסיבות פוליטיות, לא משום סיבות אחרות? דבר אמת.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת לנדאו, אני אקרא לכם למה ביקשתם את המושב ועל מה חתמו 30 חברים שלכם: טיפולה הכושל של הממשלה בהטלת מס; הזעזועים הכבדים בקריסת שערי המניות שמקורם באיבוד אמון הציבור במדיניות הממשלה. האם כתוצאה מהטלת המס אנחנו נמצאים היום, שבועיים אחרי ההודעה, במצב שהעסק קרס ולא קיים?

רון נחמן (הליכוד):

חוסר האמינות של הציבור. אתם מנותקים מהעם.

שר האוצר א' שוחט:

הרי אני לא יודע מה קורה בבורסה. אינני יודע מה יקרה בשוק ההון. יכול להיות שתהיינה ירידות. יכול להיות שתהיינה עליות.

רחבעם זאבי (מולדת):

יש יהודים שקרסו לגמרי.

שר האוצר א' שוחט:

אני יכול להגיד דבר אחד באופן ברור. אם הייתם יודעים מה יהיה מצב השוק היום, כאשר הגשתם את הנייר הזה לפני תשעה ימים, אין לי ספק – – –

חיים קופמן (הליכוד):

שר האוצר, עד סוף ספטמבר זה יעבור. 150 מיליון שקל – – – 40 מיליון – – –

שר האוצר א' שוחט:

תפסיק למסור את הנתונים.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת נתניהו בעניין ההפרטה. יש לנו קשיים מסוימים השנה בהפרטה. מה שהממשלה הזאת הפריטה בשנת 1993, בהיקף של 3.4 מיליארדי שקל, לא עשתה ממשלת הליכוד מאז כוננה, אלא שליש מזה, מצטבר בכל אותן שנים. לכן אני לא הייתי מציע לך לבוא ולמתוח ביקורת על הממשלה בתחום ההפרטה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני בא ומותח ביקורת.

שר האוצר א' שוחט:

עשינו בשנה אחת פי שלושה ממה שאתם עשיתם בכל אותן שנים שהייתם בשלטון, פי שלושה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אני עוד לא הייתי בליכוד. אני אפריט.

שר האוצר א' שוחט:

אבל המפלגה שלך היתה בשלטון.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה היית באופוזיציה.

בנימין נתניהו (הליכוד):

אתם מפריטים למקורבים.

שר האוצר א' שוחט:

מה זה אנחנו מפריטים למקורבים? זו עוד שטות אחת שאין לה כיסוי. אתה את מנת השטויות של היום מילאת בנאום שלך. אני מציע לך, לא כדאי להוסיף, פשוט לא כדאי להוסיף.

חיים קופמן (הליכוד):

כאשר אתה היית באופוזיציה אתה מנעת הפרטה.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא מבין מה זה להפריט למקורבים. הפרטה בשוק ההון הישראלי של "בזק" – הרי זה הופרט בשוק ההון. עם ישראלי קנה את זה. אני לא הבנתי את ההערה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

זה אומר שהגדולים לא נפגעו. הקטנים של עם ישראל נפגעו.

בנימין נתניהו (הליכוד):

הבנקים שלך קונים.

שר האוצר א' שוחט:

פשוט להשכלתך, כאשר מפריטים ומגיע כסף זה לא מחליף את המסים ואת ההכנסות, זה בא לממן את הגירעון. זה פרט קטן, טכני אולי.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה בהעברות תקציביות – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה זה קשור, אתה לא יודע על מה אתה מדבר.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו.

שר האוצר א' שוחט:

מר לנדאו, אתה טועה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם אתה טועה. אל תיתן שיעורים. אין לך השכלה. אתה לא יודע, אל תלמד אף אחד.

שר האוצר א' שוחט:

אני מציע לך, תבדוק את זה אחרי זה. אתה פשוט טועה וחבל שתטעה. אתה חושב שאני טועה, תלך אחרי כן ותעשה שיחה קטנה ויתברר לך שההכנסות מההפרטה לא מצטרפות להכנסות אלא הן מחליפות גיוס הון למימון גירעון. אבל אתה צועק – תצעק.

רון נחמן (הליכוד):

למה לממן את הגירעון?

שר האוצר א' שוחט:

אני לא רוצה להיכנס לעניין האינפלציה. יש הצעה נוספת לסדר-היום בעניין האינפלציה. אני מענה באופן ספציפי. בכל אופן אני רוצה להגיד מלה אחת על המצב הכלכלי, שכן שמעתי ביקורת קשה מאוד מפי יושב-ראש הליכוד ואני רוצה לומר כמה מלים.

קודם כול, לא אחד שיש בעיות מספר במשק הישראלי. הן קיימות וצריך לטפל בהן, ואולי בראש ובראשונה התחלת סימנים של עלייה באינפלציה, כפי שאנחנו ראינו אותם. אנחנו מטפלים ונטפל בעניין.

בנימין נתניהו (הליכוד):

שר אוצר שיטיל מס על הבורסה כדי להוריד אינפלציה?

שר האוצר א' שוחט:

אבל כשמקיימים דיון כלכלי צריך לראות את כל האינדיקטורים במשק ומה בעצם קרה. הממשלה הזאת, בנושא הכלכלי באה ואמרה: אנחנו רוצים להוריד את האבטלה. קצב ירידת האבטלה, רבותי חברי הכנסת ואדוני היושב-ראש, הוא מעל ומעבר לציפיות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אין עלייה.

חיים קופמן (הליכוד):

בלמתם עלייה, הטלתם הסגר על השטחים.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, מספיק. חבר הכנסת רון נחמן. שר האוצר צריך לסיים את דבריו.

שר האוצר א' שוחט:

אנחנו יודעים שגם ב-1992, גם ב-1993 וגם ב-1994 קצב העלייה הוא 70,000-75,000 עולים לשנה. אנחנו יודעים גם מה הגידול הפנימי. לשוק העבודה הישראלי מצטרפים נטו 2.6%-2.7%. אבל לעומת כל המשקים במערב, שם יש אפס גידול, הצלחנו להוריד את האבטלה בשיעורים שלא היו כמותם, תוך כדי צמיחה, תוך כדי גידול היצוא התעשייתי בקרוב ל-35% במשך שנתיים, תוך כדי השקעות בחינוך, תוך כדי השקעות בתשתית. אני יודע שקשה לכם לעכל את זה.

חיים קופמן (הליכוד):

למה? אמרנו שאחרי שהעלייה תיקלט תהיה גם צמיחה כלכלית.

שר האוצר א' שוחט:

קשה לכם לעכל את זה. חבר הכנסת קופמן, אתה לא יכול לחיות עם העובדה שהמשק הישראלי צומח, אינך יכול לחיות – – –

חיים קופמן (הליכוד):

אולי תספר שבאירופה יש צמיחה, בגרמניה של פרוספריטי – – –

שר האוצר א' שוחט:

ומה קרה בשנה שעברה, כשבאירופה היתה ירידה? מה קרה ב-1993?

חיים קופמן (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת קופמן, אתה יכול לעשות אלף פעם מאמצים ולדבר עשרת אלפים פעמים – – –

חיים קופמן (הליכוד):

רבין אומר – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת קופמן, אי-אפשר כך.

שר האוצר א' שוחט:

אני מעריך את אלה בתנועת הליכוד ששותקים, רואים את העובדות, יודעים שיש ירידה באבטלה, נוסעים ברחבי הארץ ורואים את התשתיות, יודעים על ההשקעות בשיכון, יודעים על הגידול בתוצר התעשייתי, יודעים על ההשקעות בחינוך ובשאר הנושאים, ולא בוררים נושא כזה או אחר.

אני רוצה להגיד מלה אחת על ראש הממשלה בהקשר של ההצעה שדובר בה ועל המהלך כולו. אני רואה באופן חיובי ביותר ומביע את מלוא הערכתי לאומץ שהיה לראש הממשלה לתת גיבוי להצעתי למסות את שוק ההון, אף שהוא אמר מה שאמר לפני חודשים מספר. אני חושב שצריך לראות את זה בקונטקסט של יכולת להתאים עמדות בתחום מאוד חשוב וחיוני, שבו צריך לפעמים לקבל הכרעה מהירה, ואי-אפשר לסחוב אותו ואי-אפשר לטשטש אותו.

ראש הממשלה הסכים למהלך שהצעתי לו. ואני אומר פה מעל דוכן הכנסת, שבשיחה הראשונה, כשבאתי אליו כמה ימים לפני ההחלטה, אמרתי לו: ידידי ראש הממשלה, אני אומר לך ואתה יודע שאתה התבטאת נגד המס, ולמרות זאת אני בא ומציע לך את הדבר. בפניך מונח גם השיקול החברתי הלאומי הכולל וגם היוקרה האישית שלך, שחס וחלילה תיפגע. אני לא מסתיר ממך את הדבר. אם תגיד לי: אדוני שר האוצר, אני אמרתי מה שאמרתי, ולכן אף שזה חשוב, אף שזה מהלך צודק שצריך לעשות אותו, דעתי היתה כזאת במצב שהיה בבורסה והתבטאתי, אנא ממך אל תגיש את ההצעה – מובן שלא הייתי מגיש אותה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

העלית בפניו את השיקול שהוא עלול להיפגע. ומה אם אזרחים נפגעו?

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שר האוצר א' שוחט:

לא רק שלא צריך לבקר את ראש הממשלה על העניין, אלא צריך לשבח, לקלס ולהלל על כך שהוא יכול היה לקבל הכרעה כל כך חשובה כשידע שתהיה פגיעה אישית בו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

שר האוצר א' שוחט:

רבותי חברי הכנסת מהאופוזיציה, תשתחררו מהמאבק שלכם בממשלה. כל אחד יתבונן בראי ויחשוב, האם הוא, על משכורתו צריך לשלם מס, ואחר בשוק ההון איננו צריך לשלם.

אני חושב שמה שנעשה הוא מעשה גדול, מעשה חיובי. אני מצפה ומאמין שלפחות מצד חלק מחברי האופוזיציה תהיה תמיכה בתהליך החקיקה גם במליאה וגם בוועדת הכספים, שאליה יבוא החוק לדיון.

אני יכול להגיד פה היום, שבסיכומי של דבר מתגבש פתרון גם למסלול של קיזוז; הוא בשלב של ניסוח. אני לא רוצה להיכנס לפרטים כל זמן שעושים עיבוד נוסף, אבל אותן בעיות שהיו כרוכות בהכנת המסלול האלטרנטיבי נפתרו. אני מניח שבימים הקרובים נביא לכנסת הצעת חוק עם מסלול כפול, מסלול אחד של מיסוי בשיעור 10% ומסלול שני אלטרנטיבי של התקזזות. אני לא אכנס כרגע לטכניקה ולמספרים, אבל אזרח ישראל יוכל לבחור בין שני הדברים.

חיים קופמן (הליכוד):

כאשר הכנת את החוק לא יכולת להכין גם את זה?

שר האוצר א' שוחט:

אני מאמין שהכנסת אכן תאשר את החוק, שהוא טוב לעם ישראל, וב-1 בינואר נהיה כאחת המדינות המתוקנות בעולם, שבהן ממסים גם את העבודה וגם את ההון.

היו"ר ע' עלי:

אדוני השר, מה אתה מציע?

שר האוצר א' שוחט:

אין לי התנגדות שהנושא יעבור לוועדה, אם כי הדברים ממילא יבואו לוועדה במסגרת החקיקה.

גדעון שגיא (העבודה):

אפשר לקיים גם דיון במליאה כדי שיתברר איזה שטויות אמרו.

שר האוצר א' שוחט:

מדובר על כל חמש ההצעות?

היו"ר ע' עלי:

כן.

שר האוצר א' שוחט:

אין לי התנגדות לדיון בוועדה בהצעות בנושא הטלת המס על שוק ההון. מובן שאני מציע להסיר מסדר-היום את ההצעה בנושא אמינותו של ראש הממשלה.

היו"ר ע' עלי:

יש הצעות אחרות. לכל מציע דקה אחת. חבר הכנסת עזרן מציע להסיר את ההצעה של חבר הכנסת נתניהו. אחריו – חבר הכנסת איתן.

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הבית, עם כל הכבוד להצעה להוריד את המס על הבורסה – ובמקביל יש הצעה אחרת, להקדים את הבחירות; זה תרתי דסתרי. אם ראש הממשלה רבין החליט בכל זאת על מס כל כך לא פופולרי, למעשה אנטי-ציבורי, הרי זה מכיוון שהוא בטוח שממשלתו תוציא את כל שנותיה. אדם לא לוקח יוזמה כזאת של חוק כל כך אנטיפתי לכאורה כשהוא לא בטוח בשלטונו. אבל המס על הבורסה, כמה שהוא לא סימפתי וכמה שהוא לא פופולרי, יש בו מן הצדק ומן היושר, בתנאי שיהיה קיזוז, שאנשים יפעילו את המס הזה בצורה חכמה והמס יהיה גם צודק. לא די שיהיה חכם, הוא צריך להיות גם צודק.

אבל הבעיה האמיתית שלנו, של הממשלה הזאת, זו האינפלציה הדוהרת. אני מאוד מפחד שהממשלה תתפתה לפתרונות פשוטים, לפתרונות קלים, לקיצורי דרך, ותלך, חלילה, למיתון או להאטת הצמיחה, ואז תהיה לה בעיה לא עם האינפלציה אלא עם החברה, שהעניים יתדרדרו יותר והעשירים התחתון יהיה מתחת לאדמה.

לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נתניהו, מאחר שאני סבור שביסודו המס הזה הוא צודק ונכון.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת עזרן. חבר הכנסת מיכאל איתן – איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש – במקומו של חבר הכנסת מיכאל איתן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אנחנו נדבר עוד שעות על הנושא הזה, אבל בדקה שניתנה לי אני מבקש לשאול את השאלה הבאה: ראש הממשלה הבטיח, בשעה שהשערים נפלו, בהסכמת האוצר, שלא להטיל מס. כתוצאה מכך ועל סמך הבטחתו הוא הכניס אלפי אזרחים למלכודת. ראש הממשלה הכניס את אזרחיו למלכודת בכך שהם, בגלל הבטחתו, נשארו בבורסה והשערים נפלו. איזה צדק יש בכך ומה מדברים כאן על צדק.

אני רוצה לומר, הבטחתו של ראש הממשלה ניתנה בהסכמת האוצר לדבריו, כדי לייצב את הבורסה ולעצור את הנפילה. על סמך זה אנשים נשארו שם. היום הם באים ומדברים אתנו על צדק? אנחנו עוד נדבר שעות על הנושא הזה, בהסתייגויות ובדיונים. בשעה זו רציתי רק לומר זאת, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, נורמה חדשה קבע ראש הממשלה, שמותר לשקר בתחומי כלכלה. בארצות-הברית, לו אמר נשיא ארצות-הברית דבר כזה לקהל האמריקני, באותו יום היה ווטרגייט מס' 2. ראש ממשלה בישראל אומר: זו הנורמה שאני קובע.

הוא גם קבע סדרי עדיפויות במדינה. אני הייתי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זוילי מסדר-היום, מכיוון שאנחנו רואים את סדר העדיפויות האמיתי שנקבע על-ידי הממשלה הזאת. 200,000 שקל תמיכה לכל חבר קיבוץ ב-102 קיבוצים שבכל אחד מהם בממוצע 500 תושבים. 50,000 תושבים יקבלו בשתי מנות, עסקת קיבוצים א' – 4.7 מיליארדים ועוד 5.4 בעסקת קיבוצים ב', יחד 10 מיליארד. תחלקו את זה ל-50,000 איש, ובכלל זה תינוק שהיום נולד בקיבוצים –

200,000 שקל לקיבוצניק. ואילו תושבי שכונות תל-אביב, כפר-שלם – וראש הממשלה אמר שיש להוציא את עזה מכפר-שלם, הם לא מקבלים אגורה אחת. זה סדר העדיפויות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אתה טועה, בכפר-שלם מקבלים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, האחרון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני השר, במשך תקופה ארוכה אתה עצמך, כאן מעל דוכן הכנסת, שללת את הרעיון בדבר הטלת מס על רווחי הון בבורסה. שללת. שינית את דעתך. יפה.

השאלה שאני שואל אותך, כאשר שינית את דעתך, מדוע לא הבאת דבר מסודר שאתה יכול לבוא ולהצביע עליו אפילו לרגע זה. האם אתה יודע מה אתה רוצה? נכון לעכשיו, מה התוכנית שלך? איזו הצעת חוק אתה מציע? הכנסת לא יודעת, המדינה לא יודעת, הבורסה לא יודעת. האם אתה יכול לבוא הנה ולומר, יש לי תוכנית, יש לי פרטים של תוכנית, יש לי הצעה להביא אותה לכנסת? זה דבר שלא ייאמן. זה פשוט לא יכול להיות כך. כך לא יכולים לנהל את העניינים.

גדעון שגיא (העבודה):

כשאתה ישבת במזנון הוא הציג את התוכנית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אין. אדוני, אתה מדבר לא לעניין. חבר הכנסת שגיא, אני מסיים. התוכנית של שר האוצר, משמעותה צריכה להיות הצעת חוק בכחול מונחת על שולחן הכנסת. איפה הצעת החוק? כולם מדברים, העיתונאים כותבים, היועצים מייעצים, חברי הכנסת נואמים, אנחנו מתווכחים זה מול זה, ואני שואל: על מה הוויכוח? איפה ההצעה בכחול?

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. אנחנו נפריד בין ההצעה של חבר הכנסת זאבי לשאר ההצעות. נצביע על כל אחת מן ההצעות.

חבר הכנסת נתניהו, האם אתה מסכים להעביר לוועדה?

קריאות:

מליאה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת נתניהו, ועדה? – מסכים. חבר הכנסת גדליה גל – ועדה. חבר הכנסת חיים אורון. חבר הכנסת זאבי, אתה מבקש מליאה. חבר הכנסת זוילי – ועדה.

אנחנו נצביע על ההצעה של חבר הכנסת נתניהו. מי בעד העברתה לדיון בוועדת הכספים של הכנסת? נא להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 43

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ב' נתניהו לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 43, נגד – 1, אין נמנעים. הוחלט לדון על ההצעה בוועדת הכספים של הכנסת.

מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת גדליה גל לוועדת הכספים של הכנסת – יצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 45

נגד – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ג' גל לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 45, נגד – 1, אין נמנעים. גם הצעתו של חבר הכנסת גל מועברת לוועדת הכספים של הכנסת לדיון.

חבר הכנסת חיים אורון – לא קיבלתי את תשובתו, אם הוא מסכים או לא.

קריאה:

היו"ר ע' עלי:

מסכים.

ובכן, מי בעד העברת הצעתו של חבר הכנסת חיים אורון לוועדת הכספים – יצביע.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 45

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' אורון לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 45, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה תועבר לדין בוועדת הכספים של הכנסת.

מי בעד דיון במליאת הכנסת בהצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי – יצביע.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 22

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 31

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי

בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 22, נגד – 31, ללא נמנעים. ובכן, ההצעה הוסרה מסדר-היום.

אנחנו מצביעים עכשיו על הצעתו של חבר הכנסת זוילי. מי בעד העברתה לוועדת הכספים?

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 42

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת נ' זוילי לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ע' עלי:

בעד – 42, נגד – 2, אין נמנעים. ובכן, גם הצעתו של חבר הכנסת זוילי תידון בוועדת הכספים.

דהירה האינפלציונית העצומה והמדד הגבוה

היו"ר ע' עלי:

אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (צומת):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין ספק כי הממשלה בבעיה. היעד השנתי של הממשלה מבחינה אינפלציונית לא יושג השנה, וזה כבר ברור לכולנו. אמר שר האוצר בדבריו לפני כן, כי יש הרעה באינפלציה. אני אומר שלא מדובר בהרעה, אלא בדהירה, בראשית דהירה של האינפלציה.

מדד מחירי הדירות עולה ללא הגבלה. כל חודש בחודשו אנחנו שומעים הצהרות מרגיעות של הממשלה, של השרים השונים, שאומרים: בחודש הבא נצליח לבלום את העלייה במחירי הדירה. כל חודש יש הצהרות, וכל חודש בא המדד וטופח על פניהם. כל חודש מתפרסם המדד, שאומר: אנחנו במדינת ישראל מתקדמים בקצב אינפלציוני גבוה יותר משהיה בשנים האחרונות. המדיניות של הממשלה בעניין הזה נכשלה כישלון חמור.

אבל התחושה היא שהממשלה מנהלת את מדיניותה הכלכלית בסגנון ה"שלוף". היא מנהלת את מדיניותה הכלכלית ואת המלחמה באינפלציה בסגנון של: יש בעיה, בוא נירה בכיוון הזה; יש בעיה,

בוא נירה בכיוון האחר. אין מדיניות מונחית וברורה. אין תחושה שהממשלה יודעת מה היא רוצה לעשות ואיך היא תעשה את המעשה הזה.

הממשלה פועלת, להערכתי ולדעתי, בצורה מגושמת ולא ברורה, כשלא ברור כלל האם היא יודעת באמת לאן תוביל המדיניות. אם ניקח את סוגיית המס על הבורסה, אנחנו יכולים לראות בה כיצד מתקבלות החלטות בצורה לא ברורה, לא יציבה, והייתי אומר אפילו בצורה שמקרינה חוסר אמינות לממשלה כולה.

דיברו כאן על האמינות של ראש הממשלה, שקם ואמר יום אחד: לא יהיה מס. אחר כך הוא קם ואמר: כן יהיה מס. אני מעריך אנשים שאומרים את מה שהם חושבים, אבל אני סבור שביום שבו הוא שינה את דעתו, מן הראוי שהוא יאמר את הדברים האלה בצורה ברורה. וצורה ברורה בשבילי זה לומר מה הוא חושב שצריך להיות. לא די בכותרת "יהיה מס", אלא איזה מס, למה הוא מתכוון, מה הוא מתכן לעשות מבחינת מיסוי.

באו ואמרו לנו שיהיה מס, יטילו 10% מס על הבורסה. לא יהיו קיזוזים, לא לכול. כולם ישלמו 10% על הרווח, וזהו. ואז פתאום מסתבר שראש הממשלה, ששינה את דעתו מהפעם הקודמת שבה אמר שהוא נגד המס וכי לא יהיה מס, משנה עם ממשלתו את דעתו שוב, מאז אמר שיהיה מס של 10% לכולם, ואומר: לא, יהיה גם קיזוז. אבל היום איננו מבינים לאיזה קיזוז אתם מתכוונים. גם היום אנחנו, הציבור במדינת ישראל, לא יודעים מה אתם רוצים מאתנו, מה אתם מתכננים לנו, מה כוונתכם האמיתית, ומה תעשו בסופו של דבר. זה מקרין חוסר יציבות, זה מקרין חוסר ודאות, וזה משפיע על כל אחד ואחד במדינת ישראל.

חוסר הביטחון של האזרח יכול, להערכתי, להיות מתורגם על-ידו להתנהגויות כלכליות שאתם לא רוצים שהוא יתנהג לפיהן. הוא יכול להיות מתורגם, לדעתי, להתנהגויות כלכליות שתהיינה מנוגדות לעמדות של הממשלה, למדיניות שלה. אבל השאלה הגדולה היא אם יש לה מדיניות. שאלה גדולה היא מה אתם בכלל רוצים לעשות.

באו והציעו את הרעיון של הטלת מס שאפשר לקזז. לי יש דעה אחרת. אני סבור שמס כזה יהיה מסורבל, יהיה קשה מאוד להפעיל אותו כמנגנון. זו הערכתי, אבל אולי יבוא שר האוצר ויספר מה הוא מתכנן, ואז יהיה טוב מאוד, וכל הציבור ידע. להערכתי, המשקיע הקטן, שקונה היום מניות כאפיק חיסכון, בדומה לאפיק חיסכון אחר, כמו תוכניות חיסכון או מטבע חוץ, לא יתחיל להסתבך – האם לדווח על רווחים ועל הפסדים מדי שנה, מה היה לי ואיך היה לי. הדבר הזה ירחיק את האנשים מהבורסה. אפשר כמובן לומר שזה דבר טוב. אבל לדעתי, הרחקת הציבור מן הבורסה היא דבר רע.

אפשר היה ללכת על הקו האחר ולומר: למה לא נטיל היטל? למה לא נקבע סכום מסוים ברכישה? מי שקונה ומוכר הרבה פעמים, משלם יותר. והלוא הוא הספקולנט שחברי הכנסת מהקואליציה כל כך תקפו אותו כאן מעל הבמה. ומי שקונה מניות פעם אחת ומחזיק בהן תקופה ארוכה ורואה בזה אפיק השקעה לטווח ארוך, סולידי יותר, ישלם פעם אחת במשך פרק זמן ארוך.

אבל, וזאת הנקודה המרכזית, אין שום קשר בין המס, עם קיזוז או בלי קיזוז, היטל או מס על רווחים, לבין התרופות הנדרשות למלחמה באינפלציה. אין קשר בין שני הדברים. זו עוד שליפה מן המותן, עוד איזה רעיון שמתגלגל בשביל לנסות ולכבות את השרפה.

הבעיה המרכזית מבחינת עליית המדד, ואני חושב ששר האוצר וכולם כאן יסכימו לכך, זו העלייה התלולה במחירי הדיור. זאת הבעיה המרכזית. הבעיה המרכזית שצריך להתמודד אתה היא איך מרסנים את העלייה הזאת. אני לא מדבר על הוזלת הדיור, אבל יש לראות איך מרסנים ומונעים עלייה נמשכת באופן אינטנסיבי במחיר הדיור, כפי שזה קורה עד היום.

אני חושב שלהטלת המס על הבורסה אין, על פניה לפחות, כל קשר עם בלימת האינפלציה על-ידי הפחתה של העלייה במדד מחיר הדירות. אני חושב שצריך להוזיל את מחירי הדירות. בדקתי, אדוני שר האוצר, ומצאתי שבין שליש ל-40% ממחיר של דירה חדשה במדינת ישראל זה מסים. בין שליש ל-40% שמשלם אדם שרוכש דירה במדינת ישראל זה מס. והרי זה לפניכם: 10% בערך הם אגרות שונות שנגבות על-ידי הרשות. בלי לשלם אותן, אי-אפשר לקבל את האישורים הדרושים לצורך מגורים, טופס 4 וכו'.

שר האוצר א' שוחט:

מי יעשה את הביוב, את הכבישים – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מפרט עכשיו את הסכום כולו.

17% זה מע"מ. 4%–4.5% זה מס רכישה. הגענו אפוא ל-30%, ויש מקומות שבהם האחוזים אפילו יותר גבוהים.

אני אומר שהדרך הנבונה והנכונה להוזיל את מחירי הדיור היא על-ידי הפחתה של מרכיב המס, המיסוי במחיר הדירות, שהם אומנם הכנסות של המדינה.

כבר הצעתי בעבר לבטל את מס הרכישה על דירות קטנות, אותן דירות שיש להן ביקוש גדול. הצעתי לקבוע מדיניות של החזרי מע"מ לדירות בקטגוריות מסוימות שהממשלה סבורה שבמקרים אלה יכולים להשפיע גם על עלות הדירות מיד שנייה באותן קטגוריות, ועל-ידי כך להפחית את קצב העלייה של מדד מחירי הדירות, ובעקבות זה גם על המדד כולו.

אני מאמין שהפסד ההכנסה שייווצר כתוצאה מכך שקול כנגד התמריצים למיניהם שהממשלה מנסה לתת לקבלנים, באמצעות חלוקת קרקע במחירים לא ריאליים לפעמים, ובכלל שקול נגד אובדן נכסים אחרים והמלחמה באינפלציה עצמה. כי כאשר המדד עולה הוא מסב נזק להתפתחות הכלכלית. את הנזק הזה אפשר למדוד בכסף, ואני מאמין שהפחתת ההכנסה על-ידי הוזלת הדיור, ביטול המע"מ או החזרו וביטול מס רכישה יכולים להיות שקולים, ואני מאמין שגם יסייעו רבות לצמצום את קצב עליית המדד.

אני רוצה לומר עוד דבר אחד, ובזה אסיים אולי את דברי. מילא, החלטתם להטיל מס על הבורסה, החלטתם ללכת הלאה בשיטה שלפיה כן ישלמו מס, הכסף הזה הולך לקופה הכללית. להערכתי, הכסף הזה לא יגיע באופן ישיר ולא ישפיע באופן ישיר על המלחמה במדד המשתולל. לכן אני אומר לך, אדוני שר האוצר, הרי עוד לא הגשת לנו הצעת חוק, לא הגשת טיוטה על מה ואיך אתה מתכונן לעשות, שתבחן את האפשרות לקזז את ההכנסות שתהיינה כתוצאה מהמס הזה מעלויות המיסוי על הדיור. תעשה את זה באופן ישיר. תפחית את המחיר של הדירות על-ידי הפחתת המיסוי שיש היום על דירות, וכך תוכל לפחות לקבל פרי, תוצרת, דבר בעל תועלת, מהמיסוי החדש שאתה עומד להטיל. תודה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר האוצר. בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני אחלק את תשובתי לשני חלקים. מכיוון שגם חבר הכנסת זנדברג וגם חבר הכנסת איתן שאלו קודם היכן עומדת החקיקה ומה אנחנו עומדים להציע, אומר שתיים-שלוש מלים.

ההצעה המקורית אשר לפיה יוטל מס על רווחי ההון בשיעור של 10% מהרווחים הריאליים בעינה עומדת, והיא תהיה מסלול מרכזי ועיקרי בהצעת החוק, כאשר פטורות מכך קופות הגמל, קרנות הפנסיה וקרנות ההשתלמות.

זו היתה הודעתי הראשונית, זו ההודעה שנמסרה לממשלה, על כך גם דיווחתי בדיון בוועדת הכספים, והצעה זו שרירה וקיימת. היא ברורה לחלוטין, היא ידועה, וגם שיעור המס במקרה הזה ידוע, והוא 10% מהרווחים הריאליים ללא אפשרות להתקזז.

בהתאם להחלטת הממשלה, עובד צוות של אנשי מקצוע, גם במשרד, עם אנשי מקצוע חיצוניים שעוסקים בעניין הזה – יועצי מס, אנשי שוק ההון ורואי-חשבון – במגמה לעשות מסלול אלטרנטיבי. המסלול האלטרנטיבי יאפשר קיזוזים. אני יכול להגיד, ואמרת זאת בעומדי מעל דוכן הכנסת, שיש בידינו כנראה הפתרון הטכני, שלא היה פשוט, ולכן הוא גם לא הובא מלכתחילה. לא ידענו בדיוק כיצד אפשר לעשות את זה. אני ידעתי שאם אני אעסיק 20, 30, 40 איש בהכנה, הדבר ידלוף ולא יהיה מס על שוק ההון. למדתי לקח מכך שכאשר ישבה ועדה בקיץ 1993 הדברים יצאו החוצה, ולפיכך לא היה בשעתו חוק. לכן העדפתי לקבל הכרעה ברורה. אבל כאשר הממשלה אמרה: תבדוק את האפשרות של מסלול אלטרנטיבי, השקענו בכך את מה שהיה צריך להשקיע.

לא אכנס לפרטים, שכן הדברים צריכים לעבור את העידון הסופי שלהם. אבל העקרונות יהיו ברורים. הנישום יוכל לבחור באחת משתי הדרכים.

אליעזר זנדברג (צומת):

האם בסוף השנה הוא יצטרך להגיש דוח?

שר האוצר א' שוחט:

הנישום יבחר באחת משתי הדרכים. אחד ירצה את הדרך הפשוטה, האוטומטית, הוא לא צריך לעשות דבר. סביר להניח שמי שיבחר בדרך הקיזוז יצטרך לא להכניס את זה בדוח ההכנסות האישיות שלו, אלא יהיה איזה דוח מקוצר של הכנסות משוק ההון בלבד, ושם יעשה הקיזוז.

לא אכנס לפרטים. רק אומר שיהיה מסלול בחירה. אנחנו ערוכים לעניין. הדבר יובא בצורה של חקיקה.

אליעזר זנדברג (צומת):

איך תתמודדו, לקראת – – – מס הכנסה, לבדוק את כל ההצעות האלה?

שר האוצר א' שוחט:

תאמין לי שתקבל את כל התשובות. חבר הכנסת זנדברג, יש בידינו כל התשובות.

אליעזר זנדברג (צומת):

שר האוצר א' שוחט:

הרי זה יגיע לכנסת, הכול ייעשה בתהליך של חקיקה. אני לא עשיתי זאת בצווי חירום. גם לשוק נתתי זמן להיערך, ולפי דעתי, על-סמך מה שקורה בשוק בשבועיים האחרונים, אפשר להבין שהמשקיעים נתנו אמון בהחלטה הזאת. זה בניגוד להרבה מאוד תחזיות אפוקליפטיות קשות מאוד.

יעקב שמאי (הליכוד):

על אילו משקיעים אתה מדבר, על אלה שהפסידו 2 מיליארדים, או על אלה שרכשו אותם? מי הפסיד 2 מיליארדים? תחשוב על מה שאתה אומר. המשקיע הפסיד 2 מיליארדים.

שר האוצר א' שוחט:

אתה בעד או נגד מס על רווחים בבורסה?

יעקב שמאי (הליכוד):

אמרתי שאני בעד, ובתנאי.

שר האוצר א' שוחט:

יפה. באיזו צורה היית רוצה שזה ייעשה?

יעקב שמאי (הליכוד):

בהחלטה, מייד. אם אתה מדבר על הקיזוז, לא היית מזעזע את הבורסה.

שר האוצר א' שוחט:

טוב. אני מכל מקום רוצה להגיד שיש פתרונות. חברי הכנסת יוכלו לראות אותם בדיון, גם במליאה וגם בוועדת הכספים, ועל כל השאלות יהיו תשובות. לשמחתי הרבה, אנחנו מתקרבים למתן תשובה, והפרמטרים השונים יימסרו לציבור בתוך התשובה.

אשר לאינפלציה, גם אני מאוד מודאג מההתפתחות האינפלציונית. אני יכול להגיד, שמדד ינואר-יולי 1994 עלה ב-8.1% לעומת 6% בינואר-יולי 1993. סעיף הדיור בינואר-יולי 1994 עלה ב-17.5% לעומת עלייה של 13.8% בינואר-יולי 1993. בינואר-יולי 1994 עלה סעיף הירקות והפירות ב-9.7% לעומת ירידה של 10.8% בחודשים המקבילים ב-1993.

יעקב שמאי (הליכוד):

בכמה אחוזים עלה מדד הדיור ב-1992?

שר האוצר א' שוחט:

לכן אני יכול להגיד שיש לנו בעיה. אני חושב שלא קרה שהמצב יצא משליטה. אנחנו עדיין נמצאים בתהליך שבו אפשר לקבל שורה של החלטות שלא יפגעו בצמיחת המשק אלא יגרמו לכך שבשנת 1995 נעמוד באינפלציה אחרת.

מיכאל איתן (הליכוד):

משרד הבינוי והשיכון הוא בידי ממשלה אחרת? משרד הבינוי והשיכון בידי הממשלה שאתה חבר בה. אז מה אתה מעלה את עניין מדד הדיור? אתה מגלגל את האשמה על מישהו אחר.

שר האוצר א' שוחט:

אני אמרתי, גלגלתי את האשמה על מישהו אחר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה אומר: מדד הדיור.

שר האוצר א' שוחט:

אני לא מגלגל את האשמה על אף אחד. יש לממשלה אחריות כוללת. אני לא נוהג להתחמק מאחריות. אני יודע שיש בעיה באינפלציה, ואני גם אומר אותה. אני לא מסתתר מאחורי שום דבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הזמן אומרים מדד הדיור, כאילו האופוזיציה מנהלת את מדד הדיור.

שר האוצר א' שוחט:

אני אמרתי שזה לא באחריות הממשלה? אתה שמעת את זה ממני? אני לוקח על עצמי כשר האוצר וכשר בממשלת ישראל אחריות כוללת לעניין. כך נהגתי כל חיי וכך אני נוהג גם עכשיו. אני לא בורח לשום פינה ולא מטיל את האשמה על אף אחד אחר.

אני רוצה להגיד לך מדוע ההצעות שלך בעניין הורדת המיסוי, ההצעות הטוטליות האלה – אני לא אומר שפה ושם אי-אפשר לעשות תיקון – לא יעשו דבר. מחירי הדיור נקבעים כתוצאה מההבדל בין הביקוש ובין ההיצע. זה קובע את המחיר. הרי כל אחד שעושה ניתוח של המדד יודע שעלויות הבנייה לא נעשו יותר יקרות, אלא להיפך, הן ירדו. כלומר, בקטע של רווחי הקבלנים ומחירי הקרקע טמון ההבדל הזה, והוא נובע כתוצאה מהיצע וביקוש. לכן הדרך היחידה להתמודד עם העניין היא להגדיל את היצע הדירות. זאת הדרך היחידה האמיתית והנכונה.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מסכים אתך שצריך להגדיל את ההיצע, אבל ההיצע והביקוש שמייחסים למחיר הנתון שממנו מתחילים.

שר האוצר א' שוחט:

לא. היצע וביקוש יוצרים, לאלה שפועלים בשוק הזה, רווח מסוים, והם לא יכולים להגדיל אותו כאשר יש מפגש יותר רציונלי בין שתי הכמויות האלה.

לכן עשינו שלושה דברים, שהפירות שלהם, לפי הערכתי, יהיו בקרוב; כך אני מניח. א. שיווק המגרשים על-ידי מינהל מקרקעי ישראל הוא הרבה יותר רחב היקף, הרבה יותר אגרסיבי ומכניס לשוק כמות כזאת של קרקע לבנייה. ההבדלים בין מה שהיה ב-1993 ובין מה שיש ב-1994 הם עצומים, בלמעלה ממאות אחוזים; ב. היתה בעיה קשה של כוח אדם. הסגר, מהסיבות הביטחוניות המוצדקות, שיבש פעילות של הענף בהיקף גדול מאוד. אנחנו פתרנו את הדבר הזה בדרך קשה, אבל זאת היתה הדרך היחידה. אישרנו להביא 25,000 פועלי בניין זרים שיוצרים איזו יציבות בענף. הסגר והפסקות הכניסה של פלשתינים לא יכולים להשפיע כל כך. אנחנו גם נתנו אישורים ל-40,000 איש מעזה ומיהודה ומשומרון, והענף התייצב מבחינת כוח אדם.

דרך אגב, אני יכול להגיד לחברי הכנסת, שהחודש יהיה השיא של כל הזמנים בייצור ובשיווק של מלט במדינת ישראל – 540,000 טונות מלט בחודש אחד, מזה בערך 90,000 טונות ליהודה, לשומרון ולעזה. זה מספר שהוא יותר גדול מכמות המלט שהיתה בשיא הבנייה של 1991 ו-1990, כאשר באה העלייה הגדולה, אבל אני לא אומר שהכול הולך למגורים. חלק גדול הלך לתשתיות, למבני תעשייה, למבני מסחר, אבל כאינדיקטור למה שקורה במשק, זה אחד הדברים החשובים שאני עוקב אחריו מדי חודש, והחודש יהיה שיא של כל הזמנים בצורה משמעותית, הרבה יותר משהיה אי-פעם.

מיכאל איתן (הליכוד):

מפני ששולחים לעזה את המלט במחירים מופחתים.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת איתן, השיווק לרצועת-עזה וליהודה ולשומרון היה בהיקף של 80,000-90,000 טונות כבר הרבה מאוד זמן. הגידול המרכזי הוא בשיווק לתחומי מדינת ישראל. אני יודע שמספר הדירות שעדיין נבנות לא הגיע לשיא בבנייה הציבורית, אבל לשמחתי הרבה גם בתשתיות, גם במבני מסחר וגם במבני תעשייה יש גידול אדיר ויש צריכה גדולה מאוד של מלט, וזה דבר שמסמל פעילות חיובית מאוד של המשק.

מיכאל איתן (הליכוד):

כמה התחלות בנייה יש למגורים?

שר האוצר א' שוחט:

ההערכה היא, שהשוק הפרטי יגיע השנה לסביבות ה-40,000, וזה מספר עצום. עד עכשיו יש קרוב ל-18,000, ובדרך כלל במחצית השנייה של השנה יש יותר. אני אומר לך, שאם נגיע השנה לסביבות ה-40,000, כשהממוצע של השוק הפרטי היה תמיד 20,000, אנחנו במסלול של פתרון. כי אפילו אם השוק הפרטי בונה דירה יקרה, מישהו עובר מדירה יותר פשוטה, ומישהו קונה את זה. אם נצליח, נצליח בעצם לפתור את הבעיה בדרך הנכונה, כשהמשק עושה את השיקולים, בונה את יחידות הדור, יש מספיק קרקע וכו'.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל מבחינת הצטרפות הביקושים כתוצאה מגידול באוכלוסייה ועלייה והצטרפות זוגות צעירים, צריך לבנות למעלה מ-40,000 יחידות.

שר האוצר א' שוחט:

ההנחה היא שצריך בערך 45,000 יחידות בשנה. זאת ההנחה, היא בנויה על מספר העולים הקיים, בערך 75,000 עולים, על מספר הזוגות שנישאים, ועל חילופים כאלה ואחרים. נכון שאני רוצה להגיע ליותר, אני רוצה להגיע ל-50,000 יחידות. אבל אני רוצה להגיד שלפני שנות העלייה, לפני 1989, המשק הישראלי פעל בהיקף של 20,000 יחידות דיור, הרוב בנייה פרטית. לאחר מכן באה הבנייה הציבורית הגדולה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מפני שבשנים שקדמו לזה היו עודפים גדולים, היו הרבה דירות ריקות.

שר האוצר א' שוחט:

נכון, אני מקבל את זה. אבל מה שקרה הוא שעשינו חילוף מאוד בריא בין בנייה ציבורית לבין בנייה פרטית שעושה את השיקולים שלה. אני מקווה שתוך חודשים לא רבים המפגש בין הביקוש ובין ההיצע יהיה כזה שלפחות המחירים לא ימשיכו לטפס מעבר למדד ומשכו אותו למעלה.

ודבר אחרון. הקטע השלישי בשרשרת הייצור הזאת הוא הוועדות המקומיות והמחוזיות. כאן אנחנו עוד חיים בימי הטורקים בהרבה מאוד קטעים. אנחנו משנים את חוק התכנון והבנייה, ואנחנו צריכים לעשות הרבה מאוד כדי לפשט את ההליכים שם כדי למנוע סחבת. יש עשרות אלפי יחידות דיור שעברו את הוועדה המחוזית ונתקעו בוועדה המקומית. יש כאלה שעדיין נמצאות בוועדה המחוזית. אמר לי אתמול מנהל מחוז תל-אביב, הכולל את בת-ים, ראשון-לציון ותל-אביב, שמבחינתו כוועדה מחוזית זה עדיין לא תיק שמקבל אישור לבנייה, אבל מבחינת הבעיה של הוועדה המחוזית, של אישור הקרקע, רק במחוז שלו יש 40 דירות שיש עליהן אישור. זה עדיין צריך לעבור את הוועדה המקומית. אם נתגבר על כל הדברים האלה, אני מניח שנצליח גם להוריד את האינפלציה.

ביום ראשון יהיה דיון בממשלה. אנחנו לא באים עם תוכנית כלכלית, אנחנו באים עם שורה של צעדים בתחומים השונים שמטרתם ועיקרם להוריד את קצב עליית האינפלציה, ועם תחזית לשנת 1995. אני מכיר בכך שזאת בעיה. אני חושב שבידנו לטפל בה. אני אומר שזה לא ברח משליטה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. מה הצעתך, השר?

שר האוצר א' שוחט:

אני מציע לחבר הכנסת זנדברג להסתפק בתשובתי.

אליעזר זנדברג (צומת):

אני מסתפק בתשובת השר.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

אוהל המחאה של ראשי הרשויות המקומיות הערביות

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת האשם מחאמיד להצעה לסדר-היום בנושא: אוהל המחאה של ראשי הרשויות המקומיות הערביות. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל במלים האחרונות שכבוד השר, אמר, על כך שאנחנו עדיין חיים בימי הטורקים. אני חושב שזה נכון לא רק בתחום התכנון והבנייה, אלא בתחומים רבים אחרים. אכן אנחנו חיים בימי הטורקים. אני מסייר במקומות רבים, גם אתה אולי סיירת בכפרים שונים בארץ וראית מי ביוב זורמים ברחובות, ואני חושב שהרבה דברים לא השתנו מאז. אז לא היה ביוב, גם היום אין ביוב. אז לא היו חדרי לימוד, גם היום אין חדרי לימוד. הרבה דברים חסרים במגזר הערבי, אדוני השר.

המצב של הרשויות המקומיות הערביות ידוע לכולם. רובן נמצאות על סף פשיטת רגל, ועל כן אין הן יכולות לתפקד ולשרת את תושביהן. ועל אף פניותיהם של ראשי הרשויות האלה, הם נתקלו בזלזול ובחוסר התחשבות. הציבו אוהל, בינתיים האוהל פורק, אבל הם לנו בו, חיו בו כ-40 ימים. נכון ששרים וחברי כנסת ביקרו אצלם, נכנסו לאוהל, אך זה היה כאילו ביקור נימוסין, או השתתפות בצער, כאילו ביקור בבית אבלים. נכנסו, כאילו אמרו משתתפים בצערכם, מבינים אתכם, ויצאו.

בעצם מה רוצות רשויות אלה, באופן כללי? קודם כול הן רוצות כיסוי הגירעונות המצטברים זה שנים, אשר מטרפדים כל ניסיון, כל מאמץ, לעלות על הדרך היציבה והתקינה, ומסכלים כל מאמץ לתת שירותים מינימליים ובסיסיים לאוכלוסייה הערבית בארץ. הסחבת ומשחק המחבואים של משרדי הפנים והאוצר הביאו למצב שהגירעונות המצטברים גדלו ותפחו עד לכ-250 מיליון שקלים. והעיקולים בבנק אוצר השלטון המקומי חוגגים. העובדים בהרבה רשויות מקומיות לא מקבלים משכורות כבר חודשים רבים, שירותים משותקים, וכפי שתיארתי – הביוב זורם, והזבל ברחובות.

הגירעונות האלה אינם גזירה או מכה משמים, אלא הם פרי ותוצאה של מדיניות אפליה שנמשכה עשרות שנים, כאשר האפליה מתחילה בבסיס התקציב הרגיל. ללא סגירת הפער ועקירת השורש של המחלה באופן יסודי, ימשיכו הרשויות המקומיות הערביות להתבוסס במערבולת של גירעונות, עיקולים, אי-סדרים ושיתוק מערכות.

איך אפשר לתפקד עם קיום הפער הגדול והמתמשך הזה בין ההוצאה לנפש, כפי שסיפרו לי, בקרב האוכלוסייה הערבית, לבין הממוצע ברשויות המקומיות היהודיות? האם לא מגיעים לאוכלוסייה הערבית אותם שירותים שמקבלת האוכלוסייה היהודית? אני בטוח שכולם יסכימו, שמגיע לנו שוויון, ולא ייתכן מצב שבו הממוצע השנתי של ההוצאה לנפש ברשויות היהודיות כיום הוא 2,300 שקלים, ואילו ברשויות הערביות הוא 1,170 שקלים.

הדרישה שעומדת על הפרק היא סגירת הפער. ולא אומרים שיש לעשות זאת בשנה אחת. ראשי הרשויות אומרים: בואו נסגור את הפער הזה, את האפליה הזאת, בכמה שנים, אבל לפי לוח זמנים מגובש ומוגדר וקבוע מראש, בשלבים הנראים לעין. והסכום של 150 מיליון שקלים לשלוש שנים שעליו סוכם, אני בטוח שראשי הרשויות המקומיות הערביות הסכימו לזה וחתמו על זה לאחר מלחמת התשה, לאחר מאבק מתיש. הם ישבו באוהל 40 ימים, וזאת היתה מלחמת התשה. הם הזנחו שם, זלזלו בהם. אבל הם חתמו על 150 מיליון שקלים, לשלוש שנים. אני בטוח שהסכום הזה אינו עונה על צרכי סגירת הפערים והשוואת שני המגזרים במדינה.

נקודה שנייה. תקציבי הפיתוח המזעריים והזעומים, גם הם תרמו למצוקתן של הרשויות הערביות ולהצטברות של גירעונות. אדוני השר, גברתי היושבת-ראש, למרות כל הדברים הכאובים שאני מציין כאן, אני חייב גם לברך ולומר שנעשו צעדים חיוביים בשנתיים האחרונות. אני מברך על חלק מהדברים שנעשו בשנתיים האחרונות על-ידי כמה משרדים, לא כולם. עדיין יש משרדים שלגביהם האוכלוסייה הערבית לא קיימת. בקרב משרדים מספר יש שינוי. אני מבקש שכל המשרדים יתייחסו לאוכלוסייה הזאת כאל בת חוקית של המדינה הזאת. המשרדים שאני מברך אותם הפנו חלק מתקציביהם לרשויות המקומיות הערביות ותרמו תרומה חשובה לקידום פרויקטים שונים ביישובים אלה. ובכל זאת, התקציבים המיועדים לסקטור הערבי הם עדיין טיפה בים לעומת הצרכים הקיימים, או צעד אחד מתהליך שלם וארוך.

ולכן, מה שדרוש בתקציב הבא – וכפי שהבנתי אין הרבה שינויים או כמעט אין שינויים – הוא הגדלת חלקו של המגזר הערבי בתקציבי המשרדים השונים לשנה הבאה והגדלת תקציבי הפיתוח של משרד הפנים. לא ייתכן שיימשך מצב של סחבת וטענות שונות ומשונות, כאשר כבר היום מדברים על כ-2.5 מיליארדי דולר, כפי שקראתי והבנתי, בתקציב של 1995, לטיפול בבעיות של מצוקות – – –

שר האוצר א' שוחט:

2.5 מיליארדי שקלים.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני אתקן: 2.5 מיליארדי שקל – –

שר האוצר א' שוחט:

לא כל 2.5 המיליארדים בבעיות של – – – קצת פחות.

האשם מחאמיד (חד"ש):

– – שבאים לטיפול במצוקות של התעשייה הצבאית, התנועה הקיבוצית, קופת-חולים. אני מברך, אני בעד זה שהתנועה הקיבוצית תקבל, שיכסו להם את הגירעונות, גברתי היושבת-ראש; אני אשמח

שיכסו להם את הגירעונות שלהם. אני אשמח שקופת-חולים תתפתח ויכסו את הגירעון שלה. אבל אני גם אשמח "קצת" אם חלק מ-2.5 המיליארדים – אפילו לא דולרים אלא שקלים – יינתנו לאותן רשויות מקומיות. כפי שהבנתי, יש 200 מיליון שקל לכיסוי גירעונות של כלל הרשויות המקומיות בארץ, כאשר לאוכלוסייה הערבית בלבד זה לא מספיק לכיסוי הגירעונות שלה.

גברתי היושבת-ראש, אני מברך על ההסכם שנחתם בין הרשויות המקומיות, משרד האוצר ומשרד הפנים, ומקווה שהוא יביא לפתרון המיוחל דרך בדיקה וטיפול פרטני, כפי שנכתב, בכל רשות, על מנת לסגור את הגירעון המצטבר – וזאת, כפי שהוסכם, בתוך 45 ימים – ובחינת מכלול הבעיות של הרשויות המקומיות על-ידי נציגי משרדי הפנים, האוצר והשלטון המקומי, הסכם אשר יקבע לוח זמנים שבו יושג שוויון בתקציבים הרגילים ובתקציבי הפיתוח. אני מקווה שוועדה זו לא תהיה עוד ועדה של קבירת נושאים אלא ועדה רצינית אשר תביא לסיומו של מצב מביש הקיים זה שנים רבות. אני אכן מקווה שזה משהו רציני, כי אני מאמין שאם לא יהיה פתרון, בפעם הבאה שיהיה אוהל או משהו אחר, לא ילכו הביתה. לכן חייבים לפתור את זה.

גברתי היושבת-ראש, נפגשתי באוהל המחאה שנשאר – יש עוד אוהל, אדוני השר, בגן הוורדים – עם נציגי שמונת הכפרים בוואדי-עארה, שעדיין נמצאים שם. אוהל אחד פורק, אבל יש אוהל שנשאר שם, זה כמעט חמישה שבועות, של הכפרים סאלם, זלפה, משירפה, אל-ביאדה, מוסמוס, מועויה, עין-אל-סלה וברטעה, אשר באו למחות נגד הקמת מועצה כפרית או מועצה אזורית והקימו אוהל מחאה החל מ-27 ביולי 1994. הם באו להביע התנגדות נחרצת לקביעות אשר אינן מביאות בחשבון את רצונם ואת שאיפותיהם של התושבים, אלא כופים עליהם דברים מלמעלה, יש הנחתה והצנחה מלמעלה.

הם דורשים הקמת מועצות מקומיות של כמה כפרים סמוכים יחד והכללת אדמותיהם בשטחי השיפוט של כפריהם. הם חוששים שהאדמות שלהם עומדות להיות מופקעות על-ידי המדינה לצורכי בניית יישובים אחרים על חשבון אדמתם. אני יודע שהם מתכוונים להישאר באוהל המחאה ולנקוט צעדים שונים כדי ששאיפותיהם השונות יובאו בחשבון עד שיתחשב משרד הפנים בדרישותיהם הצודקות. אני חושש מאוד ששנת הלימודים שתיפתח מחר, אדוני השר, לא תכלול את הכפרים האלה, כי הם לא עומדים ללמד ביום חמישי, הם עומדים להתחיל בשביתה פתוחה. אינני חושב שיש היגיון בהצנחת מנהיגות חיצונית או בזלזול ברצונם של התושבים בכפרים האלה. אינני חושב שבזה יש זיקה כלשהי לדמוקרטיה או להתנהגות כלפי אזרחי מדינת ישראל הערבים. אני מקווה שמשרד הפנים, בסיועך, אדוני השר, יפעל למציאת פתרון לבעייתם של שמונת הכפרים האלה. תודה רבה, גברתי.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את שר האוצר להשיב. בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני שמח על כך שהשביתה של ראשי היישובים הערביים הסתיימה. אני חושב שהיא לא היתה צריכה להתחיל. מה שהממשלה הזאת עשתה כלפי מגזר המיעוטים, הערבים והדרוזים, לא עשתה ממשלה בישראל, גם בתחום התקציב הרגיל של משרד

הפנים, גם בתחום תקציבי הפיתוח, גם בפעילות התקציבית במשרד השיכון, במשרד התחבורה, במשרד התעשייה והמסחר, במשרד התיירות ובמשרד החינוך, ויודעים על כך ראשי השלטון המקומי הערבי, הם מכירים את המספרים.

הם יודעים שהמענק, במחירים קבועים של היום, היה כ-90 מיליון לפני שלוש-ארבע שנים, והיום הוא 300 מיליון שקל. הם יודעים שבסעיפי משרד השיכון לא היה תקציב למגזר הערבי – והנה יש 40 מיליון, השנה יהיו 50 מיליון שקל. הם יודעים שבמשרד התחבורה לא היתה פרוטה, והשנה עושים פעולה רחבה מאוד ביישובי הערבים, בעיקר בגליל, בהיקף של 50 מיליון שקל. הם יודעים שבמסגרת ההסדר הכולל של השלטון המקומי חלקם לא קופח. אתה טעית: הסכום הכללי לכיסוי הגירעונות הוא חצי מיליארד, לא 200 מיליון; 300 מיליון השנה ו-200 מיליון בשנת 1995.

אני חושב שהממשלה הזאת, כשהיא מסתכלת בעיניו של השלטון המקומי הערבי, בעיניו של האזרח הערבי בכפר ובעיר הערבית, יכולה להביט בעיניהם במבט של גאווה על מה שעשינו, ואני רואה את עצמי, כשר האוצר, אחראי לחלוקה של התקציבים האלה, אשר ביצועם נעשה על-ידי המשרדים העוסקים בדבר בשטח. אני מרגיש את עצמי גאה על כך שהיה שינוי כל-כך מפליג וכל-כך חד בפעילות של הממשלה בצד התקציבי ביישובים הערביים, ויש גם שינוי. אני שומע על כך מראשי המועצות והעיריות. לא כל הבעיות נפתרו, כי הפער היה גדול מאוד.

יש נקודה אחת שהועלתה פה והיא מתייחסת להוצאה לנפש ולהבדל בין ההוצאה הממוצעת לנפש ביישוב ערבי וביישוב יהודי. צריך לדעת שההוצאה לנפש בנויה גם מרמת הגבייה העצמית ומההכנסות שהתושבים משלמים. חלק מהכסף בא מהממשלה, חלקו האחר בא מהגבייה. היה הסכם בינינו, בין הממשלה, באמצעות משרד הפנים, לבין היישובים הערביים, אבל, לצערי הרב, בחלק גדול מהמקומות אותם שיעורים של גבייה עצמית, שהיו צריכים לממן את הפעילות ולהרים את ההוצאה לנפש ביישובים – הדבר הזה לא נסתייע. יתירה מזאת, אנחנו כממשלה, בישיבה שבה אני נכחתי, אמרנו: בואו ונמשיך להגדיל את ההקצבות, אף שהקטע הזה של ההסכם עדיין לא הושלם ולא בוצע.

לכן אני אומר במלוא החברות ובמלוא ההערכה לפעולה שעושים ראשי העיריות וראשי המועצות: אנחנו חייבים שגם הם יעשו מאמץ. ויש מקומות שעשו מאמץ. כשאני מדבר על שלטון מקומי, אני לא מדבר אף פעם באופן כוללני. יש מקומות שעשו את המאמץ והגיעו לגבייה טובה, יש מקומות שלא עשו, אבל כשעושים את הממוצע הדבר בא לידי ביטוי, ולכן אנחנו עושים מאמץ עליון לקדם תקציבים, לאפשר תנאים יותר טובים, לבנות יותר כיתות, להשקיע בדרכים, להשקיע בביוב, לתת אפשרות בתקציב השוטף לקיים מערך תקין של שירותים. אבל אני אומר לכם, לאלה שהעלו את ההצעה, ומכאן אני מדבר גם לראשי הרשויות הערביות: צריך לעשות גם מאמצים רבים מאוד של גבייה עצמית בתחומים השונים, וזה לא רק מים וארנונה. צריך לגבות גם עבור שירותים שנותנת העירייה, כפי שנעשה במגזר היהודי, גם במקומות החלשים ביותר וגם בערי הפיתוח.

סאלח סלים (חד"ש):

כבוד השר, אפשר לשאול שאלה?

שר האוצר א' שוחט:

בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש):

אנחנו נאבקים למען שוויון, שוויון במשאבים הממשלתיים לרשויות בכלל. האם אתה מאמין שאנחנו נגיע לשוויון? אם כן – מתי?

שר האוצר א' שוחט:

לפי דעתי, בתחום של הקצאת המשאבים מתקציבי המדינה, לא בהוצאה פר-נפש, כי יש כפי שאמרתי צד ההכנסה, אנחנו נמצאים מעבר למדד של פר-תושב, והאוכלוסייה הערבית מקבלת במענקים היום יותר מאשר האוכלוסייה היהודית בממוצע בכל מדינת ישראל, שכן יש גם יישובים שאינם מקבלים מענק.

אקח כדוגמה את תקציב התחבורה. התקציב הכולל של משרד התחבורה הוא 400 מיליון שקל להשקעות ברשויות מקומיות. מובן מאליו שאני צריך להוריד נתיבים ארציים שהם עוסקים בהם, כמו "נתיבי איילון". "נתיבי איילון" – זה לא תל-אביב, אלא זה פתרון תחבורתי לכלל מדינת ישראל, לאלה הבאים מן הצפון ומן הדרום.

מתוך הסכום של 400 מיליון שקל, 150 מיליון שקל הולכים ל"נתיבי איילון", לגשרים וכדומה, ונשאר סכום של 250 מיליון שקל. אם האוכלוסייה הערבית ביישובים הערביים מקבלת 50 מיליון שקל, כלומר 20%, כל אחד מבין שההקצאה פר-נפש היא בהחלט צודקת. זאת אף שאני אומר לך, שבעיות התחבורה בירושלים, בחיפה, ביישובים העמוסים, הן בעיות תחבורתיות שההשקעה בהן מבחינת הצידוק הרבה יותר גדולה מאשר ביישוב כזה או אחר שנמצא בגליל.

בכל אופן החלטנו, מעבר לפרופורציה, לתת כסף, שכן אנחנו יודעים שהרבה מאוד שנים לא היו השקעות בכבישי כניסה ליישובים, ואנחנו עושים מאמץ לשפר את המצב.

הקמנו ועדה שתבדוק את הדברים. נראה כיצד מוקצים המשאבים. הממשלה הזאת עשתה רבות למען המגזר הערבי, ולפי הערכתי גם אתם יודעים זאת. אבל צריך לדעת שגם כדי לעשות שינוי צריכים הדברים להימשך לאורך זמן ולהיבדק מפעם לפעם.

אשר להערה האחרונה שהתייחסה, אני מבין, ליישובים הלא-מוכרים – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

לא, – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא, מדובר ביישובים מספר שהחליטו לגביהם על מועצה אזורית, והשטחים היחידים שהוקצו להם הם אלה המיועדים לבנייה – – –

שר האוצר א' שוחט:

אני מבין שהבעיה היא שחלק מהיישובים רוצים עצמאות מינהלית והקמת מועצה. אי-אפשר שכל יישוב קטן יקבל לעצמו עצמאות של מועצה ולא יהיה במסגרת מועצה אזורית. מועצה זה מנגנון, מועצה זה גירעון, מועצה זה הרבה מאוד כסף. בתוך המועצות האזוריות יש יישובים יהודיים, כמו גבעת-אלה בגליל, יישוב עם כמה מאות משפחות, הוא לא גוף עצמאי אלא הוא בתוך מועצה אזורית, ולידו יש יישוב ערבי. לכן יש צורך שהשיקולים יהיו בנויים גם על תועלת, גם על ההוצאה הציבורית, גם על היכולת העצמית להתקיים. אחרי זה ניתן מעמד של יישוב לאותו מקום, ואתם תבואו ותגידו שיש בעיה, יש גירעון, יש אלף ואחד דברים.

הדבר צריך להישקל ברמה המקצועית והעניינית. אני לא מכיר את הפרטים של אותם יישובים שהזכרת, אבל אני עונה ברמה של המדיניות הכוללת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מבין שיש בעיה של תכנון, ואני בעד סדר ותכנון. אבל השאלה היא אם ראש הממשלה שהוא היום שר הפנים מוכן לצרף למועצה הזאת את כל הקרקעות השייכות לתושבי הכפרים האלה.

שר האוצר א' שוחט:

אתה העלית את העניין מעל הדוכן. אני לא יכול לתת תשובה בשם ראש הממשלה שהוא היום שר הפנים ובשם האנשים המקצועיים. יכולתי לתת תשובה ברמה העקרונית של מתן מעמד עצמאי ליישוב כזה או אחר.

אני מציע שתסתפק בהודעתי, שכן סיכמנו על ועדה, הגענו להסכם, ואני לא חושב שמן ההיגיון לחזור עם הנושא לאחת מוועדות הכנסת. אתה אמרת את דבריך, אני אמרתי את דברי, יש הסכם, יש ועדה, ואני מציע לקבל את הודעתי ולהסתפק בה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה לשר האוצר.

חבר הכנסת האשם מחאמיד, האם אתה מסתפק בדברי התשובה של השר?

האשם מחאמיד (חד"ש):

היות שכבר יש הסכם, אני נוטה להסתפק בדברי השר.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

התגברות מעשי אלימות ורצח כלפי נשים

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אנו עוברים לנושא הבא, הנושא הכאוב של התגברות מעשי אלימות ורצח כלפי נשים. אני מזמינה את חברת הכנסת דליה איציק להעלות את הנושא. בבקשה.

השר המשיב הוא שר המשטרה. חברת הכנסת דליה איציק, תתחילי, ואנחנו נבקש שהשר יצטרף למליאה. הנה הוא מגיע. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, כנסת נכבדה, אני מבקשת בתחילת דברי להזכיר את נושא תאונות הדרכים ולהביא לידיעתכם כמה נתונים מצמררים.

בחודש אוגוסט היו 158 תאונות דרכים. מספר הנפגעים הינו 241; והנתון הנורא של 46 הרוגים בחודש זה, עוד בטרם הסתיים החודש.

אדוני השר, אני חוזרת ואומרת לך, משום-מה שר התחבורה כועס בכל פעם, אבל אני עשיתי לי נוהל, שבכל פעם אפתח את נאומי בנושא של תאונות הדרכים ובמספר הנפגעים. אולי בכל זאת יגיע מישהו למסקנה, שזאת לא גזירה משמים.

ובנימה שונה לגמרי, אני מבקשת לשבח את הנוגעים בפתיחת המחלף החדש בצומת שער-הגיא. הצומת הזה תבע הרבה מאוד קורבנות, ומי שעבר במחלף הזה וראה את העבודות שהסתיימו – אולי בכל זאת יהיו שם פחות תאונות דרכים ופחות נפגעים.

גברתי היושבת-ראש, הנושא שלשמו הזדעקנו, כל חברות הבית הזה, גם חברות הכנסת מהליכוד וגם חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, כולנו יחד, הזדעקנו כדי להעיר ולצעוק על תופעת האלימות נגד נשים שהפכה בזמן האחרון לנגע.

גברתי היושבת-ראש, השיחות כאן ממש מפריעות.

היו"ר ע' מאור:

רבותי חברי הכנסת, ברשותכם, אני מבקשת לעשות את הבירור הזה לא כאן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לא יכול להיות. אנחנו ביקשנו את הדיון, אנחנו זימנו את הישיבה, ואומרים לנו שהנושאים שאנחנו מעלים יגיעו לדיון בשתיים-עשרה בלילה. זה לא ייתכן. לא ניתן.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת ביבי, אנחנו כאן באמצע דיון חשוב מאוד. חברת כנסת מדברת. אני מבקשת שתבררו את העניין במזכירות בצורה מסודרת. אני מבקשת להפסיק כאן את הבירור. חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מבקשת להפסיק את הדיון בצורה פומבית כאן. חברת הכנסת דליה איציק, בבקשה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא יעזור שום דבר. אנחנו זימנו את הכנסת, ודוחקים אותנו אחרי הסעיפים שמביאה הממשלה. זה לא ייתכן.

לימור לבנת (הליכוד):

לפי התקנון צריכות לבוא קודם ההצעות לסדר-היום. אבל בכל פעם הם עושים את זה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זה לא ייתכן בשום אופן. אנחנו נדבר לפני הממשלה. אנחנו זימנו את הכנסת – – –

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מבקשת שאנחנו לא ננהל את הבירור הזה פה. בבקשה לצאת ולבדוק את זה בחוץ.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מבקש מסגן היושב-ראש לכנס את הנשיאות. זה לא יכול להיות. מה קורה פה?

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אל תכריח אותי לקרוא אותך לסדר. חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מצטערת, אתה עושה דבר חסר תקדים. בבקשה לצאת ולבדוק את זה עם המזכירות בחוץ.

לימור לבנת (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' מאור:

אני מבקשת להפסיק. חבר הכנסת ביבי, אני מבקשת לאפשר לדוברת להמשיך בדבריה. אנחנו באמצע דיון. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

אדוני השר, תופעת האלימות נגד נשים נהפכה לנגע בעל ממדים של מגפה. אדוני השר, אני מבקשת את הקשבתך. היום הזה הוא יום של זעקה. החברה, ובראש ובראשונה אנחנו בבית הזה, חייבים להיות ערים להידרדרות המוסרית והמצפונית המתרחשת בימים אלה.

מבירור שעשיתי העליתי כי יותר מ-20 נשים נרצחות במדינת ישראל מדי שנה על-ידי בעליהן. אל הנתון המזעזע הזה מצטרפות אותן עשרות נשים שנרצחו בידי בני זוג שהן לא היו נשואות להם. הנתונים האלה מעידים כי אנחנו חברה אלימה, והנתונים האלה מעידים שאנחנו חברה שפושעת נגד נשים.

התופעה המדאיגה הזאת, שבה נרצחו בשבוע שעבר שלוש נשים, רציחתן של שלוש הנשים בזו אחר זו, מעידה על רצח מתוכנן, ולא על רגשות מקריים. אדוני השר, אתה בוודאי יודע שכל גבר רוצח הוא, תמיד, גם גבר שהכה קודם, והשאלה הנשאלת – – –

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, אני מבקשת.

דליה איציק (העבודה):

חברת הכנסת לימור לבנת, אני בטוחה שהנושא הזה מעניין אותך.

ונדמה לי, אדוני השר, שאילו היינו מטפלים באותם גברים מכים בעוד מועד ואילו לא היינו אומרים להם בדרך, ואולי גם במשטרה ואולי גם בבית-המשפט: לא נורא, הוא הכה פעם אחת, תסלחי לו הפעם, בפעם הבאה הוא כבר יהיה בסדר; ואילו לא היינו מחכים עד המכה הבאה ועד המכה השלישית, עד שבא אותו רצח – מי יודע, אולי הנשים האלה היו חיות אתנו היום.

אומנם כולנו חכמים לאחר מעשה. "ידענו שקיימת אלימות בקרב בני הזוג", אומרים הרבה פעמים במשטרה, "אבל לא תיארנו לעצמנו שזה יסתיים כך". זה משפט שמופיע בדרך כלל מעל שמה של הנרצחת. גם השכנים יגידו בדרך כלל: "ידענו שהוא מכה אותה, רק לא האמנו שזה ייגמר כך". גם המשפחה, לפעמים גם הילדים בבית יגידו כך. והחברה צריכה לשדר מסר חד-משמעי, ששיקולי רחמים כלפי מכה שהוא בעיני רוצח בפוטנציה לא צריכים לבוא לידי ביטוי, גם בענישה קשה מאוד לגבר שמכה.

יש להרחיב את ההסברה הכללית ולפעול באמצעות חינוך, לחנך את החברה להיות עירנית לכל מקרה כזה. אפילו חייבים לשתף כאן את השכנים. צריך לעשות איזו פעולה ציבורית כדי שכל אחד כזה יהיה בבחינת מסייע, ולא מלשין, ואם שכנה שומעת את צעקות חברתה, היא צריכה לדעת שהיא לא מלשינה אם היא מתלוננת היכן שצריך להתלונן. צריך לפעול למען חינוך גברים ונשים, בעד שוויון בין המינים בכלל וזכויות הנשים בפרט.

גברתי היושבת-ראש, אני שואלת את עצמי, איך זה שהגברים בבית הזה אף פעם לא מעלים נושאים כאלה, ואני חושבת לעצמי: הרי לכל גבר שיושב פה יש גם אשה בבית, ולכל גבר שיושב פה יש בוודאי גם בת בבית, ואולי לכל חבר כנסת שיושב פה יש גם נכדה בבית.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנחנו לא רואים אותה.

דליה איציק (העבודה):

ואיך אפשר להסביר את זה שהגברים כאן שותקים ולא אומרים שום דבר על תופעה שהופכת תופעה מפחידה?

חברה נוהגת לתקצב את פעולותיה על-פי סולם ערכים ברור, ואנחנו לא השקענו מספיק בנושא הזה, ועל כן כולנו אשמים.

גברתי היושבת-ראש, אני חושבת שצריכה להתקבל היום החלטה בדבר הקמת רשות ממלכתית, שתפקידה יהיה טיפול בנושא אלימות נגד נשים, עם הקצאת כספים, ועדה סטוטורית. בדיוק כפי שקיימת רשות למלחמה בסמים, בדיוק כך צריך להקים רשות שתטפל באלימות במשפחה. אני לא רוצה לדבר על אלימות במשפחה. "אלימות במשפחה" – זה ביטוי מכובס לאלימות של גברים. בדרך כלל האלימות היא של גברים ולא אלימות במשפחה.

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, אנחנו עומדים בפתחה של שנה חדשה, שבסימנה עומד השלום שאנחנו כל כך מייחלים לו. כל אותן נשים לא זכו לשלום הזה, לא יזכו לארח או להתארח בערב החג הזה, וגם משפחות הנרצחות ומשפחות הרוצחים בוודאי לא קיוו "לקנח" את השנה הזאת באופן כל כך מעכיר. אנחנו חורטים כל הזמן על דגלנו את השאיפה לשלום בין מדינות המזרח התיכון, אבל אנחנו שוכחים כל כך את שלום הבית.

בפרוס השנה החדשה אני מבקשת לייחל לשנה של הרבה פחות אלימות, שהבית הזה יהיה הרבה יותר עירני, ואדוני השר, אני אודה לך מאוד אם תשקול את בקשתי להקמת רשות למלחמה – כאמור, אני לא רוצה להגיד באלימות במשפחה – כוונתי לרשות שתילחם בתופעה הנוראה הזאת של אלימות של גברים בתוך המשפחה. שנה טובה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה.

רצח נשים על-ידי בני זוגן

היו"ר ע' מאור:

שנייה בין הדוברות – חברת הכנסת לימור לבנת; איננה. אני מזמינה את שר המשטרה להשיב.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לא, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני רשומה לנושא הזה.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. סליחה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מתקיים עכשיו דיון ציבורי בעקבות בג"ץ שהגישה אליס מילר שרוצה להיות טייסת קרבית, ויש דיבורים – האם נשים צריכות להיות בשדה הקרב או אינן צריכות להיות בשדה הקרב. אני תומכת בכך שנשים תוכלנה להיות גם בשדה הקרב, שתוכלנה להיות קרביות, בבחינת מתן הזדמנויות שוות, ואני בטוחה שלא רק מהבחינה הזאת, אלא גם מבחינת הגנתה של המדינה; ולמה לא נהיה שותפות גם למאמץ הזה? כולנו שירתנו בצה"ל, היינו בקוויים הקדמיים, ואני לא רואה שיש איזו מניעה שכך אומנם יהיה, וכבר יש כמה ארצות שבהן נשים מוצבות או משרתות גם ביחידות קרביות.

אלא מה? באים גברים וגם נשים והחברה כולה ואומרים: זה איום ונורא, היא תצא לשדה הקרב, או היא תהיה טייסת קרבית, וחלילה, חלילה, היא תיפול בשבי. הגרוע מכול, או כמעט הגרוע מכול: ליפול בשבי – ומי ייתן שכל השבויים שלנו יחזרו בשלום הביתה. אבל אני רוצה להמשיך בדרך שבה התחלתי ולומר: היא תיפול בשבי. קשה, גרוע, גם לגברים, גם לנשים, ואז מעלים את הטיעון: מה יהיה – חרדה לאומית – אם יאנסו אותה? יש סכנה שיאנסו אותה. אם הגברים בישראל ואם החברה בישראל כל כך חרדים שלא יאנסו אולי מישהי שתהיה אולי טייסת קרב, ואולי פעם ב-30 שנה שבויה, למה נשים בישראל נאנסות כל העת, ימים ולילות, ללא שום מגן?

ואנחנו ראינו בשנה שעברה עלייה של 27% בסטטיסטיקה של מקרי האונס במדינת ישראל, ואנחנו רואים מרכזי סיוע לנפגעות אונס ולתקיפה מינית, מרכזים שעושים פעולה מצוינת, כי עד כמה שזה עשוי להישמע אולי רומנטי – אולי היא פיתתה אותו, אולי הוא לא יכול היה לעמוד בפני המחשוק שלה – מסתבר שאונס הוא אחד הפשעים הקשים ביותר שאדם יכול לעשות לאדם אחר, והנזקים הנפשיים והנזקים הגופניים שיש בעקבות אונס יכולים להרוס והורסים בדרך כלל חיים שלמים.

אגב, במירוץ שלי לכנסת – פשוט נזכרתי – אני זוכרת שאחת הפעילות שלנו ניגשה אלי יום אחד ואמרה לי: נעמי, אני רוצה לומר לך משהו. ואני אמרתי לה: בסדר, מה יש לך לומר? היא אומרת: תראי, אני רוצה לתמוך בך להיות חברת כנסת, במירוץ הזה שלך, אבל יש לי אלייך בקשה. אם תהיי

בכנסת, אני מבקשת ממך לדרוש עונש מוות לאנסים. עכשיו שאני עוסקת בזה יותר, אני מבינה למה היא התכוונה.

אגב, מרכזי הסיוע שנמצאים ברחבי הארץ עושים עבודה מצוינת. התקציב השנתי שלהם, מתוך 129 מיליארד השקלים – ובשנים 1991-1994 טיפלו המרכזים האלה ב-8,500 נשים, ביניהן בוודאי גם נערות שסבלו מתקיפות מיניות, מאונס – הוא 70,000 שקלים.

שר המשטרה, אני פונה אליך לא בתוקף היותך שר המשטרה אלא כחבר בממשלת ישראל: מוכרחים לתקן את העוול הזה כאשר אנחנו מדברים על נשים מוכות – אגע גם במקומה של המשטרה בנושא. אדוני השר שחל, האם היית במקלטים לנשים מוכות?

שר המשטרה מ' שחל:

כן.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

שומעים תיאורים מזעזעים. אתמול שמענו תיאור כזה, קשה להאמין. רק הבוקר הייתי בבית-לוינשטיין, פגשתי שם נערה יפה ומקסימה. היא יתומה כי אביה רצח את אמה וירה בה, בראש. הוא יושב בבית-הסוהר. היא כבר עברה שני ניתוחים בראשה, ואני מאחלת לה החלמה מהירה.

אנחנו מקבלים תיאורים מזעזעים עד כדי כך שנשים מגיעות לחדרי מיון של בתי-החולים לאחר לידה כשכל התפרים פתוחים. ומה אומרת האשה? – אני טעיתי. בדרך כלל בעלה אנס אותה מייד כאשר היא שבה הביתה לאחר הלידה. יש תיאורים על דקירות, שהן דבר יום ביומו, ידיים ורגליים שבורות, חבטות בראש כאשר פשוט תוקעים אותו בקיר. שומעים הרבה על חבטות בבטן של נשים בהיריון כשלאחר מכן זה גורם להפלה, ולא שואלים אותן על כך. אם שואלים אשה והיא אומרת: בעלי בעט בי בבטן ולכן הפלתי את הוולד שלי, שהוא גם שלו – לא תמיד מדווחים למשטרה. זה לא בסדר, אנחנו נשב ונדון בכך. כאשר אשה מגיעה פצועה וחבולה, גם אם היא תאמר שהיא נפלה בבית שאין בו מדרגות, או שהיא נפלה מן המרפסת, כשבדיעבד מתברר שבבית אין מרפסת, כאשר בתי-החולים והעובדים המקצועיים כמו רופאי המשפחה והעובדים הסוציאליים מגלים שהסיבה לכך היתה בדרך כלל אלימות מצד הבעל, מצד בן-הזוג, צריך לדווח למשטרה, זה חוק, וכדאי שידעו את זה.

שמעתי קודם את חברת הכנסת דליה איציק בקשר להקמתה של רשות ממלכתית. לאחר ישיבה שהיתה לנו בוועדה למעמד האשה פניתי לכל שרי הממשלה. אני משערת שגם שר המשטרה קיבל את מכתבי בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

כן.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

חשבתי שהשנה נהיה במצב יותר טוב, אבל הסטטיסטיקות הן קשות. בדרך כלל יש 21 מקרי רצח בשנה, זאת אומרת יותר מאשה אחת נרצחת כל חודש. על מה? למה הם רוצחים אותנו? מפני שאנחנו נשים? אלה לא סוחרות סמים, לא פושעות. למה? בגלל העצבים? מפני שמשהו לא היה בסדר? לא היינו ולא הגשנו את המרק בזמן? אי-אפשר להאמין לזה. אסור לנו להשלים עם כך.

ההצעה להקים את הרשות באה בעקבות המלצות אדן, שבזמנו בדק את הנושא. המסקנה שהיתה בדוח של אדן, וקודם לכן בדוח-קרפ, היא שכל הזרועות יפעלו בשיתוף פעולה תוך זרימת מידע ביניהן.

אני מוכרחה להחמיא לשר המשטרה על כך שהיום יש התקדמות בטיפול של המשטרה בנושא האלימות נגד נשים. יש מעורבות יותר גדולה; בהרבה מתחנות המשטרה יש שוטרים או שוטרות מומחים לנושא שעברו סדנאות בעניין זה. אדוני שר המשטרה, זו התחלה ויש התקדמות. ביקשנו הקמה של אגף נפרד במשטרה לנושא האלימות במשפחה והאלימות נגד נשים. שמענו שברחי העולם מתפתח הנושא של משטרות של נשים, משום שאחרי שאשה מגיעה לתחנה חבולה ממכות או אחרי יומיים של אונס, הרבה יותר נוח לה להימצא בחברה של נשים שיבינו על מה היא מדברת. לכן ראוי לשקול הקמתו של אגף נפרד שאפשר לקרוא לו משטרה לנשים, למכאובים ולמצוקות שקיימים בקרב הנשים.

היתה פנייה שלי וגם של חברת הכנסת דליה איציק – אני בטוחה שמרבית חברות הכנסת שותפות לכך, נבדוק זאת – לגבי הקמתה של רשות ממלכתית לטיפול בנושא, כי לא נשלים ולא נסכים עם כך שנשים בישראל ימשיכו להיות שק החבטות של החברה הישראלית, של הגבר הישראלי, או בסופו של דבר הנרצחות שלהם.

ברוח יותר טובה אני רוצה לומר שנה טובה, שנה ללא אלימות, שנה ללא נשים מוכות, ללא יתומים שאמא שלהם נרצחה כי לאבא עלו העצבים לראש, או אינני יודעת מה קרה. אין שום דבר שיצדיק רצח שהוא רצח שהוא רצח. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני שר המשטרה, בבקשה.

עד שהשר יעלה ועל מנת למנוע אי-הבנות אני רוצה להודיע הודעה. שמעתי שיש מתנגדים, אבל ליושב-ראש ישיבה יש סמכות להחליט בדבר. יש הצעה של חברת הכנסת לימור לבנת: קיצוץ באבטחת מוסדות חינוך, וסגן שר החינוך, מיכה גולדמן, צריך לענות עליה. הנושא הזה אמור לעלות בשעה יותר מאוחרת. סגן השר מיכה גולדמן נוסע אתי – אני אומר זאת על מנת להיות כן – לאזכרה של חטיבת גולני בצומת-גולני. לכן אני מקדים את הצעתה של חברת הכנסת לימור לבנת, והיא תדבר בתום הדיון בסעיף הזה. אני מבקש מכולם ומכל אלה שמחכים לתורם להתחשב בכך, לפעמים יש בסדר-היום שינויים מסיבות פחות חשובות, זו לא פוליטיקה ולא מפלגה, ואני מבקש מכולם לקבל

זאת בהבנה ולא לקיים ויכוח. כל אחד רוצה להיות קודם, אבל יש דברים שעומדים מעל לכול, זה לא מפלגתי אלא שייך לכל עם ישראל. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדינת ישראל כולה זועזעה משרשרת של רציחות נשים בידי בני זוגן, ביטוי לשפלותם של אותם גברים שעשו את המעשה.

מדינת ישראל עוברת בעת האחרונה, בעיקר בשלושת העשורים האחרונים, תהליך בריא ורב-חשיבות. בשנות הקיום הראשונות שלנו עסקנו בסוגיות ביטחון דוחקות, והשארנו בצדי הדרך אל העצמאות ואל בניין הארץ את הבעיות החברתיות הקשות המאפיינות כל חברה ומדינה, ובהן אלימות בין בני זוג ואלימות כלפי קטינים. עתה היא מעלה אותן על סדר-היום ומתמודדת עמן התמודדות של ממש. וזאת הרבה בזכותן של קבוצות הנשים העוסקות בנושא ובשל עבודתן המסורה של חברות הכנסת, במקרה זה במסגרת הצעות לסדר-היום של חברות הכנסת דליה איציק ונעמי בלומנטל.

אדוני היושב-ראש, חייבים אנחנו להזדעזע מלימוד הנתונים. מחקרים מעמיקים שנערכו בסוגיית האלימות בין בני זוג מלמדים, כי באחת מכל חמש משפחות תתקיים התנסות פיסית אלימה במהלך חיי הנישואין.

לפי ההערכות, כ-10% מהנשים בישראל סבלו מאלימות פיסית במשפחה במהלך נישואיהן. כ-90% מהמשפחות שבהן מתקיימת אלימות שכזאת הן משפחות בעלות ילדים שיישאו את הצלקת על נפשם כל חייהם, קורבנות על-כורחם.

המעקב אחר סוג העבירה הזה קשה ביותר, מאחר שהעבירה מתבצעת בין כותלי הבית, ללא עדים כמעט, ואף שהנשים מאיימות על בני זוגן כי יפנו למשטרה, הן אינן עושות כן, לעתים כדי שלא להחרیف את הסכסוך, לעתים מתוך פחד, לעתים כדי שלא לבייש את עצמן, וכן בשל הקשר הרגשי והמחויבויות לבעל או לילדים. ברוב המקרים רק התערבותו של גורם חיצוני תוביל לתלונה במשטרה.

די לי אם אזכיר שלגבי שני מקרי הרצח שהיו לאחרונה – לא היו תלונות במשטרה, ולפחות במקרה אחד, לצערי מדובר בשוטר, ההפתעה היתה גמורה לא רק במשטרה אלא גם בקרב בני המשפחה, שהמתינו שבני הזוג יחגגו שנה – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אולי היא לא התלוננה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

לא, לא, לא, חברת הכנסת בלומנטל, תאמיני לי, הבעיה היא לגמרי אחרת. הם עמדו לחגוג שנת נישואין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני אומרת שזאת הבעיה, שלאשת שוטר יותר קשה להתלונן – – –

שר המשטרה מ' שחל:

לא, לא, לא. אני מדבר על סטטיסטיקה כללית. אני מניח שמה שמגיע למשטרה זה אחוז מזערי. הבעיות קיימות בפנים, הן נשארות בפנים, ולא ידוע, בכלל, שיש בעיה משפחתית.

אני אומר גם משהו בקשר למגזר הערבי, ששם הבעיה עוד יותר חמורה, מפני שלעיתים הגשת התלונה על-ידי האשה די בה כדי שהיא תגזור על עצמה, כמעט, גזר-דין רצח. מדובר על עצם התלונה, ואנחנו לא מגיעים למשהו מעבר לזה.

כבר בפתח דברי ברצוני להדגיש ולומר, שתופעת האלימות בין בני זוג, אל לנו להתייחס אליה כאל עבירה או תופעה של אלימות, כי אם אל נושא סבוך ביותר. לכן ברצוני להדגיש, כי הניסיון המצטבר בטיפול בתופעה הוכיח, כי טיפול הרתעתי דוגמת מעצר לא הוביל לצמצום התופעה. במשטרות רבות בעולם, משנתרבו המעצרים הצטמצם היקף התלונות, אולם זאת בשל פחדן של הנשים מפני התלונה שתוביל למעצר הבעל. בידי המשטרה יש הכלים היעילים להרתעה מפני אלימות מסוג זה בטווח המיידי, אולם בטווח הארוך נדרש טיפול מעמיק ובין-תחומי. ההליך הפלילי הינו אמצעי עזר בלבד לטיפול בבעיה.

אחת הנקודות שלדעתי צריך להדגיש אותה היא הצורך שהחברה תתייחס לבעל מכה כאל עבריין מהסוג הבזוי ביותר. הרי ברוב המקרים, נאמר את האמת, חלק גדול מהחברה, ואולי החלק הגברי בה, רואה בזה דבר של חבר'מניות. הוא חינוך אותה; כך מגיבים. אם החברה, כולה, לא תגיב כלפי עבירה מן הסוג הזה כמו כלפי העבירה השפלה ביותר של אדם שמכה מישהו שהוא חלש ממנו, שמנצל את העובדה שהאשה מוגבלת בגלל יחסי המשפחה, לעתים מפני שהיא רוצה לשמור על שלום הבית, והוא מתעלל בה, חייבים להוקיע בעל כזה בכל מקום – במקום העבודה, בסביבה הקרובה, בקרב השכנים, בבית-הכנסת. רק כך ניתן יהיה ליצור הלך-רוח נגד.

גם אם חלקה של משטרת ישראל בטיפול בבעיה הנוראה הינו חלקי ועליו להשתלב עם טיפולן של רשויות הרווחה, מטפלת המשטרה בבעיה ככל שביכולתה בנחישות רבה. כך, למשל, היא נמנעת, שלא כבעבר, מעריכת מה שנקרא שלום-בית. אני רוצה לומר, שלי אף פעם לא נוח לומר זאת כאילו נתתי הנחיה, אבל אני חייב לומר, שבעקבות הנושא והעלאתו כאן על-ידי כמה מחברות הכנסת, ודוח מבקר המשטרה, מר אדן, משנת 1993, שינינו, על-פי הנחיה מפורשת שלי – והמשטרה איננה עוסקת בעריכת שלום-בית. תפקיד השוטר אינו לומר לאשה, כאשר הוא מקבל תלונה מאשה שהכו אותה: תסתדרו ביניכם. בדיוק להיפך. אנחנו רואים בעבירה כזאת עבירה שיש בה פוטנציאל להחמרה, ולכן לכאן נכנס רק בית-המשפט. מעמידים את המכה לדיון.

המשטרה מתמקדת היום באכיפת החוק מתוך התחשבות בצורכי הנפגעות וילדיהן וביצירת קשר מידי עם רשויות הטיפול המתאימות.

המשטרה גיבשה את מדיניותה בנושא גם בעקבות המלצת ועדת-קרפ מ-1989 ולאחר עבודת מטה יסודית ומחקרים מעמיקים שערכה, ובין השאר הקימה במטה הארצי חוליית מטה לטיפול בנושא, ואף מונו קצינים ביחידות השטח לטיפול בבעיה.

חברות הכנסת בלומנטל ואיציק, הקמת אגף עומדת על סדר-היום. מדוע קיימת התנגדות? – אני העדפתי חוליית מטה. אגף, משמעותו קודם כול פקידים, קודם כול עובדים, ולא חשוב אם אלה שוטרים. אלה מטות, וזאת ניירת, והבעיה שלנו היא להיות בשטח, לכן אני אצביע, כאן, על מה שעשינו מבחינת הטיפול, ונדמה לי שחברת הכנסת נעמי בלומנטל גם ציינה זאת.

במשטרת ישראל ניתנת עדיפות לקריאה טלפונית של אשה במצוקה. בהגיע שוטר למקום הסכסוך הוא יקפיד לבדוק אם יש נשק בידי הבעל, והבעל מועבר מייד לתחנת המשטרה להמשך החקירה וישוחרר אך ורק אם יובטח שלומה של המותקפת, תוך דיווח לרשויות הרווחה ושיתופן; הן משתפות, אגב, גם את משטרת ישראל במידע על אודות פוטנציאל לאלימות. אנחנו מקבלים מה שנקרא: מידע דו-סטרי.

משטרת ישראל מקיימת קשר הדוק עם משרד העבודה והרווחה בנושא, ורק לאחרונה העביר משרד העבודה והרווחה לידי המשטרה רשימה של למעלה מעשרה מרכזים לטיפול בנושאי אלימות כלפי בני זוג, כולל, אגב, מגזר המיעוטים.

לעניין מגזר המיעוטים אני מציין את הדאגה המיוחדת שישנה, במיוחד לאחרונה – עצמאותה של האשה הערבייה ונכונותה להתלונן על עצם העובדה שבעלה מכה אותה. נתתי הנחיה לגיוס שוטרות דוברות ערבית מהמגזר הערבי, בכל מחוזות המשטרה, כי יש רתיעה. לעתים, אגב, האשה איננה דוברת עברית, או שהעברית שלה איננה שוטפת, והיא מתקשה להסביר את עצמה. נקודה נוספת היא, שהאפשרות של האשה לדבר עם אשה-שוטרת מקלה עליה בהרבה את המצוקה של הגשת התלונה ושל סיפור הבעיה שקיימת בבית, כי בדרך-כלל התלונה כרוכה גם בחשיפת דברים אינטימיים. לכן ניתנה הנחיה מפורשת, ואנחנו נגייס, אני מקווה שנמצא, שוטרות מתאימות, כי הייתי מעדיף שהן תהיינה בעלות תואר במקצוע וקרובות לנושא הזה.

דוח מבקר המשטרה שדיברתי עליו, מדצמבר 1993, הצביע על הצורך הגובר בשיתוף פעולה בין המשטרה ובין רשויות הרווחה ובהעלאת המודעות לנושא, ואכן הוקמה חוליה לטיפול בנושא במטה הארצי. בכל יחידת משטרה מונה "קצין קורבנות", המפקח על החקירה ועומד בקשר עם רשויות הרווחה.

כן הנהיגה המשטרה שני מודלים ניסיוניים לשיתוף פעולה בין-מערכתי, האחד בבאר-שבע, בשיתוף אוניברסיטת באר-שבע, והשני בחיפה, בסיוע אוניברסיטת חיפה. אגב, שני המודלים שונים, והמודל של באר-שבע זוכה לשיתוף פעולה מסור של ארגוני הנשים, במקרה זה תנועת "נעמת", כאשר עיקר הטיפול מפנה את התוקף לטיפול כתנאי לעיכוב ההליכים; ואני אסביר זאת. בעל שאיננו מוכן להיות מופנה לטיפול פסיכולוגי, טיפול מערכתי, אנחנו לא מסכימים לשחררו ופועלים שהוא יהיה במעצר כל עוד הוא לא מסכים לקבל את הטיפול.

במקביל נערך מערך ההדרכה של משטרת ישראל לטיפול בנושא, וזה זמן מה נערכת הדרכה, הנושא נלמד כפרק בבתי-הספר של המשטרה, מדי שבוע נערכים שיעורים בכל התחנות בנושא, בשיתוף ארגוני הנשים וארגוני הרווחה.

אדוני היושב-ראש, משטרת ישראל נערכה ביסודיות חסרת תקדים לתופעה ונסתייעה במיטב המומחים, אולם אל נשלה את עצמנו. הפתרון לסוגיה הכואבת הזאת, כמו לסוגיות פשיעה אחרות בחיק המשפחה, אינו בידי המשטרה בלבד, ולא נוכל להציב שוטר בכל סלון.

יש מי שהופכים את החממה המשפחתית ומנצלים את האינטימיות שלה לפשיעה חמורה, ויש ההופכים את האשה לשק-חבטות, מתוך ראייה מעוותת של תפקידה ומעמדה של האשה, אפילו זאת אשתו.

עשרות, מאות, ואלפי מחקרים נערכו בסוגיה – לאיתור הגורם המביא בעל לתקוף את אשתו, לאיתור בני זוג אלימים, לניבוי האלימות, ועל הפתרונות השונים לבעיה. ברור כי מכלול של גורמים מוליד את התופעה הנוראה וכי היא מושפעת גם מגורמים חברתיים וסביבתיים המסייעים לה או מדכאים אותה. כך, למשל, בסקר שנערך באחת הערים הגדולות נמצא, כי יש מקרים שבהם דור אחרי דור, ילדים שגדלו במשפחות שבהן הכו את בן הזוג, המשיכו בכך.

אני רוצה לציין נתון שהעדתם שלא לציין אותו. כאשר אני מתייחס לאלימות במשפחה אני חייב גם לציין שיש מקרים הפוכים; יש מקרים שבהם גברים מוכים, עד כמה שזה מפתיע. באותה עיר גדולה שעליה אני מדבר, בכ-23% מהמקרים התברר שמדובר באלימות גם כלפי הבעל.

אין לי ספק כי עיקר הפתרון במודעות, בהצגת הבעיה, בחשיפתה לרשויות החוק והרווחה. הקרבה בין התוקף למותקף במשפחה, תוספת הכחשת האלימות אצל נשים קורבנות אלימות מבית והחסמים החברתיים מחריפים את הבעיה ומונעים פתרון ואומדן מדויק של הבעיה.

העידוד להעלאת הבעיה, התקשורת שצריכה לחשוף את הנושא – לדעתי, מעודדים. תנועות הנשים, שדולות הנשים בכנסת וחברות הכנסת מכל הסיעות עושות עבודת קודש בכך שהן מעלות את הנושא לסדר-היום הציבורי. גופן, שלומן ונפשן של הנשים אינם הפקר, ואל לה לאשה אחת בישראל לראות באלימות גזירה או כורח. אין לזה צידוק. המשטרה תגן עליה כפי שהחברה צריכה להגן עליה.

ברור לנו כי הטיפול בבעיה מצריך שיתוף פסיכולוגים, עובדים סוציאליים, ארגונים התנדבותיים, מערכת המשפט, הבריאות והמשטרה. יחד, לדעתי, נוכל לצמצם את התופעה, ואני מקווה שנוכל גם לעקור אותה.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להעביר את שתי ההצעות לסדר-היום לוועדה למעמד האשה, העוסקת בנושא הזה, ולאפשר לדון בנושא גם בעמקות רבה יותר וגם בפירוט רב יותר. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברת הכנסת לימור לבנת מציעה להסיר את ההצעה של חברת הכנסת דליה איציק.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראוי היה שהכנסת כולה תעסוק בנושא הזה, שעסקו בו עכשיו חברותי, חברות הכנסת דליה איציק ונעמי בלומנטל, אבל הפרוצדורה לא מאפשרת זאת. לכן פרוצדורלית ביקשתי להסיר את ההצעה.

אני רוצה להזכיר כאן את הדוח של ועדה בין-משרדית, ועדת שלמה כהן, שנוגעת לרישוי נשק. אגב, גם משטרת ישראל היתה שותפה לוועדה, אם כי שר הפנים מינה אותה. בדוח שנמסר כבר לפני שנה תמימה לשר הפנים היו שתי המלצות שיכולות לגעת גם בעניין שלנו. אני פונה אליך כשר בממשלה אף שלא אתה השר האחראי לביצוע המלצות הדוח.

הדוח הזה ממליץ להקים מכון רפואי לכל נושא רישוי כלי ירייה. ההמלצה הזו לא בוצעה, כמו הצעות אחרות, אבל אני מתייחסת לעניין הזה. אני מניחה שאילו היה מוקם מכון רפואי כזה, ייתכן שאפשר היה למנוע חלק מאותם מקרים מזעזעים שבהם אנשים מעוררים בנפשם נושאים כלי ירייה ועושים בהם שימוש לרצח בנות זוגם. המלצה שנייה נגעה לטיפול של מוסדות הרווחה השונים בקהילה והדיווח שלהם על מי שעלולים או פוטנציאלית עלולים להיות כאלה שמשתמשים בנשק כדי לפגוע בבנות זוגם. שתי ההמלצות הללו שנמצאות בדוח-כהן מפורטות מאוד – ועדה רצינית שעשתה עבודה חשובה ביותר – ועדיין לא יושמו.

אני פונה אליך, השר, כנציג הממשלה כרגע, ולא דווקא כשר המשטרה, כמי שעוסק בנושא בצורה אינטנסיבית – ואני רוצה לשבח על כך את השר ואת המשטרה – לטפל ולנסות לקדם לפחות את שני העניינים האלה, כדי שאפשר יהיה גם באופן מעשי למנוע או לחסוך חיי אותן נשים שהן קורבנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת מאור מציעה להסיר את ההצעה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני ביקשתי להסיר. איך זה קרה, אדוני המזכיר?

ענת מאור (מרצ):

כמובן, המלים "להסיר את" הן רק סמנטיות, הדגש הוא בהצטרפות לתמיכה בנושא.

לימור לבנת (הליכוד):

אם אפשר, נא לצרף את חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבל על הזמן שאתם מבקשים. אני מקבל, הדקה שלך תינתן לך.

ענת מאור (מרצ):

תודה, כי אחרת הייתי מוותרת. אני מודה ליושב-ראש המרשה לשתינו.

אני כמובן מצטרפת למחאה ולהצעה להקים רשות, וגם לביטוי שהזכירה חברת הכנסת דליה איציק – למניעת אלימות של הגברים והרצח של הנשים, ולא ביטוי מימי מדי, "מניעת אלימות במשפחה".

אני רוצה לציין את נושא נשיאת הנשק. חלק מפעמי השלום חייב לבוא לידי ביטוי בהפסקת מתן כלי נשק בקלות בלתי נסבלת. האלימות בחברה בכלל והתקשורת שכמעט הופכת את האלימות לנחלה של כל בית ובית, ללא ספק גורמות ללחיצה מאוד קלה על ההדק. כחברה שעוברת לעידן של שלום, לשמחתנו, חייבים למצוא דפוסים הרבה יותר מרחיקים לכת. רונית לב-ארי עוסקת בנושא בצורה מעולה ב"נעמת". אני מקווה שנצליח לגבש הצעת חוק שהממשלה והכנסת יאמצו אותה.

דבר שני, אדוני השר, אני פונה ומבקשת שהתקציב למעונות שקולטים את הנשים המוכות יגדל באופן משמעותי. שמענו אתמול בישיבת הוועדה למעמד האשה על מקרים ברורים של מכות, כאשר נשים עוזבות את בית-החולים, ובגלל תפוסה מלאה של המקלטים הן אינן יכולות להיקלט בהם. דרוש פסק זמן על מנת שתהליך המעצר והמשפט יסתיים לגבי הבעל המכה והוא לא יוכל להגיע אל האשה.

המודעות גדלה, וטוב שכך הדבר, ומספר הפניות גדל. טוב שנפתח מקלט נוסף גם במגזר הערבי. מדינת ישראל חייבת להגיע לסטנדרדים המצויים בעולם המערבי. שכן, לצערנו, התופעה גדלה. יש ליצור את האפשרות לפחות לתת לכל אשה פונה את התשובה הנאותה. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. גברתי, שבטעות קופחה, בבקשה. מתקנים כל טעות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני מודה לאדוני שאפשר לי לדבר. אני ביקשתי להסיר הצעה כדי לפנות לשר המשטרה בשלוש נקודות.

נקודה ראשונה, איך ומה עושה המשטרה כדי לעודד נשים להתלונן? תלונת האשה על אלימות במשפחה לפני שקורה הדבר הנורא של הרצח, בין שהתלוננה במשטרה ובין שהתלוננה במרכזי הסיוע, היא המפתח לטיפול במשפחה שבה יש תופעה של אלימות. אני חושבת שכל השקעת משאבים בנושא הזה היא תרומה חשובה מאוד למניעת מעשי רצח.

נקודה שנייה, שימוש במושגים. אדוני, למשטרה דובר, והדובר מדווח על מקרי רצח וכו'. אני מציעה שתוציא הוראה, שבדיווחי הדובר לא יוזכרו "רצח על רקע רומנטי" או "רצח על כבוד המשפחה"; פשוט לא יהיה בדיווחים דבר כזה. זה רצח אשה, רצח נתעב, ולא רקע רומנטי ולא כבוד המשפחה, ולא מושגים אחרים שלפיהם גוף האשה שייך כאילו למישהו אחר ולא לה עצמה.

נקודה שלישית, מה יעשה, אדוני השר, כאשר היתה, למשל, בכניסה לכפר ראמה משמרת מחאה של נשים על הרצח שהיה שם? והנשים שם הותקפו על-ידי בריונים שניסו למנוע מהן את ההפגנה הזאת, קרעו את השלטים שלהן ותקפו אותן. והשוטרים לא הגנו על הנשים. האם זה לא מסר? ובסוף נעצרו נשים מפגינו. האם זה לא מסר? אני רציתי לדעת, אדוני, מה עשית – א. לפורעים האלה; ב. לשוטרים שלא הגנו על הנשים שניסו למחות על התופעה החברתית הנוראה הזאת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. יש לנו שתי הצעות, הצעה להעביר לוועדה והצעה להסיר, ואני כבר הפעלתי את השעון. חברי הכנסת, יש פה תקלה. מי בעד העברה לוועדה? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושאים לוועדה – רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושאים בסדר-היום – אין ההצעה להעביר את הנושאים שהעלו חברות הכנסת ד' איציק ונ' בלומנטל

לוועדה לקידום מעמד האשה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שתי ההצעות עוברות לוועדה למעמד האשה.

קיצוץ באבטחת מוסדות חינוך

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, כפי שכבר הודעתי קודם, אנחנו נקדים את ההצעה של חברת הכנסת לימור לבנת: קיצוץ באבטחת מוסדות חינוך. הגברת לימור לבנת, בבקשה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

זה לא בסדר. מן הראוי שישאלו שר אם הוא מוכן שיוותרו עליו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר תרשה לי רגע. תואיל לשבת ולא ברוגז, בניחותא. חבר הכנסת גולדמן, תן לי. אדוני השר, ברוח טובה. תואיל לשבת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני לא מבין. יש לי סיבות, ואני חייב לעזוב. זו לא הפעם הראשונה שעושים לי את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, תעשה לי טובה אישית, תואיל לשבת ותראה שזה יהיה קצר ואתה תספיק.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

מן הראוי שישאלו אם הוא מוכן שיוותרו על התור שלו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש סליחה על כך שלא ביקשתי ממך. אחר כך אסביר לך, ואני בטוח שאתה תסכים. אני לא רוצה להעלות את זה פה בפומבי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, תרשה לי, אחר כך אסביר לך, ואני בטוח שתקבל ברוח טובה. כבר אמרתי פה קודם, יש היום אזכרה של "גולני", וגם חבר הכנסת מיכה גולדמן וגם אנוכי נוסעים לשם. זה לא עניין מפלגתי, זה עניין לאומי. קבל את זה בהבנה. יש שינויים בסדר-היום בגלל דברים פחות חשובים.

חברת הכנסת לימור לבנת, בבקשה. יש לך שבע דקות. בגלל המצב המיוחד אצטרך להקפיד על הזמנים. אבקש מכולם שלא לעבור על הזמן המוקצב, גם מסגן השר.

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקשת להבהיר בפתח דברי שאני נענית לבקשה של סגן השר גולדמן ולבקשה של היושב-ראש.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אתה שומע מה שהיא אומרת?

לימור לבנת (הליכוד):

אני נענית לבקשה של סגן שר החינוך מיכה גולדמן ושל סגן יושב-ראש הכנסת דב שילנסקי והסכמתי להקדים את הנושא לבקשתם. זו לא היתה בקשה שלי. אני פשוט רוצה להבהיר את העניין. נכון שאני לא הסכמתי לוותר על קיום הדיון בנושא שאני ביקשתי לדון בו ושהליכוד הגיש לגביו 30 חתימות כנדרש לכינוס מיוחד של הכנסת.

אדוני היושב-ראש, הנושא שעליתי לדבר עליו הוא אבטחת מוסדות חינוך. מחר בבוקר, 1 בספטמבר, תיפתח שנת הלימודים. אנחנו שולחים מחר כמעט מיליון וחצי ילדים לכל מוסדות החינוך בארץ. הנה, לפני שנתיים החליטה הממשלה, שאותה שמירה שהיתה נהוגה עד אז, שמירת הורים, לא תימשך עוד, ובמקומה תהיה אבטחה על-ידי שומרים חמושים בכל בית-ספר וגני-הילדים יאובטחו על-ידי

ניידות סיור שינועו בין גני-הילדים. הממשלה גם החליטה, לפני שנתיים, שהשמירה הזאת תמומן ברובה על-ידי הממשלה, בחלקה על-ידי הרשויות המקומיות ובחלקה על-ידי תשלומי הורים.

בשנה שעברה, כאשר הביאה הממשלה את הצעת החוק לוועדת החינוך של הכנסת, סירבה הוועדה, פה-אחד, מקיר לקיר, לאשר את החלק הנוגע למימון הורים את אבטחת מוסדות החינוך. ועדת החינוך של הכנסת – ואני מדברת כאן בשם הוועדה כולה – סבורה היתה וסבורה עדיין שאין להפריט את מערכת הביטחון. אם מדינת ישראל סבורה שיש צורך לתת ביטחון ולאבטח תלמידי בתי-ספר וגני-ילדים, שומה על המדינה כולה לממן את זה, ולא להטיל את זה על כתפי ההורים.

אדוני היושב-ראש, בשנה שעברה קיים משרד החינוך מאבק – במשך שנה שלמה – עם ועדת החינוך, ובסופו של דבר, משלא עלה הדבר בידו, הביא משרד החינוך לישיבת הממשלה לפני שבוע הצעה של חלופות שונות. הממשלה החליטה לקצץ את תקציב האבטחה ברבע, דהיינו, במקום 124 מיליון שקלים יוצאו השנה רק 93 מיליון שקלים לאבטחה; ומשרד החינוך ניסה לומר, שלא יהיה שינוי לרעה ברמת האבטחה לעומת השנים הקודמות.

על כך הייתי רוצה להעיר הערות מספר. ראשית, העובדה ש-30 מיליון שקלים, שהיו קודם לכן תשלומי הורים, הם בדיוק הסכום שקוצץ, מעוררת חשד שממשלת ישראל החליטה להתנקם בתלמידי בתי-הספר והגנים מפני שהוריהם לא רוצים לשלם את מחירה של האבטחה ומפני שוועדת החינוך של הכנסת תמכה בעמדה הזאת.

אבל העונש שהממשלה הזאת מטילה על הילדים הוא חמור יותר. לפני ימים אחדים, מייד אחרי החלטת הממשלה – וצריך לדעת שרמת האבטחה כן השתנתה לרעה – כתב דב גניחובסקי ב"דיעות אחרונות": ביטחון התלמידים – אחיזת עיניים. והוא הסביר מדוע אין אפשרות בעצם במהלך הימים שנותרו לשפר את מרכיבי הביטחון האחרים, ומדוע הקיצוצים המשמעותיים שנעשו על-ידי הממשלה הבלתי אחראית הזאת, מדוע הקיצוצים הללו יפגעו ברמת האבטחה. קראתי למחרת מכתבים למערכת, את מכתבו של דובר משרד החינוך, מכתבו של יצחק טוניק – מלא שקרים, אדוני סגן השר. הוא כותב שהתוכנית שאושרה בישיבת הממשלה מציעה רמת אבטחה העומדת בקריטריונים שקבעו גורמי הביטחון השונים ואינה נופלת מהתוכנית שהתקיימה בשנת הלימודים הקודמת. זה שקר, אדוני סגן השר. ואתה עוד מעט תעלה כאן להשיב ותצטרך להסביר איך קורה שדובר משרד החינוך כותב מכתב למערכת ובו דברים שאינם אמת; כי אתה יודע שרמת האבטחה תיפול מזו שהיתה בשנה הקודמת. הוא ממשיך וכותב, שהחיסכון בתקציב נובע משימוש באלמנטים חדשים. גם זה איננו נכון.

אני רוצה לשאול, מה זה בכלל חיסכון בתקציב? אם לא צריך את 30 מיליון השקלים שהממשלה הזאת קיצצה, אולי צריך לפנות למבקר המדינה שתברר מה עשה משרד החינוך בשנה הקודמת ובשנה שקדמה לה ב-60 מיליון שקלים, אולי סתם בוזבזו כספי ציבור. אחת משתיים, או שצריך היה את הסכום הזה – – –

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו דיונים בוועדה וגורמי ביטחון אמרו שבמקרים מסוימים אבטחת בתי-ספר היא כמעט אחיזת עיניים.

לימור לבנת (הליכוד):

סליחה, אני רוצה להעיר כאן, חבר הכנסת אבי יחזקאל. הנושא של אבטחת מוסדות חינוך איננו אחיזת עיניים. כמובן, אי-אפשר לאבטח כל תלמיד. זה ברור. הממשלה בהחלטתה ביום רביעי שעבר לא קבעה שלא צריך לאבטח, הממשלה לא קבעה שהשלוש הזה, שאתם מדברים בו כל כך הרבה, כבר פרץ ולא קורה כלום והכול בסדר. אני שמעתי הודעה של סגן השר מיכה גולדמן לפני כמה ימים, שאחרי הרצח הנורא שהיה ברמלה ביום שישי באתר בנייה יתגברו – אחרי החלטת הממשלה – את השמירה בבתי-ספר שבקרבת אתרי בנייה. זאת אומרת: זיגזג, אין מדיניות ברורה, אין תוכנית עבודה. ועדת החינוך של הכנסת וועדת משנה בראשותי – במשך שנה תמימה ביקשה, דרשה ממשד החינוך להגיש תוכנית רב-שנתית מסודרת, להכין עבודת מטה, לעשות עבודה כדי שכל הורה יוכל לדעת שאם הוא שולח את ילדו לבית-הספר או לגן הוא מאובטח כהלכה. כל זה לא נעשה. במקום זה, דובר משרד החינוך מספר מעשיות שאין להן שום שחר. הוא כותב שאין גנים שאין בהם לחצני מצוקה וטלפון. זה לא נכון, אדוני סגן השר, אתה הרי יודע את הנתונים היטב.

אחיזת העיניים הזאת, כאשר לממשלה הזאת יש אין-סוף כסף לסדרי עדיפויות חדשים. אני צריכה להזכיר כאן שוב את המיליארדים – למה? להסדר חובות הקיבוצים, לקופת-חולים. אבל 30 מיליון שקל כדי לאבטח את הילדים, כדי לשמור על אלה שהולכים כל יום בבוקר וצריכים לחזור בשלום... מישהו העלה על דעתו, אדוני סגן השר, שאת המאבטחים שמאבטחים את לשכת שר החינוך או את משרד החינוך יממן מישהו מעובדי משרד החינוך? מישהו מעלה על דעתו שאפשר להפריט את מערכת הביטחון? שההורים יצטרכו לשלם?

אני חושבת שההחלטה שהתקבלה בממשלה היא החלטה חסרת אחריות. היא נתקבלה בלא שנעשתה עבודה מוקדמת כפי שצריך, היא נעשתה ללא הכנה. אני חושבת גם שבסופו של דבר הנטל ייפול על כתפי ההורים. אני מחזיקה בידי מכתב של בית-הספר על-שם רנה קאסן בירושלים, שמטיל על ההורים אגרה, לא אגרה שאושרה בוועדת החינוך ובמשרד החינוך, אבל חובת תשלום של 35 שקלים עבור תגבור שמירה, כפי שהם קוראים לזה. הרי לא תהיה ברירה, הם יצטרכו לתגבר את השמירה, ההורים לא יסתפקו במה שיש, והם שוב ישלמו.

כל זה, אדוני סגן השר, לא היה אלא בבחינת זריית חול בעיניים. סדרי העדיפויות האלה הם סדרי עדיפויות עקומים, מעוותים, לא רציניים, ובעיקר, מה שחמור בכל העניין – לא אחראיים.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת לימור לבנת. אני מזמינה את סגן שר החינוך והתרבות להתייחס להצעה.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

כבוד היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי את הדברים של חברת הכנסת לימור לבנת. אני לא מופתע. זו היתה המדיניות של חברת הכנסת לבנת עם כניסתה לכנסת ועם הצטרפותה לוועדת החינוך. בכל נושא שקשור לאבטחת מוסדות חינוך, הדברים האלה עלו, כמעט בכל ישיבה, מדוע ולמה אין מספיק אבטחה למערכת החינוך?

צריך להבהיר לכלל חברי הכנסת: ממשלת ישראל, עוד הממשלה הקודמת, ב-22 ביוני, יום לפני הבחירות, העבירה החלטה, החליטה שצריך להפסיק את האבטחה באמצעות ההורים, באמצעות הסבא המבוגר או הסבתא הסורגת, ולעבור לאבטחה מסודרת על-ידי מאבטחים. קבענו קריטריונים, על-פי הנחיה מקצועית של משטרת ישראל וגורמי הביטחון האחרים, ומשרד החינוך קיבל על עצמו את הביצוע על-פי החלטת הממשלה ב-1975, שהאחריות לביטחון הפנים היא של משטרת ישראל והביצוע בכל תחום של משרד הוא באחריותו שלו, על החלק הביצועי בלבד. כל מה שקשור לצד המקצועי, ההנחיה המקצועית היא של משטרת ישראל כאחראית לביטחון הפנים. וכך התבצע הדבר בשנתיים האחרונות.

בהחלטה של הממשלה, עוד ב-22 ביוני, הוחלט שהחלוקה תהיה 75% על הממשלה והרשויות המקומיות ו-25% השתתפות ההורים. בשנה הראשונה זה עבד ופעל בחלוקה הזאת. הרשויות המקומיות התנגדו לנטל שהיה עליהן ובמקביל על ההורים. הן טענו שחלק גדול של ההורים לא משלמים, וגם אם יש גבייה זו גבייה חלקית, לא מלאה, וזה יוצר גירעונות נוספים בתקציביהן.

בשנה האחרונה הבאנו את החוק. ועדת החינוך התנגדה להעברת החוק במתכונתו המקורית – של התשנ"ג. במקביל אני נערכת, בתיאום עם משטרת ישראל וגורמי הביטחון ובמקביל עם הרשויות המקומיות, כדי לפתוח את שנת הלימודים התשנ"ה, להכין את מערכת החינוך כך שתהיה מסוגלת לשמור על רמת אבטחה על-פי ההנחיות המקצועיות של משטרת ישראל וגורמי הביטחון. ההצעה שלי יוצרת מערכת שמסוגלת לפעול בהיקף תקציב קטן יותר.

אנחנו נמצאים היום ערב פתיחת שנת הלימודים. אני יודע שיש גורמים נוספים, לרבות הורים, שהחליטו, כי בהחלטה המקורית לא כללו את אבטחת גני-הילדים, שהם בצורה פרטית יוזמים שמירה באמצעות חברות אבטחה. אנחנו כמשרד אמרנו שאנחנו מוכנים לסייע שהם יעבדו וייקלטו במסגרת קריטריונים שנקבעו. יש גם הורים שבאים ואומרים: אנחנו רוצים להוסיף שומר מחברת שמירה, נוסף על השומר שעובד לטובת בית-הספר באמצעות הרשות המקומית; יש גם כאלה. הדוגמה שהביאה חברת הכנסת לימור לבנת לגבי ירושלים היא יוזמה פרטית. זה כמו שמחר יבוא הורה ויגיד: אני אספתי את ההורים ואני מוכן לאסוף כספים מיוחדים להכנסת מזגנים לבתי-ספר, וזה קיים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה חמור מאוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אברהם יחזקאל (העבודה):

צריך לגנות את התופעה הזאת. מה זה, צבא פרטי?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אנחנו באנו ואמרנו, לא מזגני אוויר ובוודאי ובוודאי לא אבטחה.

מיכאל איתן (הליכוד):

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

רבותי, חבר הכנסת איתן, אנחנו פועלים בתיאום עם גורמי ביטחון ומשטרת ישראל. האבטחה בהתשנ"ה תהיה כזאת שתיתן תשובה על כל צורך ביטחוני במערכת החינוך. אני לא רוצה כאן להרחיב את הדברים.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה ההורים צריכים לשאת בנטל הזה?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

ההורים לא צריכים לשאת בנטל הזה. החל מ-1 בספטמבר ההורים לא יישאו בנטל של השתתפות באבטחה. אין עוד השתתפות של הורים. גם אותו מקרה של ירושלים, שעלה אתמול בוועדת החינוך, אני שמעתי עליו עכשיו מחברת הכנסת לבנת. אני מתכוון לדבר עם ראש עיריית ירושלים עוד היום. אנחנו באים ואומרים: יש מערכת ממוסדת, מסודרת, שאחראית לנושאים האלה.

לימור לבנת (הליכוד):

דבר עם שר החינוך. מה אתה רוצה מראש העיר? זה באחריות שלכם.

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

אני מדבר על היוזמות הפרטיות. יוזמות פרטיות – זו לא אחריות שלנו. אנחנו נפעל במסגרת ההחלטות של הממשלה ועל-פי החלטת הממשלה מיום רביעי האחרון. אנחנו צריכים להביא לאבטחת מערכת החינוך, ואת זה אנחנו נעשה. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן השר מיכה גולדמן. הצעה אחרת לחבר הכנסת אבי יחזקאל, בבקשה.

סגן השר גולדמן, מה הצעתך?

סגן שר החינוך והתרבות מ' גולדמן:

להעביר את הנושא לוועדת החינוך.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברת הכנסת לימור לבנת, אדוני סגן השר, כמי שחבר בוועדת החינוך, עם חברת הכנסת לימור לבנת, נדמה לי שהגיע הזמן לגלות אומץ לב ציבורי ולומר את האמת, שפתרון בעיית הביטחון בבתי-הספר באמצעים הקיימים הוא יותר פסיכולוגי מאשר נחוץ בצורה אמיתית, שההורים רוצים את הדבר הזה כדי שיהיה להם שקט נפשי. אנחנו שמענו את זה גם מגורמים ביטחוניים. האם אתם באמת חושבים שאותו שומר אומלל בבית-הספר, אם חס וחלילה יהיה אירוע ביטחוני, הוא יגן על תלמידי בית-הספר?

לכן אני חושב, אדוני סגן שר החינוך, שנכון לבוא ולומר כאן: אבטחת בתי-הספר איננה בהכרח צורך ביטחוני, היא צורך פסיכולוגי, וכדאי שציבור ההורים ידע שאת העניין הזה צריך לבטל עם השנים. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל.

חברת הכנסת לבנת, האם את מסכימה שהנושא יועבר לדיון בוועדת החינוך והתרבות? – מסכימה.

אם כן, אנחנו נעבור להצבעה, בעד או נגד העברת הנושא לדיון בוועדת החינוך והתרבות. נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שמונה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהנושא יועבר לדין בוועדת החינוך והתרבות.

טיפול של הממשלה בבעיית הדיור, ומנגד – אי-עדכון המשכנתאות

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום: טיפול של הממשלה בבעיית הדיור, ומנגד – אי-עדכון המשכנתאות. ינמק חבר הכנסת מיכאל איתן. בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, כל מי שעובר על קטעי העיתונות מהתקופה האחרונה וכל מי שעובר ברחבי הארץ אינו יכול להתעלם משלל ידיעות הנוגעות למצוקת הדיור.

הנה – הביטוח הלאומי ועיריית תל-אביב החלו בפעולות פרויקט לאיתור ולשיקום 700 חסרי בית בעיר. רמלה – עשרות משפחות גרות באוהלים מול העירייה. אילת, '94 – מת חסר הבית השלישי בתוך חודש. אשדוד – מחוסרי דיור: אל תיקחו לנו את הילדים. חולון – חמש משפחות של מחוסרי דיור התבצרו בלילה על גג בניין משרדי "עמידר". ושוב חולון – מהומות של חסרי דיור. ואחרון אחרון, קרוב כל כך אלינו, המאהל בירושלים. חודשיים, עשרות משפחות, עם ילדים, בתנאים קשים מאוד, נמצאים במאהל של חסרי דיור. ומול זה, מה ניצב? מול אלו ניצב משרד בינוי ושיכון, שלצד הרב בהנהגתו הנוכחית מוכיח אטימות וחוסר רגישות מזעזעים.

לא הייתי נזקק לביטויים האלה אם לא הייתי מכיר את המאטריה, אם לא הייתי מכיר את משרד הבינוי והשיכון כאשר בראשו עמד השר אריאל שרון. גם אז היו יועצים למיניהם שאמרו לו: אל תתעסק, אל תפנה אל המאהל, לא אכפת לך מה קורה שם, תתעלם מהעניין, אם אתה תטפל או תפנה אליהם אתה עלול להחריף את הבעיה. גם אז היו דעות, כמו שיש גם היום במשרד הבינוי והשיכון, בראשותך, אדוני כבוד השר בן-אליעזר, כאשר בעיתונים נאמר במפורש מפי פקיד בכיר

במשרדך: מדיניות משרד השיכון היא לא להעניק יחס מיוחד לחסרי דיור בגלל ישיבתם באוהלים ולהעדיף על אוכלוסייה אחרת חסרת דיור שאינה נוקטת צעדים אלו.

ההיגיון והפילוסופיה שעומדים מאחורי המשפט הזה מביאים לכך שכאן בירושלים במשך חודשיים נמצאות משפחות במאהל של חסרי דיור, ועוד לא התחילו לטפל בהן, ונציגי משרד הבינוי והשיכון לא הגיעו אליהן.

אני אומר את כל הדברים האלה על רקע תופעה דומה בזמנו של אריאל שרון, שהוכיח רגישות לנושא, ולא היה רגע אחד שבו לא הגיעו נציגי משרד השיכון, וביניהם גם אותו פקיד בכיר שמודיע היום: אנחנו לא ניגש. הוא עם פקידיו ועם אנשיו, עם חברי כנסת מהקואליציה והאופוזיציה של אז, כמו אלי בן-מנחם, שמעון שטרית, צ'רלי ביטון שאיננו חבר כנסת היום ואנוכי, נפגשנו במאהל ביחד. בשעה 01:00 ובשעה 02:00 יצאו עובדי משרד הבינוי והשיכון למאהלים כדי לבדוק. ואז המצוקה היתה גדולה פי כמה וכמה, מאות אלפי עולים הגיעו, והיתה אז מצוקה נוראית.

הוצאנו לשם אנשים, גם אנחנו יצאנו, אבל היום יש מדיניות אחרת. חודשיים יושבים פה חסרי הדיור, ומשרד השיכון אומר: לא, אנחנו לא נטפל בהם, לא ניגש אליהם. לכאורה יש בזה היגיון, כשאתה אומר: יושבים פה אנשים, אבל למה מגיע להם קודם? למה שלא יחכו בתור כמו כולם?

אדוני השר, מי שאומר את הדברים האלה פשוט לא מבין. אם במאהל הזה פה יושבות משפחות שהילדים שלהן פונו לבתי-חולים, יושבות כאן משפחות שאין להן לאן ללכת, והישיבה כאן היא בתנאים קשים ביותר, כמו אותה אשה בהיריון ויש לה שלושה ילדים ובעל נכה צה"ל, ילדים שפוננו לבתי-חולים בגלל התייבשות ודיזנטריה, והן ממשיכות לשבת, הרי זה מעיד על מצוקה, זה משרד מצוקה.

נכון, יש הרבה אנשים במצוקה, ויש הרבה אנשים שחיים בלחץ קשה אצל ההורים שלהם, בצפיפות דיור, בתנאים לא תנאים. אבל אם משפחות הגיעו למצב כזה שהן יושבות חודש או חודש וחצי בתנאים של מאהל כאשר הילדים שלהן חשופים, יש לראות זאת כשיגור של אותות מצוקה יותר קשים, ואי-אפשר להתעלם מזה. אבל לכם יש מדיניות: לא באים. אני באתי לשם, דיברתי אתם ואמרתי: איך זה ייתכן, איך זה ייתכן?

אני לא אומר שכל מי שמגיע למאהל צריך לקבל מייד פתרון דיור. לא אמרתי את זה מעולם, ואינני אומר זאת גם עכשיו. אבל יש הבדל בין להפגין נוכחות, לבוא ולראות, לבדוק את הרקע של המשפחות, מי כן ומי לא, להראות שיש כתובת ויש מי שמתעניין, ולעשות סינון בין הצודקים לבין אלה שאינם צודקים – ובין הפגנת חוסר התעניינות.

אבל הבעיה היא לא רק של חוסר רגישות ושל איזו אטימות בלתי מוסברת. יש כאן איזה טמטום נוסף שאני לא יכול להבין אותו, אדוני השר. חלק מהמשפחות אומרות לך: תן לנו פתרון. אנחנו מוכנות ללכת מפה לקרוונים. אז אני כבר שמעתי שהשר אמר דבר ממש נכון, שקרוון זה פתרון גרוע. פתרונות בקרוונים אינם פתרונות טובים. אבל באוהלים כאן יותר טוב?

אומרים להן: אי-אפשר לפנות לקרואנים אף שיש בגבעת-המטוס בירושלים מקומות בקרואנים, כי למשרד הבינוי והשיכון יש קונצפציה שצריך לפנות את הקרואנים. הלוואי. אז לא יהיו קרואנים, יהיו לנו אוהלים. זה הפתרון. תפנו קודם את האוהלים, שלא יהיו אוהלים. אחר כך נפנה את הקרואנים, שלא יהיו קרואנים.

מה הייתם עושים, דרך אגב, לולא היו קרואנים? מה הייתם עושים לולא היתה הבנייה האדירה של השר אריאל שרון כאשר שימש שר הבינוי והשיכון – כאשר שתיתם את דמו, כאשר ערכתם נגדו הפגנות, ובכל מקום השמצתם וגידפתם אותו על שהוא בונה בתים ללא צורך. מה הייתם עושים היום? איזה מזל יש לעם ישראל. מאות אלפים הגיעו, ושום עולה לא גר באוהל, כי היו קרואנים. אני מסכים, זה לא פתרון טוב, ואני הראשון לומר שזה לא פתרון טוב, אבל הוא השיג מטרה.

היו דירות שאוכלסו – צחקתם, לעגתם. היו יישובי הכוכבים – היום אתה, אדוני השר, הולך וגוזר שם סרטים. הפגנות ערכתם לנו בשעתנו ושאלתם למה אנחנו בונים שם, ליד הערבים. הפגנות ערכתם. היום אתם גוזרים סרטים, מבסוטים. תתביישו. מובן שהיום לא מזמינים אפילו את השר שרון, הוא איננו. השר בן-אליעזר חותך סרטים, מנפנף אל הקהל מפריקטים שהשר אריאל שרון הקים מול ההפגנות שלכם.

ומה עשה משרד הבינוי והשיכון? כל הזמן אנחנו שומעים שיש בעיה עם המדד. למה יש בעיה עם המדד? בגלל הבינוי והשיכון, בגלל סעיפי הדיור. אפשר לחשוב שיש לנו ממשלה א', שהיא אחראית לכלכלה ולמדד, ובסעיפי הבינוי והדיור מטפל הליכוד. אם המדד עולה בגלל הבינוי והדיור, אז השר צריך להסיק מסקנות. שר שקיבל משרד שבנה בשעות עשרות אלפי יחידות דיור הגיע – שומו שמים – ל-18,000 יחידות דיור. והשר מסתכל ואני לא יודע מה הוא עושה. שנתיים הוא יושב, ואני לא יודע למה הוא מחכה. מה הוא עשה בכל השנתיים האלה?

איזה בדיחות. ישב השר בוועדת הכספים ואני ישבתי מולך ושאלתי אותך, מה אתם עושים? אתם עושים סגר על עשרות אלפי פועלים שחסרים לבנייה בארץ, אז מי יבנה? וכך זה שנה וחצי. ועכשיו שמעתי אותך, אדוני השר, אומר: פתחנו את השערים, יבואו כעת עוד 20,000, 30,000, 40,000 עובדים. איפה היית כל הזמן? אם חסרים 40,000 עובדים, אז מה אתם מתפללים שאין דירות? איפה היית, ומה עשית? לא רציתם להביא פועלים מהשטחים, הייתם צריכים לאפשר לקבלנים לייבא פועלים. הם עמדו במשרדים שלכם ובכו ואמרו: אין לנו מי שיבנה. אין, אין מי שיבנה. אני לא יודע מה ישבתם שם, מה חלמתם. היום אנחנו עדיין לא רואים דבר.

שומעים על כל מיני תוכניות. אני מקווה מאוד שזה יצליח. תורידו את המסים, שירדו המחירים. תזרזו את הליכי הרישוי, תשחררו אדמות. לך תראה באיזה מחירים מינהל מקרקעי ישראל מוכר את הקרקע, ללא שום הצדקה. מספסרים, מסתכלים על רוכשי הדירות האלה כאילו הספקולנט הגדול ביותר הוא מינהל מקרקעי ישראל. ממציאים כל מיני מחירים על כל מיני שמאוויות, וודאי שהמחירים יהיו גבוהים. כשמשחררים מעט קרקע ויש התנפלות, השמאי אומר שהמחיר גבוה, אבל אילו היו משחררים כמויות גדולות של קרקע, המחירים היו יורדים. המינהל לא רוצה. יש שם חישובים אחרים.

לסיכום, יש בעיות דחופות ורגישות. בזה לפחות אני מצפה ממך שתעשה משהו. לבנייה אני כבר לא מצפה. היו לך שנתיים, הוכחת מה שאתה יודע. חבל שהלכת למשרד הזה, אולי במשרד אחר היית מצליח יותר. אין לך מושג מה צריך לעשות. הכישלון שלך הוא הכישלון הבוטה ביותר של הממשלה הזאת. אין אדם אחד שיכול לקום ולהיות סניגור שלך במדיניות השיכון, גם לא אתה עצמך. שנתיים של כישלון טוטלי, שבולט במיוחד על רקע השמצות כלפי המשרד והשר הקודם.

אלכס גולדפרב (יעוד):

חבר הכנסת איתן, אתה קצת מגזים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא מגזים. אולי אני ממעיט בהצגת ערך הכישלון הזה.

את זה לא תוכל לעשות, אבל לפחות תיתן פתרונות נקודתיים. תלך אתה מפה, לא למשרד, בוא אתי עכשיו למאהל של חסרי הדיור, דבר אתם ותמצא להם פתרונות. לזה אתה מסוגל, למצוא כמה מאות פתרונות לחסרי דיור ברחבי הארץ, למקרים הדחופים והקשים ביותר.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מיכאל איתן.

התקדמות הממשלה בפתרון בעיות הדיור והמשכנתאות

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא על סדר-היום: התקדמות הממשלה בפתרון בעיות הדיור והמשכנתאות. ינמק חבר הכנסת אבי יחזקאל. אחריו ישיב כבוד שר הבינוי והשיכון במשולב על שתי ההצעות. בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, מה שעשה פה חבר הכנסת מיכאל איתן – הוא אמר את חצי האמת, שהיא גרועה משקר מלא. אדוני היקר, מה שעשה השר אריק שרון ייזכר לדיראון עולם במדיניות השיכון במדינת ישראל. אתם הקמתם קרוונים, מעברות שנות האלפיים של מסוממים וזונות לשכבות אוכלוסייה נמוכות. אתה באת בפטרונאז' ואמרת: נפתור להם את הבעיות; והיום יש מתחת לקרוונים ילדים שמוכרים סמים. ואתה פה מטיף מוסר בנושא הקרוונים. תתבייש לך. אתה גרת פעם בקרוון?

מיכאל איתן (הליכוד):

יש גם בבתים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

כמה זמן גרת בקרוון, בקור של החורף ובחום של הקיץ?

הפתרון של אריק שרון – יצירת מעברות של שנות האלפיים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אוהלים יותר טוב. צא החוצה ותראה.

חיים דיין (צומת):

אברהם יחזקאל (העבודה):

יותר מזה, חבר הכנסת חיים דיין, אתה צריך להשכיל ולהבין שתנועת העבודה שילמה מחיר כבד על כך שההורים שלך ושלי גרו באוהלים. מה שעשה אריק שרון בשנות ה-80, ה-90 – הוא נתן להם את מעברות שנות האלפיים, וזה בא לידי ביטוי בחינוך ובסמים, ואתה יודע את זה. נראה אותך ואותי גרים בקיץ בקרוון. תגור בקרוון. מטיף לי מוסר. מטיף לו מוסר.

מיכאל איתן (הליכוד):

כשהגיעו מאות אלפי אנשים, אחד מהם לא גר ברחוב. אנשים מתים היום במקום העבודה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

לא מתבייש לטפח לי תרבות של נתינים. אני אומר לך, ולי מותר להגיד. אני זוכר את הסיורים שלך באוהלים. מה הצהרתם? וסליחה שאני אומר את זה. אם בשל כך נפסיד בבחירות – אתה יודע מה? אתם תפסידו בבחירות בעוד ארבע שנים, כי תמיד יהיה אותו אדם שהצלחתם לטפח את תרבות

הנתינים שאומרת: תן לי, תן לי דיור, תן לי אוכל, תן לי פרנסה. לא בשנות האלפיים. אתה נגד זה, ובעיני אתה איש מאוד הגון. אז מה אתה עושה? כמה מיליונרים יצר אריק שרון עם מתווכי הקרוונים מיוגוסלביה? אתה רוצה שמות? ביבי נתניהו הדגול דיבר על מקורבים. בנים של ראשי רשויות לשעבר, ואני לא אגיד לך מנין, שהיו מתווכים, ספסרי קרוונים, על כל קרוון היו מקבלים עמלה. יופי, קו בר-לב חדש בנושא הדיור. עשית איזה הילה מהקרוון. כשאנחנו נחיה בקרוונים נתרפק על זיכרונותיהם. תוציא את זה מסדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד):

תמחק את האוהלים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תפסיק. עדיף לי אדם באוהל שיעמוד לי כאן כמו פצע, ולשר הזה זה עומד כמו פצע, מאשר אדם שפתרתי את בעייתו בקרוון פיקטיבי. כך אני אומר.

אגיד לך יותר מזה. השר שלנו בנה "בנייה מושחתת" במה שנקרא אזורי פיתוח. הוא אמר: תראו, אנחנו נקבור אתכם בירוחם. אני אומר: אנחנו נקבור אתכם בירוחם. לא תעסוקה, לא כביש, לא חשמל, לא אינסטלציה. לקח, נתן למקורבים של הליכוד, חברות משכנות, ואמרה זאת מבקרת המדינה – תנו לי 500 יחידות דיור בירוחם. נענו והקימו יחידות דיור בירוחם. נו? תעסוקה היתה, חשמל היה, תשתית היתה. בא השר הזה ואמר – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

– – – הנגב היה נראה אחרת. כולם בתל-אביב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת איתן, אני באמת מעריך אותך. תקשיב מה עשה השר הזה בשנה הראשונה רק לתשתית שקשורה בדיור של אריק שרון הגדול, מסביב, בחשמל, בכביש שמוביל לבית, במדרכה שמובילה לבית, מיליארד ו-110 מיליון שקל רק לתשתיות בשנת 1994.

עוד מעט אדבר עלינו, תאמין לי. אבל אל תזרה לנו מלח על הפצעים ואל תהלך באמת מזויפת, כי בסוף היא תשחק נגדכם, אם אתה תעמוד פה כאיש אחראי. רק בשבוע שעבר הראית לי כמה אתה איש אחראי, יותר ממה שחשבתי אפילו, כשדיברת על מיסוי על הבורסה. נזפת ואמרת: אולי אני אתמוך. כאיש אחראי אסור לנו לטפח תרבות שמשחקת ברגשות של אנשי האוהלים. אני מודה, כבחור צעיר, שזה ישחק גם נגדנו, כמו שזה שיחק נגדכם. בואו נפסיק עם זה, ריבוננו של עולם. תמיד תבוא אלי הנרקומנית עם הילד ותגיד: הנה, אני גרה באוהל. מה תעשה? ואין לך פתרון קסם, אין.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת יחזקאל, גם כשהליכוד היה בשלטון הלכתי לשם. צריך לבדוק כל מקרה לגופו.

אברהם יחזקאל (העבודה):

צריכה היתה להתקבל החלטה אמיצה. אני לא רוצה להיות מן המתחנפים, אבל לגבי הרגישות החברתית, השר בן-אליעזר לא צריך הכשר, וכשהוא קיבל החלטה שלא ללכת לאוהל, היא עלתה לו בדמים, בבריאיות. הוא אמר: אני מעדיף ללמד בדרך הקשה. לא את הפתרון הקל של ירוחם, ואני לא מזלזל בירוחם, אבל אם תיתן לי תעסוקה אני אלך לירוחם; ולא את הפתרון הקל והמזויף של הקרוונים, שעלה, אגב, כמעט כמו דיור.

אתם מדברים על שר השיכון. אתה יודע מה? גם במפלגה שלי יש כאלה שרוצים שהוא ייפול. בואו נדבר פרק-פרק, אני בעד.

בא שר השיכון, הבינוי והתשתית, ואני בכוונה מנסה להציג את הדברים בצורה מסודרת. אמרו לו: תראה, היום אתה מסכים אתי שכמעט כל כביש במדינה הזאת עובר שיפוץ; כמעט, לפחות ויזואלית, בסדר? נתנו לו תקציב של מיליארד, 2 מיליארדים, והוא הכפיל ושילש, ואתה רואה שכבישי מדינת ישראל עם השר הזה, ומבקרת המדינה טיפסה עליו בגלל זה, אמר: אני אבנה כבישים. יש כבישים. אני לא מאשים אותו. אתה יודע מה? אני פונה לשר האוצר שיושב כאן והוא איש המפלגה שלי כמו השר הזה. ואני פונה לראש הממשלה שלי. אם הייתם נותנים לשר הבינוי והשיכון לבנות דירות כמו שהוא בנה כבישים, בתקציבים, בכלים, בגיבוי, לא בחתרנות בלתי נלאית, גם הדיור היה נראה אחרת, ואני אומר לך את זה באחריות.

עכשיו על נושא המיסוי. אני מסכים אתך, אתה צודק. האם הוא קובע את המיסוי? 31% או 35% מסך כל מחיר הדירה לצרכן הם מיסוי. כלומר, אם אדם בונה היום ב-150,000 דולר, אם זוג צעיר קונה דירה בראשון-לציון ב-150,000 דולר, 50,000 דולר מזה הם מיסוי. והטענה שלי היא לממשלה שלי. שר האוצר עומד פה ואומר: אני עושה רפורמה במיסוי, הורדתי 2 דולרים על מחשב כיס. אני אומר: לא, רפורמה במיסוי היא אם באותם 500 מיליון שקלים שייכנסו מהבורסה, אם בכלל, אם תעשה בהם הקלות במס רכישה. תבטל את מס הרכישה, ותקצה אותו ליעד. תוריד אותם 50,000 דולר מ-150,000 הדולר לדירה. זה בסדר.

וגילינו עוד דבר שגם אתם חוויתם אותו על בשרכם, שעד ששר מקבל החלטה ועד שהיא מתבצעת למטה, הנשמה יוצאת. וכשהוא רוצה לקצר תהליך, אז מבקרת המדינה מדברת על כך. ואני מעריך אותה, אני מצדיע לה מעל במת הכנסת. אבל מה קורה? יש ול"לים, יש ועדות כאלה ואחרות, ואלה פקידים שמקבלים משכורת והם צריכים להצדיק אותה. ויש מתנגדים ומתנגדי מתנגדים. הרי אם זה היה תלוי בזה שהוא יכול מחר "לשפוך" קרקעות, הכול היה נשפך. אתה יודע את זה. אבל הפקידים האלה – ואלוהים עדי, זו האשמה שלנו, הפוליטיקאים – הפקידים האלה תוקעים מקלות בגלגלים.

לכן צריך לקצר את ההליכים שקשורים בוועדות ביורוקרטיות, כלומר מיסוי וועדות ביורוקרטיות.

אני רוצה להבהיר נקודה נוספת. השר הזה אמר: יש לי חזון. נגיד שיש לו, איש צבא עם חזון. הוא אמר: אני בונה את מודיעין. באו כמה חבר'ה "פושטקים" מנטורי-קרתא והתחילו לחפש עצמות. והם מצאו עצמות. אלוהים עדי שאני לא רוצה להישמע כופר, ואנחנו גם בימים הנוראים. אבל אני שואל אותך, ואני שואל את ראש הממשלה שלי: משיקולים פוליטיים הוא מבטיח לי את עצמות המתים מול בעיות החיים? מחר היתה יכולה להיבנות העיר מודיעין באזור המרכז, זה היה מוריד את המחירים, 20,000 יחידות דיור, ואתה יודע את זה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

60,000 יחידות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

60,000. אז הוא הולך עכשיו להקים ועדה שתבדוק באיזו עצם של מת פגענו, חס וחלילה. ואני רוצה להבטיח את החיים של הצעירים.

כלומר, יש לנו בעיה קשה מאוד שמאפיינת את כל המפלגות הגדולות, חבר הכנסת מיכאל איתן, של ביורוקרטיה, מיסיו, פוליטיקה של דתיים, של חרדים. גם לשם הם הגיעו. אני בז לעצמי בעניין הזה כשאני מדבר על זה. אבל אני לא מוכן שיפקירו פה את שר השיכון והבינוי. אני לא מוכן לזה, לא בגלל חברותנו האישית.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז מי אחראי לזה? מדובר על בינוי ושיכון.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חבר הכנסת איתן, ההגנות שלי אומרת, שאני גם רוצה לקחת אחריות. אבל היא לא של שר השיכון והבינוי. אני מעביר פה מסר לא לשר השיכון, אלא לממשלה. אין לי ספק שאם הממשלה הזאת לא תיתן לו גיבוי אמיתי, מסיבי, בתקציב, בכסף, ותגיד לו: פואד, רוך, כמו שבנית כבישים, כמו שאתה בונה, ורואים את זה – אנחנו עלולים לשלם מחיר פוליטי. זה נכון, חבר הכנסת איתן, אני מודה בזה. אבל אינני מוכן שיעמידו אותו ויגידו לו: עכשיו תדבר על ההצעה לסדר, בחופשת הקיץ, וכל הממשלה איננה, כולם נעלמים. אחד מדבר על איכות הסביבה, זה תחום העתיד; שר המשטרה מדבר על אלימות נגד נשים, שכולנו נגד זה. אבל הדברים הכואבים הם כפי שאתה ציינת.

אני מזהיר אותך ואתכם, אל תעשו שימוש דמגוגי בקטעים של האוהלים. אנא מכם. תפתור בעיה אחת, תצמיח עוד 500. ובסוף זה יגיע למצב כמו עם ה"הומלס" בניו-יורק. כשאתה מגיע לראשון,

אתה נותן לו דולר; על השני אתה מרחם; כשאתה מגיע לשלישי, אתה כבר מדלג מעליו כאילו הוא לא היה. אני מאמין שאתה לא רוצה שכך יהיה כאן. אני מאמין בכך בעניין הזה. אבל אינני מוכן שנעמיד פה את שר השיכון לבדו. אני חושב שפה צריכה להיות קואליציה מקיר אל קיר בעניין הזה, להבהיר לממשלת רבין, שאם היא לא תיתן גיבוי למשרד הבינוי והשיכון, אנחנו עלולים ליפול.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אני רוצה לומר משפט אחד. אתם שיסיתם אנשי עיירות פיתוח ואנשי יישובים ביהודה ובשומרון, עשיתם את כל החטאים, ואתה רק מטיף מוסר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אנחנו נמצאים כעת בתקופה של הימים הנוראים. מי שצריך לומר היום: עווינו, חטאנו, פשענו – זה לא אנחנו. אף שעברו שנתיים מאז קיבלנו את השלטון, עדיין השר הזה משלם את פרי הבאושים של הליכוד ושל אריק שרון בראשו. בשנה הזאת עדיין אתם צריכים להגיד: עווינו, חטאנו, פשענו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אבי יחזקאל. אני מזמינה את כבוד שר הבינוי והשיכון להתייחס לשתי ההצעות.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תתווכחו ויכוח פוליטי, אבל אל תטיפו מוסר. אתם האחרונים שיכולים לעשות זאת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מתכוון להתחשבן עם קודמי. לממשלה הקודמת היתה מדיניות ברורה של העדפה בחלק מסוים של ארץ-ישראל, על זה היא נבחרה, עשתה כפי שעשתה. ואני בוודאי לא אתן היום הרצאה של חצי שעה על מה שאני קיבלתי, איזה משרד, ועוד כמה שנים נשלם על זה. זה לא רלבנטי.

אני גם לא מתכוון להתפלמס עם חבר הכנסת מיכאל איתן, כי אני יודע, שבניגוד לתוויות שהוא ניסה להדביק לי, בסך הכול הוא יהודי הגון, והוא בדרך כלל נמנה עם חברי הכנסת שעושים שיעורי בית. נדמה לי שהפעם מעדת ולא עשית שיעורי בית.

אינני מתכוון לעשות לך הצגה. אני רוצה לומר לך שאינני צריך שמישהו יטיף לי מוסר על מה זה רעב, מה זה מכאוב ומה זה כאב, ומה זה כשאתה חי שנתיים-וחצי באוהל, ששם לא מדובר על תיקוני רעפים, אלא על תיקון של יריעות אוהל שנקרעו וכדומה. לי אתה לא צריך לומר את זה. אינני שייך לדור הנסיכים, אינני שייך לדור הזה שהיה להם כל מה שרצו. אני יודע ומכיר מה זה. ואני האחרון פה בבית שמישהו יכול לומר לי משהו על רגישות חברתית.

הייתי שמח לבוא אתך למאהל הזה. הייתי שמח לבוא ולהראות לך, ואתה בעצמך היית בא ואומר לי: פואד, טעיתי, שגיתי. והייתי מעמיד אותך על כמה טעויות שראו אותן. אני רוצה לשמור על כבודם, ולא אקרא בשמותיהם. אבל אם אתה תלך ותחטט יתברר לך ש-90% מהאנשים החזיקו דירות בעבר. אתמול-שלשום באה אלי אחותו של מישהו ואמרה לי: נכון, היתה לי דירה, אבל בעלי שיחק קלפים והפסיד את הדירה. ולא רק זה, הוא גם התגרש ממני. ועכשיו אני בחוץ עם ארבעת הילדים. מי כמוך יודע מה הן הוראות המחוקק.

אותי מעניינת יותר – לא החבורה הזאת. אני אתן לך שם שמות שתזדעזע, רק תבדוק כמה אנשים מהם היו בצבא ולמה לא היו בצבא, ויתברר לך לכמה מהם היו בתים והם הפסידו אותם בשביל סמים וכל מיני דברים אחרים. אתה צודק, מי שסובל מזה הם הילדים והנשים. אותה אשה שהזכרתי, שבמקרה ראיתי אותה ביום ראשון כשיצאתי משיבת הממשלה, אתמול הוועדה העליונה אישרה לה, בלי התערבותי. אתה יכול לבדוק את הסיפור הזה, אין לי בעיה עם זה.

אני חושב שאני קרוב לבעיות האלה, אני מכיר את כל הבעיות בארץ הזאת לאורכה ולרוחבה. וכשאתה עומד במצב, חבר הכנסת איתן, שאתה צריך להתמודד עם בעיה של 155,000 בני אדם, זוגות, זה קשה. נכון, לא כולם נזקקים, חלקם גם זכאים. למה אני מציין את זה? כי אותם זכאים, אם לא תטפל בהם היום, הם הנזקקים של עוד עשר שנים.

אני יכול לומר לך דבר אחד, אל תשווה את התקופה שבה אתה הלכת באומץ רב וביקרת באוהלים. אני זוכר אותך, שמעתי אותך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עם אלי בן-מנחם. אני מספר לך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הרי אני כל הזמן מחמיא לך, אני לא יודע מה אתה רוצה ממני.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אומר שהלכתי אתו.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

יפה.

אני אומר דבר אחד: אי-אפשר להשוות את התקופות. היום יש תקופה שנקראת "בואו נעלה על הטרמפ". כשאני הולך לשכונת-הארגזים ואני יוצא מתוך בית, אני אומר: אל אלוקים, האם בני אדם יכולים לחיות כך? מה אני עושה שם? אותי מעניין כפר-שלם. לא כולו, לא כאלה שהתפנו משם ועוד היום זועקים, לא אלה שכבר קיבלו שלוש פעמים דמי פינוי וחזרו בחזרה לשטח. לכן הבחינה צריכה להיות קשה לפעמים, אכזרית: מה אתה יכול לעשות במה שיש לך ואיזה סדר עדיפויות אתה נותן?

אני לא לוקח מעצמי שום אחריות, לא, אבל אני חושב שאדם שהוא ידען כמוך – ואתה ידען בתחום הבינוי והשיכון – ראית מה קורה גם כאשר יש בעיה פשוטה: כלומר, שר הבינוי והשיכון מקבל תקציב, תקציב עתק, לנושא של כבישים, אוטוסטרדות, מחלפים – אתה עצמך שיבחת את זה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון, נכון.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ולא היה שום גורם מפריע ולא היה שום גורם שעיכב. פה עמד שר על מידת היכולת שלו ללכת ולהפעיל תקציב יום ולילה ולהביא לתוצאה. ואת התוצאה אתה רואה.

דיברת על המדד. כדאי גם להתעמק בבעיית המדד, כי אתה זרקת את זה, והיא בעיה חשובה בפני עצמה ואי-אפשר לזלזל בה, אבל היא לא זהה לבעיית הדיור. נהפוך הוא, האינדיקטורים המובילים, שמצביעים על מצב הדיור בארץ, דווקא מראים שמצב הדיור במשק תקין ואף איתן. מדד מחירי הדיור, ידידי חבר הכנסת איתן, הוא בעצם קבוצת צריכה אחת מני רבות שמרכיבות את מדד המחירים לצרכן. מדד מחירי הדירות מורכב בעיקר ממדד מחירי דירות בבעלות ומדד שכר דירה. אם נתבונן במבנה מדד מחירי הדיור נראה שהוא מושפע מגורמים מקרו-כלכליים, הרבה, שהם בכלל מחוץ לתחום השיכון. לדוגמה, המדד מושפע משער החליפין של הדולר, ואני בוש ונכלם לומר לך, שעד עצם היום הזה מחירי הדירות, במקרים רבים ועל-פי רוב, נקובים בדולרים. אם שער הדולר עולה, הוא מקפיץ את מחיר הדירה, לא יעזור דבר. דיבר על זה חברי, אבי יחזקאל.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל בתקופה האחרונה שער הדולר לא עלה כל כך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

סלח לי, אני לא הפרעתי לאיש, אני שמעתי הכול, ואני מבקש שתשמעו אותי. כדאי לכם לשמוע, אתם לא חייבים לקבל את זה.

אם תשאלו את חבר הכנסת איתן גם הוא יגיד לכם: תהליכים כלכליים לא משתנים מיום ליום, זה לא דבר פשוט.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל עם כל הכבוד, אדוני השר, בראש ובראשונה המחיר מושפע מהיצע. אם יש היצע גדול, המחיר ירד; אם אין היצע הוא לא ירד. התחילו 18,000 דירות בשנה, אז מה אתה רוצה שיהיה, שהמחירים ירדו?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני אענה לך על הכול, מיקי.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חמש דקות מחמאות קיבלת.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

המדד משקף את מרכיבי המיסוי הרבים.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אומר שקיבלתי חמש דקות מחמאות, אז אני צריך לשתוק. אולי אחרי עוד מחמאה אחת אני צריך לצאת החוצה בכלל?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני אתן לך עוד מחמאה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני לא נתתי לך מחמאה אחת, ציינתי את אופייך כיהודי הגון. אם זה מפריע לך, אני ארד מזה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

בפוליטיקה זה – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

המדד משקף את מרכיבי המיסוי, את זה אתה יודע, ודיבר על זה אבי: מס שבח מקרקעין, היטל השבחה, מס רכישה, היטל יבוא, מסי קנייה על חומרי בנייה ואחרים. אני לא בא בטענה נגד הממשלה, לא. אני הנחתי בפני הממשלה תוכנית שלמה, שדיברה על ארבע רגליים: שיווק קרקע, תכנון, פיתוח וגם הורדת מיסוי. הורדת המיסוי בהחלט מגיעה היום לכדי 31%. אני אפילו ציינתי שזה אחד המקומות היותר גבוהים בעולם בהורדת המיסוי.

לא רק זה: אני הצעתי ללכת ולהוריד את המונופולרזציה מהשוק הזה של המלט, אף שמאז 1948 – כדאי לך לדעת, זה גם אחד האינדיקטורים – ועד היום הזה לא היה חודש שהיה בו ביקוש בקנייה של מלט כמו החודש הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בעזה בונים עכשיו, וכמויות אדירות של מלט הולכות עכשיו לעזה במחירים מופחתים. כדאי שתדע גם את זה. מהצרכן הישראלי דורשים מחיר מעל 20% יותר, ושם משלמים שוחד בשביל למכור מלט על חשבון סבסוד צולב שלנו.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

יש לך תחושה שאני צריך ללמוד ממך משהו. אין לי בעיה, תן לי רק לגמור את עניין המחירים. בטעות או לא בטעות הייתי בשטחים רק שש שנים, הייתי גם מפקד וגם מושל; ארבע שנים מפקד יהודה

ושומרון, גם מושל וגם מפקד, ושנתיים מתאם פעולות בשטחים. תאמין לי, אני יודע מה הולך בעזה. תבוא אתי ותראה איזו בנייה "אדירה" בונים בעזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה מה שאני אומר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא, אין בנייה אדירה.

מיכאל איתן (הליכוד):

במלט ישראלי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא אמרתי שיש בנייה. אמרתי: בוא.

מרכיבי המיסוי האלה הם חלק ממדיניות מיסוי מקרו-כלכלית. המשקל שלהם במחיר הכולל של הדירה לא מבטל, ואת זה אתה יודע. אני נלחמתי, נאבקתי, ואני מקווה שיצא מזה משהו, אם כי הנחתי את התוכנית הזאת כבר לפני שנה בממשלה. אני בהחלט חושב שיש טעם ויש צורך דחוף לבחון את כל מערכות המיסוי הכוללות בענף. וראוי שבדיקה זו תיעשה בהקדם, ואני מקווה שנעשה אותה.

אם נחזור למדד עצמו, הרי שמדד מחירי הדיור מיועד לשקף את משקל סעיף הדיור בכלל סל התצרוכת למשפחה ממוצעת וכן להראות את התנודות החודשיות בתצרוכת. בגלל אופיו המיוחד של הדיור יש קשיים רבים במדיניות השינוי החודשי בצריכת הדיור. להבדיל ממלפפונים ומעגבניות, לדוגמה, שניתן למדוד בקלות כמה הוציאה משפחה ממוצעת עבור ירקות אלו בשני חודשים שונים, לגבי דיור קשה מאוד לבחון שינויים. אני לא בא בטענות ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה. היא שינתה את שיטת המדידה, ואני מקווה שהיום נעבור עליה עוד הפעם וננסה לשנות אותה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

את מה היא שינתה, את שיטת המדידה?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

כן, ואסביר לך מדוע: אני יכול ללכת היום ולמכור 19 יחידות דיור באשדוד. אז הן נמכרו ב-150,000 דולר, החודש – ב-150,000 דולר. מדד – אפס, אין בעיה. וילה אחת שמכר משהו בהרצליה, על חוף הים, ב-7 מיליוני דולר – יש גם דבר כזה – נכללת במדד, ואז בממוצע לך תעשה חישוב.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אבל, אדוני השר, הבעיה העיקרית – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

רגע, תרשה לי. מי כמוך יודע שהמדד הולך באזורי הביקוש הכי גבוהים: 62% מכלל גובה המדד או עוצמתו הם בערים שאין בהן בכלל רזרבה קרקעית: ירושלים – – –

רון נחמן (הליכוד):

אדוני השר, זה מזכיר לי את הרשלה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני אזכור לך את זה, אני אזכור לך את זה.

רון נחמן (הליכוד):

אלה סיפורי הרשלה. בן-אדם טבע בבריכה בעומק ממוצע של מטר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת נחמן.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הרשלה, אל תפריע לו. הרשלה, אתה מפריע לו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אבי יחזקאל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני השר, אחרי ששמעתי בהקשבה את דבריך, האם אתה רוצה לומר שהיום אתה יכול לבשר
לזוגות הצעירים במדינת ישראל שמחיר הדיור יורד? זו הבעיה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני אגיע לזה.

אתה יודע מה? בוא נעזוב את הנייר.

רון נחמן (הליכוד):

עכשיו אתה מתחיל להיות אמיתי, עכשיו אתה בסדר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

יפה. דיברתם על היצף קרקעות. אני אצטט עכשיו קבלנים שהופיעו בטלוויזיה ואמרו: כל מה שמעניין
אותנו זה רק דבר אחד, למכור כמה שאפשר יותר ולהרוויח יותר.

אולי אסור לי לעשות זאת, אבל אם יבוא אלי חבר כנסת אני אהיה מוכן להראות לו, כחובתי, שהיום
יש קרקעות ללמעלה מ-100,000 יחידות דיור המוחזקות בידיים פרטיות. אם תרצה, אני לא ארחיב
את הדיבור, אבל אתה יכול להפעיל את הדמיון ולדעת היכן נמצאות הקרקעות האלה. הם לא
מוציאים אותן. אני לא בא אליהם בטענות. אני בכלל לא בא היום בטענות אל איש. הרי אנחנו עומדים
בערב ראש השנה, בזמן סליחות.

רון נחמן (הליכוד):

אז אתה נדיב.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני נדיב. רון, גם אני אתייחס אליך כמו אל הרשל"ה ביחס לממוצע של כל הבקשות שלך, האמן לי.

רון נחמן (הליכוד):

מה זה, איום?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא, אני פשוט לומד ממך. מה שתבקש ממני, אני אהיה הרשל"ה, אני אלך על ממוצעים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מזה אנחנו למדים שהוא פונה אליך בבקשות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אדוני, הוא השחקן הכי גדול במדינת ישראל. יש לו ארבע שפות. לשר בארבע עיניים, לשר עם העיניים ולשר מעל במת הכנסת. זה בסדר.

חבר הכנסת מיכאל איתן, מתחילת השנה ועד היום הזה אני מתקרב לשחרור של קרקעות ל-40,000 יחידות דיור. אתה בוודאי יודע שאנחנו היום הולכים על תמריצים, הולכים על פיתוח מוקדם. השנה השקעתי 250 מיליון שקל, וכנראה עוד אעבור את הסכום הזה, רק בפיתוח, כדי שלא לעכב. לשנה הבאה, התקציב ההתחלתי יהיה חצי מיליארד שקל רק לפיתוח שטחים, כדי שלא לעכב את התחלות הבנייה.

ביחד אנחנו מגיעים לסכום של 750 מיליון שקל. ואתה יודע מה? אני ערב לך פה שהאוצר לא יעכב אף אגורה אחת אם יידרש ליותר, לא לתכנון ולא לפיתוח.

אני לא יכול להתחמק מאחריות, אבל מי כמוכם יודע שיש לנו עדיין, למרות המאמץ שעשתה הממשלה, והיא עשתה מאמץ בתגבור הוועדות הסטטוטוריות, אם זו ועדה מחוזית ואם זו ועדה אחרת; מי כמוך יודע, מיקי איתן, שעד היום הזה יש ראשי ערים שמדברים בשם הבעיות החברתיות,

ואני יודע שלך זה כואב, אבל כשהם מקבלים תוכנית בינוי הם לא מאשרים בנייה של פחות מ--140
120 מטרים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה יכול לעקוף אותם בוועדות המחוזיות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הם רוצים אוכלוסיות חזקות, זה טבעי.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא רק זה. בוועדות המקומיות באותה הזדמנות רוצים את הכביש, את התאורה, את המדרכה, את
מוסדות הציבור והכול.

אני בהחלט מכבד את ראשי הערים שבאים ותובעים דרך הוועדה המקומית מה שהם צריכים, ומישהו
צריך להבטיח את זה, או הממשלה או מישהו אחר שבונה. אבל, לפי דעתי והערכתי, היום העיכוב
איננו בכלל אצלי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה גם לא מעכב 5,000 יחידות דיור ביש"ע שאפשר למכור אותן?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

קודם כול, חבר הכנסת יגאל ביבי, כדאי שתתעדכן. יש ביש"ע 3,200 יחידות דיור.

יגאל ביבי (מפד"ל):

גם כן טוב.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

שנית, אני רוצה לומר לך שהיתה אלי פנייה של ראש המועצה של דרום הר-חברון בדבר שחרור 297 יחידות דיור. שאלתי, האם למכירה, ואמרו לי שלהשכרה. אמרתי: תשכירו. פנה אלי גל שילה ואמר שיש דירות ריקות. שאלתי, האם למכירה, ואמרו לי שלהשכרה. אמרתי: תשכירו.

אני מתחייב כאן בפני הכנסת, בתחילת השנה הבאה אני הולך לבנות ביישובי הבקעה. מטה-בנימין, לב-לבה של האוטונומיה, באו מכמה יישובים ואמרו שרוצים להשכיר. אמרתי: תשכירו. מה שביקשו ממני לגבי אותם יישובים אישרתי.

היחיד שפנה לגבי רכישה היה הרשלה, כלומר חבר הכנסת רון נחמן. הוא היחיד שיש לו 500 יחידות דיור. אני ביקשתי ממנו רק דבר אחד קטן: תמציא לי רשימה של 500 משפחות שרוצות לקנות דירות.

רון נחמן (הליכוד):

בדקתי עכשיו, אצלך במשרד יש רשימה ראשונה של 300 משפחות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

במשרד שלי מונחת רשימה של 250 משפחות, ו-210 מתוכן הן בתוך אריאל, והבקשות הן לשיפור דירות.

רון נחמן (הליכוד):

אנשים רוצים לקנות דירות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הבנתי. האמן לי, אני נולדתי באוהל סיירים. אני סיכמתי אתך. אתה אומר לי שיש נהירה.

רון נחמן (הליכוד):

אין דירה ריקה, אין דירה ריקה. 12,000 איש מחכים לדירה. תמכור את הדירות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אמרת שיש נהירה לקנייה. אמרתי לך: תביא לי רשימה.

רון נחמן (הליכוד):

הנה, תודיע לכנסת, 500 משפחות רוצות לקנות דירות. על 100 מיליון שקל שהממשלה שילמה לקבלנים, שהשר יתחייב לשחרר את הקרקעות לדירות.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה לא יכול להפריע כל הזמן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אנחנו משחררים היום קרקעות במאסות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כמה יחידות דיור נמצאות היום בוועדות המחוזיות?

מיכאל איתן (הליכוד):

לא בוועדות המחוזיות – – – זו התחלת הדרך.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני אענה לך. בוועדות המחוזיות היום, יהיה כתוב ב"דברי הכנסת", שנכון להיום 61,000 יחידות דיור עדיין תקועות שם. הנה, זה רשום.

יתירה מזאת, כדי שגם תלמד מה קורה עם כספי המדינה, ואיך אני מאבד מול כל מיני שרים שנבחרו בשביל מה שנבחרו ובצדק. אתה יודע כמה זמן וכסף אני מאבד עבור ארכיאולוגיה? אתה יודע כמה זמן וכסף אני מאבד על כל עצם שמוצאים? אתה יודע כמה זמן וכסף עולים הבג"צים?

יש היום גבעת חול יפה מאוד. בעיני יש אלפים כאלה, יכול להיות שאני לא מבחין. איכות הסביבה שמה על הגבעה הזאת את כל הידיים והרגליים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מדבר על הגבעה באשדוד.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

חבר הכנסת הירשזון, אני מכיר אותך, תהיה גם קצת אחראי. יש תכנון להוצאה, למחר בבוקר, למכרז של 10,000 יחידות דיור שם. זה נמנע ממני.

בוא אספר לך עוד סיפור אחד, כדי שתדע להיכן הולך כסף של מדינת ישראל. אנחנו עובדים חזק מאוד במחלפים. בערב ראש השנה אני פותח את כביש ואדי-עארה ועוד כבישים נוספים. בחודשים אוקטובר-נובמבר ייפתח מחלף הסירה, מחלף הכפר-הירוק, מחלף מורשה. היה צריך להיפתח באותה הזדמנות חגיגית גם מחלף כפר-שמריהו. אבל לא, שם גרים אנשים מיוחדים, ייחודיים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הם מצביעי המערך, מה אתה רוצה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מצביע מרצ.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הם ייחודיים מאוד. הרשה לי. תקשיב לי, תאזין. המחלף עולה 45 מיליון שקל. אבל זה לא מספיק, הם רוצים שזה יהיה תת-קרקעי. למה? כי זה מפריע לאוזניים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הם צודקים – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

תבין, מול זכויות האזרח והבג"צים, אני יכול גם לא לבנות. תבין את זה. אבל אני רוצה כן לבנות. לכן נכנענו והלכנו על מנהרה.

רון נחמן (הליכוד):

כל העולם הולך כך היום. אתה נוסע בארצות-הברית – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מודה לך על ההשכלה שאתה נותן לי. אני ראיתי מה קורה בעולם. עכשיו גם במנהטן עושים מנהרות, אבל שם לא מחייב אותם המשרד לאיכות הסביבה, אחרי שכבר סגרנו על הסכום, להוציא היום עוד 8 מיליון שקל. למה? כי המשרד לאיכות הסביבה קבע שצריך להיות עוד 400 מטר קיר לפה, ועוד 400 מטר קיר אקוסטי לשם.

רון נחמן (הליכוד):

אבל הוא שר בכיר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מדברין אני למד שהם הצליחו – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ולא רק זה. הקביעה היא של 10 מטרים. ובאים התושבים ואומרים, לשם מה לנו כל זה? אני רוצה שתדעו עם מה אני מתמודד.

לכן, אני מאמין שנסיים את השנה הזאת עם בשורה רצינית. אני חושב שלשנה הבאה תהיה בשורה ייחודית בנושא החברתי. אנחנו העברנו בממשלה החלטה האומרת, שמהיום והלאה, כלומר מאז והלאה, כל מבנה שאני משחרר לבנייה, 25% ממנו יהיו דירות עד 80 מטרים רבועים. הפשרנו 10,000 יחידות דיור של "בנה דירתך", כאשר, כטענתנו של חבר הכנסת מיכאל איתן, מחיר הקרקע הוא 11%. נדמה לי ששם הדירה לא תעבור את הסך של 70,000 דולר. לא רק זה. הלכנו והולכים על בנייה של 7,500 יחידות הדיור כאשר מחיר הקרקע הוא מחיר שמים, והמכרז הולך על בניית מטר רבוע. לא רק זה. אנחנו הולכים על תמריצים. ולא רק זה. הוא מזלזל בקרוונים, אני לא מזלזל בקרוונים.

רון נחמן (הליכוד):

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

52% מכלל מחנות הקרוונים יתפנו, אין מה לעשות. אמרתי שעד סוף 1995 אני אפנה את הכול. ולא רק זה. כדאי שתדעו: משפחה ישראלית שחיה שם מקבלת מ-1 בחודש ספטמבר משכנתה של 80,000 דולר, מתוך זה 80,000 שקל מענק, ובכלל זה בודדים. כדאי לדעת. אותו דבר משפחה של עולים חדשים, בהבדל אחד – ששם מקבלים 70,000 דולר. הגברנו את המשכנתאות.

רון נחמן (הליכוד):

זה גם גבעת-המטוס?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

זה גם גבעת-המטוס, בהחלט.

מיכאל איתן (הליכוד):

--- אתה מבין.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אל תסביר לי מה אני מבין ומה אני לא מבין.

לאתיופים – 110,000 דולר, מתוך זה 85% מענק. היתרה – 140 שקל לחודש החזר. אומרים: מאיפה נחזיר את הכסף? ואתה עומד ולבך נצרב, כי אין לך תשובה למי שמסוגל לשאול אותך שאלה כזאת במצב שבו אתה נותן לו 90,000 דולר מתנה ואומר לו: את היתרה של 20,000 דולר אתה מחזיר ב-140 שקל לחודש; ואני אחרון שיבקר את הדבר הזה. חצי מזה עזב. לא רק זה, הפכתי להיות גם שדכן. הוצאנו הוראה שגם ישראלי שמתחתן עם אתיופית או אתיופי שמתחתן עם ישראלית זכאים לאותו מענק, וזה לא הולך. אני מקווה שגם בעניין זה נעשה משהו. ואני נצרך היום, חבר הכנסת מיקי איתן, לתת דירות סוציאליות. למי? לאתיופים שאינם מוכנים ללכת ולקבל את המענק הזה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מתכוון ליהודים יוצאי אתיופיה.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הגברנו את המשכנתאות למשפחות חד-הוריות. מחצית השנה הזאת מוכיחה שהמספרים של רכישת דירות של משפחות חד-הוריות השנה ובשנה הקודמת עלו ב-300%. אגב, ואני שם בפניך כאן מספר בדוק, שני-שלישים מהעולים החדשים רכשו דירות. גם באופקים יש היום תזוזה רבה מאוד. עשינו שם מהלך מעניין מאוד באותן דירות ריקות. הבאנו אנשי צבא, הצטרפו אנשי משטרה, והצעירים באו, והיום יש לך קבלנים שמוכנים לקבל קרקע ולבנות שם וילות על חשבונם. אנחנו נמכור, ויש כנראה כוח קנייה, וזה עושה לי טוב.

אנחנו הלכנו על צעדים רבים מאוד. אנחנו מטפלים במאות מקרים, מיקי איתן, שלא כתובים בספרים, לידיעתך, ובכללם אלה שעוזבים את יהודה ושומרון וגם את קודש הקודשים של חלק מהיישובים שם, אם זו קריית-ארבע, אם זו בית-אל. מאות פניות. תשאל את סגן השר שמתעסק עם זה יומם ולילה, וזה תחום האחריות שלו. באים גם מאריאל. אנחנו לא פרסמנו, לא דיברנו, לא אמרנו. אני אישית העברתי מה שנקרא "החלטת שר" לאנשים שמחזיקים שם דירות ואמרו: על גווייתנו, לא נחזור. ואישרנו להם סיוע מיוחד. זה עושה לי טוב בלב? זה בכלל לא קשור. כשמשפחה שוכבת לי פה על הכביש, מול המשרד, אני חייב לתת לה תשובה.

מיכאל איתן (הליכוד):

ולמשפחות מקריית-שמונה אתה גם נותן סיוע מיוחד?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מציע לך שתלך לקריית-שמונה ותראה את רמת ההשקעות ותראה את מה שקורה שם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל: לפי מה הקריטריון הזה? באה משפחה ואומרת: תשמע, יש לי בעיה בריאותית, אני צריכה לעבור למרכז, והיא עוזבת את עיירת הפיתוח. את המשכנתה לא נותנים לה לגרור.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אם אתה שואל, אני אגיד לך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אם היא באה מיהודה ומשומרון, אז לפנות אותה זו מצווה, ויש קריטריונים.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לא, אני מצטער. שאלת על קריית-שמונה, ואני אענה לך. באה אשה מכובדת, זאת אומרת, אשה שאני מכבד אותה, מקריית-שמונה. היא חיה שם, גדלה שם, הילדים שלה גדלו שם, יש להם בית, דירה. היא אמרה: אני לא מסוגלת לגור בדירה הזאת עוד. זה משום שבעלה נהרג בהתקפת "קטיושות". נתתי באותו יום הוראה: תעבירו אותה, תנו לה דירה במקום אחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

עזוב מקרה פלוני אלמוני.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

הלאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה מדבר פה על בעיה פרטנית. אדם שמקבל דירה בעיירת פיתוח ומקבל משכנתה ורוצה לגרור את המשכנתה משם לשכונה בעיר גדולה במרכז הארץ, לא יכול לעשות זאת. הוא לא מבקש דבר אחר. הוא רוצה לגרור את המשכנתה לשם.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אגב, כל אלה שאתה בא לדבר היום בשמם – וזו זכותך – תגיד להם שאני מוכן לתת להם במעלה-אדומים, שאני מוכן לתת להם ברמלה, שאני מוכן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אני לא מתייחס – – –

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

תסלח לי, אתה פתחת בנאום של חצי שעה על האוהלים, אז אני עונה לך שאני מוכן לתת להם ברמלה ובלוד דירות סוציאליות.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת איתן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

לכן אני מציע — — —

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת איתן, זה מפריע. חבר הכנסת איתן.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

ביחס לצורכי החברה והרגישות לחברה, אני חושב שאין בינינו חילוקי דעות. אני רגיש באותה מידה. אלא מה? בשלבים מסוימים אתה מוכרח להבין שהבעיה המרכזית שלך היא להתמודד עם הבעיה בטווח הארוך שלה, כדי למנוע את העוול שהיה עד היום הזה, ואני לא מוציא שום ממשלה מחשבון בנושא הזה. אנחנו מתמודדים היום עם סיפור של 45,000 משפחות, שאני מגדיר אותן כמצוקאים ולגביהן אני חייב לעבוד יום ולילה כדי לספק דירות לפחות למחציתן; ובעזרת השם, נעשה את זה.

אם תבדוק, בתהליכי בנייה היום, נכון להיום, יש 45,000 יחידות דיור; לא כולן ציבוריות. חלקן הגדול גם בנייה פרטית על אותן קרקעות ששחררנו. אני מקווה שבהיערכות החדשה ובשנים הבאות, לפחות השנה ובשנה הבאה, אנחנו נעבור את המכסה שהתחייבנו עליה, של 50,000. לכן, צריך לראות את כל העשייה בפרופורציה מסוימת וצריך להבין גם את הקשיים וצריך להבין – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

כל הזמן אתם אומרים רק: נעשה, השלום יבוא. הכול בעתיד. תגיד מה בניתם בשנתיים. כל שנה עם ישראל צריך 40,000 דירות. אתם בניתם 80,000 דירות בשנתיים האחרונות?

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני עונה לך. עם ישראל צריך – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

בעתיד הכול יהיה בסדר, מאה אחוז.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני עונה לך. הלוא לא כתוב שם אם זו בנייה פרטית או לא. בשנה שעברה נבנו 38,000 יחידות דיור, לא כולן ציבוריות. השנה אנחנו נעבור את ה-50,000, ואם תרצה, תסתמך על הדוח על המס, על מה שצפוי עד סוף השנה הזאת.

אני מקווה שעד סוף השנה הזו אנחנו נשחרר עוד 15,000 יחידות דיור. כבר כרגע יש בבנייה 6,500 יחידות דיור במודיעין. עד סוף השנה נשחרר עוד 15,000 יחידות דיור לבנייה.

רן כהן (מרצ):

קרקעות.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

בוודאי קרקעות. על מה אני מדבר? אבל כבר יש בנייה, אנחנו בונים, בונים בכל מקום, למרות הקשיים. אבל מי כמוך יודע, בלי לשחזר ולחזור, כמה כספים הלכו מתוך משרדי כדי לסיים את השלמות הבנייה וכדי להכין. קח את אשמורת-יצחק. היא לא נבנתה בתקופתי, אתה יודע את זה. אשמורת-יצחק היא עד היום הזה בלי כבישים, בלי חשמל, בלי מים, בלי ביוב וכך הלאה בכל הארץ. אני לא בא בטענות, אבל שווה בנפשך מה יכולנו לעשות במיליארד ו-100 מיליון.

ואשר לשאלה שלך אם להכשיר או לא להכשיר, לגמור או לא לגמור פה, הבעיה שלי היא לא רק ללכת עם נוצות ולהגיד בנתי ובנתי. הבעיה היא באיזו מידה אני מצליח גם לשקם את היש ולהביא אותו.

חבר הכנסת מיכאל איתן, הביקורת בהחלט מותרת, אבל אני לא ממליץ שתדביק תוויות מיותרות. אני חוזר על דברי: לא ישמעו ממני מלה אחת על קודמי, המבחן שלי הוא מרגע שנכנסתי לתפקידי והלאה, וכך ישפוט אותי הציבור בישראל.

היו"ר א' סלמוביץ:

אדוני השר, יש פה שתי הצעות. מה אתה מציע?

אברהם יחזקאל (העבודה):

להסתפק בהודעת השר.

שר הבינוי והשיכון ב' בן-אליעזר:

אני מציע להסתפק בהודעתי. אם תרצו להעביר את הנושא לוועדה, אין לי התנגדות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לשר הבינוי והשיכון.

חבר הכנסת מיכאל איתן, האם אתה מסכים להסתפק בהודעת השר?

מיכאל איתן (הליכוד):

מסכים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה מסכים להסתפק בהודעת השר?

אברהם יחזקאל (העבודה):

בוודאי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה.

פתיחת מערת-המכפלה בפני מתפללים יהודים

היו"ר א' סלמוביץ:

יש שינויים בסדר-היום. אנחנו עוברים לנושא הבא: פתיחת מערת-המכפלה בפני מתפללים יהודים. ינמק חבר הכנסת יגאל ביבי; בבקשה. אחריו – חבר הכנסת משה קצב בנושא: הטרור המתמשך והמשך השיחות עם אש"ף.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי השר. אתמול סיירה ועדת הפנים במערת-המכפלה. נפגשנו עם אילן בירן, אלוף פיקוד המרכז, עם סגן מפקד האוגדה, עם חיילים וקצינים, ולאחר המפגש אתם אני רוצה לומר שצריך לבקש מהם סליחה ומחילה על כך שמטילים עליהם אשמה. ראינו כיצד

האלוף מדבר בחן, בנועם, באיפוק, כיצד הוא מנתח את העניינים בצורה נכונה וחכמה. צה"ל עושה שם עבודת קודש ובמסירות נפש. אין שום ערובה שלא יהיו פיגועים, וצריך לתת גיבוי בכל התחומים.

ראינו אתמול בטלוויזיה – כאילו העיתונאים נאבקים לפרוץ את מחסומי הצבא. זה לא באשמת הצבא אלא באשמת מי שנתן את ההוראה שלא לתת לעיתונאים את חופש הסיקור והדיבור והגישה למקום.

אדוני השר, נעשה כאן דבר חמור. כל ממשלות ישראל עמדו על כך, שבכל מדינה בעולם יהיה חופש פולחן, שתהיה לכל אחד רשות כניסה למקומות הקדושים. זה עיקרון שנאבקנו ונלחמנו עליו במשך שנים. זה שישה חודשים אנחנו אומרים שזה מקום מקודש ביותר ולא ייכנסו אליו לא יהודים ולא ערבים ולא יתפללו שם.

משום-מה אמרו בעיתונות ובאמצעי התקשורת, שהסיבה לכך היא אי-הכנת המערה. זה לא נכון, לא זו הבעיה, אפשר להכניס כמה עובדים ובתוך יומיים או שבוע אפשר לסדר הכול. הבעיה היא לא צבאית אלא פוליטית. הממשלה הזאת צריכה להכות על חטא ולבקש סליחה מהצבא על שעד היום היא לא נתנה לצבא הוראה כיצד היא רוצה לראות את התפילה במערה, האם לפי זמנים או לפי אזורים. הצבא לא יכול להיערך, כי הוא לא יודע מה הממשלה רוצה והיא איננה נותנת לו הוראה. הצבא יכול לפעול בתוך 24 שעות, אבל אין הוראה ממשלתית.

הממשלה צריכה להכות על חטא על כך שעד היום לא שלחו את פלוגת משמר הגבול והשוטרים לעשות תרגולים ולהתכונן לקראת פתיחת המערה.

הממשלה צריכה להכות על חטא על שהדברים שלה – ששמעתי אותם באמצעי התקשורת – הם שרי מרצ, הם הדברים בעניין מערת-המכפלה. ראינו את השרים ממרצ שהופיעו בטלוויזיה, כיצד הם אמרו לכל העולם המוסלמי והיהודי, שהמערה היא של כולם; לא חשוב להתפלל במערה כי בכל מקום אפשר להתפלל וה' שומע, ולכן לא צריך לפתוח את המערה. אלה דברי הממשלה? אותם הסמכתם לשטות את האנשים, להבעיר את הדלק, להבעיר את המהומות? אני לא יודע מי הדבר של הממשלה, אבל אני יודע שאלה שדיברו הם אלה שסכסכו ואלה שגרמו נזק.

הממשלה צריכה להכות על חטא על כך שכל יום שהמקום הקדוש הזה, המערה, לא נפתח גורם לאסון, כאשר הופכים את המקום הזה לא נושא לוויכוח באיזו שעה יתפללו וכיצד יתפללו, אלא לוויכוח פוליטי. אם זה ויכוח פוליטי, הרי שגם הם יתווכחו פוליטית ולא הגיונית, כי כאשר הפוליטיקה נכנסת לעניין הרגיש הזה, נראה את המלחמות המסוכנות. הממשלה מכבידה על צה"ל, שאחר כך יצטרך להביא פלוגות נוספות. לצערי, אני צופה שאם יימשך הסגר של המערה, דמים רבים יישפכו, תרתי משמע.

הממשלה צריכה להכות על חטא על העיוורון המוחלט שהיא שרויה בו. אני רוצה להזכיר פגישה אישית – יושב פה חבר הכנסת אבנר שאקי. כל חברי סיעת המפד"ל נפגשו עם ראש הממשלה רבין, הוא ניתח כל כך יפה את הנושא ואמר לנו, שביום ראשון הוא מכנס צוות וביום שני הוא ייתן לנו תשובה. לתומי יצאתי מהשיבה עם רבין בהתלהבות ואמרתי לחברי: תראו איזה ניתוח יפה, תראו איזו רצינות, אני משוכנע שביום שלישי נוכל לבשר בשורות.

משה קצב (הליכוד):

לא יאה לעמוד מול העם כולו ולהודות שאתה מתלהב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

תשמע את הסוף. מהמכונת טילפנתי לנשות חברון ואמרתי להן, שההרגשה שלנו היא שהפעם רבין רציני והמערה תיפתח לפני ראש השנה. ביום שני אני מטלפן – אין תשובה, אחר-הצהריים אומרים לי כי ביום שלישי יש ישיבת ממשלה. הממשלה יושבה והחליטה מה שהחליטה, כי לא חשוב שמתפללים שם, המערה היא של כולם. רבין זה משהו אחר, ממשלת רבין זה משהו אחר. צדק השר יוסי שריד שאמר כי רבין ראש הממשלה אבל הם ינווטו, הם יחליטו. כך היה. ביום שלישי שעבר הוכח מי מנהל ומי מחליט, וחבל.

משרד הדתות הוא משרד קטן; לצערנו אין שר דתות, וזה חמור. אתמול שמעתי ממשהו שנלווה אלינו, יהודי דתי, ירא שמים – אני לא רוצה לנקוב עכשיו בשמות, אנחנו נמצאים בימים הנוראים – שאמר: אולי נעשה איזו פשרה, ורק 20 איש יתפללו שם במשך שלושה ימים. 20 איש יתפללו שם ככיסוי? מה זה? זה אדם שמבקש שכר כפנחס ומקבל הרבה כוח ועוצמה במשרד לענייני דתות. איך הוא הציע דבר כל כך חמור? מה קרה? שמוסלמים יתפללו, שיהודים יתפללו, יתפללו לה'.

אני רוצה להזהיר – ושר המשטרה, אני שמח שאתה נמצא כאן – יכול להיות שאנשים שהולכים ביום כיפור עם ביקיני לים או אנשים שבראש השנה לא יושבים עם הטלית ארבע-חמש שעות ואומרים: אתה זוכר, בעת שערי רצון להיפתח, העוקד והנעקד; אנשים שלא אומרים את הדברים האלה אולי לא חשים מה שהציבור הקבוע שמתפלל במערה חש.

אנחנו בראש השנה – אפילו על רימונים, מי לא יכול להביא רימון, או דגים, כל הסגולות הקטנות האלה. אדם שעשרות שנים הולך כל ראש השנה להתפלל, עם תקיעת השופר, ליד קברו של יצחק, אילו של יצחק, שם הוא תוקע בשופר, שם הוא אומר: זוכר הברית, שם הוא אומר: אלוהי אברהם, הברית עם אברהם, הברית עם יצחק, עוקד ונעקד והמזבח, שם, אדם כזה יוכל להשלים עם כך שאחרי שנים שהוא רגיל בהן כל ראש השנה ללכת לשם – אתם יודעים איזו עוגמת נפש תהיה כאן? איזה משבר נפשי? אתם גורמים לכך שכל האנשים המתונים, אנשים שרוצים לחיות בשקט, יצטרפו במחאה אדירה. מה אתם חושבים, שאנשים יכולים לשתוק עד אין סוף? אתם יודעים מה זה יהודי שרגיל ללכת שם עם השופר, עם הטלית, ליד קבר יצחק, אברהם ויעקב; אתם יודעים מה זה? הוא רגיל כך שנים. הוא יוכל לשתוק על כך שבראש השנה הוא לא יהיה שם? אתם רוצים שיהיה עימות? מה, אין רגשות לאנשים האלה? אין להם אמונה? למה אתם עושים את זה? למה אתם מביאים את האנשים לידי דברים שהם לא חשבו בחייהם לעשות אותם? אל תרעו, אל תעשו את הדברים האלה.

אני רוצה לומר שהממשלה – כמו ששמעון פרס היה רגיל: 3 בנובמבר, תזכרו את התאריך הזה – תזכרו את השבוע הזה. אם המערה לא תיפתח בראש השנה, זה יהיה תאריך קריטי ביחסים בינינו, בעם הזה, בין חלקי העם הזה. אתם מביאים אנשים לסף ייאוש – – –

היו"ר י' עזרון:

חבר הכנסת ביבי – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – – לעוגמת נפש. תיזהרון; חבל.

היו"ר י' עזרון:

חבר הכנסת יגאל ביבי.

יגאל ביבי (מפד"ל):

עוד כמה דקות. אני מדבר הכי קצר היום.

היו"ר י' עזרון:

אני מודיע לאדוני שזמנו תם, ויתארגן לקראת כך.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתם מיניתם את ועדת-שמגר. מיניתם ועדה, נשיא בית-המשפט העליון, והנשיא המליץ, אמר, יש מסקנות, תיישמו אותן. יש לכם אילן גדול, על מה לסמוך; תיישמו את ההמלצות, ריבוננו של עולם. חודשיים חלפו מאז. שישה חודשים המערה סגורה.

אתם גרמתם לכך שהווקף אמר אתמול מפורשות: המערה כולה שלי; כולה שלי הוא אומר. אתם גורמים להקצנה. אש"ף רוצה עכשיו להיות שליט על הווקף, ירדן רוצה להיות שליטה על הווקף, ושניהם נהיים קיצוניים וקיצוניים יותר ומסיתים.

אני מבקש מהשר, מבקש מראש הממשלה, מספיק, בתוך 24 שעות אפשר לפתוח את המערה. אפשר להשאיר את הסטטוס-קוו, וגם ועדת-שמגר ממליצה על זה. הם רוצים את זה. הווקף רוצה שתפתחו. הוא לא יכול לדבר, הוא לא יכול להגיד, הוא רוצה את זה, כולם רוצים את זה, רק אתם – אני לא יודע מה השיקולים. לא שכנעתם את העם הזה. מה השיקולים הפוליטיים שלכם?

תקדים מערת-המכפלה הוא תקדים הר-הבית. אם תיכנעו שם, אין שום סיבה שלא תיכנעו בהר-הבית.

אני רוצה לאחל לכולנו שנה טובה, שנה שבה נוכל לנוע בביטחון בכל חלקי ארצנו, והשלום יהיה אמיתי וישרור בארצנו.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחבר הכנסת ביבי. בבקשה, אדוני השר. השר ישיב, ואחר כך – חבר הכנסת קצב.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, דוח ועדת החקירה לעניין הטבח במערת-המכפלה בחברון – – – נדמה לי שחבר הכנסת יגאל ביבי רוצה לשמוע את התשובה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני אשמח לשמוע.

שר המשטרה מ' שחל:

דוח ועדת החקירה לעניין הטבח במערת-המכפלה בחברון הגדיר במפורש את התנאים שצריכים להתקיים לסדרי תפילה במערת-המכפלה, תוך כדי הדגשת שתי אלטרנטיבות תפעוליות: האחת, חלוקה פיסית על-ידי קירות, וחלוקה לאולם יצחק לחוד ואולם אברהם לחוד, עם מתן האפשרות להתפלל כך שבשטח, מבחינת השטח כולו, זה בערך חלוקה של מחצית ומחצית, אם כי השטח שבו אמורים להתפלל המתפללים היהודים לא כולו מקורה; ואתם מכירים את המקום, אני לא צריך לתאר אותו לפרטי פרטים. החלופה השנייה היתה חלוקת זמן, על-ידי שינוי במועדי התפילות, כדי שלא תתקיימנה תפילות חופפות של יהודים ומוסלמים באותה עת. כמו-כן המליצה ועדת-שמגר על שורה של צעדים ביטחוניים למניעת הישנותם של מקרים מתועבים דוגמת המקרה שאירע במקום.

מאז הטבח הנורא במערת-המכפלה שקדה מערכת הביטחון כולה על למידת פרטי האירוע ובחינת המצב, למדה את דוח ועדת החקירה לעניין הטבח בחברון, הדוח המלומד, הענייני והמעמיק שהפנה את תשומת הלב לשורה של שינויים ושיפורים מומלצים. מאז פורסם הדוח ומסקנותיו, שוקדת המערכת על הכנת שתי החלופות להחלטה של הדרג המדיני. ראשית – הכשרה פיסית של המערה על-ידי בנייה וסגירה, שלא תהיה אפשרות של מעבר ממקום למקום, קביעה של כניסה אל מקום התפילה, כניסות נפרדות ליהודים ולמוסלמים, התקנת אמצעים אלקטרוניים, אמצעי מיגון אחרים, וכן סידורים להבטחת ולאפסנת הנשק של המתפללים, אם יהיו כאלה שיבואו עם נשק.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת ביבי, אני אומר לך דבר אחד. הלוואי שהיה כך. אבל אני רוצה להגיע לנקודה השנייה. התחום השני היה אמור להכשיר כוח אדם, כאשר צה"ל קבע, עם משטרת ישראל, מהו הסד"כ הדרוש, ואנחנו מדברים על פלוגה של משמר הגבול, על יחידה של משטרת ישראל, מיוחדת לשמירה, בתוספת של קציני צבא, שהם, למעשה, יישאו באחריות הכוללת למערה, כאשר המשטרה על זרועותיה, משמר הגבול ומשטרת ישראל, יישאו באחריות במקום.

דבר אחד אני יכול לומר לך מהתחום שעליו אני מופקד. פלוגת משמר הגבול תסיים ב-11 בספטמבר את תקופת האימונים שלה; מבחינת ההיערכות היא תהיה ערוכה באוקטובר. אף-על-פי-כן, אם תהיה החלטה לפתוח, אנחנו נעשה את כל המאמצים כדי להציב כוחות; מובן מאליו – מתוך הכוחות הקיימים יהיה צורך לקחת אותם, מתוך הסד"כ הקיים של המשטרה. כידוע לך, למשטרת ישראל אין מילואים, יש לה כוחותיה שלה. לקראת החגים הפריסה של המשטרה מרבית, והצורך, בגלל בעיות הביטחון, בפריסה כוללת, לאפשר גם לעם ישראל לחגוג את החגים, עם כל לוח הזמנים שישנו – — —

משה קצב (הליכוד):

אדוני השר, יש לי הצעה יותר טובה – — —

שר המשטרה מ' שחל:

והיא?

משה קצב (הליכוד):

להודיע לאזרחי ישראל ששעות היציאה מהבתים – לפי לוח הזמנים של תוכנית העבודה – — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת קצב, לא צריך להיות ציני. תאמין לי שזאת אחריות כבדה, ואני אומר לך את זה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מתי תתקבל ההחלטה לפתוח את המערה?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת ביבי, תן לי.

היו"ר י' עזרן:

יש החלטה לפתוח, כך הוא טוען.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת ביבי, תן לי, באמת. אני עונה לך, אני מכבד אותך, ואני גם אומר לך דברים שינעמו לאוזניך. אני אומר לך גם מה הם הלבטים. סתם לבוא ולהגיד איזה דבר שמאחוריו אין כל מחשבה? אומנם זה עוד ייחשב על החטאים של השנה הזאת, ואני מניח שאלוהים יכפר על כל מה שהיה לקראת השנה הבאה, אבל למה להוסיף עליהם? – אין סיבה. לא היה דבר כזה. אין מחשבה שלא לפתוח את מערת-המכפלה למתפללים יהודים. אנחנו לא הולכים לוותר.

מי שמבין בכלל בנושא הזה, המקום השני בקדושתנו לעם היהודי הוא מערת-המכפלה, אחרי – – –

היו"ר י' עזרן:

הר-הבית.

שר המשטרה מ' שחל:

במשטרה אנחנו משתמשים במונח הזה – הכותל.

היו"ר י' עזרן:

לא שמתי את דברי בפוך.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מדבר על הכותל. לכן אני מסכים לחלוטין שסידורי התפילה במערת-המכפלה הם גם בשבילי מבחן, מבחן באיזו מידה של שכנות טובה אנחנו הולכים לקיים את החיים לעתיד לבוא. בממשלה לא היה לרגע מי שחשב שלא תיפתח המערה, בוודאי לא ראש הממשלה, בוודאי לא המערכת המופקדת על העניין עצמו. אני רק אומר לך מה הם הלבטים.

אם תשאל אותי, אובייקטיבית, לעמדת המשטרה – עדיף לפתוח את המערה באוקטובר, מפני שרק אז יהיה הכוח מוכן ומאומן. לכן, כשאתה אומר שאפשר לפתוח תוך 24 שעות, אני משוכנע שאתה לא יודע את העובדות, אחרת לא היית אומר דבר כזה. אני מסייג את דברי, ואמרתי זאת גם לראש הממשלה: אם תהיה החלטה לפתוח בחגים, אנחנו נעשה את המאמץ מתוך ידיעה ברורה שניקח כוחות מהסד"כ הקיים במקומות האחרים, על כל המשתמע מזה, ונתפלל, הרי ממילא הולכים להתפלל, נתפלל שהכול יהיה בזה. זה דבר אחד.

נערכו הרבה דיונים אצל ראש הממשלה, קודם כול עם הדרג המקצועי, הוצגו שתי אלטרנטיבות. אף אחת משתי החלופות אינה מושלמת, ואת זה אתה יודע. אם תחלק את המערה בשטח, יש מקומות שבהם יהודים רוצים להתפלל, ואז אולם יצחק לא פנוי רוב הזמן לתפילה ליהודים, אלא במועדים מיוחדים. אם אתה רוצה לחלק את המקום בזמן, קיימת בעיה. גם אנחנו היהודים וגם המוסלמים מתפללים במשך כל היום. איך אתה יכול להגיד למי שבא להתפלל: היום אל תתפלל, מחר תתפלל. חשבו על חלוקה לתקופות, נניח חצי שנה וחצי שנה. זה לא נראה לי פתרון לבעיה.

המחשבה היא לנסות להגיע למזיגה של שני הדברים, כלומר חלוקה במקום, ובחגים שבהם יש תפילה רחבה יותר, אם אלה חגים של היהודים לתת להם להתפלל בכל השטח, ובמועדים של המוסלמים לתת להם אפשרות להתפלל בכל השטח.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הם יכולים להתפלל ביום שישי ואנחנו בשבת.

שר המשטרה מ' שחל:

יש הצעה כזאת. כשאתה מדבר כך, חבר הכנסת ביבי, אני יודע שאתה מדבר לעניין. אני אומר לך, כל המחשבות האלה היו. להערכתי, זה פחות או יותר כיוון המחשבה.

אנחנו התייעצנו, ראש הממשלה הזמין אליו את הרבנים הראשיים, כבוד הרב בקשי-דורון, הראשון לציון, וכבוד הרב הראשי לאו. אני חייב לומר, שהשיחות אתם היו שיחות ענייניות, רציניות, הלכתיות. הם יצאו למקום, ביקרו, אמרו שימליצו המלצות. אמר להם ראש הממשלה מראש, כמובן, שלא חייבים לקבל אוטומטית את ההמלצה, אבל ללא ספק נתחשב בה. אחרת גם לא יעלה על הדעת. אני משבח את העבודה שהם עשו.

אגב, הם קיימו מיוזמתם שיחה עם נציגי הווקף המוסלמי, והם סירבו, עד כה הם מסרבים. יכול להיות שצריך לקבוע עובדות. אני מסכים אתך גם בהערה, הרי אני חי את זה יום יום בעניינים אחרים הקשורים עם הר-הבית, רחבת הכותל וכל היתר. אנחנו חושבים, שאם אנחנו קובעים קביעה שהיא הגיונית, צודקת, הוגנת, והם לא נותנים מענה, אני פועל על-פי ההיגיון, על-פי השכל הישר. עד עכשיו זה עבד ועובד, אגב, לשביעות רצון כל הנוגעים בדבר. אני לא רואה סיבה מדוע לגרום מתיחות מיותרת.

השיקול המנחה לפתיחת המערה הוא שיקול אחד בלבד, ביטחונם של המתפללים. לא אגלה סוד אם אומר, שבעקבות הרצח, הטבח שהיה, אנחנו לא יכולים לומר כי אין מתח. קיים מתח. עדיין יש מי שמדברים על נקמה, עדיין הרוחות סוערות. מול זה עומד עניין החגים שלפנינו. אין לי כל ספק בנקודה אחת, ברגע שראש הממשלה והממשלה, אלה שמופקדים על הנושא, בענווה אומר שכשר המשטרה יש לי חלק באבטחת המקום, ברגע שנהיה משוכנעים שהביטחון מובטח, שפתיחת המערה איננה גורמת סיכון – אם חס-ושלום יקרה מקרה כלשהו, לא נוכל להגיד שהדבר נפל עלינו כרעם ביום בהיר. הפעם – משנה זהירות. תצדיק אותי בעניין הזה. אילו עמדת אתה במקומי, היית חושב כך. הפתיע אותנו מעשה של מטורף אחד, אנחנו לא יכולים היום להגיד שלא הוזהרנו. היה המעשה, חייבים להביא בחשבון, שזה לא יקרה עוד הפעם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד השר, אני נהנה מדבריך, יש בהם היגיון. אתה יכול לבשר לעם ישראל תאריך, אם בראש השנה תיפתח המערה או לא תיפתח, אם תיפתח בעוד שבוע, בעוד שבועיים, בעוד חודש.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מבטיח לך שבזמן הקרוב ביותר. לא יהיו עיכובים. לצערי, זה יהיה עוד לפני בוא המשיח. אני בטוח שזה יהיה בזמן הקרוב ביותר. לנגד עיני ראש הממשלה עומדת ללא ספק העובדה שאנחנו מתקרבים לראש השנה וליום כיפור, ויש לזה חשיבות רבה מאוד מבחינת המתפללים היהודים; לא רק המתפללים, יש לזה חשיבות לכל היהודים. אין על זה ויכוח. גם אני הייתי רוצה שנחזור למסלול שבו כל מתפלל יוכל להתפלל במקום הקדוש הזה. אין על זה ויכוח. לכן אני מבטיחך נאמנה, שמאותו רגע שסידורי הביטחון יהיו משביעי רצון, המערה תיפתח. אין כל כוונה לוותר, להשהות ולא לפתוח.

מתי המועד המדויק? להעמיד אותי כאן ולבקש שאגיד כאן מייד – אני לא יכול להשיב לך. יש שאלות שקשורות בהתקנת המכשור האלקטרוני. אנחנו מחשיבים את זה מאוד, יש לזה התנגדויות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בראש השנה לא יהיו מוסלמים, ולכן אין צורך באמצעים אלקטרוניים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני אומר לך דבר אחד. יש אלוף פיקוד, פגשתם אותו אתמול, שמעתם אותו, התרשמתם מהאיש שעליו מוטלת האחריות הכוללת הישירה כמפקד הצבאי במקום. האמינו לי, אני יודע מה השיקולים. ישבתי ודיברתי אתו, שמעתי אותו ושמעתי אחרים. אי-אפשר לומר: תפתחו בכל תנאי ובכל מחיר. אם אתה לא מקבל מהדרג הביטחוני תשובה שהצד הביטחוני מובטח – לא הייתי מקבל על עצמי אחריות. לכן אני חוזר ומוסיף, שהכוונה היא לפתוח את המערה בהקדם האפשרי. אני משוכנע שנעשה כל מאמץ שכך יהיה, ובלבד שמבחינה ביטחונית נוכל להיות מרוצים ככל שאדם, בן-תמותה, יכול להיות מרוצה מסידורי הביטחון. העבודות נעשו במקום, ראית אותו.

אני רוצה לומר לך מעבר לזה, ברגע שתינתן ההוראה, לא תהיה לנו ברירה, הכרעתי בשאלה מאיזה מקומות ניתן את הכוח לאיזה מקומות בתקופת הביניים, עד שפלוגת משמר הגבול תוצג במקום באופן קבוע.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, מה אתה מציע?

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אינני יודע מה לעשות בהצעה. אני לא מתנגד להעברת ההצעה לוועדה. אני לא מתנגד לדיון בנושא בוועדת הפנים של הכנסת. אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הפנים.

היו"ר י' עזרן:

תודה. יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת בא-גד, להסיר את ההצעה. אנחנו מבינים מה הוא רוצה להסיר. בבקשה.

אדוני חבר הכנסת בא-גד, אם לא תזדרז אסיר את הצעתך.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, אדוני השר, כשמחבל ערבי דרדר אוטובוס ליד ירושלים, סגרנו את כביש ירושלים לחצי שנה? זרקו אבנים בכותל וניסיתם לסגור באותו יום את הכותל, אתה יודע שנסוגות מזה כי התביישתם במה שעשיתם. אם קורה דבר במקום, מה פתאום סוגרים אותו לחצי שנה? אם נלך בקו הזה, צריך לסגור את כל מדינת ישראל, כי אין מקום שאין בו פיגוע.

היה מקרה דומה בזמן הרב אברהם קוק, זכר צדיק לברכה. כאשר היו פרעות בתרפ"ט בכותל, הנציב הבריטי ניסה לסגור את הכותל. הרב קוק לחם נגד זה. אני מתפלא על הרבנים הראשיים, שהם משתפים אתכם פעולה בעניין. אני לא מבין אותם.

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת הרב בא-גד, אני מאוד מבקש – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

לכן אני מציע, זה לא מכובד שרבנים ראשים משתפים פעולה לסגירת מערת-המכפלה חצי שנה. אני שומר על כבודם. אני שומר על כבודם יותר ממך. הם ידידים שלי יותר ממך.

לכן, כבוד השר, אין הצדקה – – –

הי"ר י' עזרן:

תחזור כך מהביטוי הזה, הרב בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני דורש לא להנציח את המצב אלא לחזור ולפתוח מייד את המערה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הי"ר י' עזרן:

חבר הכנסת יגאל ביבי, אתה רוצה לנהל את המליאה במקומי? חבר הכנסת יוסף בא-גד, אני מבקש ממך לחזור כך מהביטוי, לא מההערה. אתה לא מרוצה, יכול להיות, אבל שיתוף פעולה – לא מוצדק לומר.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסכים. אמרתי שרק אני לא מבין את תגובתם.

היו"ר י' עזרן:

יפה, זו זכותך. אדוני, תם ונשלם. אני מודה לך, חבר הכנסת. תודה.

רבותי, כעת יש לנו הצעה להסיר והצעה להעביר לוועדת הפנים. מי בעד? מי נגד? מי שבעד, פירושו להעביר לוועדה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

11 בעד, אין מתנגדים, אחד נמנע. אני קובע שהנושא הזה יידון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הטרור המתמשך והמשך השיחות עם אש"ף

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא: הטרור המתמשך והמשך השיחות עם אש"ף – של חבר הכנסת משה קצב. ישיב השר משה שחל. בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הימים האחרונים היו ימים קשים ובהם אי-אפשר להבין את התנהגות ממשלת ישראל. השבוע ידענו רצח שפל וברוטלי ברמלה. הרוצחים מצאו מקלט. איפה? – באוטונומיה שממשלת ישראל העניקה לאש"ף, במקום להיאבק כדי לעצור אותם ולהעמיד אותם לדין, ולא די בכך אלא שיושב-ראש אש"ף עצמו, יאסר ערפאת, אומר: זה לא היה רצח על רקע לאומני. ברוב חוצפתו וגסותו הוא אומר: זה היה רצח כמאבק בין עובדים, בין קבלנים. מפקד המשטרה ברצועת-עזה, אדוני היושב-ראש, אומר: לא נתבקשתי לעצור את הרוצחים. אם אני אקבל הוראה, אני אוכל לעצור אותם. וכל אלה לא די בהם.

היו"ר י' עזרני:

אדוני מסכים שהוא מקבל הוראות רק מאש"ף?

משה קצב (הליכוד):

מפקד המשטרה הפלשתינית מקבל הוראות רק מיאסר ערפאת. אם יאסר ערפאת היה מכבד את ההסכם עם ממשלת ישראל ואם ממשלת ישראל היתה חותמת על הסכם שפוי, ודאי שלא היינו נקלעים למצב הזה, אדוני היושב-ראש.

לא די בכל אלה, אדוני שר המשטרה, אתם גם כובלים את ידי צה"ל וזרועות הביטחון, אתם לא מאפשרים לזרועות הביטחון למנוע מעשי פיגוע נגד אזרחי ישראל. זה כבר מתרחש בתוככי "הקו הירוק", לא רק בתחומי יהודה, שומרון וחבל-עזה.

כל אלה לא די בהם. הממשלה, כפרס על מעשי הרצח והפרות ההסכם משחררת אסירים שהיו שותפים למעשי רצח, אסירים ביטחוניים.

השבוע כבר נכנסה חוליית פדאיונים לתחומי ישראל הריבונית באזור נחל-עוז. ואני מבין שמטעמים ביטחוניים הממשלה מנעה את פרסום פרטי החדירה הזאת. חוליית פדאיונים, כנראה סנונית ראשונה בתוכנית פעולה של ארגוני הטרור נגד מדינת ישראל.

ובאלה לא די, רבותי חברי הכנסת. השבוע גם מדינות ריבוניות פותחות, בניגוד לדעתה של ממשלת ישראל, ללא הסכמתה של ממשלת ישראל, נציגות דיפלומטית ביריחו ובעזה. הנה נגד לעינינו נרקמת המדינה הפלשתינית, וממשלת ישראל עומדת חסרת אונים ושותקת.

ולא די בכל אלה. בפעם הראשונה יצא המרצע מן השק. אש"ף הודיע באופן הרשמי ביותר, שהוא לא מתכוון לשנות את האמנה הפלשתינית. במלים אחרות, ממשלת ישראל מוותרת, מעניקה זכויות, ואש"ף מצדו אומר, שאותה התחייבות יחידה שהוא נטל על עצמו בעת שנחתם ההסכם בווינגטון,

בספטמבר 1993, גם אותה התחייבות הוא לא מתכוון לכבד. הם מודיעים כבר היום בריש גלי: לא נשנה את האמנה הפלשתינית עד שתקום המדינה הפלשתינית.

ולא די בכל אלה.

היו"ר י' עזרן:

הם לא יצטרכו אז לשנות.

משה קצב (הליכוד):

הם לא יצטרכו לשנות, אדוני היושב-ראש, אתה צודק.

והחמור מכול, אחרי כל מסע הלגלוג, הזלזול, סטירות הלחי של אש"ף כנגד ממשלת ישראל והעומד בראשה, ראש הממשלה, בניגוד להבטחתו לציבור, הודיע על נכונות, וממשלת ישראל הסכימה, לאשר את ההסכם להעברת הסמכויות. מה כל כך בער לכם, אדוני שר המשטרה? מדוע לא יכולתם לדרוש הדדיות בקיום ההסכם? מדוע צריך לעבור לשלב ב' של חתימת ההסכמים עם אש"ף עוד לפני שאש"ף ממלא אחר ההתחייבויות הבסיסיות שלו?

יש עליכם אחריות לאומית. אין לכם זכות לעשות שימוש בלתי אחראי בסמכות שהכנסת והעם הטילו עליכם. הגיע הזמן שתתפכחו, אדוני שר המשטרה. תפסיקו לנהוג בחוסר אחריות, תפסיקו לסכן את חיי אזרחי ישראל. הגיע הזמן שתתעשתו, תתעוררו.

תתפכחו מהעיוורון הזה שלקיתם בו. מותר לכם לעצור ולבחון שוב את הדרך שאתם הולכים בה; את האשליה הזאת שאתם מנפקים לנו מדי יום, כאילו ערפאת יילחם במקומכם נגד ארגוני הטרור. ערפאת לא יעשה את זה לעולם. הוא לא רוצה לעשות את זה. טוב לו שה"חמאס" פוגע באזרחי ישראל גם בתחומי "הקו הירוק". עבורו זה אמצעי סחיטה. עבור יאסר ערפאת, מעשה הרצח ברמלה הוא כלי להשגת ויתורים מדיניים.

אתם במשך כל השנה האחרונה ניהלתם מסע שטיפת מוח כלפי אזרחי ישראל ואמרתם: יוצאים מעזה, רוצים ביטחון, רוצים שלווה, רוצים שקט, רוצים בטחה. חזרתם שוב ושוב על המיתוס הזה, על השקר הזה, על האשליה הזו, שהנה אנחנו הולכים לצאת מרצועת-עזה.

והנה מתברר שזו היתה אשליה, מקסם שווא. מה שבעצם אמרתם השבוע בעקבות מעשי הרצח בעזה: ישראל תמשיך לאפשר לעשרות אלפים פועלים לעבוד בתחומי ישראל הריבונית. מסיבות אנושיות, אתם קוראים לזה, ובעצם אתם יוצרים גן-עדן לטרוריסטים, לרוצחים השפלים.

הבוקר התבשרנו בדברי הרמטכ"ל שאומר: לאחר יציאת צה"ל מתחומי יהודה ושומרון ישובשו חיי היהודים ביו"ש. מהי משמעות הדברים? שחיי אזרחי ישראל ביהודה ובשומרון יהיו הפקר. והוא אומר שהממשלה יודעת את עמדת גורמי הביטחון. האם אתם מסוגלים לתת ביטחון לאזרחי ישראל חרף חילוקי הדעות הפוליטיים שיש בין האופוזיציה לממשלה? הרי מה שאומר הרמטכ"ל הוא בבחינת חוות דעת מקצועית, ואתם אינכם מוכנים להסיק את המסקנות כתוצאה מדברי הרמטכ"ל.

חובתכם להבטיח את שלומם וביטחונם של אזרחי ישראל. יש לכם האמצעים להילחם, יש לכם כל האפשרויות. אתם לא צריכים להתבטל בפני אש"ף, לא צריכים להתקפל בפני יאסר ערפאת. אנחנו מתארים לעצמנו שיאסר ערפאת וחבר מרעיו, מדי יום בחדרי חדרים מלגלים על חוסר האונים, על חולשת האופי של ממשלת ישראל, על חוסר הנחישות וההחלטיות שלכם.

יש לכם כל הכלים להתמודד עם התופעות המסוכנות הללו. אין שום סיבה להמשיך ולהרחיב את האוטונומיה ליתר ערי יש"ע כל עוד אש"ף איננו מכבד את ההסכמים. אין שום סיבה להמשיך להעביר סמכויות כל עוד אש"ף לא נאבק נגד הטרור, לא פועל, לא עושה מעשה כדי להפסיק ולעצור את מעשי הרצח השפלים. וחובתכם הלאומית לחדול מאותו משגה היסטורי ולא להגביר את הנזקים הלאומיים שהם בלתי הפיכים; ולא יהיה לנו הכוח, גם אם אנחנו נחזור לשלטון, לבטל חלק מאותן החלטות שקיבלתם על עצמכם.

מפלגת העבודה פרסמה את הכרוז הזה ימים אחדים לפני יום הבחירות: "אנחנו בחרנו בכם כדי שלא יסתובבו סכינאים ברחובות"; כך אמרתם לאזרחי ישראל. ויתרתם, יצאתם מרצועת-עזה, הכרתם באש"ף. מתי תבלמו את התופעה הזאת, אדוני שר המשטרה? בימים הנוראים, אני לא יודע אם החטא שאתם חוטאים ניתן לכפרה.

היו"ר י' עזרן:

זו נימה קצת קשה בשביל הימים הנוראים. אבל על זה אולי ישיב אדוני שר המשטרה.

קריאה:

הוא עונה לכולם.

היו"ר י' עזרן:

הוא עונה לכולם.

אדוני השר, ידוע לך שהנושאים הם שונים. אני מסכים בהחלט שתשיב על כולם. אדוני הוא כשרוני ויכול להתייחס להרבה נושאים בפעם אחת.

רן כהן (מרצ):

למיטב ידיעתי, כולם נוגעים לנושאי ביטחון ומדיניות.

החתימה במחסום ארז על העברת הסמכויות לפלשתינים

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני מבקש לפתוח בברכת שנה טובה לכל הנוכחים, בעצם לכל עם ישראל. זו ההזדמנות, כשהכנסת התכנסה, כדי לומר זאת לכל העם.

אני רוצה רק להעיר הערה אחת לגבי נושא שהיה כאן קודם לכן, אדוני השר. אני מבקש להזהיר את אלה שמאוד נמהרים בפתיחת המערה. חלפה מחצית שנה מאז אותו פיגוע טרור נאלח שנשה בידי גולדשטיין, שרצח וטבח שם בערבים. צריך להבין, שהמצב סביב המערה טעון, והמצב הטעון הזה עלול להיות מצב קטסטרופלי גם ליהודים וגם לערבים. אני מזהיר את כל אלה שמאיצים לפתיחה מוקדמת מדי של מערת-המכפלה. אני בעד פתיחתה במועד המוקדם ביותר בתנאים סבירים. אבל מי שמאיץ לפתוח את המערה מוקדם מדי, יכול להיות שהוא לוקח על אחריותו סיכון אדיר, אם ימצא עוד מטורף, פלשתיני או יהודי, שירצה לעשות שם טבח. כי זה מקום קשה ביותר לשני הצדדים.

היו"ר י' עזרן:

אין השאלה, לצערי, אם ירצה, אלא אם יוכל.

רן כהן (מרצ):

בדיוק. ומידת הבטחת הביטחון במערה – כדי למנוע ממי שירצה לבצע את זממו. לכן צריך להיזהר בעניין הזה.

אני רוצה לומר, אדוני השר, באופן הנחרץ ביותר, דווקא לאחר ישיבה עם הרמטכ"ל אתמול בוועדת החוץ והביטחון ולאחר הנאום הקודם, של קודמי חבר הכנסת קצב: ביטחונה של מדינת ישראל מוצק ומיוצב לאין שיעור לטובה לעומת העבר. ואני אוכיח את זה בדקות הספורות שעומדות לרשותי.

ראשית, מאזן האימה והאיום במלחמה קטן לעומת העבר. שנית, הטרור קטן לאין שיעור לעומת מה שהיה לפני שנתיים, והוא קטן לאין שיעור לעומת מה שהיה לפני חודשים מספר. שלישית, חלק מצבאות ערב, שבעבר היו אויב מידי, הפכו להיות שכן כמעט נייטרלי. צריך להגיע לסכנה של עימות מדיני במיוחד. אולי בשביל זה הליכוד מצפה לעלות לשלטון, כדי שהסכנה של העימות תחזור ואז צבאות ערב, אלה שאנחנו, הממשלה הזאת, פעלה להפוך אותם לשכן במקום לאויב, יחזרו להיות אויב.

ואני רוצה לדבר בלשון המספרים. בארץ הזאת, הימין, מרוב היסטריה, מפיץ שקרים. רבותי העובדות מדברות, לא יעזור דבר. ניקח למשל את מה שאמרו הרמטכ"ל וראש אמ"ן לפני הנסיגה מעזה ומיריחו. הם אמרו את זה בדין, כי זה תפקידם, להזהיר, לא לראות את הצד האופטימי, לראות דווקא את הצד הפסימי, להתכונן לגרוע ולא להתכונן לטוב. מה הם אמרו? הם אמרו, שיש סכנה, כי עם היציאה מעזה ומיריחו האלימות ביהודה ובשומרון תגבר. מדוע? משום ששם ישלטו פלשתינים שלא ירצו שמתוך התחום הזה יצאו מפגעים. והמפגעים, אם מהצד הכפוף לאש"ף, אבל בעיקר מהצד העוין לסכסוך, יעברו ליהודה ולשומרון, כדי לבצע פיגועים.

רבותי, אפילו התחזית הפסימית של הרמטכ"ל ושל ראש אמ"ן, שבצדק הזהירו, הופרכה. מה שקרה בשלושת החודשים האחרונים מעיד על כך כאלף עדים. אני אתן את הנתונים. בחודש יוני היו ביהודה ובשומרון 1,612 אירועים. ביולי ירד המספר ב-200 ויותר, ל-1,405. באוגוסט הוא ירד בכמעט 400 נוספים, ל-1,064. כלומר, בסך הכול בכמעט ב-600 אירועים בין חודש יוני לחודש אוגוסט. ירדנו ב-600 או כמעט ב-600 בחודש אוגוסט. מספר הפיגועים האלימים ירד מ-75 ל-55. והירידה הניכרת החשובה במיוחד היא באירועים שבהם מעורב ירי. ביהודה ובשומרון יש ירידה במספר האירועים שכרוכים בירי.

רבותי, אני שואל, איפה האופוזיציה? אולי תגידו מלה טובה, אלוהים אדירים, ערב ראש השנה, כאשר באה הממשלה ובאומץ לב עשתה מהלך והורידה את האלימות נגד יהודים, נגד ישראלים. זה גורם לכם היפוך במעיים? קשה לכם לעכל את זה?

אני רוצה לומר את זה במכוון ובהדגשה אל מול מה שקרה עד ההסכם עם אש"ף. רבותי, עד ההסכם עם אש"ף עברנו 26 שנים של שלטון בשטחים. בהתחלה היה הלב, היה שקט מוחלט.

משה פלד (צומת):

עכשיו יש הסכם.

רן כהן (מרצ):

נכון, ובזכות ההסכם יש פחות אלימות. בזכות ההסכם יש יותר יהודים חיים, חבר הכנסת מוסה פלד מצומת, אולי אתה מאוד מצטער על זה.

משה פלד (צומת):

— — —

רן כהן (מרצ):

מה שקורה היום הוא, שפחות יהודים נפגעים, והגיע הזמן שתגיד תודה.

משה פלד (צומת):

אתה עצמך יודע שזה — — —

רן כהן (מרצ):

הדבר המעניין ביותר, אדוני היושב-ראש, הוא שלפני ההסכם היתה אסקלציה הולכת וגוברת בכל תחום — ברמת האירועים, ברמת הפיגועים, במספר הפצועים, במספר ההרוגים. והאסקלציה לא היתה רק מספרית. זה התחיל באזור חברון, זה עלה לירושלים, זה התפשט בעזה, זה עבר מעזה גם לשאר המקומות ביהודה ובשומרון, ולבסוף זה גם חדר לתוך ואדי-עארה, לתוך מדינת ישראל.

רבותי, מה שקרה זה שהאסקלציה הזאת נשברה. יש היום אסקלציה של שלום. כמובן, עדיין לא הכול יונים צחורות. אני מבין שלליכוד ולצומת היה איזה פטנט יוצא מן הכלל, מהשרוול, להפוך ביום אחד את כל ה"פתח", את כל ה"חמאס", את כל ה"הג'האד האסלאמי", את כל החזיתות ואת כל הג'ברילים למיניהם ליונים מרחפות.

משה פלד (צומת):

אתה כל חייך עוסק בהונאה ציבורית. כל חייך אתה עוסק בהונאה ציבורית.

רן כהן (מרצ):

ליונים מרחפות שממש רק מסתובבות ומטילות ביצים של שלום.

משה פלד (צומת):

כל חי"ך אתה עוסק בהונאת הציבור.

רן כהן (מרצ):

אבל מה שקרה בפועל ממש זה שבתקופת השלטון של הליכוד וצומת יהודים רבים יותר ויותר נהרגו, ורבים יותר נפצעו, והיו לזה השלכות אימות מבחינה מורלית, ופסיכולוגית וכלכלית וצבאית, עד כדי כך שכל הצבא, כל הצבא, היה מרותק לאינתיפאדה. זאת הייתה החזות הביטחונית של הימין הישראלי.

משה פלד (צומת):

אתה אלוף העולם בהונאת הציבור. אלוף.

רן כהן (מרצ):

והנה בא ההסכם, והנה חבר הכנסת מוסה פלד הוציא לפני שבוע הודעה, ותאמינו לי ששפשפתי את אוזני וגירדתי את הקרחת ושאלתי את עצמי אם אומנם אני יושב אתו באותה ועדה ואם אנחנו קוראים אותו חומר סודי ולא סודי. רצתי אל ראש הממשלה ואמרתי: שומו שמים, איך זה יכול להיות שאני טועה כל כך.

חבר הכנסת פלד הוציא הודעה האומרת, שהעצירים הפלשתינים המשוחררים חזרו לפגוע ולהרוג ביהודים, בישראלים. אני רוצה להודיע לכם שבבדיקה שעשיתי מצאתי, כי מתוך 5,000 משוחררים היה עד היום רק מקרה אחד – – –

משה פלד (צומת):

22 מקרים. אתה אלוף בהונאת הציבור.

רן כהן (מרצ):

אני מבקש ממך להביא את הרשימה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת פלד, אתה רשום ברשימה שלי כמי שמציע להסיר את הצעתו. תוכל אז להביא את המסמכים.

רן כהן (מרצ):

אני מביא את הדברים האלה מהרשויות שבדקו את העניין. דרך אגב, להגיד לך משהו, חבר הכנסת מוסה פלד? תאמין לי שהמספר שלך הוא מחמאה. גם אם אלה 22 מתוך 5,000 עצירים שנמצאו פוגעים אי-שם, זה מספר אפסי. ולמה? משום שאתה לא מבין על מה אתה מדבר.

משה פלד (צומת):

לא זו היתה ההודעה.

רן כהן (מרצ):

22 כאלה – פירושו של דבר הוא ש-4,980 הם אנשים שחזרו לבתיהם והם כיום גורם מרגיע. אבל אתה לא מבין את זה, משום שמה שאתה רוצה זה – – –

משה פלד (צומת):

אתה עוסק בהונאת הציבור.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש את הגנתך.

היו"ר י' עזרן:

אני מוכן להגן עליך אם לא תזמנך. אני בכל זאת אגן עליך. זה הרי פיגוע לא חבלני, נכון? אז מותר לי להגן עליו.

רן כהן (מרצ):

מה שאתה רוצה, חבר הכנסת פלד, זה לראות אותם עצורים, רק לראות אותם סובלים, רק לראות אותם פוגעים, רק לראות אותם בעלי מוטיבציה להרוג, ואתה לא מבין שבני אדם, אחרי שעברו מה שהם עברו והם חוזרים אל הילדים, הנשים והמשפחות שלהם, ורוצים לחזור לחיי עבודה, מהווים למעשה גורם מרגיע בין העמים.

צריך להבין גם את העניין הזה, לפתוח את הראש. לא רק דרך הכוונת יש להסתכל אל הפלשתינים אלא גם מבין עלי הזית. תתחיל כבר להכיר בקיומם של עצי זית בישראל, ולא רק ברובים.

משה פלד (צומת):

אתה תלמד אותי מה זה זיתים? שכחת מאיפה אני?

רן כהן (מרצ):

מה הוא צועק?

היו"ר י' עזרן:

דווקא השנה היה יכול הזיתים מאוד גרוע. היתה נשירה.

משה פלד (צומת):

שכחת שאני מבית-השיטה?

רן כהן (מרצ):

דווקא משום שאתה מבית-השיטה, ששם יש אפילו מפעל לזיתים, אני מציע לך את הדברים האלה, אבל לא רק בשביל למסוק ולסחוט זיתים. עץ הזית הוא גם סמל של שלום. תתחיל לעשות בו שימוש.

המשפט האחרון שאני רוצה לומר כאן מתייחס לדברי הרמטכ"ל מאמש. הוא אמר שהוא מודאג, ובצדק הוא מודאג, כיוון שתפקידו כרמטכ"ל להיות מודאג מהיציאה המתוכננת של צה"ל ממרכזי הערים ולדאוג לגורל המתנחלים שאמורים לעבור דרך הערים בעקבות זה. זה בסדר גמור. הרמטכ"ל באמת צריך לדאוג. תפקידו לדאוג. אבל אם נרצה ואם לא נרצה, הרמטכ"ל אמר בכך את הדבר הנחרץ ביותר, שהמתנחלים וההתנחלויות בלב יישובים ערביים היו בגדר טעות טרגית, קטסטרופלית מבחינה ביטחונית. כי אם אנחנו נמלכד היום את חיילי צה"ל ויחידותיו הקרביות כדי לשמור על מרכזי הערים, על הכבישים ועל המעברים רק כדי שהמתנחלים יוכלו לנוע בתוך הערים הערביות ועל-ידי כך

למנוע את ההסכם, נגרום עוול גדול גם לחיילי צה"ל, לבריאותם ולחוסנם, וגם למדינת ישראל, שעלולה, חלילה, להפסיד את השלום ואת השכנות הטובה. שנה טובה.

השתלטות המוסלמים על הר-הבית

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, בבקשה.

ברשותך, חבר הכנסת רן כהן, דומני שהרמטכ"ל לא אמר שזה כדי שיוכלו לעבור במרכזי הערים – אני קראתי את ההודעה שלו – אלא כדי שיוכלו לנוע בהתנחלויות. האם אתה בטוח במה שאמרת? הוא לא אמר: כדי לעבור דרך הערים.

רן כהן (מרצ):

אני הייתי שם. יש שאי-אפשר לעקוף את היישובים הערביים כדי להגיע אליהם וצריך לעבור דרכם.

היו"ר י' עזרן:

טוב, אם אדוני אמר.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאז ומעולם היתה ירושלים עטרת ראשו של העם היהודי. העיר המקודשת הזאת היוותה עבור העם היהודי את פסגת מאווייו, את תמצית עולמו הרוחני, וסימלה עבורו את מולדתו, את ארצו, ארץ ציון ירושלים.

תקצר היריעה מלמנות אותם רבבות פתגמים, תפילות, שירים ואמירות שחיברו ברבות השנים חכמי העם היהודי, מוריו ומשורריו לכבוד ירושלים עיר הקודש.

בעת האחרונה מסתבר לנו, שכל אותן שבועות שנשבע העם היהודי לירושלים, ובהן השבועה "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני", כל אותן שבועות שחייבו את עמנו במשך מאות ואלפי שנות ההיסטוריה של העם היהודי עלי אדמות, בכל אלה לא די כדי לחייב את ממשלת ישראל ולהטיל על כתפיה את החובה לדאוג ולהבטיח שירושלים תישאר בריבונותה המוחלטת של ישראל, ובני העם

היהודי, כמו גם בני כל הדתות, יהיו חופשים לעלות לירושלים, אל הר-הבית, על מנת להתפלל ולקיים את מצוות דתם.

בגיליון ה"גרסולם פוסט" מיום 11 באוגוסט השנה התפרסם סיפורם של שלושה עולי רגל נוצרים שעלו להר-הבית על מנת להתפלל אך אולצו לעזוב את הר-הבית והורחקו מן המקום על-ידי נציגי הווקף המוסלמי. ההסבר להרחקתם של עולי הרגל הנוצרים מהר-הבית היה, שהמקום מיועד למוסלמים בלבד ונוכחותם של המתפללים הנוצרים במקום היא בבחינת פרובוקציה מיותרת. מכל מקום, עולי הרגל הנוצרים הורחקו מן המקום המהווה על-פי דתם את המקום המיועד לשיבתו או להתגלותו החוזרת של ישו.

אדוני היושב-ראש, ממשלת ישראל טורחת רבות על מנת לסתור, לשלול ולהכחיש את טענותיו של יאסר ערפאת לגבי הבטחות שניתנו לו על-ידי ממשלת ישראל בהתייחס לירושלים ואת הצהרותיו כי ירושלים היא בירת פלשתינ החופשית. אך, אדוני היושב-ראש, השאלה היא מה הוא משקלן של כל אותם הכחשות והצהרות היוצאות מפיהם של נציגי הממשלה ושריה בשעה שמדיניותה של ממשלת ישראל, כפי שהיא באה לידי ביטוי בפועל, מעידה על ההיפך הגמור.

מה טעם רואה ממשלת ישראל להכחיש את דברי יאסר ערפאת ולהצהיר כי ירושלים תישאר מאוחדת תחת שלטון ישראל, כשבפועל מעידה מדיניות הממשלה על כך שהיא מוותרת על חלקים נרחבים מן העיר, ובהם המקומות הקדושים, בניגוד גמור להצהרותיה ולהתחייבויותיה ואף בלא לנהל משא-ומתן ומבלי שנדרשה לעשות כן על-ידי שותפיה למשא-ומתן?

מדיניותה של ממשלת ישראל, שכללה, בין היתר, את מדיניות היד הרכה כלפי הטרור הפוליטי והדתי, הביאה בפועל לידי כך שעם ישראל איבד חלקים נרחבים מעיר בירתו, וכל זאת אף בטרם הועלה נושא ירושלים על שולחן המשא-ומתן. אזרחי ישראל שוב אינם פוקדים את סמטאות העיר העתיקה. בתי-ספר מהססים ואף נמנעים מלערוך טיולים שנתיים לירושלים, והר-הבית הפך נחלתם הפרטית והבלעדית של המוסלמים, המונעים מיהודים ומנוצרים לקיים את תפילותיהם במקום, הגם שמקום זה מקודש גם לדתות אלה.

הונה מתבשרים אנו בימים האחרונים, כי בקרוב מתכוונת הממשלה למסור לניהול הערבים ולריבונותם את שומרון העתיקה, שהינה בירת ממלכת ישראל הקדומה, המכונה באנציקלופדיה העברית מדינת ישראל הקדומה אחרי הפילוג ממדינת יהודה ואשר על שמה נקראת מדינת ישראל. כפי הנראה, אדוני היושב-ראש, שאין גבול לטמטום.

ממשלת ישראל, מתוך אוזלת יד, הססנות, תבוסתנות ומבוכה, אימצה לעצמה את מדיניות בת-היענה. הממשלה טומנת ראשה בחול ומתעלמת כליל מהתרחשויות ומאירועים העלולים להביך אותה. הממשלה מאמינה, ככל הנראה, שמדיניות ההתכחשות וההתעלמות היא זו שתסייע לה בכל אותם מקרים שבהם אין לה העוז לנקוט מדיניות של יד קשה, כפי שהיא מחויבת לנהוג.

מי שמשלם, כרגיל, את מחיר אוזלת ידה של ממשלתו, על הססנותה ועל תבוסתנותה, הוא כמובן העם היהודי. עם ישראל הולך ומאבד את אחיזתו במקומות המקודשים לו ביותר, ובפועל נשמטת מידיו גם עיר בירתו ירושלים.

אותה ממשלה שחרתה על דגלה, בין היתר, גם את חופש הפולחן ואת חירות האדם, אינה מסוגלת להבטיח לאזרחיה, או לכל אחד אחר, זכויות אלו, כמו גם זכויות רבות אחרות.

אדוני היושב-ראש, אסור לנו לראות את הר-הבית נשמט מידינו ולהחשות. אסור לנו לעמוד מנגד בשעה שמדיניות הממשלה מהווה הלכה למעשה ויתור על זכויותינו בהר-הבית בפרט ובירושלים בכלל.

אשר על כן אני קוראת לקיים דיון מקיף בסוגיה זו, ומפאת חשיבותו הרבה של הנושא לעם ישראל ולעם היהודי כולו, אני מבקשת לקיים דיון זה במליאה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, אדוני השר, יש לך כאן שרשרת אירועים לענות ולהתייחס אליהם.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה, ברשותכם ובהסכמת המציעים, להשיב ראשונה על דבריה של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, גם בהיותה חברת כנסת מגיע לה מה שנקרא זכות העדפה, אבל גם בגלל רצוני להמחיש משהו שקורה והוא לא אחת מפיל אותנו כחברי הכנסת, איך בגלל שרשרת של טעויות הנוגעת לנושא חשוב, הופכים אותו למרכז, מתוך רצון לראות אולי צל הרים כהרים, ואז מייד הנושא הזה, שאילו היו מבררים את עובדותיו הלכה למעשה, הרי הוא היה מקבל פרופורציה אחרת, וספק רב אם היה עולה לדיון כלל.

מאחר שאני מניח שמה שהביא את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ להציע את ההצעה היה רצון טוב בסך הכול, קשירתו אחרי זה לדרמה של מלים גבוהות של חשיבות הנושא – נראה אותו כאשר נדבר בפרטי פרטים על מה ובמה מדובר.

ממנו אני רוצה להקיש, ברשותכם, גם לגבי תוכנם של הדברים שנאמרו על-ידי חברי, חבר הכנסת משה קצב, אשר תפקידו כראש האופוזיציה להראות שכל מעשיה של הממשלה הם מחדל אחד גדול, ולא היא.

משה קצב (הליכוד):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת משה קצב, אני רוצה להגיד לך, בשנתיים הראשונות להיותנו אופוזיציה, גם אנחנו עשינו אותו דבר. כבקיאל ולמוד ניסיון של שבע שנות אופוזיציה אני אומר לך, שהרבה יותר אמין, הרבה יותר טוב, אם הולכים על דברים אמיתיים ולא על דברים שאין בהם ממש, כי תיכף גם אומר על מה מדובר.

משה קצב (הליכוד):

אני רוצה להרגיע אותך. אנחנו לא נחכה שבע שנים.

שר המשטרה מ' שחל:

קודם כול ברצוני להצר על כך שחברת הכנסת סלמוביץ, בהצעתה לסדר-היום לא טרחה לכלול דברי הסבר, ולכן נאלצתי, גם בגלל הפגרה, לנבור בספרי ההיסטוריה ולהתחקות אחר ההיסטוריה של הר-הבית. רק מאוחר יותר נודע לי, כי חברת הכנסת סלמוביץ מסתמכת על ידיעה בעיתון בדבר גירוש מי שאינם מוסלמים מרחבת הר-הבית. את הידיעה בעיתון אומנם לא מצאנו, אבל תשובה על ההצעה הדחופה שלך לסדר-היום בהחלט מצאנו, ועוד איך.

אדוני היושב-ראש, על הר-הבית מצויה נקודת משטרה המאוישת 24 שעות ביממה ושוטריה מבצעים סיורים ברחבת הר-הבית במשך כל שעות היום. המוסלמים מקיימים בהר-הבית חמש תפילות מדי יום, כמנהג האסלאם. רק לעתים נדרשים אורחים בהר-הבית להוכיח את מידת מוסלמיותם, זאת על-ידי סדרת שאלות קצרה, וכן נדרש מהמבקרות במקום ללבוש לבוש צנוע ולהשיל את נעליהן.

בשבוע שעבר אירעה תקרית בכניסה למסגד אל-אקצה. תיירת מטורקיה שטענה כי היא מוסלמית ובן זוגה, יהודי ישראלי, ביקשו להיכנס למסגד אל-אקצה, אף שהגברת היתה לבושה בלבוש שאינו הולם את דרישות המקום ושומרי הווקף במקום העירו לה על לבושה וביקשו ממנה להוכיח את מידת מוסלמיותה.

יוסף בא-גד (מולדת):

למה להוכיח את מידת מוסלמיותה?

שר המשטרה מ' שחל:

התיירת ענתה בצורה בוטה לשומרים, ואלו החליטו, לאחר דין ודברים, שלא לנפח את התקרית והתירו לתיירת ולבן זוגה להיכנס למסגד בלבוש שהיא לבשה.

ככל הנראה עבר במקום במקרה עיתונאי. במקרה קראה חברת הכנסת סלמוביץ את הידיעה, ומפחד השתלטות המוסלמים המאיימת על הר-הבית אישרה הכנסת את ההצעה. והרי בימינו אלה הכנסת לא נוהגת לקבל 30 חתימות מקוריות של חברי כנסת אלא צילום של חתימות הניתנות בסיטונות,

בלא לדעת כלל על מה הן ניתנות. כך נולדה לה עוד הצעה דחופה לסדר-יומה של הכנסת. חששותיה של חברת הכנסת סלמוביץ היו מופרכים, מאחר שעשרות אלפי תיירים – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני השר, אני מבקשת להעיר הערה.

היו"ר י' עזרן:

אני אתן לך להגיב.

שר המשטרה מ' שחל:

– – – מאחר שעשרות אלפי תיירים מארצות שונות ובני דתות שונות פוקדים את הר-הבית מדי שנה ונכנסים ללא כל בעיה למקומות הקדושים. סידורי הכניסה, לרבות שעות הכניסה והשערים, מתואמים בין הנהלת הווקף למשטרת ישראל, ואין כל שחר, אני חוזר ואומר את זה, אין כל שחר לטענות על הכאה או גירוש של מי שאינם מוסלמים מהר-הבית. ההיפך הוא הנכון. הווקף מעודד ביקורים כאלה. מדובר, לכן, במקרה חריג, ככל הנראה בשל לבושה של התיירת. ולמרות זאת, גם התקרית הזאת נסתיימה בטוב.

אבל אני רוצה להתייחס לקריאות הביניים של חבר הכנסת בא-גד ואחרים. אילו היתה מגיעה תיירת יהודייה, או מוסלמית, או נוצרית, ל"היכל שלמה", או לבית-כנסת, ולבושה לא היה צנוע, האם זה לא היה סביר ומתקבל על הדעת שגבאי בית-הכנסת יאמר לה: גברתי, את לא מורשית להיכנס? האם זה לא קרה ולא קורה? האם אין בזה שום היגיון?

היו"ר י' עזרן:

שאלה טובה מאוד.

יוסף בא-גד (מולדת):

– – –

היו"ר י' עזרן:

שחלילה לא יתפרש שאדוני מסכים ללבוש לא צנוע. ימתין.

יוסף בא-גד (מולדת):

זו גלותיות נגד יהודים בהר-הבית.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת בא-גד, אני מתפלא על הגלותיות שמתגלה כאן. רבותי, אנחנו הריבון. לא ייפתח הר-הבית אלא באישור של ממשלת ישראל, ומשטרת ישראל עומדת שם בשער. היא קובעת. אנחנו לא הנציב העליון; חבר הכנסת בא-גד, שאתה תבוא ותאמר זאת. זה כל ההבדל. האחריות מוטלת עלינו לדאוג לביטחון של כולם. אנחנו קובעים את הסדר, אנחנו קובעים את כמות הכוח, אנחנו קובעים מי כן נכנס ומי לא נכנס. מה הצעקות האלה? מדוע ההתבטלות הזאת? מה קרה לכם? תרשו לי לומר לכם, אני אומנם לא נולדתי בארץ, אבל אני מרגיש את עצמי ישראלי בכל רמ"ח איברי, יהודי גא, עם כל המשתמע מכך. הגלותיות הזאת, שומו שמים. זה לא יעלה על הדעת, זו איננה האמת, זה לא קורה.

אגיד לך יותר מזה, חברת הכנסת סלמוביץ. תיירים רבים באים, אפילו יהודים, ומתפללים בפינה בהר-הבית, ושום דבר לא קורה. כך יום יום, שעה שעה, בלי בעיה.

נראה לי כי טלפון שבור הוא שהוליד את הידיעה ואת ההצעה לסדר-היום. אני מכיר את חברת הכנסת סלמוביץ כחברת כנסת רצינית, ואני אומר לך עוד הפעם: אני משוכנע שבאיזה מקום קראת ידיעה, ומאחר שזה נפל גם על מחשבה ועל חשדות שאין להם בסיס – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

לא, זה לא היה כך.

שר המשטרה מ' שחל:

– – – שהממשלה הזאת, רחמנא ליצלן, שאתם רוצים להחליף אותה, רוצים כיסא בכל מחיר, בכל תנאי, חבריך פשוט באים ומתדפקים על דלתה להיכנס – – –

משה קצב (הליכוד):

– – –

שר המשטרה מ' שחל:

מה זה חשוב, באמת? אז הנה נולדה ידיעה, ויש הצעה לסדר-היום. הכנסת נמצאת בפגרה. ואני שואל את עצמי: אני נמצא כאן ערב ראש השנה, צריך לברך שוטרים, צריך ללכת למקומות לקראת ראש השנה, ואני עומד כאן ושואל את עצמי: ריבון העולמים, תקלה קטנה, בגלל תיירת שלא היתה בלבוש צנוע, וכבר אמרו שהשתלטו על הר-הבית.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

זה לא זה. אני מצטערת שאתה עושה מזה סיפור כזה. זה לא נכון.

היו"ר י' עזרן:

זה כדי שזה לא יקרה, אדוני השר. לכן הזעיקו אותך.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

זה לא נכון. אתה עושה מזה סיפור – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה להרגיע את חברי הכנסת. אתם יכולים לחזור לפגרה רגועים ושלווים. לא נרשמה כל השתלטות מוסלמית על הר-הבית. ובמהלך הפגרה, כשחלקכם אינו בירושלים, יש מי שמייצג אתכם ושומר עליה, ואלה הם שוטרי משטרת ישראל וממשלת ישראל.

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, האם אתה מרשה לחברת הכנסת סלמוביץ לשאול אותך שאלה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא, אני רוצה להשיב על ההצעה. הרי עוד לא התחלתי.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני מצטערת, הוא לא משיב על הדברים שאני אמרתי.

היו"ר י' עזרן:

מה לעשות? החוק לא מחייב אותו בכלל להתייחס. הוא יכול גם לקרוא את "שערי רצון" של ראש השנה, את יודעת. רק לתקוע בשופר אסור.

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה לחזור לדבריו של חבר הכנסת משה קצב ולומר כמה דברים שאולי נשכחו מאתנו. ממשלת ישראל, החתומה על הסכם העקרונות שנחתם באוסלו – – –

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני השר, אני לא דיברתי על המקרה שאדוני מדבר עליו; בפירוש לא.

שר המשטרה מ' שחל:

חברת הכנסת סלמוביץ, באמת.

היו"ר י' עזרן:

את לא יכולה להכתיב לו. נתתי לך את האפשרות. אני מצטער. מה לעשות? ביקשתי, אפשרתי לך, אבל יש גבול.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אבל כשלא רוצים להשיב – – –

היו"ר י' עזרן:

גם זה יכול להיות.

שר המשטרה מ' שחל:

ממשלת ישראל, החתומה על הסכם העקרונות שנחתם באוסלו, על-פי ההתחייבויות שלה פעלה ליישום ההסכם, לרבות העברת הסמכויות, מה שנקרא ה-early empowerment, לפלשתינים. וכך נהגה, תוך כדי הדגשת כמה נושאים בעלי חשיבות מבחינת העניין עצמו. אנחנו התחייבנו להעביר חמישה נושאים: חינוך, בריאות, גביית המסים, עניין התיירות ורווחה. ואכן לגבי החינוך, שזה הנושא הראשון שהוסכם עליו, אנחנו בהחלט – ואינני חושב שיש מישהו שחולק על זה – איננו מבינים מדוע זה מאות אלפי פלשתינים אינם יכולים לקבוע את תוכניות הלימוד שלהם, להחליט מתי הם מחסנים את ילדיהם, או לקבוע את מחיר העגבניות בשוק שלהם. המדיניות של לקבוע גדרות של 3 או 4 מטרים ולנהל את חייהם כאילו לא היו בני אדם, תמה ולא תחזור.

משה קצב (הליכוד):

אדוני, מי קובע את תוכני הלימודים של ערביי מזרח-ירושלים?

שר המשטרה מ' שחל:

אומר משהו בעניין מזרח-ירושלים. אגב, במפורש כתוב בהסכם ששום דבר לא חל על ירושלים; במפורש. ראש הממשלה עמד על כך, ומנהלי המשא-ומתן עמדו על כך. לעניין הלימודים, יש הסכמה לגבי התוכן וזה מסודר בלי קשר. אבל לגבי ה-early empowerment, בצורה מודגשת נאמר שזה לא חל על ירושלים. אין בכלל ויכוח על זה.

משה קצב (הליכוד):

זה כמו תוכניות הלימודים בבתי-הספר הערביים בישראל?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת קצב, כדי שלא תהיינה אי-הבנות, אני מבחין בין שני דברים. ה-early empowerment, מודגש בהסכם שזה איננו חל על מזרח-ירושלים. לגבי תוכניות הלימודים, יש לגבי מזרח-ירושלים איזה הסדר שאני מבין שהוא היה בעבר והוא יהיה גם בעתיד. ואני עושה את ההבחנה הזאת. אבל בכלל, בגדול, מה שחל במסגרת ה-early empowerment, כתוב ומודגש בהסכם שאיננו חל על ירושלים. זאת ההדגשה החשובה ביותר. גם לגבי תוכן הלימודים, יש איזו הסכמה על דברים מסוימים שאנחנו יכולים בהחלט למנוע ולא ניתן אותם.

עכשיו אני בא אליך ואומר לך באמת בדיון פתוח, עם כל המשתמע מכך: מה שקורה במסגרת ה-early empowerment מבוסס על ההנחה, שהעברת הסמכויות היא העברה פונקציונלית ופרסונלית, לא טריטוריאלי, תוך שהעיקרון הביטחוני עומד לנגד עינינו בראש ובראשונה. אנו מנהלים דין ודברים ארוך ויסודי איך הדבר הזה יתפקד. זה חידוש. יש שתי סמכויות. המינהל האזרחי נשאר, המערכת המקבילה פועלת, בהגבלות ובהסכמות מצדנו. יש עזה ויריחו. אין למעשה הסדר לגבי יתר המקומות, אלא בהסכמה שלנו. בינתיים העברנו את החינוך. אנחנו אמורים להעביר עוד ארבעה נושאים, מתוך 18 או 20 נושאים קיימים.

אילו הייתי אומר לך, חבר הכנסת קצב, כשחתמתם על הסכם קמפ-דיוויד, שזה יהיה התרגום שלו, האם בחלום הכי ורוד שלכם הייתם מתארים לעצמכם שזה מה שהולך לקרות? באמת, חבר הכנסת קצב.

משה קצב (הליכוד):

אני מסכים, אלא שערפאת אומר שהוא לא מוכן לבטל את האמנה הפלשתינית.

שר המשטרה מ' שחל:

עזוב, נגיע לזה. הרי אני מגיע לזה.

משה קצב (הליכוד):

זה קשור.

שר המשטרה מ' שחל:

קודם כול תסכים אתי. אילו היית עונה לי: אני מסכים אתך, בראו, יוצא מן הכלל, הממשלה הזאת השיגה הישגים בתחום הזה, יש לנו טענות בתחום אחר – אני מבין. אבל מה הבעיה? איפה אני לא יכול לקבל, ולדעתי גם עם ישראל לא יקבל? אתם מלכתחילה לא רציתם. אתם מחפשים כל עילה, כל תירוץ, כדי להפסיק ולהקפיא את המשא-ומתן. אבל אני אומר לך כך: אתה היית בממשלה, והממשלה דנה, לא שנה ולא שנתיים, איך מיישמים את האוטונומיה.

לו באו אליך ואמרו לך: אלה ההסדרים – המינהל האזרחי נשאר, הממשל הצבאי מושל בכיפה, אנחנו איננו מעבירים להם סמכויות מעבר לניתן, אפילו מס הכנסה הם יכולים לבצע, רק עניינים משמעותיים – אין להם משטרה לבצע את התפקיד הזה – והייתי אומר לך: אדוני, חבר הכנסת משה קצב, זה התרגום; לא היית מוחא כפיים? לא היית עומד כאן ואומר – זה ההישג החשוב ביותר שאפשר להגיע אליו?

משה קצב (הליכוד):

— — נח היה רק בדורו. אתה כל כך תמים?

שר המשטרה מ' שחל:

בקצב הזה אני חייב לומר גם דבר נוסף: בשוני מן הוויכוחים שהיו עד לחתימת הסכם קהיר, אני רוצה לומר שאני מקווה שזה גם איזה סימפטום חדש. דווקא הטלת האחריות על הפלשתינים הביאה לאווירה אחרת – נינוחה יותר, עניינית הרבה יותר, בהבנה ומתוך דיבור.

ואני בא ואומר: מה הסיכויים שלנו להגיע לאיזו שכנות סבירה ומתקבלת על הדעת? – שהפלשתינים ירגישו שהם אחראים, שהם נמצאים במסגרת שמחייבת אותם, שיש להם אחריות לסדר, לאכיפת חוק. תאמין לי, זה הסיכוי היחיד שהם יראו גם באיכות החיים אצלם חלק חשוב מההישגים של ההסדר; זה הסיכוי היחיד. אנחנו רוצים להגיע לחיים בשכנות טובה. הרי לאיש אין פטנט. אתם הייתם בשלטון 15 שנה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, היה הרצח ברמלה. איזו שכנות טובה? הרוצחים נמצאים אצל ערפאת. על איזו שכנות טובה אתה מדבר?

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת קצב, אם אני לא אענה לך, תבוא אלי בטענות בסוף. אני רק משיב, אני רק בא אליך ואומר לך לגופו של עניין: תסתכל גם על הצד הזה ותראה בו את החיוב.

אומר לך דבר נוסף. אילו באמת הייתי בא אליך ואומר לך: תשמע, אנחנו הצענו שיהיו פטרולים משותפים וייסעו שוטרים במכוניות משני הצדדים ויפטרלו, זה היה עולה על הדעת? אתם אמרתם את זה, אני לא צריך אפילו לשאול. אמרתם: בכלל לא בא בחשבון. היו חברי כנסת והיו אנשי ציבור שאמרו: נראה שוטר פלשתיני, לא נשאל שאלות, מייד נפעל נגדו; וזאת בלי לצטט דברים יותר חמורים. הנה, מתפקד הפטרול. ואני מציע לך: תלך לראות את זה. אני אזמין אותך. דבר אתה ישירות עם החיילים בשטח, בני ה-19 וה-20 וה-21, תשמע מהם מה הם אומרים. אני רואה בזה התחלה של קבלת אחריות לעניין עצמו.

ואני אומר לך: כשאני שומע אותם, הם רוצים דווקא בתחומים של טיפול פלילי, סמים, לשאול מאתנו חומר, גם להשתמש במחלקה לזיהוי פלילי. אני בא ואומר: אלה הם הצעדים הראשונים להטלת אחריות.

עכשיו, יד על הלב, אני מגיע לעניין הרצח וכל היתר. יש לי פה טבלה על האירועים שחלו, וביקשתי שיכינו לי אותה בסדר מסוים: מינואר 1992 עד 12 בספטמבר 1993, כלומר עד לחתימת ה-DOP, עד לחתימת הסדר אוסלו; מ-13 בספטמבר עד 4 במאי – חתימת הסכם קהיר; ומאז חתימת הסכם קהיר עד היום. בטבלה זו יש הנתונים לגבי כל הפיגועים. מה התמונה שמתגלה? היא מראה כך: מניתוח הנתונים עולה כי חלה ירידה בכמות הפיגועים. חלה עלייה בפיגועי מטעני חבלה.

כל רצח הוא מזעזע, מרגיז, כואב. ואני אומר לך, תאמין לי, אני מדבר כרגע כידיד לידיד: לא הצלחתי להתרגל לדבר אחד, לבעיה הזאת ששר המשטרה מקבל את ההודעות, והוא מקבל רק הודעות לא משמחות, גם של המשטרה, גם של הצבא, במשך 24 שעות, 365 ימים, כמעט בלי יוצא מהכלל – אני מקווה ביום הכיפורים לא לשמוע שום הודעת איוב – גם פיגועים, גם רצח, גם מה שקורה ברצועת הביטחון וגם תאונות דרכים. אני לא מצליח להתרגל לזה, כי אי-אפשר בכלל להתרגל לדבר כזה, כי אתה יודע שההודעה עצמה מקפלת בתוכה משפחה והורים וילד על כל המשתמע מזה. אבל מבחינה מספרית – ואני לא אוהב לצטט סטטיסטיקה – לא חלה עלייה אלא חלה ירידה.

לכן אני בא ואומר: מה קרה? כשהייתם בשלטון לבדכם, לא היו פיגועים? אנחנו הצלחנו להתגבר על הבעיה של הטרור בעזה, והיינו – נטו. אגב, לגבי האמירה של אותו מפקד שאומר: "יתנו לי הוראה. אני מניח שיש בזה גם איזה סימפטום, שאומר לך דרג צבאי או דרג משטרה, שהדרג המדיני צריך להחליט. ואם הוא אמר את זה הוא באמת יוכל לחסל? אני לא מאמין. טרור בעולם, וגם אצלנו, יש בו בעיה. אפשר לצמצם, צריך להילחם בו, ואני חושב שאנחנו עושים הכול כדי להילחם.

אבל אני רוצה להגיד דבר נוסף כדי שלא ישתמע מדברי שאנחנו בכלל מרוצים ממה שקורה עם הפלשתינים. למרות הירידה שדיברתי עליה באירועי הטרור, אנחנו אומרים שהתשובה איננה מספקת. אנחנו איננו יכולים להתעלם מבעיית הטרור שעלתה בעת האחרונה, לרבות הרצח שהיה ברמלה. אנו סבורים כי לא נעשים מאמצים מספיקים מצדם של גורמי הביטחון הפלשתיניים כדי לסכל פעולות טרור נגד ישראלים. אנחנו איננו מתכוונים לטשטש את אכזבתנו ואת דאגתנו זו ואנו דורשים בכל תוקף כי יעשו הפלשתינים הכול וימלאו את חובתם בנושא חשוב ביותר – בפעולת סיכול, מניעה, התמודדות ולכידה של טרוריסטים. אם לא יעשו כן לאורך זמן, ואם המאמץ של כוחות הביטחון הפלשתיניים לא יגבר, הדבר יכביד ביותר את התהליך עצמו. אני לא אומר את זה סתם, אנחנו אומרים את זה בצורה ברורה וחד-משמעית.

אנו ערים גם לעובדה, שמבחינת המצב יש כמה דברים שבתחום הממשל העצמי הפלשתיני עדיין אינם מתמלאים במלוא היקפם. הבעיה, למשל, של קבלת הכספים. מסיבות שונות הם אינם מקיימים את מה שדורשות מהם המדינות התורמות לגבי המשקפים והביקורת. לדעתנו, מצב כלכלי טוב יותר בתחום עזה והשטחים יכול להביא לרגיעה. השלום צריך להתבטא בשיפור, באיכות חיים טובה יותר. אבל מעל הכול אנחנו תובעים מהם לקיים את ההסכם, ואנחנו נעמוד על כך שהוא יקיים ככתבו וכלשונו, בגילוי לב ובצורת ההמחשה הטובה ביותר.

מבחינת רמת התיאום בין שתי המשטרות יש גם הפתעה לטובה, ואת זה אני אומר לא רק על דעתי אלא גם על דעת אנשי השטח. אבל אנחנו אומרים: זה איננו מספיק. המבחן האמיתי של הממשל הפלשתיני יהיה בדיוק בנקודה הזאת: יתפסו את אלה שמבצעים פעולות טרור, ייאבקו ב"חמאס", לא בצד האידיאולוגי שלו, אלא בזרוע הצבאית שלו. זו דרישה שלא נוכל לוותר עליה ולא נסכים לוותר עליה בשום פנים ואופן.

דבר נוסף שאני חייב לומר כאן, בבית הזה: לפי הסטטיסטיקה, זה שנה וחצי רוב הפיגועים שנעשו היו לא מצד עובדים שקיבלו היתר מכוחות הביטחון שלנו – ואנחנו מדברים על 50,000-60,000 איש – הפיגועים נעשו על-ידי כאלה שהיו מסורבי כניסה ברוב המקרים, שהשב"כ לא היה נותן להם להיכנס.

משה קצב (הליכוד):

מי אחראי לכניסת עובדים?

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו אחראים, אבל אין סגירה הרמטית. חבר הכנסת משה קצב, באמת, אתה יודע את זה טוב ממני: אין סגירה הרמטית. ולכן כאן הפנייה שלנו למעסיקים, ביניהם גם קבלני בניין וגם אחרים, שלדעתי הם אחראים – – –

משה קצב (הליכוד):

עזוב את המעסיקים, זה מחדל שלכם.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת משה קצב, תן לי, באמת.

הם אחראים לדבר אחד, ואנחנו פונים ומבקשים מהם שיקפידו עליו לטובתם ולטובת הסביבה: לא לקחת עובד שאין לו היתר יציאה מהמקום שלו. היתר היציאה מבטא בדיקה ביטחונית שעשינו, אישור שהאיש לא ידוע לנו, שבדקנו אותו והוא איננו מסוכן. והסטטיסטיקה אומרת דורשני.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני שר המשטרה – – –

היו"ר י' עזרני:

רבותי, מה אתם רוצים – להשתכנע היום?

אליעזר זנדברג (צומת):

את העובדים האלה מעסיקים קבלנים לא רשומים. מדוע אתם לא פועלים נגדם?

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו פועלים נגדם.

אליעזר זנדברג (צומת):

יש מסמך של רשם הקבלנים שאומר שהמשטרה לא מסוגלת לטפל בהם. יש, למשל, אפשרות להוציא צווי הפסקת עבודה, אבל אתם לא מטפלים.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת זנדברג, אני אומר לך כך: המשטרה עושה מעל ומעבר. אתן לך רק נתון אחד. בין 400 ל-600 עובדים ללא היתר אנחנו מאתרים מדי שבוע ומחזירים אותם. אנחנו חושבים שהמספר הוא הרבה יותר גדול, אני מעריך אותו בכמה אלפים. חלק מהמעסיקים שאתה מגן עליהם, חבר הכנסת קצב, לא כולם, עושים – – –

היו"ר י' עזרון:

אבל איך בכל זאת הם נכנסים, אדוני השר?

שר המשטרה מ' שחל:

מיהודה ומשומרון אפשר לצאת. מעזה יותר קשה, אבל גם משם אפשר. חלק מהמעסיקים עושה זאת גם מסיבה כספית, מסיבה תועלתית – הוא לא רוצה לדווח למס הכנסה.

בדקנו במושב מסוים, מתוך קבוצה של כמה עשרות עובדים, 12 היו מבוקשים על-ידי שירותי הביטחון. ואני שואל את עצמי, מה צריך לקרות לגבי אותו חקלאי שהזהרנו אותו ואמרנו לו שהוא צריך לצאת לשדה עם נשק, עשינו את "המתמיד", נתנו ג'יפים, מה צריך לעשות יותר מזה?

משה קצב (הליכוד):

האחריות היא על הממשלה. המבצעים באים היום יותר מרצועת-עזה ולא מיהודה ומשומרון.

שר המשטרה מ' שחל:

לא אמת, לא מעזה. הרוב המכריע הוא מיהודה ומשומרון.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל אתם הבטחתם קטגורית להדביר את הטרור.

היו"ר י' עזרן:

אתם רוצים להשתכנע היום? אדוני השר, אתה רוצה לשכנע אותם? אתה לא תצליח. רבותי, אתם שוכחים שאנחנו בערב חג?

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי, מאז הרצח ברמלה עצרה המשטרה 2,700 עובדים כאלה, ואני מעריך שיש עדיין כמה אלפים נוספים כאלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

עומד שר על במת הכנסת ואומר שאי-אפשר להדביר את הטרור – – –

היו"ר י' עזרן:

ואתה חושב שאפשר להדביר טרור? מה אתה רוצה שהוא יאמר לך, שאפשר להדביר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הוא עומד ומנסה לשכנע אותנו שאי-אפשר להדביר טרור – – –

היו"ר י' עזרן:

אפשר להגביל אבל לא להדביר טרור.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה עלית לשלטון עם הססמה "ביטחון אישי", כשאתה ידעת שאי-אפשר להדביר.

היו"ר י' עזרן:

אבל הוא חשב שאפשר לנסות.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת ויינשטיין, אמרת את זה שלוש פעמים. אני מציע לך, תשאיר את זה לחוגי הבית של הליכוד. בחייך, נו באמת, זה כל כך נדוש שלא צריך אפילו להשיב על זה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אבל התשובה היתה כבר בדברים שלך.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת ויינשטיין, אני סבור שהוא הבטיח לנסות, והוא מנסה.

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו מנסים, ובהצלחה רבה. בהבדל בינינו לבין הליכוד, בהבדל בינינו לבין אלה שמתנגדים לשלום, אנחנו הבאנו לשינוי ולמהפך שמכל הבחינות פותח פתח לעידן חדש במזרח התיכון ובעולם כולו. הוא הביא לכך שישראל הפכה והופכת להיות מדינה נורמלית באזור. אנחנו רוצים לשנות את מושגי השנאה העיוורת ולנסות להעביר לידי הפלשתינים סמכויות נוספות, תוך הבטחה מוחלטת של האינטרסים הביטחוניים שלנו; ואת חוסנם הכלכלי לשפר על-ידי כך שאנחנו נמשיך בתוכניות שחתמנו עליהן.

רבותי חברי הכנסת, המירוץ אל הכיכרות והסממאות הוא קל ופשוט. מעשה השלום מורכב ודורש סבלנות וסדר. זאת הסיבה שבחרנו בדרך מדודה ומחושבת, וזה ההבדל בין עושי ההיסטוריה לעושי ההיסטוריה.

איננו מתעלמים מהבעיות שבדרך, ואנו רואים אותן בחומרה. אולם, מרגע שבחרנו לדבר, אנו יושבים סביב השולחן ומחפשים פתרונות ולא סממאות.

אדוני היושב-ראש, אני מציע להסתפק בתשובתי. אם חברי לא מסתפקים בתשובה, אני מציע להעביר את ההצעות כולן לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

היו"ר י' עזרן:

תודה. לצערי הרב, יש כמה הצעות להסיר.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אני לא מסתפקת בתשובת השר.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת רן כהן, אתה מסתפק בתשובת השר?

רן כהן (מרצ):

השר ביקש להסתפק בתשובתו, ואני מסתפק בתשובתו.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אני מתכוון להעביר הצעה מאוד מעשית ופרגמטית בנשיאות, שבערבי חג חבר הכנסת רפאל איתן ישיב על כל ההצעות בצורה סטנוגרפית, וכך נוכל לפעול בקיצור נמרץ.

אסתר סלמוביץ (יעוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא מסתפקת בתשובת השר.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת קצב?

משה קצב (הליכוד):

לא מסתפק.

היו"ר י' עזרן:

טוב. חבר הכנסת קצב לא מסתפק.

אם כן, יש לנו כעת הצעה להסיר את ההצעה לסדר-היום של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, על-ידי חבר הכנסת אלכס גולדפרב. בבקשה, אבל במסגרת של דקה אחת.

נעמי חזן (מרצ):

הם מאותה סיעה.

בנימין טמקין (מרצ):

זו אותה סיעה.

שר המשטרה מ' שחל:

הוא לא יכול.

משה פלד (צומת):

אלכס גולדפרב בקואליציה ואסתר סלמוביץ באופוזיציה – – –

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת נעמי חזן, לידיעתך, התקנון אומר, שאם יש שני מבקשים, אחד מסיעתו של המציע ואחד מסיעה אחרת, אני אמור לתת עדיפות למי שאינו מסיעתה. אבל כעת יש רק אחד, מה לעשות? והיה אם הוא מסיעתה, זה עובר. והיה אם הוא מסיעתה, קל וחומר.

חיים דיין (צומת):

הכול בסייעתא דשמיא.

היו"ר י' עזרן:

אולי תפסיקו ללמד אותי? אני ותיק משהו פה. בבקשה, חבר הכנסת גולדפרב.

אלכס גולדפרב (יעוד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, התבקשתי מבחינה פורמלית להגן על חברתי, חברת הכנסת אסתר סלמוביץ, היות שהיא לא יכולה טכנית להגן על עצמה.

אדוני השר, בהצעתה היא לא התכוונה לתשובות שאתה נתת. אני יכול לצטט מתוך ה"ג'רוסלם פוסט" מתאריך 11 באוגוסט השנה את סיפורם של שלושה עולי רגל נוצרים שעלו להר-הבית על מנת להתפלל אך אולצו לעזוב את הר-הבית והורחקו מן המקום על-ידי נציגי הווקף המוסלמי. שאלתי, מדוע לא תתאפשר עלייתם להר-הבית של נוצרים ויהודים כאחד? תודה רבה.

חיים אורון (מרצ):

ואת זה אתה מציע להעביר לוועדה או לא?

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת משה פלד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה קצב. מייד לאחר מכן ניגש להצבעה.

משה פלד (צומת):

כבוד היושב-ראש, שר המשטרה, חברי הכנסת הנוכחים, אני ביקשתי פורמלית להסיר את הצעתו של חבר הכנסת קצב.

הוא דיבר על הטרור המתמשך, ובמקביל לו על המשך התהליך המדיני. אבל אני אראה לכם כעת את הטרור האחר, את הטרור האמיתי שמתנהל בירושלים.

לפני חצי שעה קיבלתי בפקס העתק כרטיס כניסה לאירוע שהיה ב"אוריינט האוס" בין פייצל חוסייני לעמרו מוסא, שר החוץ המצרי. על הכרטיס הזה מצוירים דגלי פלשתיין ומצרים, ולמטה כתוב: Jerusalem, Palestine, 31.8.1994.

זה הטרור האמיתי, והקרב על ירושלים הוא בעיצומו.

היו"ר י' עזרן:

ולכן הצעתך?

משה פלד (צומת):

ולכן, כבוד שר המשטרה, אני דורש לסגור את ה"אוריינט האוס" ולגרש את פייצל חוסייני בשם המלחמה בטרור שאתה דיברת עליה רק לפני עשר דקות מעל דוכן הכנסת. תודה.

בנימין טמקין (מרצ):

— — —

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אתם מנצלים את המכשיר הפרלמנטרי שלא כראוי. חבר הכנסת בני טמקין, אני מבקש.

יוסף בא-גד (מולדת):

— — —

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בא-גד, עמיתי המלומד, היות שחבר הכנסת רן כהן הסכים להצעת השר והוא מסתפק בתשובתו, אי-אפשר להציע להסיר אותה. אין מה להסיר. הרי היא מוסרת ועומדת מאליה. אנא ממך, התכבד ושב על מקומך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני ביקשתי להסיר הצעות של חברי כנסת אחרים.

היו"ר י' עזרן:

זה מה שרשום אצלי. לא אני רושם.

יוסף בא-גד (מולדת):

זו טעות.

רן כהן (מרצ):

רק אם הוא יהיה מוכן לעמוד על הכיסא ולנאום עוד הפעם, אני אחזור בי.

היו"ר י' עזרן:

לא, לא, אני מאוד מבקש. הוא גבוה מספיק ואפשר לראות אותו גם כך.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת רן כהן, אני עומד להפתיע אותך.

היו"ר י' עזרן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה על כל הצעה בנפרד.

מי בעד הצעתו של חבר הכנסת משה קצב? מי נגד? הצבעה בעד פירוש העברה לוועדה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת מ' קצב

לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' עזרני:

15 בעד, ארבעה נגד, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת משה קצב תידון אכן בוועדת החוץ והביטחון.

רבותי, כעת אנחנו עומדים להצביע על הצעתה של חברת הכנסת אסתר סלמוביץ. מי בעד? מי נגד? בעד פירוש להעביר לוועדה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלתה חברת הכנסת א' סלמוביץ לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

היו"ר י' עזרני:

11 בעד, שלושה נגד, אין נמנעים. אני קובע שגם הצעה זו תידון בוועדת החוץ והביטחון. רבותי, תודה.

מדיניות חברתית של הממשלה – סדרי עדיפויות

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת חיים דיין, ואחריו – חבר הכנסת רפאל איתן.

חיים דיין (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, הציבור נוכח לדעת כי הממשלה הזו מוליכה אותו שולל. הבטחה אחר הבטחה אינה מתקיימת. ראש הממשלה בכבודו ובעצמו פיתח נורמה חדשה ומעדיף להסתדר עם תשעת הדיברות. אני, כחבר הכנסת, מתבייש לפעמים לעמוד מול מפגינים המניפים את תמונתו עם הכאפייה והססמה: "רבין שקרן"; והיום אין לי ממה להתבייש, כי ראש ממשלה כזה צריך לרדת מהשלטון. אי-אפשר לעכל ולהעלות על דעת שראש ממשלה יעמוד מול ציבור ויאמר שבשביל להשיג הישגים גם השקר מותר לפעמים.

בתאריך 27 ביולי 1992 עמדנו, 120 חברי הכנסת, ונשבנו אמונים למדינת ישראל ולבחרים. אמונים – זו גם אמינות, ואחרי אמינות צריך לרדוף. הבטחתם שתילחמו במצוקה בדיור ובתעסוקה ובקו העוני, והיום בא חבר הכנסת מיכאל איתן והציג בדיוק את תמונת המצב שאני רציתי להציגה. כשאני מסתכל על הגרף, כמה בעלי זכאות ביקשו ורוצים לממש את זכותם לדירה; אני חושב שזה צריך לזעזע כל אחד מאתנו. חסרי הדיור הוותיקים במדינת ישראל – 29,129; חסרי הדיור עולים חדשים במדינת ישראל – 50,054; והרווקים, החד-הוריות וכל מבקשי הזכות – 4,677. מדובר בסך הכול על 83,860 מבקשי דיור במדינת ישראל.

כשהממשלה הזאת עלתה לשלטון, היא הבטיחה שהיא תילחם במצוקות החברתיות האלה, בקו העוני, בבעיית התעסוקה, ואני גם לקחתי חלק מהנאומים שהם נשאו כשהם עלו על הדוכן הזה ב-27 ביולי, ימים מספר לאחר שהם נשבעו, ואני אצטט מתוכם כמה דברים.

שר האוצר: "יהיו יישובים, יהיה פיתוח הכלכלה, תהיה עלייה". ואמרו שמה שהיה לא יהיה ומה שהיה יהיה אחרת ממה שהיה. "אני רוצה להגיד מלה אחת בקשר להפסקת הבנייה, שחלקה בתחומי מדינת ישראל, ולהסביר במה מדובר. אנחנו מפסיקים, או ליתר דיוק, לא מפעילים חלק מהפרוגרמה של השנה בתחומי מדינת ישראל" – זה חלק מהמדיניות לגבי הבנייה, כפי שאמר שר האוצר.

מה אמר שר הבינוי והשיכון? הוא אמר כך: "על כן, חברי חברי הכנסת, אנחנו מתחייבים כאן לפניכם, שלא נסטה מקווי היסוד שלנו ולא נסטה מכל מלה שהתחייבנו לה בפני העם, ואנחנו נקיים את זה הלכה למעשה. אומר לכם דבר אחד. כאשר דיברנו על סדר עדיפויות לאומי חדש התכוונו לתת

תשובה למאות אלפי מובטלים". מה קורה? ממשיכים להיות מאות אלפי מובטלים, ואולי יותר. "ניתן על כך תשובה. התכוונו לתת תשובה לעשרות אלפי זוגות צעירים התקועים בלי אפשרות דיור" – התכוונו לתת פתרון, רצינו לעשות, חשבנו, הבטחנו, ועד היום לא נעשה דבר. והוא אומר: "ניתן על כך תשובה".

"התחייבנו לתת תשובה לחיילים משוחררים וניתן להם תשובה" – אלפי חיילים משוחררים מדי שנה. מישהו מעלה בכלל על הדעת כמה עוזבים את המדינה הזאת? מה קורה עם אותם חיילים שמחזיקים תעודת זכאות, שיש להם הזכות? אותו אדם הולך למשרד השיכון, מוציא תעודת זכאות, משלם עליה אגרה, מגיע למשרד השיכון ואומר: יש לי תעודת זכאות, אני רוצה לממש את זכותי. ומה אומרים לו? – רגע, יש לפניך בתור. או.קיי, מקובל עלי שמשפחות עם ילדים באות לפני כן, מקובל עלי שמשפחות חד-הוריות יבואו לפני כן ומקובל עלי שזוגות צעירים יבואו לפני כן, אבל למה אתם נותנים לו תעודת זכאות וגם לוקחים ממנו אגרה ואחר כך אומרים לו: אתה לא יכול לעשות עם התעודה הזאת שום דבר, כי היא בתוקף של שנה וחצי ואתה לא יכול לממש אותה?

"התחייבנו לחסל אחת ולתמיד את העוולה ההיסטורית שקורית בשכונות המצוקה" – אדוני השר, חבל שהוא לא נמצא כאן, יש עוולה היסטורית עד היום. אני מסתובב בשכונות ורואה את המצוקה. רק בשבוע שעבר הסתובבתי בשיכון ד' בטבריה. המצוקה נשארה כמו שהיא עד היום. אני מציע לכל השרים וסגני השרים ללכת לשיכון ד', אחד המקומות הפגועים ביותר עד היום, אם בנושא הסמים, אם בנושא העוני, אם בנושא המצוקה, אם בנושא פיתוח השכונות. שילכו להשקיע שם כסף, חסר למקום הזה פיתוח, יש מה להשקיע שם בהשכלה, בחינוך, וזה רק אחד מהיישובים הרבים שאני רוצה להציג.

אנחנו עומדים עכשיו לפני החגים. רבותי, לפני חודשיים הגיש חבר הכנסת אלי דיין לראש הממשלה ולשרת העבודה מכתב, ובו הוא אומר להם דבר אחד: מספרם של אלה המצויים מתחת לקו העוני עלה – קרוב ל-700,000. אתם מתארים לעצמכם, כששר האוצר אומר שהשכר הממוצע במשק עלה ל-4,700 שקל, תראו לי כמה משפחות המצויות מתחת לקו העוני מרוויחות 4,700 שקל לחודש. 1,700 שקל, מקסימום 1,800 שקל משתכר מי שעובד, ומי שלא עובד – הבטחת הכנסה 1,470 שקל, כאשר מזה הוא צריך לשלם את הארנונה, מזה הוא צריך לשלם את שכר הדירה, מזה הוא צריך לשלם את הביטוח הרפואי, מזה הוא צריך לשלם את הביטוח הלאומי, מזה הוא צריך לשלם את אגרת החינוך, מזה הוא צריך לשלם עוד אלף ואחד דברים עוד לפני שהוא קנה מצרכים לחג. ועכשיו אנחנו עומדים ימים מספר לפני ראש השנה, ועשרות משפחות כותבות גם לחבר הכנסת חיים דיין: אין לנו אפשרות לעבור את החג. מי נותן על זה את הדעת? למי אכפת, בממשלה הזאת? לא נמצא כאן אף אחד שיבוא ויגיד: אנחנו נילחם בנושא הזה.

לעשרות משפחות אין דיור, אם בכרמיאל ואם במקומות אחרים. בשבוע שעבר ראינו אנשים יושבים באוהלים, אם בגן-הוורדים ואם בנתניה. אם אחת פרסמה השבוע, שהילד שלה משרת ב"גבעתי", ואין לו איפה לישון, אין לו איפה לבקר. הוא בא הביתה ונאלץ לחפש מקום אצל החברים שלו. הוא משרת את המדינה, והמדינה לא דואגת לו. אמא לחמישה ילדים. בושה וחרפה. במה הממשלה הזאת מתעסקת? מדברים פה על פיתוח כבישים. אני מדבר על דברים יותר חמורים. אני מדבר על העובדה שיש משפחות שלא מעניין אותן אם יש או אין כביש. אין להן קורת גג. אז יש דרי רחוב. אולי יפתחו להם את הכבישים כדי שיהיה להם מרחב הרבה יותר גדול לשכב עליו, לשכב על הכבישים, אולי יעבור מישהו ויאסוף אותם.

אני חושב שצריך לתת על זה את הדעת. הגיע הזמן לבוא ולהתמקד באנשים, בציבור, בנפשות. זו הבעיה האמיתית שלנו.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת דיין, אתה לא מבין שזה חלק מפתרון הבעיה? אם יהיו כבישים מהירים, אנשים ייסעו כל כך מהר ולא יסתכלו על האנשים האלה, לא יראו את הבעיה.

חיים דיין (צומת):

בינתיים לי חשוב שתהיה לאנשים קורת גג וילדים לא יקבלו צהבת זיהומית, וחשוב לי שלמשפחות יהיה מה לאכול וחשוב לי שתהיה פרנסה, ומצדי שיהיו גם פחות כבישים. מדברים פה על מיליארדי שקלים לכביש חוצה-ישראל, נלחמים פה בהצעת חוק. מישהו העלה פה את השאלה איך להילחם בקו העוני? שרת העבודה נלחמה פה כדי להשיג עוד כמה מיליונים להתמודדות בנושא קו העוני, עוד 200 שקל למשפחה שנמצאת במצוקה – 200 שקל. התנגדו לזה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

חבר הכנסת דיין, אין פה שר ששייב לך.

היו"ר י' עזרן:

נכון, ככה זה.

חיים דיין (צומת):

אז יש דברים שצריך לחתוך. מה קורה? מה מעניין את הממשלה?

היו"ר י' עזרן:

זאת אומרת, סוכם, לצערי הרב, שלא תהיה תשובה.

חיים דיין (צומת):

לא משנה.

היו"ר י' עזרן:

אתה יודע למה? מפני שצריך לעשות תשובה בראש השנה על דברים כאלה, ואין תשובה.

חיים דיין (צומת):

מה מעניין את הממשלה הזאת? מעניין אותה איך להתמודד עם האינפלציה, לא מעניין אותה איך להתמודד עם קו העוני; מעניין אותה איך לקחת את הכספים מהבורסה. אני לא מדבר על אנשים שמושקעים בה במיליונים וזה המקצוע היחיד שלהם וממנו הם מרוויחים; מי שמגלגל כספים כאלה וזה המקצוע שלו, שישלם מס הכנסה כמו שכיר. אבל אם יש אדם שהוא שכיר, והוא הצליח לחסוך 1,000, 2,000, 3,000 או 4,000 שקל והכניס אותם למניות, וגם אחרי שהוא שילם עליהם מס הכנסה הוא צריך לשלם מס נוסף – זו הגזמה של המדינה בדרישה למסים. כל אזרח היה מוכן שיורידו לו חצי מהמשכורת שלו פעם אחת ולתמיד למסים, אבל שיאפשרו לו לחיות בחצי המשכורת האחר. בשנה שעברה הוציאו במדינת ישראל קרוב ל-1,300,000 פקודות מעצר, כי לאנשים אין כסף להתמודד עם המסים.

לסיכום, אני כואב את הדברים ואני יודע שלפעמים אני עושה את המלחמות לשווא. אני יודע שעם ישראל רואה את הזעקות שלי על המצוקה כאן, אבל כל זמן שהממשלה הזאת לא תתחלף, אני לא חושב שנצליח להגיע לפתרון.

אני רוצה לאחל שנה טובה לכל בית ישראל, גם בחוץ-לארץ וגם בארץ, וחג שמח.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ברשות היושב-ראש. קראו לנו לישיבת פגרה, שזה פעם אחת בחודש או פעם בחודשיים, ואנחנו נכנסים לתקופת החגים. עולה כאן חבר כנסת, אומנם לא מסיעתי, וזועק על בעיה חברתית, ואין כאן שר אחד מהממשלה שיישיב ויתגונן. אילו הייתי צריך לומר משהו בשם הממשלה, הייתי אומר: חבר הכנסת דיין, למה אתה מדבר על כך שאין לנו סדרי עדיפויות בתחום החברתי? כאיש ממשלה אני אומר לך שיש לנו, אנחנו מעדיפים את הקיבוצים, אנחנו ניתן 200,000 שקל לכל חבר, יש לנו סדרי עדיפויות – – –

היו"ר י' עזרן:

אין פה מישהו שיגן על הקיבוצים. חבר הכנסת ויינשטיין, אני מבקש, אדוני רשום להסיר את הצעתו של חבר הכנסת איתן.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הם מחלקים את הכספים לעצמם.

יעקב שפי (העבודה):

מי זה "הם"?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

הממשלה.

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת בא-גד רוצה להסיר את ההצעה – – –

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

להעביר לוועדה.

היו"ר י' עזרן:

להעביר לוועדה. אומנם על הצעתו של חבר הכנסת חיים דיין אין משיבים, אבל אנחנו מצביעים.

רפאל איתן (צומת):

תצביע.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

הוא רוצה לנמק.

היו"ר י' עזרן:

הבנתי; הוא רוצה לנמק למה להעביר לוועדה כי אתה מציע שזה יידון במליאה. בבקשה, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת חיים דיין דיבר דברים נפלאים על סדרי עדיפויות. הוא טוען שאין סדר עדיפויות. לצערי, יש סדר עדיפויות. בשעה שחנכו את כביש ירושלים לפי סדר העדיפויות החדש, ליוויתי לבית-עולמם את גיל רווח ושלומי קפאח. אני מצטער לומר שכפי הנראה סדר העדיפויות הוא להפקיר את נערי ישראל. לכן אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה. הבטיחו לנו סדר עדיפויות אבל הונו אותנו, הכול כאשתקד ויותר חמור.

היו"ר י' עזרן:

להצביע – בבקשה. מי בעד דיון במליאה? מי נגד? חבר הכנסת דיין, דע לך, שאם זה דיון במליאה, זה יהיה בגלגול הבא. אתה רוצה להיות יעיל?

חיים דיין (צומת):

אני מדבר על יעילות, אני רוצה שהנושא יעלה לפחות במליאה.

היו"ר י' עזרן:

זו תהיה מליאה ריקנית. בבקשה, היכון להצבעה. מי בעד העברת הנושא לוועדה? מי בעד דיון במליאה? מי נגד?

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, שישה בעד דיון במליאה, אין מתנגדים. אני קובע שהנושא יידון בשנה הבאה.

איום בהשבתת בתי-ספר יסודיים

היו"ר י' עזרן:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא: איום בהשבתת בתי-ספר יסודיים. בבקשה, חבר הכנסת רפאל איתן.

רפאל איתן (צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בתאריך 16 ביוני 1993, לפני שנה וחודשיים, עברה בקריאה טרומית הצעת חוק פרטית שלי: הצעת חוק יישוב סכסוכי עבודה (הבטחת הפתיחה של שנת הלימודים). שנה לאחר מכן הוסרה הצעת החוק הזאת במליאה, "בהמלצתה" של ועדת החינוך של הכנסת, שערכה במשך שנה שלמה שתי ישיבות בסך הכול והגיעה למסקנה שהיא תתנגד להכנת הצעת החוק הזאת לקריאה ראשונה.

הכוונה היתה ונשארה שפתיחת שנת לימודים תהיה כסדר ובמועד ויהיה זה יום חג ליותר ממיליון ילדים. והנה אנחנו מתבשרים, כי פתיחת שנת הלימודים מוטלת עכשיו בספק בגלל סכסוך עבודה. אין בהצעת החוק ההיא שהגשתי פגיעה בזכויות עובדים, בתנאי עבודה ובשכר ובמאבק צודק של ציבור חשוב מאוד בחברה הישראלית; אין פגיעה בהם.

אני פונה בקריאה לציבור המורים והמחנכים: אל תשביתו את יום החג הזה. חברי הכנסת יתמכו בכם בכל מאבק צודק לשיפור תנאי עבודתכם, כי בסדר העדיפויות הלאומי; החינוך ומערכתו חייבים להימצא בראש סולם העדיפויות, לפני כל נושא אחר.

הממשלה מתעלמת מהבטחותיה מלפני הבחירות על שינוי סדר עדיפויות. גדולתו של ציבור המורים והמחנכים תהיה בכך שהוא ילמד את הממשלה מהן אחריות חברתית וחרדה לחברה ולעתידה, בכך שהמערכת לא תושבת ומאבקם יתנהל מתוך הפגנת מסירות שאין למעלה ממנה למערכת החינוך כולה.

צומת חרתה על דגלה ודבקה במצעה: החינוך – ראשון בסדר העדיפויות הלאומי. צומת תגשים את הבטחותיה ותממש את קביעתה זו, שבה מותנה המשך קיומנו כעם, היותנו מדינה עצמאית וחברה נאורה, משכילה, מתקדמת, עצמאית ובטוחה במולדתה – ארץ-ישראל השלמה. שנה טובה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חן חן לאדוני. חבר הכנסת ויינשטיין ביקש להסיר את ההצעה. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש שנראה אל-נכוחה, מה קורה לנו כאן. הגשנו הצעות לדיון על המצב הכלכלי. הממשלה פחדה שהנושא הזה יהיה במרכז הבמה, ולכן היא ביקשה מחברי כנסת להגיש הצעות שונות, ובכך דנו במשך היום. כאשר מגיעים לנושאים רציניים שהעלו כאן שני חברי הכנסת, כעת חבר הכנסת רפאל איתן, על הנושא של החינוך, אין שר בממשלה ששייב על סכנת השבתה, בעיות החינוך שעולות ויכולות להגיע מחר לידי פיצוץ רציני מאוד. לכן אני מבקש למחות על הצורה הזאת שבה הממשלה ביקשה למסמס את רצונם של חברי הכנסת לדון בנושאים רציניים שיש לדון בהם בפגרה, והגיעה למצב שבו הכנסת, בישיבה אחת, יום אחד בחודשיים, כך מבזה את עצמה, ולא בגללה. הכנסת מתבזה לא בגללה.

היו"ר י' עזרן:

מה אדוני מציע, להסיר?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רפאל איתן כמחאה ולא מתוך – – –

היו"ר י' עזרן:

הבנתי. תודה רבה, אדוני חבר הכנסת.

אם כן, נצביע. יש לנו, כאן, הצעה להעביר לוועדה, ועדת החינוך והתרבות, והצעה של חבר הכנסת, להסיר, נא היכון. ההצעה תועבר למליאה, סליחה, טעות.

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שישה בעד, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובע שהנושא הזה יידון במליאה בגלגול הבא, מי יודע? אולי בתחילת שנת הלימודים הבאה, שלפחות תתחיל בלי איומים, וזה יהיה לזכותך, חבר הכנסת.

חיים דיין (צומת):

בכנסת הארבעה-עשר.

החלטה בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זנדברג יציג את הנושא: החלטה בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994. יציג את ההחלטה, בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, החלטה של ועדת החוקה, חוק ומשפט בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994, לפי סעיף 10א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948.

מטרת התיקון מפורטת בשני סעיפים, וברשות היושב-ראש אני אקרא את דברי ההסבר. בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994, בנוסח שהונח על שולחן הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, נפלו שתי טעויות דפוס שמוצע לתקן בזה.

הטעות הראשונה היא: בסעיף 22 החדש הוזכרו סעיפים 21 ו-22 לחוק העונשין, בעוד הכוונה היתה לאזכר בסעיף זה את הסעיפים 21, 22 ו-22א לחוק העונשין. בטעות של השמטה מקרית אזכרו סעיפים 21 ו-22א בלבד.

סעיפים 21, 22 ו-22א לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שנוסחם הוחלף בחוק החדש, קובעים סייגים לאחריות פלילית בשל כורח, הגנה עצמית וצורך. סעיף 22ב החדש, שבו נפלה הטעות, קובע את דרישת הסבירות לגבי מעשה שנעשה בניסיונות כאמור. השמטת ההגנה העצמית – סעיף 22 – מרשימת הסייגים שלגביהם חלה דרישת הסבירות, מקורה בהשמטה, ומכאן ההצעה לתקן את הטעות.

אשר לסעיף 1(2) בהחלטה – סעיף 22ד(ב) החדש דן בכניסת אדם למצב בהתנהגות פסולה. סעיף קטן (ב) קובע את סוגי המחשבה הפלילית שיש לייחס לאדם במקרה זה, תוך הבחנה בין עבירה של התנהגות לבין עבירה המותנית גם בתוצאה. בשלב ההדפסה של הנוסח הסופי הושמט בטעות חלק מהמשפט המבטא את ההבחנה, ובלעדיו נותר הנוסח ללא משמעות. לפיכך מוצע לתקן את הטעות הזאת ואת הטעות המפורטת בסעיף 1(1). תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אם כן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על התיקון הזה. מי בעד, מי נגד? אני אתן לך אפשרות להגיע למקומך. אם כן – נצרף את קולך. מי בעד, מי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד ההחלטה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההחלטה בדבר תיקון טעות בחוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד–1994, נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

ארבעה בעד, אין מתנגדים, חמישה, למעשה, בעד, אני קובע שהתיקון התקבל. תודה.

קריאה:

היו"ר י' עזרן:

טוב, בסדר, שבעה. כל אלה שרצו ופשוט לא נקלטו. שבעה. אני קובע שהתיקון נתקבל.

הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד-1994; הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד-1994 (קריאה ראשונה)

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת זנדברג יביא בשמו ובשם חבר הכנסת יצחק לוי, הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד-1994, והצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד-1994. בבקשה, חבר הכנסת.

אליעזר זנדברג (צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרתן של שתי הצעות החוק זהה. בערעור 558/88 קבע בית-המשפט העליון הלכה חדשה ככל שהיא נוגעת לתוקפה של הערת אזהרה הנרשמת לגבי מקרקעין כשהמוכר הוא חברה בע"מ.

מוצע, בשתי הצעות החוק האלה, על מנת להגן על זכויות של נושים ושל רוכשי דירות, לתקן את החוק באופן שיאפשר חזרה למצב שהיה קיים לפני כן.

הצעת החוק שלי עוסקת בתיקון חוק המקרקעין; הצעת החוק של חבר הכנסת לוי עוסקת בתיקון פקודת החברות, ומטרתן של שתי ההצעות זהה.

אני רוצה להוסיף משפט אחד ברשות היושבת-ראש. הממשלה הניחה על שולחן הכנסת הצעת חוק שבאה להסדיר אותו עניין. ההצעות האלה הן על דעת הממשלה, וכוונתנו לבדוק בוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואולי עוד נספיק היום למזג את הצעות החוק כך שנצליח להעביר את התיקון כולו היום; כך אני מקווה. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. אנחנו עוברים, כעת, לדיון משולב בשתי הצעות החוק. אני מזמינה את ראשון הדוברים, חבר הכנסת אברהם שפירא – איננו; חבר הכנסת אברהם רביץ – איננו; חבר הכנסת אברהם ורדיגר – איננו; חבר הכנסת משה גפני – איננו; חבר הכנסת יוסף בא-גד –

איננו; חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו; חבר הכנסת יורם לס – איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, בבקשה. הזמן המוקצב הוא שלוש דקות; רשימת הנואמים סגורה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש לברך את היוזמים על התיקון שבא כתוצאה מפסק-דין של בית-המשפט העליון. לחבר הכנסת זנדברג – אני מציע שבדיוני הוועדה תשימו לב לשאלה של הרטרואקטיביות, כי רבים שרשמו הערות אזהרה רשמו אותן מתוך ידיעה שהן תקפות בכל שעה וכי הן שומרות על רכושם. אני יודע שכבר יש דיונים בנגישות לעורכי-דין, לפרקליטים, בשאלה של אנשים שרוצים לשלול זכויות מאלה שנרשמה הערת אזהרה לזכותם לגבי רכושם, לכן הצעת החוק שלכם צריכה להיות תקפה ללא סייג לגבי העבר.

יש לראות ברישום אזהרה שנעשתה כרישום אזהרה שקיים ותקף ומגן על מי שלזכותו נרשמה הערת האזהרה. זאת היתה הערתי, ואני חושב ששר המשטרה יכול היה לחכות באורך-רוח דקה וחצי שנגזלו אינני יודע ממי, בגלל דברי.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד–1994, בקריאה ראשונה, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. נא להצביע בעד או נגד. אני מדברת על הצעת החוק של חבר הכנסת אליעזר זנדברג.

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה),

התשנ"ד–1994, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 18) (תוקף הערת אזהרה), התשנ"ד-1994, של חבר הכנסת זנדברג, עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד-1994, בקריאה ראשונה, והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד-1994 לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק לחיקון פקודת החברות [נוסח חדש] (הוראת שעה) (רישום הערת אזהרה), התשנ"ד-1994, עברה בקריאה ראשונה והועברה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד-1994

(קריאה ראשונה)

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים עכשיו להצעה הבאה בסדר-היום: הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד-1994. יציג את החוק ממלא-מקום שר המשפטים, השר אמנון רובינשטיין.

שר המשטרה מ' שחל:

אני מציג.

היו"ר א' סלמוביץ:

זה מה שרשום, אבל אני רואה שבפועל יציג את החוק כבוד השר משה שחל. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש צדקה, כי צפוי היה שממלא-מקום שר המשפטים, השר אמנון רובינשטיין, יציג את החוק. בגלל בעיה של פתיחת שנת הלימודים הוא נאלץ להיות בתל-אביב. זו גם תשובתי, אגב באיחור, לחבר הכנסת ויינשטיין, שבא בטענה על שהממשלה כאילו לא מכבדת את הכנסת. נהפוך הוא, הממשלה הזאת מכבדת מאוד את הכנסת. העובדה היא שאפילו בסדר-היום, שאגב לא היה מקובל בעבר – בדרך כלל מושב מיוחד של הכנסת היה מתכנס לשיבה אחת או שתיים, אבל בזמן האחרון הכמות עונה על הכול. אני חייב להגיד שהשר רובינשטיין עסוק בבעיות של הרגע האחרון של פתיחת שנת הלימודים.

לכן אני מתכבד להביא את החוק. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, באה בעקבות תיקון לחוק שנתקבל בי"ט באב התשנ"ד, 27 ביולי 1994, כאשר הכנסת קיבלה את חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 22) ובו נקבע כי תקופת ההתמחות תהיה בת 12 חודש – קיצור תקופת ההתמחות למתמחה, במקום 18 חודש, ל-12 חודש.

לפי הוראת סעיף 35(ג) לחוק לשכת עורכי-הדין, התשכ"א–1961, מי שהתמחה בבתי-המשפט או בשירות המשפטי אצל מאמן שאין עיקר עיסוקו בייצוג בפני בתי-המשפט נדרש עתה – בעקבות התיקון האמור שקבע כי לפחות שישה חודשים מתקופת ההתמחות חייבים להיות במשרד של עורך-דין פרטי או בלשכה של פרקליטות המדינה או של פרקליטות מחוז. כתוצאה מהתיקון וקיצור התקופה, מי שמתמחה היום אצל שופט, וגם אם מדובר בשופט בית-המשפט העליון, חייב להתמחות רק חצי שנה, כי הוא חייב לרוץ להירשם כמתמחה אצל עורך-דין פרטי, על מנת שתהיה לו התקופה המינימלית של שישה חודשים.

כתוצאה מכך נוצרו שני דברים. האחד, תחולת החוק היא למפרע, ויש כאלה שחייבים לעזוב מייד. השני, לא יעלה על הדעת שמתמחה אצל שופט, דינו יהיה גרוע מזה של מתמחה אצל עורך-דין פרטי. במיוחד אם התקופה הזאת תהיה מחצית השנה, אין ערך ממש בהתמחות.

אני יודע גם מניסיוני וגם מהעובדות שמשרדי עורכי-הדין אינם ששים לקבל מתמחה לפחות משנה. בפרוצדורה הקודמת הדבר הזה היה אפשרי. היום, במחצית השנה התמחות יהיה קושי למצוא מקומות התמחות, ואז בבתי-המשפט או במקומות שבהם העיסוק אינו בייצוג בפני בתי-המשפט לא יהיו מתמחים. יוצא שאנחנו פוגעים במערכת, נמנע מבתי-המשפט אנשים צעירים, תוססים, אגב עם

ידע בוודאי לא מבוטל ואפשר לברך עליו – נמנע מהם אפשרות שהם ישרתו או יהיו מתמחים בבתי- המשפט.

גברתי היושבת-ראש, התיקון הזה דחוף, כפי שאמרתי, כי יש בעיה שכבר עתה מחייבת כמה מתמחים לנהוג על-פי החוק הקיים, אחרת הם יפסידו. לכן אנחנו מבקשים להביא את החוק הזה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. אם תהיה אפשרות שהוועדה תדון בו עוד בזמן שהמליאה יושבת, אולי ניתן יהיה להעביר אותו כבר היום לסיום החקיקה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל. אנחנו עוברים כעת לדיון בהצעת החוק. אני מזמינה את ראשון הדוברים, חבר הכנסת יוסף בא-גד. רשימת הנואמים סגורה. לכל נואם שלוש דקות. נואם שלא יימצא במליאה וייקרא שמו, לא יוכל לנאום. בבקשה, חבר הכנסת בא-גד.

יוסף בא-גד (מולדת):

גברתי היושבת-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, השר שואל אותי, מה יש לך לדבר על החוק? ובכן, יש לי לדבר על החוק – א. שאני תומך בחוק; ב. אין לי פתרון והייתי רוצה דווקא ממך, כמשפטן, כבוד השר, תשובה על שאלה. מה יהיה סטאז'ר שמתמחה שנה שלמה אצל עורך-דין שכל עבודתו היא כל מיני רישומים ואישורים נוטריוניים. בכלל הוא לא ידע באיזה צד לובשים את הגלימה.

אני מקבל את הצעת התיקון, אבל תנו דעתכם לחיוב, אני לא יודע כיצד, של ביקור בבתי-משפט, חיוב לעבודה מעשית שהיא לא טכנית בלבד; ומוכרחים למצוא פתרון. אומנם עורכי-דין לא רוצים שמישהו יעבוד אצלם כמה חודשים או חצי שנה בלבד, אבל מהצד השני – אין לכם פתרון. לכן אני מציע, שכאשר מביאים לקריאה שנייה ושלישית, יהיה פתרון.

ועכשיו – עליתי כדי לומר עוד משפט לעם ישראל. אנחנו ערב ראש השנה, ערב חזרה בתשובה, נגמר חודש אלול, מתחיל ראש חודש תשרי, בית ישראל נוהג לומר כל בוקר את הפזמון "לדוד ה' אורי וישעי ממי אירא". הוא אומר שם משפט אחד: אם תחנה עלי מחנה, בזאת אני בוטח. מה זה "בזאת"? בקדוש ברוך הוא? זה בזה. בתורה? למה לא קוראים לה בשמה? והנה תראו דבר מעניין. במחזורים כתוב: ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה. ודבר מעניין, מעל תשובה כתובה באותיות קטנות המלה צום, מעל תפילה – קול, מעל צדקה – ממון. וזה דבר מדהים: צום, קול, ממון – כל אחד מהם הוא בגימטריה 136. צד"י, וי"ו, מ"ם – 136; מ"ם, מ"ם, וי"ו, נון – 136, קו"ף, וי"ו, למ"ד – 136. שלוש פעמים 136 – 408. בזאת אני בוטח. זאת בגימטריה – 408. אתם יודעים במה אני בוטח? בצום, קול, ממון. ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה לכל בית ישראל. לשנה טובה, כתיבה וחתימה טובה.

הבנת מה התכוונתי להגיד? תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יוסף בא-גד. אני מזמינה את חבר הכנסת עובדיה עלי – איננו; חבר הכנסת יורם לס – איננו. חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אחרון הדוברים, בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, עם כל הכבוד, אני לא מבין את הלוגיקה בהצעת החוק שמוגשת על-ידי הממשלה. אם במשך עשרות שנים, כדי להוציא עורכי-דין מיומנים שיוכלו להתחיל לפעול בשוק היה צורך בכך שחצי שנה לפחות הם יתמחו אצל עורך-דין, מה ההצדקה עכשיו לשנות את זה? משום שאם הכנסת קיבלה חוק שהוא לדעת הממשלה, ולא רק לדעתה, אינו ראוי, יש לנסות ולשנות את החוק.

עכשיו, על סמך חוק שאיננו ראוי ושהתקבל על-ידי הכנסת, באים ומוותרים על עיקרון בסיסי שעמד לנגד המחוקק במשך עשרות שנים והיה חיוני כדי לשמור על רמת המקצוע. כרגע אומרים: מתמחה יקר, אתה לא צריך עכשיו להיכנס למסגרת זו של התמחות אצל עורך-דין, אתה יכול ישר להיכנס למערכת השנייה, של בתי-המשפט. יש כאן שאלה: לאחר שאותו מתמחה יתמחה במסגרת החדשה, האם הוא יהיה ראוי? הדברים האלה הועלו על-ידי חבר הכנסת בא-גד – האם אנחנו משיגים בכך מטרה?

לכן הייתי מציע והייתי מבקש לשמוע משר המשטרה, ועד כמה שידוע לי הוא עורך-דין והיה עורך-דין מוצלח וטוב, מה הפתרון שנראה לו, משום שנגזר עליו לעמוד כאן ולהציע לנו את הצעת הממשלה הזאת – מה ההצעה שהוא מציע גם מניסיונו כעורך-דין, גם כמי שהיה בעבר מתמחה וגם כמי שרוצה שהמקצוע הזה יישמר וישמור על רמתו.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. כבוד השר רוצה להשיב למתדיינים?

שר המשטרה מ' שחל:

משפט אחד.

היו"ר א' סלמוביץ:

בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

גברתי היושבת-ראש, שני הדוברים אמרו דברי טעם, גם חבר הכנסת בא-גד וגם חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. אני אינני רוצה להוריד כהוא-זה מהבעיה, מהדילמה, גם ביחס לשיטת לימוד המקצוע וגם ביחס למשמעות של ההתמחות.

חבר הכנסת בא-גד שאל שאלה, מה קורה למתמחה שמתמחה במשרד שכל עיסוקו העברת דירות ורישום בטאבו. קודם כול, זה דבר מכובד, אני לא רוצה לזלזל בו. תשובתי על כך היא, שכל מתמחה חייב לעמוד בבחינות הלשכה, ואם הוא לא עומד בבחינות לשכת עורכי-הדין – ואגב, זה הסיוט של כל מתמחה – הוא איננו יכול לקבל רשיון ולא יכול לשמש כעורך-דין. לכן יש הנחה, שגם אם הוא היה במשרד שעסק בתחומים לא רבים, הוא משלים את ידיעותיו על-ידי קורסים ועל-ידי לימודים ועל-ידי מבחן.

אשר לשאלה השנייה, של חבר הכנסת אריאל ויינשטיין. האמת היא, שלא נמצאה דרך להקנות ללומד המשפטים פרקטיקה של ידיעה, לא בזמן ההתמחות, לא כשהוא גומר את לימודיו, ואני יכול להעז ולומר, שגם לא אחרי ההתמחות – איך פועלים ממש בעבודה מעשית בהגשת תביעה, בייצוג ובעמידה בפני בית-המשפט, בדיון ובתשאול. את כל אלה לומד עורך-דין ברוב המקרים לאחר שהוא גמר את ההתמחות שלו וקיבל את הרשיון. זו השיטה אצלנו. היא לא קיפחה את המקצוע בכך שלא צמחו עורכי-דין טובים.

יכול להיות שיש מקום למצוא איזה פתרון הולם – ששנה אחת משנות הלימודים תהיה מעשית יותר, בתחום העשייה בבית-המשפט. אבל אני לא חושב שצריך להעניש את המתמחים לאחר שהכנסת קיבלה חוק וקבעה שזמן ההתמחות הוא שנה, על-ידי התוצאה שהדגשתי אותה, שלדעתי היא היתה מוטעית ביסודה, של קביעת השוני בין ההתמחות אצל מי שאיננו עוסק בהופעה בפני בתי-המשפט, וזה אומר למעשה פגיעה בהתמחות בבתי-המשפט על כל דרגותיהם ובלשכות אחרות. לכן התיקון הזה נדרש, על מנת לעשות צדק.

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לכבוד השר משה שחל.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד-1994. נא להצביע בעד או נגד.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות),

התשנ"ד–1994 לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

שבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, עברה בקריאה ראשונה והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לנושא הבא שעל סדר-היום: הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל. בבקשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני מביא בפניכם לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994. התיקון לחוק המובא כעת בפניכם הוא תיקון טכני במהותו.

במרס 1994 אושר תיקון מס' 3 לחוק לעידוד השקעות הון, הידוע כתיקון מס' 39. זה מסלול ערבות המדינה להלוואות למימון התוכנית המאושרת, ולפיו על בעלי המניות להשקיע בחברה לפחות 30% מסכום התוכנית המאושרת במזומן או בכספים מוחשיים, במקום שליש קודם לכן. בטעות הושמט שהחלק של המימון המשותף למדינה ולבנקים צריך לעלות מ-66.6% ל-70% כדי שתהיה שלמות של 100%. תיקון זה אנו מבקשים לתקן עכשיו.

על כך הוספנו שתחולת חוק זה היא מיום התחולה של תיקון מס' 3, דהיינו 22 במרס 1994, כדי שיהיה רצף ולא תהיה תקופה שבה יהיה קיים החוק עם העיוות, שהתיקון ייתן רצף שיש בו היגיון.

אני אודה לכם אם תאשרו את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל.

אנחנו עוברים כעת לדיון בהסתייגויות. אני מזמינה את ראשון המסתייגים, חבר הכנסת אריאל ויינשטיין; בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, האם אני יכול לאחד את ההסתייגויות שלי ולדבר עשר דקות?

היו"ר א' סלמוביץ:

המסתייג הנוסף, חבר הכנסת דן תיכון, איננו. חבל שתדד ותעלה מייד חזרה, לכן תוכל לנמק את שתי ההסתייגויות עשר דקות, ברצף. בבקשה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

תודה. אני מבקש זאת.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, החוק שאנחנו דנים בו דן בהשקעות הון. והשאלה שאני מבקש לשאול היום היא, האם יש טעם לדון בעידוד השקעות הון כאשר שוק ההון הולך ונהרס לנגד עינינו. היום, למעשה אתמול, אושרו לרבעון האחרון שבע הנפקות בסך הכול בשוק ההון – שבע הנפקות לגבי הרבעון הקודם, הדוחות הקודמים, בהשוואה לעשרות הנפקות שאושרו ברבעון לפני כן. זאת תוצאה מהחלטה על מיסוי הון בבורסה, והשוק הזה נהרס.

אני מבקש לקרוא לשר האוצר להסיר את הרעיון הנואל להטיל מס על הבורסה ולהציל את שוק ההון.

היום אני אסתפק רק בכמה נקודות לגבי הסוגיה הזאת. שמענו היום שהמס על רווח הון ישיג צדק, ואני מבקש לומר כך: מסים צריכים להיקבע אומנם לפי יסוד של צדק, אבל מסים צריכים לשרת את הכלכלה ולא לפגוע בה.

אנחנו מטילים מס הכנסה של 50 אגורות על כל שקל על מי שמרוויח 8,000 שקל לחודש. על כל שקל נוסף שאדם שמרוויח מעל 8,000 שקל אנחנו מטילים 50% מס, על השקל הראשון, על השני, וכך הלאה, על מי שמרוויח 9,000 שקל, על מי שמרוויח 10,000 שקל ועל מי שמרוויח 11,000 שקל. אותו מס משלם גם מי שמרוויח 50,000 שקל בחודש וגם מי שמרוויח 100,000 שקל בחודש וגם מי שמרוויח מיליון שקל. גם מי שמרוויח מיליון שקל בחודש, גם עליו מוטל אותו מס. ואותו דבר על מי שמרוויח 2 מיליון שקל. גם הוא משלם 50 אגורות לשקל. לא מגבילים את הרווח שלו. האם יש בכך צדק? אין בכך צדק. אבל אנחנו אומרים, שאם נגבה מס של 90 אגורות ממי שמרוויח 30, 40, 50 אלף שקל, לא תהיה כלכלה, לא תהיה תעסוקה. כי האנשים האלה שמייצרים, מייצרים תעסוקה, מייצרים עבודה, לא ירצו להעסיק אנשים, יגידו תודה רבה. אז אין צדק בכך. אבל יש בכך כלכלה.

אנחנו גם הבאנו לכאן מיליארדרים ואמרנו להם: אתם תשלמו מס של 10%, 20% על השקעותיכם. האם יש בכך צדק כשאחרים שילמו מס של 80%, מס הכנסה של 80% על 3,000 שקל, בשנות ה-50 וה-60, כשמפ"ם היתה בשלטון? אין צדק. עשינו את זה כי רצינו כלכלה.

היום, הטלת מס על שוק ההון אולי תהיה נכונה מבחינת הצדק, אבל זה יהרוס את שוק ההון. לא תהיה צמיחה, כפי שאנחנו רואים בימים האחרונים. אין הנפקות בבורסה. הרי אי-אפשר לקיים מפעלים ללא הנפקה, ללא גיוס הון. כבר אין מפעלים משפחתיים. כל מפעל צריך הון עתק כדי להביא מכונות חדשות, כדי להביא את מיטב הטכניקה. אז לא תהיה תעסוקה ותצמצם אבטלה שתלך ותתפתח. זה מה ששר האוצר הזה, המחפש את הצדק, מביא לנו – הוא מביא לנו אבטלה לעתיד.

אני רוצה לומר משהו על האמינות. ראש הממשלה, בהסכמת שר האוצר, לא מדבר בכלל בענייני כלכלה. ראש הממשלה אינו נוגע בענייני כלכלה. אני חושב שבכל זמן כהונתו הוא התבטא בסך הכול פעמיים בנושא זה, ואחת הפעמים שהוא התבטא בהן בענייני כלכלה היתה כאשר הוא אמר: אני מבטיח לכם שלא יהיה מס על הבורסה. מתי ראש הממשלה יצחק רבין אמר את זה? כאשר שר האוצר אברהם שוחט אמר לו: אדוני, הבורסה נופלת ומתדרדרת, אנשים בורחים, תעצור את זה. ואז ראש הממשלה בא ואמר: אני מבטיח שלא יהיה מס על הבורסה. פנסיונרים, קופות פנסיה וקופות גמל שחשבו לצאת מהבורסה מפני שהיא התדרדרה, חזרו בהם ואמרו: אם ראש הממשלה מבטיח, אנחנו נשארים.

ראש הממשלה עשה את זה במודע. הוא אמר: רציתי לייצב את הבורסה, לכן הבטחתי. וכך הוא הכניס את האזרחים שלו למלכודת. זה ראש ממשלה שמכניס את האזרחים שלו למלכודת, על-פי עצתו של שר האוצר, והאזרחים לא יצאו מהבורסה כשהם רצו לצאת בגלל שהוא הבטיח את אשר הבטיח. התדרדרות שערים משמעותה שאנשים יוצאים מהבורסה, וזה אכן היה המצב. וראש הממשלה אמר להם למעשה: תישארו, אני מבטיח לכם שלא יהיה מס על הבורסה. ואנשים השקיעו בקופות גמל לראשונה בחייהם, אנשים מבוגרים ואחרים.

המערך, מפלגת העבודה ושר האוצר מדברים בשם הצדק. ואני מדבר על אנשים שיושבים בעיירות הפיתוח, על פנסיונרים שאתה פוגש בהם והם טוענים שזו הפעם הראשונה שהנכסים הריאליים שלהם פחתו, שהחסכונות שלהם פחתו בצורה ריאלית.

ראש הממשלה יצחק רבין, בהצעת שר האוצר שלו אברהם שוחט, הולך ומכניס את האזרחים שלו למלכודת. ואחרי שהוא הכניס אותם למלכודת ואילץ אותם וחמס – וחמס פירושו לקחת בכוח, וראש הממשלה ושר האוצר בכוח השאירו את האנשים בבורסה – אחר כך הוא הולך ומכה עם פטיש על הגוף הפצוע הזה ומטיל עליו מס.

זו לא רק שאלה של אמינותו של ראש הממשלה. ראש הממשלה יכול להבטיח לאזרחים שלו שהוא לא יעלה את השיעור של מס הכנסה. הוא לא קיים את הבטחתו, אז הוא שקרן, אבל הוא רק שקרן. ואילו כאן ראש הממשלה ושר האוצר הם לא רק שקרנים, אמרו דברי שקר, אלא הם רוששו אזרחים, הם רוששו חברות. אני לא יודע מתי בפעם הראשונה הם הרוויחו כסף מעמלם, מעסק שהם עשו, אבל אני יודע שהם רוששו חברות במשק, רוששו בעלי מניות שהשקיעו בחברות, ודי לראות במאזנים של החברות מה קרה. ראש ממשלה ושר אוצר שמוששים את אזרחיהם – זה מה שקורה לנו. זהו המס על הבורסה, והם עוד מדברים על הצדק.

שר האוצר עמד כאן ודיבר על חברי ליכוד שחושבים כך או אחרת. אני רוצה לומר לו מה חושבים עליו אנשי מפלגתו שמדברים אתי. הם אומרים, שלאט לאט הוא קובר את ראש הממשלה שלו ומכשיל אותו, ואנחנו כבר רואים מה קורה בציבור. זה מה שהוא עושה. מצדי, שיעשה את זה. אני לא צריך את הממשלה הזאת. אבל שלא יפגעו בעשרות אלפי אזרחים, ובאותו זמן ידברו בשם הצדק. אי-אפשר לשאת את זה.

אני הייתי מצפה היום שראש הממשלה ושר האוצר יעלו אל הבמה הזאת ויבקשו סליחה ומחילה מאותו אזרח שעזב את הצבא אחרי שקיבל פיצויים עבור שנות שירות למען המדינה והשקיע אותם בבורסה, והאמין לראש הממשלה. הוא הפסיד את כספו, והוא הולך עכשיו לבית-הדין הגבוה לצדק. יבקשו סליחה מאותה חברת קיבוץ שעובדת כפקידה באיזה מקום ואמרה לי: השקעתי בבורסה 10,000 שקל, את כל כספי, והפסדתי 1,000-2,000 שקל, תלוי מתי; פעם זה היה 2,000, אחר כך זה ירד ל-1,000. מכל מקום, היא הפסידה כסף. אני באמת חשבתי שהם יעמדו כאן ויבקשו מחילה מאותם אזרחים שהם הכניסו לבורסה הזו, למפולת הזאת, בהבטיחם להם את אשר הבטיחו. והרי מדובר בראש ממשלה ובשר אוצר שקיבלו את אמון האזרחים בבחירות, שמדברים מעל במה נכבדה זו וצריך לתת בהם אמון. אנחנו הכנסת הננו הריבון, וממשלה היא ריבון, והם צריכים לעמוד כאן ערב ראש השנה ולבקש מחילה. במקום זה הם עומדים כאן ומדברים על צדק.

אני רוצה לומר עוד משהו על צדק. דיברו כאן על סדרי עדיפויות בתחום החברתי. ובכן, אתם יודעים שהממשלה הזאת אומרת שיש אינפלציה וצריך לכן לצמצם את התקציב, ומשום כך היא גובה מסים מהאזרחים ומטילה מס על הבורסה. הממשלה הזאת, ואנחנו נוכיח זאת בתקציב, מחלקת מיליארדים לאנשי שלומה – מיליארדים של שקלים לקופת-חולים, שהבריחה נכסים, ואני אוכיח בכנס החורף מה קרה בקופת-חולים, איך מיליארדים של שקלים שלה ברחו, כדי שמשלם המסים ישלם את המיליארדים לקופת-חולים, ולא היא עצמה, מהנכסים שלה.

והיא נותנת גם לקיבוצים. התייחסו בזלזול כאשר אמרנו שמכספי משלם המסים נותנים 200,000 שקל לכל נפש בקיבוץ. את זה משלם להם משלם המסים על-פי הסדר הקיבוצים. אתם יודעים מה זה 200,000 שקל נטו? אנחנו מדברים על 200,000 שקל נטו לכל חבר קיבוץ. משפחה בעיר צריכה לעבוד שש-שבע שנים רק כדי להשתכר את הכסף הזה. וכאן עומדים לחלק לקיבוצים, לחלק לקופת-חולים, ומספרים לנו שצריך להטיל מסים על הבורסה – וגם בזה הטעו את ראש הממשלה, וגם על זה עוד אדבר – כדי לצמצם את האינפלציה, מפני שצריך לספוג כסף מהציבור, כי אחרת יהיו, חס וחלילה, עודפי ביקוש.

יש לנו כאן ממשלת רמייה ושרי חמס – ובדקתי את המלה במילון – שחומסים את הציבור ובכוח העובדה שהם שולטים היום ויש להם רוב בכנסת הם לוקחים את הכסף לעצמם ולאנשים שבחרו

בהם, למפלגתם ולמען האינטרסים שלהם. ואני אומר את הדברים האלה ערב ראש השנה, שעה שאנחנו דנים כאן בסוגיה הזאת.

גברתי היושבת-ראש, בנושא הזה נדון בכנס החורף, ונתייחס אחת לאחת לכל הסוגיות שהעליתי כאן בקיצור, ונוכיח מה הממשלה הזאת עושה נגד אזרחיה. היום הוכחתי מה עושים וכיצד פועלים ראש הממשלה ושר האוצר נגד אזרחים שהם רוששו, ועל כך לא ייסלח להם.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. חבר הכנסת דן תיכון איננו. אם כך, יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת גדליה גל מוזמן לדווח להשיב למסתייגים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת ויינשטיין, לבי לבי עליך. מאז חזרת לכאן בתיאורים על מה שקורה במדינת ישראל, יש לי הרגשה שאתה חי בסדום. קשה מאוד לחיות כך. אתה חוזר ומדבר על הקיבוצים עוד הפעם, ועוד הפעם ועוד הפעם, וכך גם על קופת-חולים. למי נותנים את זה בקופת-חולים? איפה כאן אנשי שלומנו? יש למפלגת העבודה 3 מיליוני אזרחים שהם חברי קופת-חולים שמחלקים להם כל הזמן כסף? או שמא נותנים להם בריאות, ולצער הרב בחסר – – –

אליעזר זנדברג (צומת):

מבזבזים את הכסף דרך קופת-חולים, ולא דואגים למבוטחים של הקופה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

לא הפרעת לי, ולא הייתי רוצה להפריע לך. אומר רק, שכל אדם היה לוקח את זה מהנכסים שלו, כל חברה היתה מוכרת בשביל זה את הנכסים שלה, ולא משלם המסים היה נדרש לשלם את זה. יש לקופת-חולים נכסים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני למדתי, שגם אם אני לא מסכים למה שאתה אומר, אני מחכה בסבלנות, וכאשר נותנים לי את רשות הדיבור, אני מדבר. אתה דיברת לפני, וגם עכשיו אתה נכנס לדברי.

באמת צר לי עליך. הרי את הדברים שאתה אומר כאן, גם אם הם סולידיים, משדרים. כאשר אין טלוויזיה נוהגים בדרך כלל לומר דברים קיצוניים, על מנת שהם ייכנסו לכלי התקשורת. אבל מהכנסת

יש שידור ישיר, אז למה גם כשעומדים כאן נדרשים למין תיאורים חזקים כאילו חיים בסדום? גם בתקופת שלטון הליכוד לא חשבתי שאני חי בסדום. היו דברים שהסכמתי להם, היו דברים שלא הסכמתי להם, אנחנו בכל אופן חיים במדינה שיש בה צמיחה והאבטלה בה יורדת ואזורי תעשייה נבנים בה, וכשאתה עובר בכבישים אתה בוודאי רואה משהו. האם לא קורה שום דבר בכבישים?

בתקופת הליכוד, אילו הלכתי לשיטתך, היה דבר נורא, ועכשיו הכול בסדר, ומחר יהיה להיפך? יש דברים יותר טובים, יש דברים יותר גרועים. הציבור בסופו של דבר יבחן את הדברים לא לפי מה שנדבר פה אלא לפי מה שיראו בשטח. ולפי מה שרואים בשטח, אני לא כל כך מוטרד.

אבל, בסופו של דבר, מה עניין שוק ההון לחוק שמונח לפנינו? החוק שמונח לפנינו אין לו שום קשר לשוק ההון. החוק שמונח לפנינו אומר, שאם חבר הכנסת זנדברג ואחרים רוצים להקים מפעל, הם יביאו 30% מההון שלהם ו-70% הם יקבלו הלוואה מהבנק בערבות המדינה. אין לזה שום קשר.

אני מבין שרצית לבוא ולתאר את התיאור, שכבר תיארתי אותו בבוקר, עוד הפעם ועוד הפעם, שמא לא הבינו את העניין. אבל אני מוכרח לומר לך, שאתה מצליח לבלבל אותי. מה בכל אופן עמדת הליכוד? שמעתי את חבר הכנסת דן תיכון ידיך בוועדה, שהוא בעד מיסוי שוק ההון; הוא רק אומר – בדרך אחרת. חבר הכנסת גדעון פת, יושב-ראש ועדת הכלכלה, אומר שהוא בעד מיסוי שוק ההון. עם תיקונים קטנים, הוא מקבל את הדרך שהממשלה הציעה. חבר הכנסת דוד לוי אומר, שהוא בעד מיסוי שוק ההון, אבל אחרת. חבר הכנסת ביבי נתניהו, לא הצלחתי להבין היום אם הוא בעד או נגד. אתה בא ואומר בלהט כזה שמיסוי שוק ההון בכל שיטה יהרוס את הכלכלה. אני מציע שתשבו בליכוד ותסכמו מה העמדה שלכם.

לסיכום, אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת ויינשטיין, שאני סומך על ראש הממשלה שידע להסביר את עצמו ואת האמינות שלו, ומידת האמון של הציבור בראש הממשלה תבוא בוודאי לידי ביטוי בבחירות הקרובות, ואלוהים גדול. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994.

אני מעמידה להצבעה את ההסתייגות של חברי הכנסת אריאל ויינשטיין ודן תיכון לסעיף 1 לחוק. נא להצביע.

בעד התיקון של חברי הכנסת א' ויינשטיין וד' תיכון לסעיף 1 – אין

נגד – 3

נמנעים – 1

התיקון של חברי הכנסת א' ויינשטיין וד' תיכון לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

שלושה מתנגדים, אין תומכים, נמנע אחד. אני קובעת שההסתייגות לא התקבלה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על סעיף 1 כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 19

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – 1

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני קובעת שסעיף 1 התקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על ההסתייגות של חבר הכנסת ויינשטיין לסעיף 2 לחוק. נא להצביע.

הצבעה מס' 20

בעד התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 2 – 1

נגד – 3

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת א' ויינשטיין לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

תומך אחד, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההסתייגות לא התקבלה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הסתייגותו של חבר הכנסת דן תיכון לסעיף 2. נא להצביע.

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 2 – אין

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת ד' תיכון לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההסתייגות לא נתקבלה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על סעיף 2 כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 22

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שסעיף 2 התקבל כהצעת הוועדה.

הצעת החוק התקבלה בקריאה שנייה. אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 23

בעד החוק – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

שישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שחוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 39) (תיקון מס' 4), התשנ"ד–1994, התקבל בקריאה שלישית.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר א' סלמוביץ:

חברי הכנסת, הודעה לסגן מזכיר הכנסת.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושבת-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת:

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד–1994; וכן הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לסגן מזכיר הכנסת.

הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד–1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר הבא בסדר-היום: הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד–1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. את הצעת החוק יציג חבר הכנסת אליעזר זנדברג בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה.

אליעזר זנדברג (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, אני מתכבד להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית את הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16). כפי שכבר הסברתי בקריאה הראשונה לפני דקות מספר, מדובר במיזוג של שלוש הצעות חוק – הצעת חוק ממשלתית, הצעת חוק פרטית שלי והצעת חוק פרטית של חבר הכנסת לוי.

הצעת החוק באה בעקבות פסיקה של בית-המשפט העליון בעניין איטונג בע"מ נגד לוי דוד ובניו בע"מ, פסק-דין שחידש ושינה את המצב הנהוג בשני עניינים. הראשון הוא עניינו של סעיף 126 בחוק המקרקעין – תוקפן של הערות אזהרה אנכיות, דהיינו הערות אזהרה הנרשמות זו על גבי זו. בית-המשפט שינה את הנהוג הקיים. הוועדה דנה ואימצה את הצעת הממשלה, שלפיה למרות קיום יתרונות מסוימים לרישום הערות אנכיות, כפי שבית-המשפט קבע, מוצע לקיים את המצב המשפטי הנוהג ולרשום הערת אזהרה רק לגבי הזכויות המנויות בחוק המקרקעין. זה עניינו של התיקון הראשון.

התיקון השני עניינו סעיף 127 לחוק המקרקעין. בפסק-הדין נקבע, כי הערת אזהרה היא עצמה בגדר שעבוד, דבר שחייב רישומן של הערות אזהרה לגבי עסקאות מקרקעין שבהן חברה בע"מ מכרה את הדירה, גם אצל רשם החברות. הצעת החוק באה לשנות את הנורמה שנקבעה בפסק-הדין ולהסתפק במצב שהיה נהוג לפני כן, שלפיו הערת אזהרה אינה טעונה רישום נוסף, וזאת בלי להיכנס לשאלה הכבדה והנכבדה בדבר היות הערת אזהרה שעבוד.

אני מבקש לציין בתשובה על הערה שהעיר חבר הכנסת ויינשטיין במהלך הדיון בקריאה הראשונה, שהצעת החוק הזאת, בסעיף 3 שלה, אומרת כי הוראות הסעיף יחולו גם על הערת אזהרה שנרשמה לפני יום תחילתו של חוק זה. דהיינו, השמירה של המצב הקיים היא כזאת שלא תפגע בזכויותיהם של אלה אשר נהגו בתום לב ועל-פי הנוהג המקובל עד לתיקון החוק, בין שמדובר במועד שלפני פסיקת בית-המשפט העליון ובין שמדובר במועד שבין פסיקתו לבין יום קבלת החוק הזה, כך אני מקווה, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אני קורא לחברי הבית לתמוך בהצעת החוק. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג.

חברי הכנסת, מכיוון שהמסתייג היחיד, חבר הכנסת רביץ, איננו, אנחנו עוברים ישר להצבעה על ההסתייגויות.

אנחנו מצביעים על ההסתייגות של חבר הכנסת אברהם רביץ לסעיף 1 לחוק. נא להצביע.

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה של חבר הכנסת א' רביץ לסעיף 1 – 1

נגד – 2

נמנעים – אין

ההצעה של חבר הכנסת א' רביץ לסעיף 1 לא נתקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תומך אחד, שני מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שההסתייגות לא התקבלה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת להצבעה על סעיף 1 כהצעת הוועדה. נא להצביע.

הצבעה מס' 25

בעד סעיף 1, כהצעת הוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שסעיף 1 התקבל כהצעת הוועדה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על סעיפים 2 ו-3 כהצעת הוועדה, ללא הסתייגויות. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 26

בעד סעיפים 2-3 – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-3 נתקבלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

ארבעה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שסעיפים 2 ו-3 התקבלו כהצעת הוועדה והחוק התקבל בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1994, בקריאה שלישית. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 27

בעד החוק – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1994, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק המקרקעין (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1994, עברה בקריאה שלישית.

הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד-1994

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו עוברים כעת לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד-1994, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את החוק בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

אליעזר זנדברג (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

גברתי היושבת-ראש, אני מציג בפני הכנסת את הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות) בקריאה שנייה ושלישית. ביום י"ט באב, ב-27 ביולי שנה זו, קיבלה הכנסת את חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 22), שעסק בקיצור תקופת ההתמחות לתקופה של 12 חודשים. לפי הוראת סעיף 35(ג) לחוק לשכת עורכי-הדין, מי שהתמחה בבתי-המשפט או בשירות המשפטי אצל

מאמן שאין עיקר עיסוקו בייצוג לפני בית-המשפט, נדרש עתה – בעקבות התיקון – לחלק את שנת התמחותו. הכוונה היא שהוא יאלץ לעשות שישה חודשים בבית-המשפט לדוגמה, ושישה חודשים נוספים במשרד של עורך-דין פרטי.

לאור המצב הקיים כבר עתה, שעורכי-דין נוטים שלא לקבל מתמחה לתקופה של פחות משנה, יהיה קשה לקיים את ההתמחות בבתי-המשפט או בשירות המשפטי כאמור, ובכך ייפגעו המתמחים והמאמנים שם, וכן ייפגע סוג התמחות מיוחד זה. לפיכך מוצע, על-פי הצעת החוק הזאת, לבטל את סעיף קטן (ג) לסעיף 35 לחוק, דהיינו אותו סייג שפירטתי לפני כן.

הצעת החוק מוגשת ללא הסתייגויות, ואני קורא לחברי הכנסת לתמוך בה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת זנדברג.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להצבעה בקריאה שנייה על הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, ללא הסתייגויות, סעיפים 1 ו-2 כהצעת הוועדה. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 28

בעד סעיפים 1-2 – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-2 נתקבלו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת החוק התקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים כעת להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. נא להצביע בעד או נגד.

הצבעה מס' 29

בעד החוק – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, נתקבל.

היו"ר א' סלמוביץ:

חמישה תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובעת שהצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 23) (התמחות), התשנ"ד–1994, התקבלה בקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם הדיון. אני מאחלת לחברי הכנסת ולכל בית ישראל, בשם כנסת ישראל, חג שמח, שנה טובה וכל טוב. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:55.